BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
6 / C
67
E. 533.

Digitized by Google

XIX D 30 524

PROCESSVS INFORMATIVVS,

Tranquillo Ambroſino Senogallienſe I.C. Auctore.

In quo quàm multa ad theoricam, & praxim Criminalium iudiciorum, quamque neceſſaria ijs, qui recte, & laudabiliter latrunculatoris munus obire cupiunt continteantur Elenchus infra appoſitus breuiter, dilucideq́; demonſtrabit.

Cum Allegationibus, Indice locupletiſsimo, ac Summarijs ſingulorum Capitum, ab ipſo Auctore in ſtudioſorum gratiam elaboratis.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

Conuentus Carmel: S. Mariæ Transpontinæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ,
Apud Ioannem Martinellum, Anno Iubilæi, M. D C.

12. 6 C. 67

ADMODVM
ILLVSTRI AC REVERENDISSIMO
DOMINO D.

MAFFEO BARBERINO
VTRIVSQ. SIGNATVRE

Sanctiſsimi D. N. PP. Referendario, & Reueren. Cameræ Apoſtolicæ Clerico, meoque Domino & Patrono Fœlicitatem.

Liber Proceſſus Informatiuus nuper à me editus, ſummoq; doctorum hominum, ac præcipue Iuriſconſultorum approbatione, & plauſu exceptus (Maffee Ornatiſsimæ) en iterum in lucem redit Tui nominis auſpicio celebratior, atque illuſtrior, ſtudioſis certe, quorum deſiderium diutius ferre non poteram gratior, atque iucundior. Tibi vero non tam mea ſponte oblatum, ac dicatum, quam merito, optimoque iure perſolutum eſſe arbitror. Debetur hoc imprimis ſingulari, atque eximiæ ſeruituti, & obſeruantiæ quæ mihi cum Franciſco patruo tuo, viro ſpectatiſsimi nominis ita intercedebat, vt eadem veluti hæreditario iure tecum contracta videatur, cuius modo ineundæ, aut renouandæ, ſeu potius confirmandæ, & augendæ gratia breue hoc opuſculum quaſi

ſignum aliquod, & teſtimonium extare volui. Non diffiteor plurimi eſſe apud me, cæteroſque recte ſentientes auitum generis tui ſplendorem, ac tot maiorum tuorum commendationem, quorum memoria non tam ipſe clareſcis, quam ij, qui anteceſſerunt te ſuperſtite, gloria poſteritatis! Non equidem ignotum eſt proauos tuos viros clariſsimos Barbarini (id oppidum eſt non ignobile in agro Florentino) veteres Dominos continuata multorum annorum ſerie extitiſſe, ab eoque antiquo dominatu ſibi nobiliſsimæ familiæ cognomentum adſciuiſſe. Recens adhuc eſt fama, & ſi veteribus illius æui monumentis conſignata. At minora ſunt hæc ſi cum multiplici ac varia, qua effulges virtutis laude conferantur. Quis porrò ardua, ac difficilia Reip. munera, publicas, priuatasq; adminiſtrationes, & functiones maiori cum dignitate ſuſtinet, ſapientia moderatur, celeritate conficit? Quis non admiratur in florenti adhuc ætate caneſcentem prudentiam? Quis tot nobilium diſciplinarum ſcientiam, atque vſum in te non ſuſpicit, ac veneratur? Neque vero, vt complures alij, tibi ipſi ſoli ſplendeſcis, ſed radios cæterorum quoque vſui profuturos, & communi bono ſalutares longe, lateque diffundis: propria tibi, ac peculiaris eſt dos humiles clientes, tuæque dignitatis perſtudioſos, & humanitate, & omni officiorum genere amplecti, atque obſtringere, vnde publicam beneuolentiam promerendo, meſſem vberem, atque optimam colligis beneficientiæ, & liberalitatis tuæ. Sed quid ego ſingula virtutum tuarum ſpatia. Moderationem, Integritatem, Animi magnitudinem. Re-

rum maximarum peritiam, ac reliquas propemodum innumeras percurram? Obijciunt illæ ſeſe illico, cuicumque vel leuiter intuenti, & tamquam in editiſſimo poſitæ theatro circumfulgent, ita vt omnes vno ore non tam præſentem, qua frueris dignitatem, ſed multo grandiores infulas, purpuras etiam, & ſi fas eſt maiora ab immortali Deo comprecentur. Inter cæteros præcipuus eſt Bartholomæus Roſilius, quem grauiſſimis cauſis audiendis, expediendiſque præfeciſti. Huius ego viri honeſtiſſimi, tuique perſtudioſi opera benignitatis tuæ acceſſu dignatus, hoc tenui munuſculo ſingulare meum erga amplitudinem tuam ſtudium declarandum exiſtimaui. Equidem, etſi, vt fateor, pro mea tenuitate nihil dignum expectatione tua, nihil ſublimi illi ingenio par poſſim afferre, ſatis tamen conſecutus videbor ſi humillimi clientis animo tibi deditiſſimi obſequia non neglexeris. Deus Opt. Max. egregiam hanc tibi in me voluntatem tribuat, huic vero voluntati ætatem quam maxime diuturnam.

Vale Romæ die vigeſimaquinta Iunij. M. D C.

Admodum Illuſtr. ac Reuer. D. T.

Additiſſimus

Ioannes Martinellus.

ELENCHVS LIBRORVM, ET CAPTVM.

QVÆ IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

LIBER PRIMVS.

QVOMODO procedatur in criminalibus & quid ante omnia obſeruari debeat, & forma viſitandi corpus delicti. Cap. 1. pag. 3
De Teſtibus pro informatione Curia recipiendis, & forma illos examinandi. Cap. 2. 9
An & quando teſtes ad teſtimonium ferendum compelli poſsint, & quibus modis poſsint compelli cum ſuis formis. Cap. 3. 14
An & quando & quomodo teſtes torquendi ſint cum ſuis formis. Cap. 4. 16
De indicÿs ex domo rei ſumendis, & qua forma vtendum ſit. Cap. 5. 19
De teſte muto, ſurdo, linguam non habente, aut ſermone extraneo loquente, & quomodo examinari debeat. Cap. 6. 23

LIBER SECVNDVS.

DE Captura reorum & forma mandati de capiendo. Cap. 1. 25
Captis reis quid faciendum ſit, & qua obſeruanda ſint circa perſonam Iudicis. Cap. 2. 28
Qua obſeruanda ſint circa perſonam reorum. Cap. 3. 31
Quæ obſeruanda ſint circa rem & negocium de quo agitur. Cap. 4. 33
Quid obſeruandum ſit circa interrogatoria facienda. Cap. 5. 35
De forma Conſtituti tam primi, quam ſecundi, & eorum concluſione. Cap. 6. 39
Quid faciendum ſi reus omnino reſpondere recuſet aut non vult congruenter, & preciſe reſpondere, & de pluribus formis cogendi illum ad reſpondendum. Cap. 7. 48
De depoſitionibus teſtium vel ſociorum criminis confeſsionibus in faciem reo legendis & forma legendi. Cap. 8. 51
De confrontationibus teſtium vel ſociorum criminis & forma confrontandi

tandi. Cap.9. 60
De exhibitione armorum vel ſcripturarum ipſi reo facienda aut aliorum ſimilium & forma exhibendi. Cap. 10. 68

LIBER TERTIVS.

DE defenſionibus reo dandis completo proceſſu informatiuo, & forma illas decernendi. Cap.1. 74
De repetitione Teſtium & forma repetendi. Cap.2. 81

LIBER QVARTVS.

QVO MODO procedendum ſit ad queſtionem, quod rigoroſum examen appellant cum ſuis formis. Cap.1. 88
Quæ obſeruanda ſint vbi reus fuerit in tormentis. Cap.2. 91
De tempore quo reus in tormentis poteſt detineri. Cap.3. 93
De tormentorum repetitione & quando ei locus ſit. Cap.4. 94
De ratificatione confeſſionis factæ in tormentis & quomodo illa recipienda ſit. Cap.5. 96
A quibus tormenta ſint inchoanda. Cap.6. 99
De remedijs quæ ſolent adhiberi contra tormenta, & quid faciendum ſit. Cap. 7. 100
De forma ſeruanda quando infertur tormentum funis quod tortura appellatur. Cap. 8. 102
De forma decreti interponendi quãdo infertur tormentũ ignis. Ca.9. 106
De forma decreti interponendi quando infertur tormentum vigiliæ. Cap. 10. 107
De forma decreti interponendi quando infertur tormentum taxillorum. Cap. 11. 108
De forma decreti interponendi quando infertur tormentum ſibilorum. Cap. 12. 109
De forma decreti interponendi quando mandatur cedi ferula pueros. Cap. 13. 109
Quid faciendum ſi reus tortus in tormentis deficiat. Cap.14. 111
De modo ſeruando in recipiendis ratificationibus. Cap.15. 113

LIBER QVINTVS.

DE modo procedendi in contumaciam contra delinquentem. Cap.1. 117
Forma monitorij ſecundum ſtilum Vrbis, & Curiæ & citationum quibus peruenitur ad ſententiam condemnatoriam.

...riam... Cap. 2. 120
Forma inquiſitionis ſecundum ſtilum de partibus, & banni, & citationum, quibus ad ſententiam deuenitur. Cap. 3. 125

LIBER SEXTVS.

QVID faciendum capto bannito & condemnato, & quomodo, & qua forma ad eius recognitionem examen deueniendum ſit Cap. 1. 130
Quid faciendum ſi reus negat ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia. Cap. 2. 136
Quomodo fiat recognitio banniti non habentis linguam, muti, ſurdi, vel loquentis externo idiomate. Cap. 3. 411
De tortura inferenda talibus ſic bannitis, & condemnatis pro habenda ulteriori veritate complicibus, & aliis delictis & de forma illos torquendi ad effectum poteſtatum. Cap. 4. 145

FINIS.

PROCESSVS INFORMATIVVS

SIVE DE MODO FORMANDI PROCESSVM INFORMATIVVM.

BREVIS TRACTATVS

TRANQVILLO AMBROSINO Senogallienſi I. V. C. Auctore.

LIBER PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 IN quibuſcumque delictis hodie per viam inquiſitionis procedi poteſt.

2 De corpoœ delicti ante omnia conſtare debet.

3 Et quomodo conſtare dicatur ad effectum inquirendi.

4 In delictis facti permanentis requiruntur ſigna vt conſtare dicatur de corpore delicti, & ideo ſolet viſitari corpus, vel locus delicti commiſſi, & num. 7.

5 In delictis facti tranſeuntis, vel difficilis probationis, aut quæ ſolo animo perficiuntur ſufficiunt indicia, & coniectura ad effectum, vt conſtare dicatur de corpore delicti.

6 Quod ſine difficultate procedit quãdo plena probatio haberi nõ poteſt.

8 Et ideo abſque aliqua inueſtigatione corporis delicti poteſt procedi

ad capiendum informationem.

9 Inditium tamen poteſt Iudex in delictis cuiuſcumque generis inueſtigare, & informationes capere pro delicto reperiendo, non tamē debet aliquem inter reos conſtituere de corpore delicti non conſtito.

10 In delictis etiam facti permanentis, ſi ſubſit ſuſpicio contra aliquem, vel periculum ſit in mora Iudex poterit etiam quod ante non conſtet de delicto ad carcerationem deuenire, vel cogere ſuſpectum ad præſtandum cautionem de ſe repræſentando.

11 Et ponitur ratio quare.

12 Facilius eſt captum liberare, quàm liberum capere, & carceribus mancipare.

13 Experientia eſt rerum magiſtra.

14 In his quæ poſſunt habere connexum ſcelus, & ſcelere carere iudicis partes ſunt in perquirendo an ſcelus interuenerit.

15 Venenum aliquando dicitur contractum, vel ingenitum abſque humana opera.

16 Veneno an corpus deceſſerit quomodo ſit probandum.

17 Scelere non reperto in huiuſmodi caſibus in quibus poteſt ineſſe, & non ineſſe ſcelus ſilere debet proceſſus.

18 Periti adhibendi ſunt ad videndum ea quæ regulariter non cadunt ſub iudicis iudicio.

19 Et iſti videre debent corpus in quo delictū commiſſum prætenditur.

20 Et debent deponere cum iuramento.

21 Et de eorum iudicio, & credulitate, non autem præciſe de veritate.

22 Peritis non eſt omnino credendum, ſed ad iudicem ſpectat decernere quantum fidei eorum iudicium mereatur.

23 Viſitatio corporis delicti per quos fieri debeat.

24 Et qua diligentia vtendum ſit in illa concipienda.

25 Forma viſitationis quæ vulgo Viſum, & repertum appellatur.

26 Cadauer recognoſci debet, & quid faciendum ſit.

27 Nomen occiſi de neceſſitate non requiritur; ſufficit enim quod conſtet de corpore.

28 Viſitatio loci incendij, & fractura oſtij, & parietis quomodo concipiatur.

29 Forma viſitandi vulneratum.

30 Si vulneratus nolit propalare delinquentem quid faciendum.

31 Iudex iuſtis cauſis poteſt quandoque ad carcerationem, vel ſequeſtrationem perſonæ iuris ordine non ſeruato procedere.

32 Iudex vbi ſubeſt timor ſcandali poteſt cogere partes ad dandum cautionem de non offendendo, quinimo ſi non faceret peccaret, & teneretur in ſindicatu.

33 Inuentarium bonorum delinquentis faciendum eſt, vbi conſtat vul-

nus

nus eſſe mortale.
34 *Fiſcus omnia accipit.*
35 *Creditores delinquentis infiſcati debent accipere de manu fiſci.*
36 *Inuentarij forma remiſsiue.*
37 *Bona inuentariata depoſitari debent, & quomodo, & qua cautela.*
38 *Forma obligationis depoſitarij bonorum inuenariatorum remiſsiue.*
39 *Bona inuentariata ſi ob moram poſſunt perire venduntur, & pre-*
cium deponitur.

Quomodo procedatur in criminalibus cauſis, & quid ante omnia obſeruari debeat, & forma viſitandi corpus delicti, ac perſonam vulneratam.

CAPVT PRIMVM.

1 QVandoquidem † hodie in quibuſcumque de-
lictis ex generali conſuetudine proceditur,
& procedi poteſt per viam inquiſitionis.
Iul. Clar. in ſua pract. §. fin. q. 3. verſ. ſed cer-
te, & quæſt. 5. verſ. quæro. Idcirco omiſſis
pluribus doctorũ ambagibus, & præloquiis,
quæ paſſim legentibus ſeſe offerunt in hac
materia, videre potes per Clar. dicta quæſt.
3. per totam. illud tu (Belliſari frater) in
primis attendere; & conſiderare debebis
antequam ad proceſſum contra aliquem criminalem informatiuum
2 fabricandum te conferas † an videlicet factum quid ſit, quod noſtri
3 Doctores corpus delicti appellant. Clar. §. fin. q. 4. in princ. † De cor-
pore autem delicti conſtare debebit ad effectum prædictum modo li-
quido, & per plenas probationes, Maſcar. de probat. lib. 2. concl. 830.
num. 5. modo per indicia, & coniecturas. Becci. conſ. 70. num. 11. &
4 ſeqq. lib. 1. † Si enim delicta ejuſmodi generis ſint, quæ facti appellã-
tur permanentis, eo quia eorum remanent veſtigia; qualia ſunt homi
cidium, incendium, vulnus, ſtuprum in virginem, furtum cum fractu-
ra, & ſimilia, vtique debebit prius de cadauere occiſi, de loco ĩcẽdij,
de vulnere, & fractura per oculorum inſpectionem conſtare; vt dica-
5 tur conſtare de corpore delicti, Clar. quæſ. 4. verſ. quando vero. † Si ve-
ro delicta facti ſint tranſeuntis, quorũ veſtigia remanere non ſolent,
puta adulterium percuſſiones, quæ fiunt cum baculo, vel cum alapa
ſine liuore, iniuriæ verbales, & ſimilia vel difficilis probationis, vt eſt
furtum, falſitas, & his ſimilia vel quæ ſolo animo perficiuntur, vt hæ-

 reſis

reſis; tunc ſufficiunt indicia, & coniecturæ ad faciendum conſtare de
corpore delicti, Gandi. in tit. de præſumpt. & indi. indub. colum. 2. nu
me. 6. verſ. aliud etiam notatu dignum; Boſſ. in tit. de delict. num. 19.
6 & ſeq. Clar. q. 4. verſi. ſcias tamen. † Et hoc ſine difficultate procedit,
quando plena aliunde ſuper prædictis probatio haberi non poteſt,
7 Honded. conſi. 106. num. 19. lib. 1. † Habita igitur notitia, quod ali-
quod delictum commiſſum fuit, ſi illud erit facti permanentis, puta
de ſupra enarratis, debebis quidem ex generali, & communi conſuetu
dine prius ipſum cadauer, locum incendij, vulnera, & fracturam in-
uiſere, ſeu inuiſeri facere, Clar. dict. quæſt. 4. verſi. quando vero, ibi ſta-
8 tim igitur, iuxta inferius notatam formam. † Si vero facti erit tran-
ſeuntis non erit neceſſe aliqua inueſtigatione delicti, ſed ſtatim pote
ris contra delinquentem inquirere aſſumendo opportunas contra il
9 lum informationes, Clar. dict. quæſt. 4. verſ. ſcias tamen. † Ne tamẽ
putes quod velim tibi per prædicta manus ligare, vt ne poſſis ad in-
formationes ſuper delictis cuiuſcumque generis tibi quoquo modo
ad notitiam deductis capiendas deſcendere: eſt enim tibi libera facul-
tas accepta querela, vel denuncia teſtes examinandi, aliaſq; inueſti-
gationes quaſcumque faciendi, vt delictum inuenias. Abſtinere ſolũ
te moneo, antequam de corpore delicti iuxta ſuperius tradita tibi
conſtet, aliquem inter reos recipere, & conſtituere, Clar. quæſt. 5. in
10 princ. & quæſt. 14. verſ. ſed hic incidenter. † Quinimmo aliquando
ſolum in delictis facti trãſeuntis, ſed etiã in ijs, quæ facti ſunt perma-
nentis licuerit tibi incontinenti habita notitia, quòd aliquod deli-
ctum commiſſum fuit, ſi periculum ſit in mora, vel aliqua ſubſit iuſta
cauſa, quæ animum tuum moueat, cõtra ſuſpectos ad capturam de-
uenire, vel eoſdem ad idoneè cauendum de ſe repræſentando cogere,
quamuis adhuc de delicto tibi non conſtaret, Clar. quæſt. 4. verſi. quan
11 do vero. † & ita ego vidi pluries obſeruari, & quidem optima ra-
tione, ne, dum tu corpus delicti inueſtigas, delinquens ipſe impunitus
12 euadat, Clar. dict. q. 4. verſi. quando verò, † Facilius enim eſt captũ
liberare, quam liberum capere, & carceribus mãcipare, Argumẽ. tex.
in l. ſi cum legetur, §. ſi Titio. & ibi Fran. Aret. in 3. not. ff. de leg. 1. & l.
13 fin. C. in quibus cauſis reſtitu. in integr. † vt experientia docet rerum
14 magiſtra, cap. quàm ſit, & cap. cupientes de elect. lib. 6. † Quod ſi
dubium ſit factũ, quia ſcilicet ambigatur an ſcelus interuenerit: ne
ne puta aliquis in puteo mortuus inuentus eſt, & dubitatur an caſu
in eo ceciderit, an ab aliquo illuc proiectus fuerit; debebis omnino
inquirere ac opportunas deſuper informationes aſſumere, vt veri-
tatem facti percipias, & ſic appareat numquid delictum ſubſit, nec
ne: hoc eſt an aliorum induſtria mortuus ille in puteũ præcipitatus
fuerit, vel ſua ſponte metu alicuius pœnæ ſe ipſum præcipitauerit, an

vero

verò caſu aliquo in eum deciderit, Clar. §. fin.quæſt.4.verſ.hæc au-
tem.& ita etiam erit faciendum ſi quod cadauer veneno interemptũ,
15 ſignaque veneni præſeferre dicatur, †cum enim poſsit eſſe venenum
in corpore ex aeris corruptione contractum, vel alia de cauſa inge-
nitum,Boſſ.in tit.de delict.num.5. & poſſit etiam eſſe quod ab aliquo
propinatum fuerit, idcirco erit diligenter inquirendum, vt veritas
16 facti elucescat; † quæ omnino percipietur ſcrutando non ſolum cor-
poris ſigna, ſed etiam an poſt medicamentum ſumptum, vel cibum
captum ſequuta ſint indicia, & ſigna veneni, & quibus ex rebus eſſet
compoſitum medicamentum, qualiſque cibus datus fuerit, etenim
circumſtantiæ perducunt nos ad cognitionem veritatis, cap.occidit,
23.quæſt.vlt.Boſſ.in tit.de delict.num.8.
17 † Quòd ſi ex huiuſmodi informationibus deſuper aſſumptis ſcelus
abeſſe conſtiterit nullo modo erit tibi vlterius progrediendum,ſilere
enim debet proceſſus tali caſu, prout è contra ſi quæ ex dictis infor-
mationibus reſultaret indicia ad vlteriora procedere deberes, & ita
per omnes obſeruatur in practica, Clar.quæſt.4. verſ. hæc autem,cir-
18 ca finem. † Aduertas tamen quod ſi ea,quæ in iudicium deducuntur
talia fuerint,quæ per Iudices iudicari non poſſint,vel non ſoleãt,quia
non ſunt eorum profeſsionis, prout exempli gratia: An aliquis ſit ve-
neno interemptus, An virgo ſtuprata fuerit, An vulnus mortale ſit;
tunc peritos adhiberi facias, Medicos videlicet,& Chirurgos,ac ob-
19 ſtetrices † qui cadauer,pudẽda,vulnus ipſum inſpiciant,ac † deinde
20 iureiurando interpoſito tactis,&c. deponãt an corpus veneno ſit ne-
catum, an adſit fractura, an vulnus mortale ſit nec ne, Clar. dict.q.4.
21 verſi.quando vero in fin. & verſi.ſequen.†Dictos autem peritos ſuper
prædictis & ſimilibus de eorum credulitate, & iudicio deponere ſatis
erit, non enim præcisè de veritate teſtificari tenentur, Clar.in §.ho-
22 micidium. verſ. ſcias autem. † Sed quoniam iſti periti, vt habenti-
bus intereſſe in cauſa rem gratam faciant quandoq; ſolent non quod
vere ſentiunt, ſed quod aliis prodeſſe poſſe vident aſſerere? Ideo tu
ad huiuſmodi depoſitiones aduertere omnino debueris, illaſque ar-
bitrio tuo quantum fidei mereantur diiudicabis. Clar. in §. homici-
dium.verſi.ſcias autem.

Circa viſitationem corporis delicti, de qua ſupra dictum eſt,quod
23 viſum, & repertũ appellatur illud te monitum volo, †vt cum præſen-
tia tua ſi fieri poſſit, vel cum præſentia Fiſcalis loci per Notarium,aut
24 per Notarium actuarium ſolum facta in ſcriptis redigatur, † In qua
omnia diligenter annotentur,quæ viſa & reperta fuerint, verbi gratia
deſcribendo ætatem, ſtaturam, barbã,& alia ſigna cadaueris, veſtes,
locum in quo fuit repertum, & quo ſitu, particularia vulnera ſigilla-
tim cum ſuis qualitatibus & circumſtantiis, & quo genere armorum

facta ſint, vel videantur,& an punctim, vel cæſim, bona, & res, quæ penes dictum cadauer repertæ fuerint, & ſimilia, Boſſ. in ſua prax. in titul. de delict. num. 4. Clar. quæſt. 4. verſi. quando vero, per totum. iuxta formam ſequentem videlicet,

27 † Viſum, & repertum fuit per me notarium infraſcriptum præſente Mag. D. N. Iudice, &c. vel D. N. Procuratore fiſcali, &c. cadauer cuiuſdam hominis maſculi, iuſtæ ſtaturæ, barbæ nigræ, ætatis annorum 40. in circa indutum infraſcriptis veſtimentis, videlicet, Vn cappello di feltro nero, vn giuppone di tela bianca trinciato, vn paro di calzoni di panno giallo con trine roſſe, calzetti parimēte di tela bianca, & ſcarpe di cordouano bianco. Iacens humi in platea nuncupata del Duca, prope hoſpitium Galli, vulneratum tribus vulneribus ictu archibuſij, vt videbantur factis, videlicet, vno in pectore ſub mamilla ſiniſtra de latere ad latus penetrante, alio in brachio ſiniſtro ſubtus cubitum, & alio in manu ſiniſtra cum fractura duorum digitorum paruuli ſcilicet, & annularis, & in muro dicti hoſpitij apparebat paruum foramen factū vt videbatur ictu pilæ plumbeæ ex archibuſio iaculatæ: ſub quo foramine in terra fuit etiam reperta quædam pila plumbea depreſſa tamē; quæ fuit aptata per me dicto foramini in muro exiſtenti, & viſa illi optime cōgruere: deinde in caligis prædictis, quibus dictum cadauer indutum erat fuerunt reperta in ſacculis infraſcripta bona, videlicet, Vna borſcia di corame bianco con tre teſtoni, & quattro baiocchi di quatrini, vn fazzoletto ſudicio, vna lettera ſigillata con vn ſigillo, che non ſi poteua diſcernere l'impronta, co'l ſopraſcritto che diceua, Al molto Mag. Sig. mio honor. M. Giulio N. à Fabriano. Quæ bona prædicta penes me recepi animo, &c. & hæc omnia vidi, & annotaui, vt ſupra pro veritate præſentibus Theſeo Ioannis de Corinalto, et Marino q. Petri de Camerino teſtibus, etc.

26 † Deinde examinabis duos vel plures teſtes ſuper recognitione dicti cadaueris, ad hoc vt, ſi poſſibile ſit, de eius nomine cognomine, et patria conſtet, Clar. quæſt. 4. verſi. quando vero. circa med. quod ſi non poſſint haberi tunc teſtes informati, puta quia occiſus ſit forenſis, relinques cadauer in loco prædicto, vel in aliqua Eccleſia, vel ſi eſſes in agro deferri curabis in viam publicam, vel prope aliquod hoſpitium vt à prætereuntibus videri poſſit, et ſic cognitio illius habeatur: quæ ſi haberi non poterit, tunc lapſo cōpetenti interuallo tempo-
27 ris mandabis cadauer humari, † Sufficit enim hoc caſu, quod conſtet de corpore, licet ignoretur nomen occiſi, vt dicatur conſtare de delicto, Clar. d. quæſt. 4. verſ. quando vero ibi, et debet recognoſci. et ſi cadauer humatum eſſet poſſes etiam ad effectum ipſum viſitandi, et recognoſcendi ex humari facere, Clar. d. quæſt. 55. verſ. quando au-
28 tem, circa med. ibi, et cauti Iudices. † Hæc autem, quæ modo te do-

cui, ſeruanda tibi erunt etiam in viſitando locum incendii, et reliquias combuſtionis, vel perſonam vulneratam, vel portam ſiue oſtiũ, aut parietem aliquem fractum mutatis tamen mutandis prout facti qualitas, et circumſtantiæ ſuadent, Clar. quæſt. 4. verſ. quando vero in fi. aduertendo ſemper vt omnia minutatim annotentur, vt ſupra dixi. Forma autem viſitationis vulnerati erit talis, videlicet.

29 † Viſitatus fuit per me, &c. de mandato, &c. aſſiſtente, &c. D. Iulianus de Righis iacens in lecto in domo ſuæ ſolitæ habitationis poſita in via Iulia prope Eccleſiam Sancti Blaſij vulneratus vnico vulnere in capite ſupra auriculam ſiniſtram cũ maxima ſanguinis effuſione, quod vulnus videbatur factum enſe, vel ſtorta, aut alio ſimili armorũ genere ceſim, & erat longitudinis ferè vnius palmi quæ ego, &c. Si vero vulneri adhibita fuerunt medicamenta, ita vt eius qualitas minimè videri poſſit, tunc dicès quod vulnus propter medicamenta appoſita videre non potui, quæ ego, &c. Qui vulneratus delato ſibi iuramento veritatis dicendæ prout tactis, &c. dixit vt infra, videlicet.

Interrogatus, quomodo reperiatur ſic vulneratus, & à quanto tempore citra. Reſpondit, &c.

30 † Et quia quandoque tales vulnerati ex aliqua cauſa recuſant propalare delinquentes aſſerendo illos ſe non cognouiſſe. Ideò maxima tibi erit diligentia vtendum, vt delinquentis huiuſmodi etiam inuito ipſo vulnerato notitiam habeas, Clar. quæſt. 5. in princ. quod ſi id aſſequi non poteris, & videbitur tibi vulneratus prædictus delinquẽtem nolle patefacere, eo quia vindictam per ſe de vulneribus ſibi il-
31 latis ſumere intendat: † bonum erit vel præfatum vulneratum ad carceres conduci facere, vel ſi qualitas perſonæ, aut vulneris id non patiatur, illum in aliqua domo ſequeſtrare cum cuſtodia, vel cum cautione idonea de non diſcedendo de dicta domo, & de habendo illam pro tuto, & ſecuro carcere, Hercul. de caut. de non offen. cap. 3. num.
32 11. & † ſi certus erit delinquẽs, ac timor ſubſit alicuius ſcandali addes etiã de non offendendo, Hercul. de caut. de non offen. cap. 3. num. 5. & cap. 50. num. 10. iuxta formam in meo formulario criminali poſitã.
33 † Si vulnus erit mortale ex peritorum relatione debebis inuentariare omnia bona delinquentis deſcribendo, & annotando ea omnia, quæ ad illum ſpectare quoquo modo cognoueris, Clar. §. fin. quæſt. 44. verſi. ſed hodie, ibi in hoc autem Ducatu, & latius Chart. de execut. ſenten. cap. 1. num. 19. & ſeqq. Peregrin. de Priuileg. fiſci in tit. de his quæ ſpectant ad ordinem num. 10. etiam quod ſint alteri obligata,
34 quia † Fiſcus omnia accepit, & † qui aliquid prætendit debet poſtea
35 comparere, & ius ſuum experiri, et ſibi debita de manu Fiſci accipere, Angel. in tract. de maleſi. in verbo, et eius bona publicanus num. 9. et 10. Clar. q. 78. verſi. ſed an tenetur Peregrin. de priuileg. Fiſci in tit.

36 de publicat.bono,num. 167.et ſeqq. †Inuentarij autem formã habe-
37 bis in eodem meo Formulario. †Facta bonorum deſcriptione, et annotatione ſolent poſtea bona ipſa depoſitari penes Depoſitarium Cameræ,vbi talis vigeat ſtilus, vel penes aliquã perſonam idoneam, Clar.quæſt.44.verſi. ſed hodie in fin. Char. de execut. ſentẽtiæ,cap.1. num.19.quæ ſe obligabit dicta bona in depoſitum penes ſe retinere, eaque nemini conſignare abſque licentia Iudicis de cuius mandato
38 factum fuerit inuentarium iuxta eam †quam obligationis huiuſmodi quoque in precitato formulario formam deſcripſi, et ita obſerua-
39 tur in practica, † et ſi bona ſint eius generis, vt periculum ſit ne propter moram deteriorarentur,vel pereant,ſolent quandoque vendi eorumque precium vt ſupra deponi. Clar.quæſt.44.verſi.ſed hodie,in fi.

SVMMARIVM.

1 *Reus vt quis dici poßit quæ requirantur.*
2 *Teſtes ſunt examinandi pro informatione Curiæ ad effectum inueniendi delictum, & delinquentem.*
3 *Teſtes pro informatione Curiæ regulariter recipiuntur parte non citata,& de ſecreto.*
4 *Iudex deberet per ſe ipſum teſtes examinare,& quæ ratione.*
5 *Poteſt tamen ex cauſa notario examen committere.*
6 *Notarius qualis eſſe debeat.*
7 *Iudices Notarij, & Fiſcales debent eſſe procucuratores veritatis, non autem miniſtri paßionum alicuius.*
8 *Dicta teſtium ſunt in ſcriptis redigenda, ſiue pro, ſiue contra fiſcum faciant.*
9 *Peßima practica,quorundam iudicum,& notariorum in recipiendis teſtium dictis.*
10 *Dicta teſtium diuidi non debent.*
11 *Iudices, & notarij,qui non ſcribunt ea quæ teſtis dixit ad fauorem rei grauiter peccant,nec ſunt immunes à crimine falſi.*
12 *Teſtes quæ debeant exprimere in eorum depoſitionibus.*
13 *Deſcriptio debet fieri potius per ſigna cohærentia,quam p̃ remouibilia, & potius per vtraque.*
14 *Quid obſeruare debeat iudex circa perſonã teſtium examinandorũ.*
15 *Teſtis debet exprimere cauſam, & rationem ſcientiæ.*
16 *Ratio,& cauſa ſunt anima animans dictum teſtis.*
17 *Teſtibus fides quanta habenda ſit ex ratione, & cauſa allegata colligitur.*
18 *Teſtis de auditu, vel de fama quomodo debeat deponere.*
19 *Fama quomodo probetur.*

Fama

20 Fama an dicatur probata per teſtes deponentes ſe ita publice dici audiuiſſe.
21 Et quomodo dicatur melius probata.
22 Teſtes de auditu quando poſſunt haberi illi à quibus dici audiuerũt, nec præſumptionem quidem faciunt ſi non habeantur auctores.
23 Circa dicta teſtium eſt vtenda maxima diligentia, & quare.
24 Teſtes inhabiles poſſunt recipi ad examen pro informatione Curiæ.
25 Et dant materiam iudici inquirendi.
26 Non tamen probant.
27 Niſi in quibuſdam caſibus ibi enumeratis.
28 Et tunc qualem probationem faciant.
29 Teſtes infames non probant niſi prius purgata infamiæ macula.
30 In delictis occultis teſtes conſanguinei amici, & affines ſunt præcipue examinandi.
31 Et ratio allegatur.
32 Domeſtici examinari debent in primis in delictis domi commiſſis.
33 Item vicini in delictis commiſsis in vicinia.
34 Præſumuntur enim informati.
35 Et vt tales poſſunt etiam capi, carcerari, & torqueri.
36 Teſtes examinnndi debent prius nomen, & veritatem dicant.
37 Deus eſt ſumma veritas.
38 Teſtes debent deponere cum iuramento.
39 Et de præſtatione iuramenti debet mentio fieri in examine.
40 In examinis principio quæ exprimenda ſint.
41 Forma examinis teſtium.
42 Concluſio examinis qualiter concipiatur.
43 Subſcriptio teſtis qualiter fieri debeat.

De teſtibus pro informatione Curiæ recipiendis, & forma illos examinandi. Cap. II.

QVoniam ſatis non eſt quod conſtet de corpore delicti
1 ad effectum vt aliquis inter † reos conſtitui poſſit, niſi contra ipſum particularia procedant indicia: Clar. quæſt. 20. in princ. idcirco aliqui tibi erũt
2 † teſtes prius examinandi pro informatione Curiæ ex quorũ dictis non ſolum de ipſo corpore delicti, ſed etiã de delinquenti tibi conſtet, vel aliqua contra aliquem, quòd delinquens ille ſint inde reſultent indicia. Clar. §.
3 fin. quæſt. 23. † Tales vero teſtes regulariter recipiuntur parte non citata, & de ſecreto, Clar. quæſt. 2. verſ. item quæro. Char. de execut. ſenten-

4 ſententiæ,cap.fi.num. 175. † vel per ipſummet Iudicem (quod tibi vt facias omnino ſuadeo, vt ſcire poſſis quo quiſque vultu, qua audacia,quo affectu deponant, Alber.de Male.in tract.de teſti.cap.7.num. 72.Scapp. de iur. non ſcrip.lib.3.cap.51.nu.15.) ſed ſi negociorum &
5 rerum multitudo id non patiatur † per Notarium qui ſit peritus, practicus,& in primis bonæ & timoratæ conſcientiæ, etiam cum aſſiſten
6 tia Procuratoris fiſcalis,vel illius ſubſtituti ; † quos etiam moneo vt recordentur habere Deum ante oculos,& ſe eſſe Procuratores veritatis, non paſſionum alicuius miniſtros. Foller.in pract.crim.in princ.
7 num.30.39.& 64. † & debet quicquid dicti teſtes deponent redigi in
8 ſcriptis. Nell. à Gemin.in tract.de teſtib.par.1.num.98.† Circa quod aduertere debebis vt ea omnia in ſcriptis per Notarium redigi facias, ſiue pro ſiue contra Fiſcum faciant quæ ijdem teſtes deponent, & teſtificabuntur. Pulchrè per Scapp. de iur. non ſcript. lib.3.cap.51.
9 num.18.†illos nequaquam imitando prauos Iudices qui Deum haud timentes,ſanguinem humanum ſitientes,& ad turpia lucra anhelantes vbi incipiunt aliquos teſtes examinare ea tantummodo Notario ſcribenda dictant,quæ contra ipſos inquiſitos facere intelligunt, quæ verò illis prodeſſe poſſunt nequaquam ſcribi curant,imo quandoque ſcriptis mandari prohibent, Clar.quæſt. 23.in princ.pro totum , qui
10 quidem male,& diabolice faciunt cum diuidant dictum teſtis † quod
11 indiuiſibile eſſe debet,† taleſque Notarij, qui ſimilibus dictis Iudicibus obtemperant vna cum Iudicibus ipſis grauiter peccant, nec à crimine falſi ſunt immunes, eſt enim hæc ſtudioſa occultatio veri.Bald. in tract. de teſtib.2. par. num.24.Iaſ. in l.præſcriptione num.7. cap. ſi contrarius,vel vtilita.pub.

12 † Præterea vt teſtes exprimant tempora ſi non præciſa ſaltem propinqua,loca,nomina perſonarum & locorū ſi poſſibile ſit operam dabis.Foller.in ſua pract.in verbo capiat informationem : ſin ſecus ſaltē
13 facies prædicta dilucide,& potius † per ſigna cohærentia, quam per remouibilia indicari : vt puta ſi perſona deſcribenda habet cicatricē in facie, vel eſt oculis capta, ſtrabo, ſiue luſca , aut clauda,aut breuis aut longa ; potius deſignetur,& deſcribatur per iſta ſigna , quam per qualitates veſtimentorum faciei barbæ,& ſimilium,quæ de facili mutari poſſunt,& ſolēt: ſiue, quod melius fuerit,tam de cohærentibus ſignis , quam de mouibilibus mentionem fieri in ipſa deſcriptione curabis.Foller.in pract.crim.in verbo capiat informationem à num.33. vſque ad num. 37.

14 † Vlterius patrias conſanguinitates , affinitates ipſorum teſtium, quibus inimicitijs, & odijs flagrent,quibus ſtudijs , vel exercitijs incumbant quorum amicitia vtantur , aut quorum beneuolentiæ cupidi ſint inueſtigabis.Foller. in dict.verbo capiat informationem nu.

33.

33 Ad hæc circumſtantias,& qualitates, tùm armorum, tùm verborum,tum aliorum,quæ tangunt ſiue ipſum factum,ſiue perſonas offendentium, aut offenſorum principia rixarum,& ſeditionum, qui inceptores,ſiue auctores,qui principales, qui participes,qui fautores, ſiue auxiliatores ante, in,& poſt delictum, numerum illorum modos, & aliaquæ ſiue de neceſſitate,ſiue pro dilucidatione factorum & perſonarum exprimenda eſſe tibi videbuntur diligenter perquires, Fellen. in dict. verbo capiat informationem num. 33. & ſeqq.

15 † Præcipuè verò teſtem ſcientiæ cauſas, & rationes exprimere in
16 quolibet particulari ſuper quo depoſuerit coegeris: † eſt enim talis ratio & cauſa anima animans dictum teſtis, quod ſine illà eſt quaſi cadauer inutile nihil agens. Bald. in l. ſolam. C. de teſtibus. in tract. de teſti. 3. par. num. 1. Nell. ex tract. 2. par. nu. 137. Et ideo ſi teſtis dixerit res ita ſe habet,talis delinquens fuit,dicat etiam quomodo nouerit, quod res ita ſe habent, vel quod talis deliquerit, & circa hoc
17 fac vt ſis valde cautus ſemper & diligens. † Etenim ego pluries habui præ manibus ſimiles teſtis qui cù ad rationem ſiue cauſam ſcientiæ reddendam compellerentur, nihil concludebant, quia deprehendebam illos, vel proprio iudicio, vel ſpe, vel timore, vel amore, vel odio motos ea quæ deponebant, deponere, & ſic ſentiebam in eorum dictis nullo modo eſſe inſiſtendum. l. in teſtib. & l. teſtium. ff. de teſti. Boſſ. in tit. de oppoſit. contra teſtes num. 43. Iac. Butriga. de teſtib. nume. 9. & 10. Alber. de maleſi. eod. tit. cap. 2. num. 35. Sode. de reprob. teſti. num. 7. & 8. Nep. à monte Alban. eod. tit. num. 34.

18 † Prout etiam ſi teſtis depoſuerit ſe audiuiſſe dici vel fama per fama percipiſſe, quærendum erit à quibus dici audiuit, quomodo orta fuerit talis fama, & de quo tempore, quia alio modo non dicitur re-
19 cte probata fama,† debet enim conſtare quod habuerit ortum à perſonis grauibus & fide dignis, & non maleuolis,nec inimicis,nec leuibus, Vide Cæphal. conſil. 150. lib. 19. Natt. conſ. 362. num. 9. Foller. in verbo dentur capitula quod ſuffocauit per num. 28. Honded. conſ. 99. num. 27. Clar. quæſt. 6. verſ. amplius etiam. & quod habuerit ortum ante inquiſitionem formatam, & ante capturam. Honded. dict.
20 conſi. 99. num. 29. Boſſ. in tit. de partu ſuppo. num. 21. † ſufficiet autem quod teſtes dicant ſe ita publice dici audiuiſſe abſq; eo quod dicant à maiore parte populi, & probata dicatur fama, & ita eſt communis obſeruantia. Clar. quæſt. 6. verſi. debent & ibi ſed hæc opi.
21 † licet melius facerent ſi ita deponerent, quinimo ſi etiam adderent cauſam vnde populus motus ſit ad ita credendum, & vnde perceperit ille qui eis dixit. Tob. Hom. conſi. 99. num. 27. Natt. conſi. 36. num. 9. & an ipſi teſtes ita credant, prout ſi audiuiſſe dicunt, Ceph. conſ. 150.
22 nu. 25. lib. 2. Nat. conſ. 170. num. 7. lib. 1. & † ſi teſtes aliquos nominent

nent à quibus dicant audiuiſſe illos examinare curabis, vel ſaltem cō ſtare facies quod examinari non potuerunt etenim tales teſtes de auditu quando poſſunt haberi illi à quibus audiuiſſe dicunt, nec præſumptionem quidem faciunt ſi non habeantur auctores. Menoch.con
23 ſi.98. num. 56.† & profectò iure merito circa dicta teſtium eſt diligentiſſima indagatio facienda, l.teſtium & l.in teſtibus, ff.de teſtibus, cum ex eis capturæ committantur, tormenta inferantur, ſententiæ etiam condemnatoriæ vitam quandoque, & bona adimentes pronunciuntur: et ideo cautus eſſe debueris, ne in ſtrictiſſimo Dei iudicio
24 condemneris,ſi negligenter te geſſeris in officio tuo. † Scias etiam inconueniens non eſſe imo oportunum teſtes etiam inhabiles ad examen accipere, Foller.in ſua pract.in verbo capiant informat. num.18. et practica quidem obſeruat, vt omnes perſonæ indiſtinctè accipiantur, quare poteris examinare affines,conſanguineos,comites, amicos, offenſi, mulieres, pauperes, viles, pupillos, etiam infames pro-
25 ut meretrices,lenones,etiam inimicos inquiſiti, et ſimiles,† quia ex eorum dictis, et depoſitionibus ſi non aliud ſaltim datur materia inquirendi,et habendi veritatem, Clar.quæſt.24.per totum. Bene verū
26 eſt † quod non probant ſimiles teſtes †, niſi hoc, vel immanitas pa-
27 tiatur criminis,de quo agitur, vel niſi ſimus in caſibus in quibus veritas aliter haberi non poſſit, et ſic in criminibus occultis, et difficilis probationis,et in quibus certum eſt, aut veriſimile alios teſtes
28 † non ad fuiſſe, et tunc intellige etiam, vt probēt nōn ad effectum puniendi pæna ordinaria, ſed ad extraordinariam tātum pænam infligendam, vel ad faciendum indicium ad torturā, Clar. quæſt. 24.
29 verſ.ſciendum eſt tamen. † et quo ad infamis purgata prius per torturam infamiæ macula,Clar.quæſt.24.verſ.item inferius,vt inferius ſuo
30 loco demonſtrabo, in quo formulam ſupponam, Infra eo.cap.4. et † intantum verum eſt quod in delictis occultis conſaguinei, amici, et affines examinādi ſunt,vt quodammodo ab eis inchoari ſoleat Proceſſus, Foller.in dict. verbo capiat informationem,num. 18.in princ.
31 † quia ſunt magis, quàm alii, vel eſſe poſſunt magis quàm alii infor-
32 mati. et propterea vides † quod ſi delictum aliquod committatur in aliqua domo,illi de domo in primis examini ſubiiciuntur, Foller.
33 in dict. verbo capiat in formationem,nu.10.et † ſi in aliqua vicinia
34 illi de vicinia †: præſumuntur enim iſti ſcire, et quæ in domo facta ſunt, et quæ in vicinia fuerūt commiſſa, Foller. in dict. verbo capiat
35 in formationem,num.18.verſ.nec mireris. † Quinimmo tales de vicinia, et tales de domo poſſunt capi, carcerari, et torqueri, vt indicent delinquentem, tamquàm veriſimiliter informati, vt inferius tibi
36 oſtendam, In fin. eod. cap. 4.num. † Antequam teſtium quos examinare tibi contigerit,dicta inſcriptis redigi facias,bonum erit ipſos

mone

37 monere, vt verum dicāt prætermiſſis prece, odio, et amore † Dei omnipotentis rationem habentes, qui ſumma veritas eſt, Foller. in dict. verbo capiat informationem, num. 33. verſ. debet etiam lo 2. Nell. in 38 tract. de teſti. num. 102. † et quicquid deponent medio eorum iuramento tactis corporaliter ſcripturis deponere debebunt, l. iuſiuran-39 dum, C. de teſtib. Scap. de iur. non ſcrip. lib. 3. cap. 51. † De qua quidem 40 iuramenti præſtatione mentio erit facienda in proceſſu † prout, etiā vt dixi, fieri debet de nomine, cognomine, parentibus, patria, exercitio, ſeu profeſſione ipſorum teſtium, Foller. dict. verbo capiat informat. num. 33. in fine. de nomine, & facultate Iudicis examinantis, et Notarii ſcribentis, de aſſiſtentia Fiſcalis, de die, Menſe, Anno, et loco in quo teſtis examinatur, de cauſa, et occaſione, pro qua examinatur, videlicet, an pro informatione Curiæ ad perpetuam rei memoriam, an ad defenſam rei ſecundam infraſcriptam formulam, videlicet,

Forma examinis Teſtis.

Die Iouis, 4. Nouembris 1564. Examinatus fuit Romæ, in Officio mei, &c. per M. et Excellentem D. N. et Illuſtriſsimi, et Reuerēdiſsimi D. Almæ Vrbis Gubernatoris in criminalibus, Locumtenētem meq; etc. aſſiſtēte D. N. ſubſtituto Fiſcali, et ita ſi per Iudicem examinatur teſtis: ſi verò per Notarium ita concipitur formula, videlicet, Die etc. Menſis, etc. Anni, etc. Examinatus fuit Romæ, in officio mei, etc. per me, etc. de mandato, etc. aſsiſtente, etc.

Sēpronius Angelinus filius q. Thomæ Angelini de Tuderto Sutor in Vrbe, ad imaginem Pontis, teſtis pro Curiæ informatione, receptus et examinatus, qui delato, ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, etc. iurauit ad opportunas Domini, vel ad opportunas mei interrogationes depoſuit, prout infra, videlicet.

Et deinde ſcribi facies quæcumque teſtis depoſuerit, vel ipſum teſtem interrogabis, prout tibi videbitur, & interrogatorium cum reſponſione in ſcriptis redigi curabis, vt puta,

Interrogatus, an ſciat, vel poſſit præſumere cauſam ſuæ vocationis, et præſentis examinis.

Reſpondit, Io non sò, ne mi poſſo imaginare, perche cauſa V. S. mi habbia fatto chiamare, ne perche cauſa mi voglia eſſaminare. Et ſic ſequere vſq; ad finem. Deinde examen concludi facies hoc, vel ſimili modo.

Concluſio Examinis Teſtis.

41 † Tunc Dominus acceptatis etc. examen dimiſit, et ipſum teſtem licentiauit, iniuncto ſibi iuramento ſilentij (ſi tibi videbitur) vel data cautione de ſe repræſentando, vt haberi poſsit, pro confrontatione, vel repetitione, et vt ſe ſua manu ſubſcribat, prout iurauit tactis, etc. et ſe ſubſcripſit. vt infra videlicet,

Subſcriptio Teſtis ad examen factum.

43 † Io N. hò detto per la verità quanto di ſopra. Et ſi teſtis ſcribere ignorauerit tunc dices. Et vt ſignum Crucis propria manu faceret, ex quo dixit ſe neſcire ſcribere, prout accepto calamo illud propria manu deſignauit vt infra.

SVMMARIVM.

1 *Officium teſtis eſt publicum, & neceſſarium nō ſolum in pecuniarijs cauſis, ſed in criminalibus quoque.*
2 *Intereſt Reip. maleficia, puniri & prouinciam expugnari malis hominibus.*
3 *Teſtes compelli poſſunt ad teſtimonium ferendum.*
4 *Quidam tamen compelli non poſſunt, & qui ſint.*
5 *Niſi in certis caſibus, & in quibus.*
6 *Conſilium Iulij Clari ab auctore approbatum circa prædicta.*
7 *Teſtes quibus modi compelli poſſunt.*
8 *Circa compulſionē teſtium obſeruanda eſt conſuetudo & ſtylus loci.*
9 *Teſtes an debeant euocari de vna Ciuitate ad aliam ferendi teſtimonij cauſa an vero eorum examen alteri committi attenditur conſuetudo loci.*
10 *Forma citandi teſtem ad teſtimonium ferendum.*
11 *Alia forma breuior.*

An, & quando teſtes ad teſtimonium ferendum, & quibus modis poſſunt compelli cum ſuis formis. Cap. III.

1 Officium † teſtis eſt publicum, et neceſſarium, Gloſſ. in rubr. extra de teſti. cogen. nec ſolum in pecuniariis cauſis, ſed in criminalibus, l. ſi quando vbi Gloſ.
2 et Bart. C. de teſtib. l. 3. §. lege. ff. eod. † Intereſt enim Reipublicæ maleficia puniri, et prouinciam expu-
3 gnari malis hominibus. † Ideo receptum eſt vt teſtes ad teſtimonium ferendum compellantur ſi id fa-
4 cere recuſent † niſi tamen ij ſint, qui regulariter cogi non poſſunt, vt puta parens contra filium, et è conuerſo, gener aduerſus ſocerum, et è contra priuignus, aduerſus vitricū, et è contra agnati aduerſus agnatos, affines, aduerſus affines, collaterales vſque ad tertium gradum,
5 vxor contra virum, liberti contra patronos, et eorum liberos, † qui nihilominus etiam ipſi cogi poſſunt examini ſe ſubiicere, quando aliter

ter veritas haberi non poteſt, quia tali caſu etiam priuilegiati ad teſtimonium ferendum compelli poſſunt, ne veritas occultetur, Clar.
6 quæſt.24.verſi.ſcias tamen. †Conſulo tamen Tibi iuxta conſilium Clari in hoc propoſito, vt quantum fieri poteſt à ſimilibus teſtibus, qui de iure cogi non poſſunt examinandis abſtineas, et vbi occurreret caſus quod veritas aliter haberi non poſſet, et delictum eſſet atrox, poſſes ad illorum examen deuenire conſulto prius Principe. Clar. quæſt.
7 24.verſi.ſcias tamen in fin. †Compelluntur autem teſtes ad teſtimonium ferendum pluribus modis puta mulcta indicta captis pignoribus, aut per exilii comminationem, aut per carcerationem, aut per torturam, aut in ſubſidium à Iudice Eccleſiaſtico per excommunicationem, ſuſpenſionem, interdictum et depoſitionem, Angel. de Peruſ. in tract. de teſtib. fol. mihi 99. num. 23. et ſeqq. Conrad. de offi. præto.
8 fol. mihi 113. num. 6. † Sed in primis attendendus eſt ſtylus, et con-
9 ſuetudo loci, in quo verſaberis, † quæ etiam obſeruanda eſt quando dubitatur an teſtes poſsint euocari de vna Ciuitate in aliam, ferendi teſtimonii cauſa, an alias eorum examen alteri committendum, l.3. §.teſtes.ff. de teſtib. Foller. in verbo capiat informationem. num.31. Clar. quæſt.26. verſ. ſed quæro. forma citandi teſtes ad informandam Curiam.

10 †Forma autem citandi teſtem ad teſtimonium perhibendum talis erit videlicet. Pone prius nomen Iudicis, deinde T. Tibi N. tenore præſentium præcipimus, et expreſſe mandamus quatenus ſtatim viſis, et receptis præſentibus, et poſtquam vigore præſentium fueris requiſitus ſub pæna ſcutorum 500. auri Cameræ, etc. applicandum, etc. vel ſub pæna exilii, etc. vel (et hoc in ſubſidium) ſub pœnam excommunicationis, &c. debeas coram nobis, & noſtra Curia comparuiſſe, & te perſonaliter præſentaſſe ad nos, & illam eandem noſtram Curiam informandam de nonnullis ad eam ſpectan. de quibus te informatum eſſe nobis conſtat, alioquin, &c. In quorum, &c. Dat. &c. die, &c. menſis, &c. anni. &c.

Alia forma breuior.

11 †Vel breuius in Curia citetur N. ad informandum Curiam ad ſtatim ſub pæna mandati executiui inſtante Fiſco charitas Not.

Vel aliter iuxta ſtylum Curiæ à quo nullatenus recedendum eſt vt dixi.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes aliquando torquetur ex varijs cauſis ex quibus.*
2 *Qualis autem tortura prædictis inferenda ſit relinquitur arbitrio Iudicis.*

Arbi-

3 *Arbitrium prædictum debet regulari iuxta perſonarum, & factorum qualitatem.*
4 *An dandæ ſint defenſiones talibus ante torturam.*
5 *Forma decreti torquendi teſtem infamem.*
6 *Forma decreti torquendi teſtem varium, vacillantem, quique aliud extra iudicium aliud in iudicio depoſuit.*
7 *Teſtes varij aliquando torquetur vt dicant à quo fuerint ſubornati.*
8 *Teſtis recedens à priore dicto præſertim magis veriſimili præſumitur ſubornatus.*
9 *Forma decreti torquendi talem teſtem varium, &c. ad effectum vt dicat à quo fuerit ſubornatus.*
10 *Teſtis veriſimiliter informatus dicitur ille qui tempore commiſſi delicti fuit in loco commiſſi delicti, & potuit videre, & negat ad fuiſſe vel vidiſſe.*
11 *Item qui extraiudicialiter dixit ſe aliquid ſcire poſtea in iudicio negauit.*
12 *Item vicinus.*
13 *Item domeſticus.*
14 *Item ſolitus frequentare viam in qua eſt commiſſum delictum, & eſt alias perſona malæ opinionis.*
15 *Debent tamen apparere probationes in actis quod tales teſtes ſcirent, vel ſcire poſſunt veritatem facti.*
16 *Forma decreti torquendi teſtem veriſimiliter informatum.*
17 *Teſtes veriſimiliter informati debēt torqueri leuius arbitrio Iudicis.*
18 *Iudex arbitrari debet quot teſtes veriſimiliter informati torqueri debeant.*

An, & quando, & quomodo teſtes torquendi ſint cum ſuis formis. Cap. IIII.

1 ALIQVANDO † teſtes torturæ ſubijciuntur, & hoc fit varijs ex cauſis, puta quia infames, vel ſocij criminis, vel varij, vel aliud extraiudicialiter aliud in iudicio depoſuerunt vel delicto interfuerunt, & tamen dicunt neminem vidiſſe, aut cognouiſſe, vel ſunt veriſimiliter informati, & ſunt ſuſpecti, quod veritatem dicere recuſent, vel ſunt viles, & vltronei ſe ingerunt ad teſtimonium ferendum, vel ſunt conuicti de mendacio ex dicto alterius dignioris licet ſolius, & alijs ſimilibus ex cau-
2 ſis. Clar. quæſt. 25. per totum Boſſ. in titul. de tortu. teſti. num. 9. 10. & 11. † Qualis vero tortura inferenda ſit, & qui modus in ea inferenda

renda ſeruandus,& an grauis,vel leuis,id totum arbitrio Iudicis com
3 mittitur.† Itaque poteris tu vbi caſus contingat iuxta perſonarum, & factorum qualitatem arbitrium tuum, vel moderari, vel exten-
4 dere, Clar.q. 5.verſic.torquantur etiam teſtes,in fine. † Et licet in aliquibus caſibus multi Doctores teneant antequam ad torturam contra teſtes deueniatur, illis dandum eſſe terminum ad deducendum ſi quid in contrarium habent ad torturam euitandam. Boſſ. in tit. de mand. ad homi.poſt num.30. Tamen ſcias tu communiter eſſe receptum in practica vt ſemper,& quandocunque abſque aliqua diſputatione teſtes torqueri poſſint,& cum effectu torquentur,vt euitetur timor ſubornationis,quæ de facili fieri poſſet.Clar.d.q.25.verſ.fi.in fi. Et quoniam rem tibi me gratam facturum eſſe arbitror, ſi formulas inferendi torturam in caſibus prædictis tibi ſuppoſuero. Idcirco illas adſcribere non recuſabo. Si ergo teſtis aliqua facti vel iuris infamia laborabit, erit ille torquendus ad effectum purgandi infamiam prædictam, & tollendi huiuſmodi exceptionem, quæ contra talem teſtem opponi poſſet. Forma autem decreti talis erit, videlicet.

Decretum torquendi teſtem infamem,vel alia exceptione laborantem.

5 † Tunc D. ſedens,&c. viſis, &c. ſtante qualitate perſonæ ipſius examinati, conſiderata infamie nota, qua affectus reperitur ad tollendam maculam prædictam, & vt eius dictum magis afficiat nominatum, ac ad omnem alium meliorem finem & effectum, mandauit ipſum examinatum duci ad locum torturæ, ibique ſpoliari,ligari,& funi applicari, &c.

Decretum torquendi ſocium criminis remi.

Si vero fuerit ſocius criminis quomodo agendum ſit habebis infra lib.2.cap.9.num.

Quod ſi varius vacillans, vel aliud extra iudicium aliud in iudicio depoſuerit, ita formandum erit decretum, videlicet.

Decretum torquendi teſtem varium, vacillantem, & qui aliud extra iudicialiter aliud iudicialiter dixit.

6 Tunc D. ſedens,&c. Viſis, &c. viſa variatione ipſius examinati,qui in præcedenti ſuo examine dixit, ſe vidiſſe Meuium percutientem Titium & modo negat ſe illum vidiſſe, vel vidiſſe percutientem lapide, & tali loco, modo ait vidiſſe percutientem enſe, & alio in loco quàm prius depoſuerat, vel qui aliud extraiudicialiter præſentibus teſtibus affirmauit, aliud vero modo iudicialiter examinatus deponere non dubitauit. Ad tollendum omnem maculam periurij, ſi qua ineſt, ab eius perſona (& hoc ſi primum dictum fuit iuratum) vel ad purgandum omnem defectum varietatis ſi quis ineſt,& ad videndum in quo dicto ipſe examinatus perſiſtat, ac ad omnem aliud meliorem finem, & effectum: mandauit eundem examinatum duci ad

locum torturæ, &c.

De eodem ad ſciendum à quo fuerint ſubornati.

7 Aliquando tamen ſolent etiam torqueri huiuſmodi teſtes varij, & diuerſa deponentes non ad effectum videndi in quo dicto perſiſtant, vt ſupra dictum eſt, ſed ad ſciendum ab ipſis à quo, ſiue quibus fuerint ſubornati ad reuocandum eorum examen. Puta ſi Titius dicat ſe vidiſſe Meuium furtum committere, & huiuſmodi ſuam depoſitionem comitentur plures circũſtãtiæ veræ vel magna veriſimilitudo, ita vt ſi poſtea dicat ſe non vidiſſe dictum, Meuium, vel alium vidiſſe,& concludentem rationem non adducat huiuſmodi ſuæ reuocationis, & variationis: vtique tunc talis teſtis non erit torquendus ad effectum videndi in quo dicto perſiſtat, ſed ſciendi ab ipſo à quo, ſiue quibus ſubornatus fuerit ad ſuam priorem depoſitionem reuocan-
8 dam, † vel mutandam,præſumitur enim quod à ſuo priore dicto recedat ſubornatus. Rol.à Vall. in conſ. 73. num.33. Maſcar. de prob. concl. 1340.num.8.

Decretum torquendi ad detegendum ſubornationem.

Forma autem talis erit, videlicet.

9 † Tunc D. ſedens &c. Viſis &c. viſa depoſitione facta per ipſum examinatum ſub die,&c.in qua aſſeruit vidiſſe Meuium furtum committere, conſideratiſque pluribus circumſtantijs, dictam depoſitionem concomitantibus, quæ verificatæ fuerunt, & quæ ſunt adeo veriſimiles, vt omnino credendum ſit ipſum examinatum in dicta teſtificatione verum dixiſſe,modo autem mentiri,præſertim cum ea,quæ in prima depoſitione depoſuit, vltroneus de plano depoſuerit, nec modo ſufficientem, aut veriſimilem cauſam alleget huiuſce ſuæ variationis, proptereaque valde credibile, ac veriſimile ſit ipſum examinatum ad dictam priorem depoſitionem reuocandam, ab aliquo ſubornatum fuiſſe. Ad effectum ſciendi, ab ipſo examinato, an ab aliquo, ſiue aliquibus, & à quo ſeu quibus ſubornatus fuerit, ad dictam priorem diſpoſitionem reuocandam, ac ad omnem alium meliorem finem & effectum, citra tamen præiudicium quorumcumque iurium fiſco, ex dicta priore depoſitione competentium,& acquiſitorum, quibus per præſentem torturam, nullo modo præiudicare intendit, & non alias aliter, &c. de quo expreſſe proteſtatus fuit, & proteſtatur: Mandauit ipſum examinatum duci ad locum torturæ,&c.

10 Vbi autem appareret ipſum teſtem eſſe de facto, ſuper quo interrogatur veriſimiliter informatum, illudque deponere recuſare, quia videlicet, tempore commiſſi delicti conſtat fuiſſe in loco delicti commiſſi,& potuiſſe videre quomodo factum ſeſe habuiſſet,& ipſe vel negaret adfuiſſe, vel vidiſſe. Foller. in verbo capiat informationem. nu. 19.& 20.& de hoc conuincitur ſaltem per vnum teſtem,qui ſit dignior

ipſo

11 ipſo negante. Foller. d. verb. num. 12. † vel conſtat quòd extraiudicia-
12 liter confeſſus fuit, ſe habere notitiam facti, & poſtea negat, † vel eſt
13 vicinus loco commiſſi delicti. Foller. vbi ſup. num. 18. † vel eſt dome-
14 ſticus, Boſſ. de tortu. teſti. num. 9. 10. & 11. † vel eſt ſolitus frequentare viam, in qua commiſſum fuit delictum, & eſt alias perſona malæ opinionis, & famæ, Foller. vbi ſup. num. 27. aut alia de cauſa poteſt ipſe
15 Iudex conijcere, quod ille recuſet veritatem fateri; † & apparent in actis probationes, quòd tales teſtes negantes ſciunt, vel ſcire debent veritatem facti, Foller. in dict. verbo. num. 24. & conſtat de delicto ſaltem in genere commiſſo, Foller ibidem d. num. 24. infraſcripta decreti formula ad torturam contra ipſum deuenire poteris, videlicet.

Decretum torquendi teſtes veriſimiliter informatos.

16 † Tunc Dominus viſis, & auditis prædictis, & pluribus monitionibus ipſi examinato factis, vt veritatem fateatur, conſideratoque, quòd ipſe fuit præſens in loco, vbi homicidium commiſſum fuit tempore, quo illud fuit commiſſum, & quod veriſimiliter potuit videre, quomodo factum ſe habuerit, vel qui fuerint delinquentes, aut quibus veſtimentis induti, vel quibus armis, armati incederent, licet ipſe hoc expreſſe inficiari conetur, ac conſideratis alijs indicijs, ex proceſſu reſultantibus, & contra dictum examinatum facientibus, &c. Ad effectum habendi ab ipſo examinato plenam & integram veritatem, ſuper præmiſſis, de quibus, vt dictum eſt, veriſimiliter apparet informatus, atque ad omnem alium meliorem finem, & effectum mandauit ipſum examinatum duci ad locum torturæ, &c.

Vel conſideratio quod ipſe examinatus eſt vicinius, vel eſt ſolitus frequentare locum, in quo fuit repertum cadauer, & quod propterea poteſt eſſe informatus de veritate facti, ac de ipſis delinquentibus, concurrente etiam mala fama, & opinione ipſius examinati, &c. Vel cōſideratis verbis, per ipſum examinatum extraiudicialiter prolatis, de quibus in proceſſu. Ex quo apparet manifeſtè, quòd ipſe eſt informatus de veritate facti, & de ipſis delinquentibus, &c.

Ex prædictis, quæ exempli gratia hic poſui, poterit quilibet colligere, quomodo in ſimilibus occurrentibus caſibus paucis immutatis procedendum ſit ad torturam contra teſtes.

17 Circa quod † illud in primis animaduertendum eſt, vt ne ipſis te-
18 ſtes, ita grauiter torqueantur, ac ſi principales rei forent, ſed leuius arbitrio Iudicis, † qui etiam arbitrari debuerit quando plures, & quando pauciores, quando aliqui, & quādo omnes iuxta factorum & perſonarum qualitatem tormentis ſubijciendi ſint Cla. quæſt. 25. verſ. torqueatur etiam in fin.

SVMMARIVM.

1 *Probationes ſumendæ non ſunt de domo rei.*
2 *Fallit in criminalibus de conſuetudine.*
3 *Domus inquiſitorum perquiri ſolent vt videatur an aliquid reperiri poſsit, quod iura fiſci fundet vel adiuuet.*
4 *Et exemplum ponitur in imputato quod retineat arma prohibita, vel libellum famoſum confecerit, aut litteras ſcripſerit, vel aliquid furatus ſit, aut falſam monetam fabricet.*
5 *Perquiſitio prædicta ſæpe indicat delinquentes & veritatem delictorum.*
6 *In dicta perquiſitione debebit annotari in ſcriptis per notarium teſtibus præſentibus quicquid factum, & repertum fuerit.*
7 *Si fuerint reperta aliqua facientia pro fiſco poterunt accipi præuia illorum annotatione conſignanda publicæ perſonæ iuxta loci conſuetudinem.*
8 *Annotatio prædicta quomodo facienda ſit, & quanta cum diligentia.*
9 *Redditur cauſa quare.*
10 *Forma huiuſmodi perquiſitionis.*
11 *Forma annotandi res repertas in domo alicuius.*

De indicijs ex domo rei ſumendis, & quibus formis vtendum ſit. Cap. V.

1 QVANQVAM † nimis graue videatur ex domo
rei ad probandum fiſci intentionem probationes
ſumi.l.nimis graue.C.de teſti. Boſs.in tit.de exami.
2 reo.num.9. † Nihilominus ſcito prædictam regu-
3 lam † non habere locum in criminalibus etenim ſæ-
pe ac ſæpius domus reorum perquiruntur ad effe-
ctum videndi, an aliquid reperiri poſſit, quod iura
fiſci, vel fundet, vel adiuuet. Clar. in §. furtum. verſ. quæro nunquid.
& quæſt.27. in princ. vnde poſtea ipſi rei vel grauioribus indicijs vr-
4 geantur, vel conuicti remaneant. † Puta enim quod quis imputetur,
vel quod arma prohibita retineat, vel quod libellum famoſum confe-
cerit, vel quod aliquas litteras ſcripſerit, vel quod aliquid furatus
fuerit, vel quod falſam fabricet monetam, vtique ſolent practici aſſeſ-
ſores ſtatim ex improuiſo Curiam cum notario, & fiſcali mittere,
vel ipſi per ſe etiam accedere ad domus talium imputatorum, vel ad
alia loca, in quibus illi conſueuerunt verſari, ibique diligentiſſime
perquirere an reperiantur, vel arma prædicta, vel dicti libelli famoſi,

aut lit-

aut litterarum exempla, & notæ aut ſcripturæ, vel chartæ ſimiles, aut aliquid de bonis derobatis, aut aliqua inſtrumenta, vel materies ad monetam fabricandam apta, & idonea Clar. d. §. furtum. verſ. quæro nunquid. Conrad de offi. præto. fol. mihi 630. num. 14. Quare ſi ca-
5 ſus occurrat, idem tibi faciendum erit; † etenim non raro habetur hoc modo notitia delinquentium, & veritas delictorum, quæ alias
6 nullo fortaſſe pacto haberi poſſet. † Aduertere autem debueris, vt cum ad huiuſmodi perquiſitionem deueneris quæcumque feceris, & reperieris in ſcriptis per notarium teſtibus præſentibus adhibitis re-
7 digantur, † & ſi quæ tibi videbuntur ad cauſam facere illa in ſcriptis prius annotata dictis teſtibus videntibus, & aſſiſtentibus aſſumere tibi licuerit tecumque aſportare depoſitario, vel ipſi notario, aut alte-
8 ri publicæ perſonæ iuxta conſuetudinem loci conſignanda, † Erit autem talis res annotanda cum omnibus ſuis circumſtantijs, & qualitatibus quantum fieri poterit, dilucide, In ſimili docet Conrad. de offic. præto. in tit. de contumacibus fol. mihi 759. num. 2. & aliquo ſigno ſignanda, putà littera A. B. C. vel alia nota ſimili, imo etiam per teſtes ſi poterit, vel ſigillis munienda, vel ſubſcribenda, vel alio modo notanda, & ſi reus erit præſens, etiam per ipſum ſubſcribi, vel ſignari mandabis, deinde etiam teſtes ipſos qui præſentes fuerunt formiter examinabis ſuper prædictis, eorumque examen in ſcriptis
9 redigi facies. † Hanc autem diligentia circa præmiſſa tibi vtendum moneo, vt ne poſtea rei, cum ad eorum faciem ſcripta, & res prædictæ exhibendæ erunt (de quo dicam inferius ſuo loco, infra lib. 3. cap. 10.) valeant inficiari illas penes ipſos, vel in eorum domibus fuiſſe repertas, quod facere plerumque ſolent, vt experientia te quoque docebit.

Forma autem erit talis. Die, &c. menſis, &c. anni, &c.

10 † Mag. & Excell. D. B. Locumtenens, &c. vna mecum notario, & teſtibus infraſcriptis pro iuſtitiæ complemento, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum acceſſit ad domum C. ſitam in vrbe in loco detto Capo le caſe, prope bona, &c. quam reperijt clauſam, & cũ ſæpius pulſato oſtio nemo reſponderet, & videretur nullus in ea manere; mandauit eandem domum per clauarium aperiri, prout per dictum clauarium accerſitum aperta fuit (vel ſi clauarius haberi non poſſit, nec poſſit alio modo aperiri) mandauit fores dictæ domus, ex quo alio modo aperiri non poterant, per vim recludi, prout calcibus per birruarios in eas iactis apertæ fuerunt. Et in dictam domum vna mecum notario, & teſtibus prædictis, ac birruarijs concomitantibus
11 ingreſſus cæpit per omnes ſtantias † illius ambulare, & perquirere, & tandem in quadam Camera exiſtente prope coquinam in quadam capſa alba, quæ pariter per vim aperta fuit, cum clauſa eſſet, nec alio modo aperiri poſſet, fuerunt reperti duo archibuſetti ad rotam, par-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ui, longitudinis vnius palmi cum dimidio, cum capſis ex ligno nucis cõfectis, & oſſibus albis delineatis, ac celatis, quorum rotæ apparebant circumcirca margines inauratæ, & in calce quodam ſigno manus erant inſculptæ. Et cum de mandato D. vnus ex birruarijs aſtantibus feciſſet periculum an eſſent onuſti, fuerunt quidem reperti bene onuſti, & de mandato eiuſdem Domini materie intus exiſtente extorta fuit repertum intus dictos archibuſettos, & eorum quemlibet in eſſe quandã quantitatem pulueris archibuſij, & duas pilas plũbeas pro quolibet, quæ omnia ego vidi, & de mandato vtſupra annotaui.

Tunc D. viſis prædictis mandauit mihi notario, & dictis teſtibus vt ſupra capſis dictorum archibuſettorum litteram A, maiuſculam formaremus, vel nomina, & cognomina noſtra ſcriberemus, prout per me & teſtes prædictos formata fuit, vel ſcripta fuerunt: ac deinde tam dictos archibuſettos, quam puluerem, & pilas ex eis extractas mihi conſignauit cauſæ notario, & per me caute cuſtodiri mandauit animo, &c. omni, &c.

Actum die, & loco ſupradictis præſentibus ibidem N. & N. teſtibus ad prædicta omnia vocatis habitis, & rogatis.

Forma annotandi Litteras apertas in domo alicuius.

† Et ſi fuerint litteræ eodem modo deſcribentur, videlicet fuerunt repertæ quædam litteræ ſcriptæ ſub Dat. Spoleti die 19. Nouembris 1595. incipendo, Cariſs. come fratello ho viſto, etc. & cum ſubſcriptione in fine, Affettion. come fratello Matteo di N. Inſcriptio vero à tergo talis erat, videlicet. Al mio Cariſs. come fratello Coſmo di N. da Fuligno, Fuligno, ſubito, ſubito, Sigillum autem non poterat cognoſci cum eſſet depreſſum, quæ quidem litteræ fuerunt de mandato D. prius per me ſignatæ littera A, maiuſcola, deinde per ipſos teſtes, ac præfatum C. inquiſitum (ſi adſit) eorum nominibus, & cognominibus in ſummitate primæ faciei hoc modo, videlicet. Io N. fui preſente quando la preſente ſcrittura fu trouata come di ſopra in caſa di C. Io C. confeſſo che la preſente ſcrittura è ſtata trouata in caſa mia come di ſopra. Et ſi teſtes ignorauerint ſcribere poteris eis iubere, vt ſignum crucis faceant prout ſuperius tibi demonſtraui, & ſic mutatis mutandis poteris tu alijs ſimilibus caſibus te gerere.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis mutus ſurdus, vel linguã non habens quomodo examinandus.*
2 *Et quòd poteſt deponere per ſcripturam ſi ſcribere nouerit.*
3 *Alias per nutus & ſigna mediãtibus interpretib⁹ à Iudice deputatis.*
4 *Si notarius intelligat dictos nutus, & ſigna nõ eſt opus interpretib⁹.*
5 *Teſtes muti, ſurdi, & linguam non habentes poſſunt examinari in criminalibus licet aliqui contrarium tenuerint.*

Inter-

AMOR

6 ***Interpretes adhibendi ſunt etiam quando teſtis loquitur, ſed lingua extranea, quam notarius non intelligit.***
7 ***Forma examinandi huiuſmodi teſtes remiſſiue.***

De teſte muto, ſurdo, linguam non habente, aut ſermone extraneo loquente, & quomodo examinari debeat.

Cap. VI.

1 SI teſtes † ſint muti, aut ſurdi à natiuitate, vel ex ac-
cidenti, vel linguam habeant amputatam, vt loqui
2 non valeant neque exaudire: † ſiquidem ij ſcribere
nouerint poterunt eorum teſtimonium in ſcriptis
ferre. Maſcar. de probat. lib. 3. concl. 1358. num. 26
3 † ſin aliter per nutus, & ſigna mediantibus inter-
prætibus à te deputatis, qui dictos nutus, et ſigna
4 declarare debeant, † ſi notarius illa per ſe declarare nõ nouerit, Igne.
in l. 3. §. ignoſcitur. nu. 26. ff. ad Syllan. Char. de execu. ſententiæ cap. 2
5 nu. 50. † quod quidem fieri poteſt licet quidam moderni contrarium
voluerit, videlicet, quod tales teſtes in criminalibus non admittan-
tur id ferendum teſtimonium Chart. d. cap. 2. num. 47. vbi de commu.
6 † Et dicti quidem interprætes adhibendi etiam erunt, ſi teſtis ſit ex-
traneus, nec latinum, aut vulgarem, aut alium ſermonem, quem no-
tarius intelligat, loqui nouerit. Farinac. in opere ſuo in tit. de oppo-
7 ſit. contra teſtes quæſt. 61. oppoſitione 11. num. 50. † Quomodo autem
et qua forma horum depoſitiones accipiendæ ſint ex his quæ inferius
tibi dicam et demonſtrabo infra lib. 6. cap. 3. facillimè percipere tibi
licuerit.

Finis Libri Primi.

LIBER SECVNDVS

SVMMARIVM.

1 *Captura committitur ſi præcedant informationes.*
2 *Si reus capi non poterit proceditur contra ipſum in contumaciam.*
3 *Modus procedendi contra contumacem remiſſiuè.*
4 *Ad capturam quomodo poſsit legitimè deueniri.*
5 *Captura hodiernis temporibus eſt arbitraria.*
6 *Arbitrium hoc caſu quomodo regulari debeat, & quæ conſideranda ſint.*
7 *Regula certa non poteſt dari circa modum procedendi ad capturam.*
8 *Nec circa perſonas capiendas.*
9 *Perſonæ priuilegiatæ quæ ſint.*
10 *Et an capi poſsint.*
11 *Mulieres non debent cum dedecore ad carceres duci, & debent poni ſeparatim à viris vel in aliquo loco extra carceres ſub honeſta cuſtodia, & cum Cautione.*
12 *Clerici an, & quando capi poſsint à Iudice ſæculari.*
13 *In quibus caſibus poteſt Iudex ſæcularis contra Clericum procedere.*
14 *Captura debet committi birruarijs, & alijs ſeruientibus Curiæ non autem priuatis perſonis, & multo minus offenſis, & inimicis.*
15 *Forma mandati de capiendo in Curia.*
16 *Forma mandati de capiendo extra Curiam.*

De captura reorum, & forma mandati de capiendo. Cap. I.

1 CAPTIS † informationibus, & acquiſitis
contra reos indicijs ſolet deueniri ad captu
ram eorum quando poſſunt haberi vel pro-
2 ceditur † contra eoſdem in illorum contu-
maciam ſeruatis ſeruandis ad condemna-
tionem, vbi haberi non poſſunt, quia fugam
arripuerunt, vel aliàs ſunt abſentes Cōrad.
de offi. præto. in titu. de contumacibus.
3 † Omiſſo autem ad præſens modo proce-
dendi in contumaciam, de quo infra in vlti-
4 ma parte huius tractatus differemus; † videamus nunc quomodo ad
5 dictam capturam poſſis tu legitime deuenire. † Scito igitur capturam
hodiernis temporibus arbitrariam eſſe; Clar. quæſt. 28. verſ. ſcias aũt.
6 circa fin. † & ideo conſiderata qualitate cauſæ, an videlicet, delictum
ſit occultum, an graue, an difficilis probationis, an poſſit cauſare alia
delicta; & perſonæ, an ſcilicet vilis ſit, an pauper, an vagabunda, an
ſolita delinquere, an malæ opinionis & famæ, an aliqua infamiæ ma-
cula notata; & indiciorum an grauia, & vrgentia, an proxima, an
veriſimilia, an clara, & huius generis, an vero è contra: mandatum
7 de capiendo arbitrio tuo, vel relaxare, vel denegare poteris † non
enim circa hoc dari poteſt certa regula, & ratio procedēdi Cla. quæſt.
8 28. verſ. ſcias aũt. in fin. † quemadmodum etiam dari non poteſt cir
9 ca perſonas capiendas. † quamuis enim priuilegiatæ illæ forent, pro
10 ut ſunt mulieres, doctores, clerici, et ſimiles, † nihilominus poteris
vbi delicti, et cauſæ qualitas ſuadebit ad capturam etiam contra præ
fatos procedere. Clar. d. quæſt. 28. verſ quæro, et verſ. ſeq. quod autem
11 dico de † mulieribus, aduertere debueris, vt ne cum dedecore addu-
cantur, et quod ponātur in carceribus ſeparatim à veris, vel in aliquo
cubiculo Palatij Iudicis, aut in aliqua domo, ſub honeſta cuſtodia, et
cum fideiuſſione, et Cla. quæſt. 82. verſ. quæro igitur. quod dico de
12 clericis, † intellige, ſi habebis iuriſdictionem contra illos, † vel ſi
13 ad effectum illos conſignandi eorum ſuperioribus. Clar. d. quæſt. 28.
verſ. quæro, et verſ. ſi vero.
14 † Captura autem committitur ipſis birruariis, et ſic perſonis publi
cis, non autem priuatis, et multo minus offenſis, et inimicis Foller.
in ſua prac. in verbo capiant informat. num. 14. per mandata à Iudi-
cibus ſubſcripta, Clar. quæſt. 28. verſ. dictum eſt, et verſ. ſeq. quorum
manda-

mandatorum forma talis erit, videlicet, ſi mandatum ſit relaxandum in Curia.

Forma mandati de capiendo in Curia.

15 †De mandato Illuſtriſſimi,& Reuerendiſſimi D. Almæ Vrbis Gubernatoris,ſiue eius in criminalibus Locumtenentis,Capiatur infraſcriptis pro indicijs, & captus ad ſecretos carceres ducatur, nec relaxetur donec,&c. In quorum, &c.Dat.&c.die,&c. Deinde ponatur nomen capiendi, cum cognomine, & patria, ſi talis cognitio habeatur, ſin autem deſcribatur per ſigna,& alias prout melius videbitur,& poſtea Iudex tale mandatum ſubſcribet apponendo nomen ſuũ puta Marcus Aurelius de Domo Locumtenens.Quòd ſi mandatum prædictum extra Curiam dandum ſit ampliori vtendum erit formula, videlicet.

Anibal Orecellarius Epiſc. Carcaſſonus
Almæ Vrb. eiuſq; diſtrict. Gñlis.Guber. & Vicecam.

Forma mandati de capiendo extra Curiam.

16 †Vniuerſis & ſingulis Dominis Gubernatoribus Poteſtatibus,Bariſellis, Capitaneis, Executoribus,Subexecutoribus quibuſcumque, cæteriſque iuſtitiæ miniſtris iuriſdictioni noſtræ mediatè, vel immediatè ſubiectis auctoritate noſtri officij, tenore præſentium præcipimus, & mandamus, ſub 500. auri ducatorum à quolibet ipſorum auferen. & Cameræ Apoſtolicæ applican. alijſque arbitrio noſtro imponendis,& infligendis pœnis, Non ſubiectis vero in Domino hortamur, & rogamus vt N. de N. vbique locorum repertum capiatis, & carceratis,et detineatis,capique detineri, et carcerari faciatis ſub bona et fida cuſtodia pro nõnullis indicijs contra eum in actis notarij noſtri infraſcripti exiſten. ad effectum illum prout iuſtitia ſuadebit puniendi: nobis quanto citius notificantes, quicquid in præmiſſis feceritis. In quorum etc. Dat.etc. hac die,etc. Et poſtea manu ſua præfatus Reuerendiſsimus Dominus Gubernator tale mandatum ſubſcribet hoc modo, videlicet, Annibal Epiſcopus Oricellarius Gubernator. Nolo omittere hic te monere, vt cum populos Gubernio tuo commiſſos habueris, numquam permittas birruarios ſine mandatis de capiendo capturas facere (niſi tamen periculum eſſet in mora, vel depræhenſos caperent infragranti) quia datur multoties occaſio maximorum ſcandalorũ,et iniuſtitiarum dum iſtis ribaldis,qui nihil aliud cogitant niſi quoquo modo pecunias extorquere, arbitrio ſuo homines capere permittitur. Ego ſcio quod dico: Propterea fac vt meam hanc admonitionem cordi habeas.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Delinquens poſt capturam examinari debet ſuper ijs de quibus imputatur.
2 Et circa huiuſmodi examen eſt maxima cura inuigilandum.
3 Conſtitutum vocatur reorum examen, & quare.
4 Laus examinantis in quibus conſiſtat.
5 Iudicis diligentia, & verſutia in interrogando plus operatur quam tortura ad veritatem à reo exprimendam.
6 Benè examinare eſt difficillimum negotium, & maximi ingenij.
7 Ratio quare pauci reperiantur criminaliſta benè fabricantes proceſſum.
8 Iudices qui omiſsis debitis interrogatorijs ſtatim ad torturam deueniunt ſunt nebulones magis quam Iudices, quia.
9 Tortura eſt remedium ſubſidiarium.
10 Et ab his Iudicibus cauendum eſſe auctor monet.
11 Interrogandi non poteſt tradi certa ratio, & methodus, & quare.
12 Iudex interrogans tria conſiderare debet.
13 Iudex qua conſiderare debeat circa perſonam ſuam.
14 Iudex quo modo ſe debeat accingere ad examen reorum.
15 Iudex non debet eſſe timidus, neque temerarius in examinando ob nobilitatem vel vilitatem rei examinati, quia non debet habere acceptionem perſonarum.
16 Iudex non malè facit vrbanius cum nobili, quam cum ignobili procedendo.
17 Familiaritas cum reo eſt omnino euitanda Iudici.
18 Promiſsione impunitatis non debet vti Iudex ad veritatem eruendam.
19 Niſi alias conſtaret talem cui impunitas promittitur vere delictum commiſiſſe.
20 Auctor putat à dicta promiſsione abſtinendum, vel principem conſulendum.
21 Iudex criminis naturam qualitates, & circumſtantias diligenter debet poſsidere.
22 Iudex dum proceſſum fabricat illius ſummarium, debet conficere, vt ſibi quodammodo pro ſpeculo inſeruiat.

Captis

Captis reis quid faciendum, & quę obſeruanda ſint circa perſonam Iudicis. Cap. II.

1 CAPTVM † delinquentem, & in carceribus detru-
ſum examinare debebis ſuper iis, de quibus ille im-
putatur, ad effectum, vt ſi poſſibile ſit, ex eius oris
propria confeſſione veritatem habeas facti de quo
2 agitur. Chart. in ſua pract. interrog. reo. lib. 1. cap. 3.
nu. 6. † propterea erit maxima cura inuigilandum
circa huiuſmodi reorum examen. Char. d. ca. 3. n. 32.
3 † quod conſtitutum vulgo vocant, eo quia à verbo Conſtitutus ſolet
4 initium ſumere Chart. in dict. pract. lib. 1. cap. 1. num. 6. & 7. † Nam-
que haud modica laus eſt bene, ordinatè, clarè, ſubtiliter, & accomo-
date reos interrogare, & mediantibus interrogatoriis illuc adduce-
re, vt vel inuiti veritatem fateantur. † Et ego cognoui nonnullos Iudi-
ces, ita in hoc interrogandi genere verſatos, vt nullis tormentis ferè
ſemper de plano ab ipſis reis veritatem haberent, tuncque dicerent
ſe cauſam amiſiſſe cum ad tormenta deuenire ipſis neceſſarium foret,
audiuique ipſos reos pluries dicentes ſeſe magis horum interrogato-
riis vexari, & premi, & quodammodo adigi ad veritatem fatendam,
6 quàm vlla cuiuſuis generis tormentorum vi, & ſæuitia. † Et licet vi-
deatur hoc negotiũ nonnullis facile, tamen experto mihi crede quòd
difficillimum eſt, & maximi ingenii, Chart. in dict. pract. interrog. reo.
7 lib. 1. in præfat. num. 3. † & ideo vides tam paucos reperiri, qui proceſ-
ſus comendatione dignos fabricent. Sed nulla eſt difficultas quam non
ſtudium & exercitatio vincat iuxta illud Virgilianum.

labor omnia vincit.

Improbus; &c.

8 † Debebis ergo patienter reos interrogare, & longa interrogato-
riorum, & argumentorum ſerie cauſam examinare, ſicque veritatem
9 facti extorquere conari; † non autem ſtatim ad tormenta nulla rei ge-
ſtæ ratione habita proſilire; etenim aliquãdo dum ſeuerius admiſſum
vendicare feſtinas nullo legum temperamento adhibito, iniuſtam
pœnam eligere, & innoxium indignis ſuppliciis afficere potes: Quod
profecto impium, eſſet, & diſpendium irreparabile afferens, & nullo
unquam hominis facto reſarciendum Blanc. in tract. de indic. in epiſto-
la nuncupatoria ad ſcolaſticos legum ſtudioſos Clar. quæſt. 64. verſ. de-
bet etiam. † Conſideres velim, torturam eſſe remedium ſubſidiarium,
quod ita vocatum fuit, quia tunc ſolum ad illud confugiendum eſſe
voluerũt maiores noſtri, quando alia remedia fuerũt fruſtra tentata.

Vt igitur ad rem propius accedam. Velim ego quidem veras tibi

tradere

11 tradere regulas,certāq.præſcribere methodum interrogandi reos† ve rum cum facta, & negocia, ſuper quibus examina fieri contingunt tā varia ſint crede mihi, non poteſt ab aliquo certa ratio, & methodus præſcribi,l.neque leges cum glo.magna. ibi.ff.de legi. Ne tamen hinc inanis abeas nonnulla generalia tibi in medium afferam, vnde artem quandam, & regulam interrogandi haud difficulter poteris per temetipſum haurire,& colligere. Arg.tex. in l. non omnes,& l. ſeq. ff.de legi.

12 † Tria igitur tibi ante oculos conſideranda propones.

Primo, perſonam tuam examinare, & interrogare volentis.

Secundo, perſonam rei ad quem examinandum te confers,& à quo veritatem cupis elicere.

Tertio, negotium & cauſam quæ tractatur.

13 † Quo ad perſonam tuam illud in primis monitum te volo, vt Deum timeas, animam mundam habeas mente & corpore in opus, quod aggrederis, incumbas, veritatem ſolam, prout ſuperius dixi, perquiras,Char.in pract.interrog.reorum lib.2.cap.1.num.2.& ſeqq. teque illius tantummodo indagatorem eſſe, ac miniſtrum iuſtitiæ, hoc eſt ipſius Dei optimi maximi, à quo omnis dimanat iuſtitia memoria ſemper repetas Scapp. de iur. non ſcrip. lib. 5. cap.122.num.6.

14 † deinde ita te ad examen accinges,vt omni paſſione penitus ſpoliatus exiſtas nullam quæ habeas perſonarum acceptationem,Foller. in ſua pract. in verbo ſtudent ſi ornare num.5. ſed ipſos reos ſiue pauperes ſint, ſiue diuites, ſiue nobiles, ſiue ignobiles, ſiue priuatos,ſiue in magiſtratu conſtitutos æquis oculis reſpicias, ac ſi nullum inter eos

15 diſcrimen intercederet. Foller. vbi ſupra d. nu. 5. † Numquam te timidiorem ad veritatem indagandam faciat ipſa nobilitas, ipſe magiſtratus,ipſe diuitiæ; nunquam te ad illam reperiendam temerariū, & præcipitem reddat ipſa paupertas, humitas perſonæ, aut dignitatis deficientia, ſed omnes reos ita ſemper habeto, ac ſi eiuſdem eſſent qualitatis, ſtatus,& conditionis, eademque ſeueritas, & grauitas, ac maieſtas ſit tibi ſemper erga quoſcumque, Foller. in dict.verbo ſtu-

16 deant ſe ornare. num.6. Non tamen malè te facturum auderem aſſerere,ſi aliquantò vrbanius cum nobili,quam cum ignobili te geſſeris, puta ſedentem examinando, vultum pacatiorem præteferendo, verbis lenioribus vtendo: mouet enim quādoque modeſtia Iudicis eum, quem rigor duriorem reddiſſet. Familiariter etiam cum reis agere

17 caueas, † quia inde contemptio naſcitur dignitatis,Chart.in pract.

18 interrog. reb.lib.2.cap.3.num.7.& 8.†Impunitatis promiſſione numquam reum ad confitendum compellas, præſertim ſi promiſſam impunitatem minime præſtare poſſis aut velis: eſt enim quædam proditionis ſpecies, à qua Iudices Deum timentes ſemper vidi abſtinere,

& qui-

20 & quidem meo iudicio recte, † ſed melius faciunt illi, qui vbi caſus occurrit, & plures ſunt complices alicuius grauis facinoris, & difficulter veritas haberi poteſt conſulto Principe, & de eius mandato impunitatem confitenti pollicentur, & ita ego fieri vidi à magnis viris.

21 † Præter bene aduerte, vt criminis de quo agitur, naturam eiuſque qualitates, & circumſtantias diligenter poſſideas, Chart. de pract. lib. 2. cap. 2. num. 1. indiciorum ex proceſſu reſultantium plenam notitiam habeas, illaque memoria teneas, vt plenius, & facilius tibi interrogandi, & arguendi ſuppetat materia Chart. d. pract. lib. 2. cap. 2. num. 3.

22 † Poſtremo illud omnino obſeruabis, vt dum proceſſus formatur, illius ſemper ſummarium conficias, ita enim quaſi in ſpeculo facillime in eo videbis, quid faciendum, quid omittendum ſit, quid plenius, quid leuius attingendum, & proceſſum cum maximo tuo honore ad debitum finem perduces.

SVMMARIVM.

1 Iudex quæ obſeruare debeat circa perſonam inquiſiti, vt interrogandi ſibi ſuppetat materia.
2 De his quæ ſunt corporis munera.
3 De his quæ ad animum pertinent.
4 De his quæ ſunt fortunæ.
5 Quæ conſideranda ante, in, & poſt delictum ad requirendum copiam interrogandi.
6 Loci Ciceronis facientis ad prædicta.
7 Qualitas perſonarum etiam normam, & modum interrogandi ſubminiſtrat.
8 Perſona grauis qualiter examinanda.
9 Perſona leuis, & ſimplex qualiter examinanda.
10 Doctus quomodo examinandus.
11 Pertinax ſuſpectus, vel verboſus quomodo.
12 Timidus quomodo.
13 Ambitioſus quomodo.
14 Solitus delinquere quo ordine ſit interrogandus.
15 Deſperatio ſalutis in reo eſt maxima potentia ad inducendum illum ad confitendum.
16 Item ponere illi ante oculos quod multi dicta de cauſa vexantur.

Quæ ob ſeruanda ſint circa reorum perſonas. Cap. III.

1 CIRCA † reorum perſonas plura erunt adducenda,
quæ tibi copiam interrogandi argumentandique
2 ſuppeditabunt,† puta ætas ſexus valetudo, figura,
vires, natio, quæ ſunt corporis virtutes, vitia, ſtu-
3 dia, artes, inertia, quæ ad animum pertinent,† ge-
4 nus affinitatis, amicitiæ, opes,honores, † quæ ſunt
fortunæ munera, an ira, odio, amore,metu,ſpe,vel
5 cupiditate ad delinquendum moueri potuerit, vbi fuerit, vbi viſus
ſit, & in cuius,vel quorum ſocietate,an aliquid præparauerit,an cum
aliquo ſermonem fecerit, vel aliquem conuenerit, an ſocios, fa-
utores, participes, & auxiliatores aliquos habuerit,an in aliquo lo-
co præter ſolitum,vel alieno tempore, aut abſque cauſa vel cum non
conſueto habitu, aut cum certo armorum genere, aut cum aliquibus
bonis, aut certa cum pecunia, vel inſtrumentis viſus fuerit, an fece-
rit vel dixerit aliquid quod ad delictum inferat; puta minas, iacta-
tiones, verba timorem, vel ſpem præſeferentia, fugam mendacia,
inueriſimilia, vel aliquid non fecerit nec dixerit, quod facere, &
dicere oportebat vel è contra, & huiuſmodi, quæ reſpiciunt cau-
ſas, & tempora, vel antequam delictum committatur, aut dum
committitur, vel poſtquam commiſſum eſt, item loca, modus, &
facultates. Franc. Caſen. in tract. de arte & ratione in criminum
6 cauſis differendi, fol. 16. 17. & 18. † Et illa Ciceronis, lib. 2. de in-
uent. erunt etiam ſummopere conſideranda, dum ait,quare quo con-
ſilio, qua ſpe perficiendi, quidque factum ſit, cur hoc modo potius,
quam illo, cur nullo adiutore, aut cur hoc, cur nemo ſit conſcius, aut
cur hic ſit,cur hoc ante factum non ſit cur hoc in ipſo negotio,cur hoc
poſt negotium, aut quid factum de induſtria,aut quid rem ipſam con
ſecutum ſit,conſtet ne oratio,aut cum re,aut ipſa ſecum,hoc huiusne
rei ſignum ſit, an illius, an huius, illius, & vtrius potius, & quid fa-
ctum ſit quod non opertuerit, aut non factum quod oportuerit. Præ-
dicta omnia affluenter ex perſona rei materiam ipſum interrogandi
7 ſuppeditabunt. † Præterea qualitas perſonarum non tantum mate-
8 riam, ſed modum etiam,& normam interrogandi tibi præbebit † ete-
nim ſi inquiſitus erit perſona grauis erit diligenter,& cum aliquo etiã
9 decore, vt ſuperius dixi examinandus: † ſi leuis, & ſimplex ſimplici
interrogatione, & rationibus ab ipſa natura deductis erit vtendum:
10 ſi doctus rationibus ſolidis, locis topicis, argumentis ex proceſſu de-
11 ſumptis concertandum erit: † ſi pertinax ſuſpectus,vel verboſus dili-

gentius

gentius tibi inſiſtendũ erit, pluribus ille verbis, pluribus interrogationibus etiã alienis, nempe, an ſederet, quibus veſtimentis eſſet indutus an tẽpus eſſet nubiloſum, an ſerem, an locus planus, an accliuis, & aliis ſimilibus leuibus interrogationibus defatigãdus erit. de his omnibus habes per Petrum Gregoriũ Tholoſanũ in ſua ſintaxi artis mirabilis, lib. 1. cap. 3. Cha. in ſua pract. interrog. reo. lib. 1. ca. 2. à n. 1. vſq; ad n. 5.
12 † ſi timidus minæ ipſum terrebunt, & ad veritatem fatendam compellent, ſi iracundus tanto magis erit concitandus donec quieſcat:
13 † ſi ambitioſus vtile erit illa deducere vnde magis inflari eum cõtingat. Chart. d. cap. 2. num. 6. & ſeqq. Ea enim in medium afferendo, quæ ipſius ambitionem tanto magis excitant, facile ipſum reum ad
14 veritatem propalandam coges. † Si erit ſolitus delinquere bonum erit quandoque non ordinatim procedere, ſed ordinem ipſum inuertere, & cominus digladiari, iſti enim habent præſumptionem contra ſe. Blanc. in tract. de indi. num. 246. & ſeqq.
15 † Demum perducere reum ad illam credulitatem maximum donum ſe à Deo Opt. Max. reportaſſe, quòd non occiſus fuerit, vel alio modo perierit, vt difficulter animam ſeruare poſſet, cui cum captus fuerit facillime conſulere, illamque ſe ſeruaturum eſſe pluribus de cauſis ſperare poteſt, & ſimilia, perſæpe illum, vel inuitum ad veritatem fatendam inducit. Vide Franc. Caſon. in tract. de arte, ac ratione in
16 criminum cauſis differen. fol. mihi 21. † Inducit etiam ponere illi ante oculos, quod multi pro crimine commiſſo de quo ille inquiritur, vexantur dum Curia verſatur in incerto, & ideo, vt ne illi indebite defatigentur crimen fateatur, vt ego prædicta pluries expertus ſum, & multa alia tibi quaſi in arena, ſuccurrent: quibus veritatem facti extorquere valeas, ſi prudens, & cautus fueris omnia diligenter perpendendo.

SVMMARIVM.

1 *Titulus criminis eſt in primis inueſtigandus.*
2 *Delicta nominata ſunt ea quæ certis titulis comprehenduntur, & quæ ſint.*
3 *Delicta innominata ſunt ea, quæ proprio carent nomine, & quæ ſint.*
4 *Stellionatus nomen omnia comprehendit crimina non nominata.*
5 *Qualitates delictorum ſunt etiam conſideranda.*

Quæ

Quæ obſeruanda ſint circa rem,& negocium, de quo agitur. Cap. IV.

1 CIRCA rem ipſam, negocium & delictum, de quo
agitur, illud in primis attendendum eſt, videlicet,†
vt titulum criminis, inueſtiges. Clar. in §. 1. in princ.
puta an furtum, an raptus, an homicidium, an aſſaſ-
ſinium, an adulterium, an fornicatio ſit, & ſimilia,
2 †quæ delicta dicũtur nominata, habẽt enim ſuos cer
3 tos titulos. Clar. in d. §. 1. verſ. habes etiã, †quædam
aũt delicta reperiuntur, quæ proprio carent nomine, verum ſub gene
rali titulo accommodantur: nempe ſtellionatus, quod quidem cri-
4 minis nomen † omnia comprehendit crimina non nominata. Boſſ.
in ſua practi. crim. in tit. de crimin. ſtellionatus. Vbi vero criminis ti-
5 tulum repereris † qualitatem delicti conſiderabis an graue, an leue
ſit, an patens, an occultum, an difficilis, an facilis probationis, an fre-
quens, an de raro contingẽs, an turpe an aliquo honeſtatis titulo ve-
latum, an publicum, an priuatum an ex officio tantum, an etiam ad
alicuius offenſi inſtantiam de eo tractetur, an profanum, an eccleſia-
ſticum, an exemplare, an habeat conſequentias aliquas, an doloſum,
an caſuale, Petr. Gregor. Tholoſanus in d. ſua ſintaxi, lib. 1. cap. 3. Clar.
§. 1. per totum, an in ſenem, an in puerum, an in perſonam honeſtam,
vel turpem, an in magiſtratum, vel in priuatum, an à vile, an à poten-
ti, an ab eo quem minime oportebat, an ab alieno, an à coniuncto, an
in die feſto, aut aliter ſolenni, an in foro, an in templo commiſſum
ſit, an domi, an coram populo, an coram Iudice, an grauiter, an con-
tumelioſe, an veneno, an ferro, an igne, an pecuniis, an ex inimicis,
an proditorie, in qua parte corporis ſecutum ſit vulnus, vnde arma,
vel alia inſtrumenta ſumpta ſint, quid de illis factum ſit & alia ſimi-
lia, Pulcherrimus text. in l. aut facta, ff. de pen. Franc. Caſen. in tract.
de arte, & ratione in criminum cauſis differendi folio. mihi 25. & 26.
quibus conſideratis non modo copiam interrogandi conſequeris, ſed
etiam quæ ſimpliciter, quæ accurate tractanda ſint dignoſces, quan-
do rigoroſe quando placide agendum ſit, quando ordo ſeruandus,
quando iſte inuertendus, & demum ipſa delictorum qualitas modo
pro calcaribus ad delictum ipſum tam de plano quam per tormenta
celeriter inueſtigandum inueniendũ, & puniendum inſeruiet, modo
proceſſum tuum, tãquam frenum cohibebit, vt ne nimis propere pro-
grediaris ſed lenta quadam feſtinatione ad illius complementum
peruenias, vt experientia manifeſte te docebit.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo incipiendæ, quomodo tractandæ, quomodo perficiendæ cauſæ ſint.*
2 *Omnia non debent eodem modo inchoari, geri, aut abſolui.*
3 *Qualitas perſonarum delictorum, & indiciorum obſeruanda eſt in examinibus faciendis.*
4 *Interrogatoria qualia eſſe debent.*
5 *Interrogatorijs debent ſtricte per reos reſponderi.*
6 *Interrogatoria debent pedetentim, & per gradus, ad finem optatum producere.*
7 *Iudex interrogando certum ſcopum habere debet quo tela dirigat.*
8 *Iudex quomodo in interrogando ſe gerere debeat.*
9 *Inſtrumentis ſcripturis & depoſitionibus teſtium eſt conuincendus reus.*
10 *Et ſi prædicta deſint ad coniecturas deueniendum eſt.*
11 *Coniectura quid ſit demonſtratur.*
12 *Coniecturæ loci qui ſint in primis.*
13 *Coniectura in veriſimilibus conſiſtit.*
14 *Veriſimilium partes, & membra quæ ſint.*
15 *Argumentorum loci ſecundum Ciceronem.*
16 *Iudex in diſſerendo cum reo qualiter ſe gerere debeat.*
17 *Iudex officium ſuum audacter adminiſtrare debet, & debet oſtendere ſe eſſe bene informatum de veritate facti de quo agitur.*
18 *Suggeſtiones omnino vitandæ ſunt.*
19 *Et tam circa loca, tempora, & cauſas, quàm circa perſonas nominandas. & alias facti circumſtantias.*
20 *Confeſſio per ſuggeſtiones ex torta nulla eſt.*
21 *Niſi indicia talia præcederent vt ex illis Iudex ſcire poſſet reum tale delictum commiſiſſe.*
22 *Quia tunc in ſpecie licet interrogare.*
23 *Teſtium depoſitiones qualiter, & quomodo legendæ ſint reis.*
24 *Reis ſtantibus in tormentis cauendum eſt ab expreſſione ſpecierum & circumſtantiarum.*
25 *Et ratio adducitur quare.*
26 *Suggeſtiones ita ſunt vitandæ vt ne dum culpa, ſed ſuſpicio quoque culpæ ab eſſe videatur.*
27 *Bonum eſt aliquando circumſtantiam aliquam exprimere, & ratio quare.*
28 *Ideo hoc erit arbitrio iudicis relinquendum.*
29 *Conſilium auctoris circa prædictarum qualitatum, & circumſtantiarum*

tiarum

tiarum expreſſionem, & num. 30.
30 *Et idem obſeruandum dicit circa ſocios nominandos.*
31 *Niſi certa contra certos adeſſent indicia, quia tunc licet ſpeciatim, & nominatim interrogare.*
32 *Interrogatoria debent ordinatim componi.*
33 *Ordo interrogatoriorum formandorum cum mutabilis ſit non facile doceri poteſt.*

Quid obſeruandum ſit circa interrogatoria facienda. Cap. V.

EX his, quas ſupra memoraui, conſiderationibus, ſi
1 bene illas perpendes poteris, tu quidem, vt dixi, †
optime percipere, quomodo incipiendæ quomodo
2 tractandæ, q̃uo perficiendæ cauſæ ſint: † non enim
omnia debent eodem modo inchoari, aut geri, aut
abſolui, † ſed ſecundũ quod qualitas perſonarum, &
delictorum, & indiciorum requirere videbuntur,
Char. in pract. interrog. reorum lib. 2. cap. 2. num. 10. et 11. Reſtat mo
4 do vt videamus de ipſis interrogatorijs † quæ quidem ita concipienda
ſunt, vt clara, & aperta ſint ſingulaſque complectantur res non plu
res, Char. d. pract. lib. 3. cap. 2. num. 40. & ad ea ſtricte per reos reſpon-
deatur, præterea vt eorum ſubterfugijs occurrant, Char. d. pract. lib.
6 3. cap. 2. num. 41. & 42. & cauillationes tollant, ac pedetentim, & ve-
luti per gradus eo te perducant, quo animum habueris à principio
7 perueniendi, Char. d. lib. 3. cap. 1. num. 10. & ſeq. † oportet enim vt ha-
beas certum ſcopum, ad quem omnia tela dirigas, & iactes, Petr. Gre-
gor. in d. ſua ſintaxi, lib. 1. cap. 2. verſ. primus itaque Franc. Caſon. in d.
8 tractatu, fol. mihi 38. † & quandoque erit ſtatim ad ipſam rem deue-
niendum, quandoque erit prius paululum vagandum quandoque etiã
erunt nonnulla ab ipſo reo quærenda, quæ ſint omnino aliena & ni-
hil habeant agere cum negocio, de quo tractandum erit, deinde paul-
latim ad ipſum negotium deueniemus, & per opportuna interro-
9 gatoria veritatem elicere conabimur, † & modo inſtrumenta, & ſcri-
pturas, modo teſtium depoſitiones habebimus paratas, quibus ip-
10 ſum reum conuincamus. Char. d. lib. 3. cap. 2. num. 12. & ſeq. † modo
11 ad coniecturas proſiliemus † tanquam medium intellectuale veritatis
eliciende ex aliqua ſingulari circumſtantia inſurgens, vnde om-
nis artificioſa argumentatio depromitur, Franc. Cæſar. d. tract. fol. 11
12 & ſeq. † ducendo ipſas argumentationes modo à cauſis, modo ab effe-
ctis modo à coniunctis, quæ quidem ad coniecturam maxime apta

14 Gint. Franc. Cæſar. d. fol. 11. † & veriſimilia conſiderando in quibus cõ
iectura conſiſtit ipſorumque veriſimilium partes, & membra puta
14 perſonas, † cauſas locos facta, euenta, rerum ipſarum negociorum-
15 que naturas, † præterea à toto, à partibus, à notatione, à coniuga-
tis, à genere, à forma, à ſimilitudine, à differentia, à contrario, ab
adiunctis, antecedentibus, à conſequentibus, à repugnantibus, à ma-
iore, à minore, à pari, ab auctoritate interrogatoria contexemus,
Cic. in topicis & in partitionibus oratorijs. illiſque reum impugna-
16 bimus, & expugnare omnino conabitur. † eam verò in diſſerendo ra
tionem, efficaciamque, ac indiciorum præſumptionum, & aliorum
adminiculorum coaceruationem adhibebis, itaque reum vrgebis &
inſtabis, vt aduertat nullum ſe locum tergiuerſandi habere, ac verita-
tem propterea fatendam eſſe. Chart. in dict. pract. lib. 2. cap. 1. num. 77
17 † Vlterius, vt reus intelligat te velle omnino ſcire ab ipſo veritatem
& quod eam tu probe noſti, nulloque pacto poſſe illum tibi impoſtu-
ram facere operam dabis. Chart. in dict. pract. interrog. lib. 2. cap. 1.
18 num. 77. † Caueto tamen in primis omni cura, & diligentia à qua-
cumque ſuggeſtione, & ita interrogatoria tua formato, vt nunquam
notari poſſit, quod confeſſio per reum facta, ad tui ſuggeſtionem fa-
cta ſit, videlicet, quia tu ad ita fatendum quodammodo illum inſtru-
19 xeris; ſed quia re vera factum fuit: † & hoc obſeruabis tam circa lo-
ca, tempora, & cauſas, quam circa perſonas nominandas, & alias quæ
ſcumque ipſius facti circumſtantias, & qualitates: etenim alias male
20 faceres, † & confeſſio quæ ſequeretur ex ſuggeſtionibus prædictis nul
la eſſet nihilque valeret. Chart. in ſua pract. interrog. lib. 2. cap. 1. n. 54
21 68. & 69. † quod quidem veriſſimum eſt, niſi indicia talia præcede-
rent, vt ex illis certo ſcire poſſes ipſum inquiſitum delictum illud per
22 petraſſe: † tunc enim in ſpecie interrogare licet, nec propterea con-
feſſio diceretur per ſuggeſtionem extorta, neque alicui nullitatis vi-
23 tio ſubiaceret. Chart. de pract. lib. 2. cap. 1. num. 64. & ſeq. Circa vero
ſcripturas, & teſtium depoſitiones in faciem reis legendas illud te
monitum volo, vt recte omnino te facturum putes, ſi aliquas circum
ſtãtias, & qualitates tibi bene viſas reticebis, ne reus lectionem ſibi
quodammodo factum repetere diſcat, Char. d. pract. lib. 4. cap. 1. n. 94.
24 † quod maxime erit cauendum ipſis reis ad tormenta adductis, ſiue
adducendis. Chart. in dict. lib. 2. cap. 1. nu. 94. † ſunt enim aliqui tan-
ta impatientia, vt in quouis mentiri, quam pati tormenta malint, &
ita fit, vt etiam vario modo fateantur, vt non tantum ſe, verum alios
criminentur
26 † Caue tu omni conatu à ſuggeſtionibus prædictis, & ita caue, vt
27 non ſolum culpa, ſed ſuſpicione culpæ prorſus careas. † Aliquando
tamen expreſſionem alicuius circũſtantiæ ita mouere reum, ac vrge-

re, vt

re, vt ad veritatem fatendam compellatur non inficior, cum ex dicta
expreſſione crimen ſuum detectum agnoſcat, Chart. dict. pract. lib. 2.
28 cap. 1. num. 68. †Erit igitur prudentis examinantis arbitrari quan-
do exprimendæ ſint qualitates, et circumſtantiæ prædictæ. Char. dict.
29 lib. 2. cap. 1. num. 68. in fin. †Sed certe meo iudicio recte, et pruden-
ter feceris ſi ab expreſſione omnium qualitatum, et circumſtantia-
30 rum vel omninu cauebis, †vel ſi exprimere aliquas opportunum du-
xeris, eas interrupte, et quaſi primis labiis attingendo recenſebis.
31 † quod idem, vt dixi, obſeruandum etiam erit ſuper ſociis interroga-
re volueris, nullus enim nominari debebit ſed alias generaliter in-
terrogando veritas de illis erit perquirenda. tex. eſt in d. l. 1. §. in cau-
ſa tributorum, verſi. qui quæſtionem, ff. de quæſt. puta examinando
reum an ſolus eſſet, an aliquis alius cum eo, quot eſſent numero, quo
mandāte, vel auxiliāte, vel procurante fecerit, dicat ſocios, auxilia-
tores, mādatores, et fautores, et ſic & aliis ſimilibus generalibus in-
terrogatoriis nomina ſociorum prædictorum ab ipſo reo legitime
habebuntur, et ſuggeſtiones euitabuntur. dict. §. in cauſa, et per Iac. de
32 Belnis. in pract. crimin. in titul. de quæſt. num. 50. ver. ſextus eſt. † be-
ne verum eſt, quod ſi contra certos certa extarent indicia, poſ-
ſent tunc quidem illi nominatim ſpecificari, nec dici poſſet hoc caſu
ob ſpecialem interrogationem ſuggeſtio aliqua facta. Blanc. in tract.
33 de indi. num. 38. in fin. † Vlterius debent interrogatoria habere
quemdam ordinem, quo ad finem quem exoptas peruenire commo-
34 de poſsis. †is autem ordo quia per ſæpe cauſis occaſione, neceſſitate,
et reſponſionibus reorum mūtari ſolet, et modo continuatim, modo
diuiſim, modo directo, modo per obliquum ducitur, non facile doceri
et demonſtrari poteſt, Chart. d. pract. lib. 3. cap. 1. num. 10. et ſequen.
aliqua nihilominus inferius ad ordinem prædictum comparandum
tradere conabimur, videamus igitur de forma conſtitutorum.

SVMMARIVM.

1 *Principium examinis ſiue conſtituti reorum quomodo concipiendum ſit, & quæ in eo ſint exprimenda.*
2 *Forma dicti principij examinis ſiue conſtituti.*
3 *Interrogatoria quomodo extendenda ſunt.*
4 *Reſponſio rei debet recipi, & ſcribi vulgariter per Notarium prout per reum datur, & ibi habeat formam.*
5 *Primum interrogatorium primi conſtituti quale ſoleat eſſe de communi ſtylo.*
6 *Interrogatoria generalia quæ fieri ſolēt in primo Cōſtituto quæ ſint.*
7 *Reus dicens ſe ſcire cauſam ſuæ carcerationis qualiter interrogan-*

dus vlterius.

8 Iudex debet explicari facere per reum factum à principio vſque ad finem.

9 Et interrogatorijs ſuis quæ fuerint omiſſa, aut non integre, & clare dictæ recenſeri, ſuppleri, & declarari facere.

10 Iudex debet inueſtigare vt ſciat facti ſeriem diſtinctam cum omnibus ſuis qualitatibus & circumſtantijs.

11 Iudex in interrogando debet procurare, vt indicia acquirat, & iam acquiſita impinguet, & confirmet.

12 Iudex debet inſiſtere ſigillatim ſuper quolibet indicio.

13 Reſponſionibus reorum quæ debeat iudex opponere, vt ab illis credulitatem tollat illaque elidat.

14 Reſponſiones reorum ſunt integre ſcribendæ etiam quod aliqua videantur nihil operari, & quare.

15 Iudex debet in interrogando certũ ſcopũ proponere quem contingat.

16 Indicia homicidij quæ ſoleant eſſe.

17 Indicia ſunt opportunis medijs pertractanda, & comprobanda.

18 An indiciorum probationem per circuitum, & altius repetitam per contactionem deueniendum eſt, & habes exemplum.

19 Quod in alterius rei probationẽ adducitur ipſum prius probandũ eſt.

20 Forma probandi indicia altius repetita oratione.

21 Flaminius Chartarius vir eruditiſſimus pulcherrime, & latiſſime docuit modos, & formas interrogandi reos, & ſuper indicijs probationes ſumendæ.

22 Interrogatoria quibus alijs modis poſſint incohoari præterquam per verbum illud interrogatus.

23 Interrogatoria aliquando non extenduntur.

24 Et quando liceat hoc facere.

25 Talibus tamen modis rariſſime vtendum eſt, quia denotant imperitiam, malitiam, & inertiam.

26 Interrogatoria non extenſa nullo modo contineant ſuggeſtiones.

27 Rei ſunt pluries examinandi, & conſtituendi.

28 Forma principij ſecundi, vel vlterioris conſtituti.

29 Concluſio conſtituti reo facti quæ continere debeat.

30 Forma concluſionis conſtituti reo facti.

31 Subſcribens conſentire videtur ijs quæ continentur in ſcripturam quam ſubſcripſit.

32 Et præſumitur quod illam legerit, & contentorum in ea notitiam habuerit.

33 Et ſi dicat quod fuit deceptus, & quod non legit debet probare.

34 Signum Crucis factum ab illiterato idoneo operatur, quod ſubſcriptio extenſa facta ab eo qui litteras nouit.

Fiſcalis

35 *Fiſcalis aſsiſtens ſolet proteſtari in fine conſtituti.*
36 *Forma dictæ proteſtationis.*
37 *Iudex antequam abſoluat conſtitutum cum reo debet repilogare in vltimis interrogatorijs omnia indicia, coniecturas, & probationes, & iura pro Fiſco facientia, quæ deducta ſiue acquiſita fuerunt in proceſſu.*
38 *Forma talis epilogi.*
39 *Reum qui incipit fateri non debet iudex dimittere, ſed eius confeſſionem etiam omiſſo prandio, cœna, vel ſomno integraliter abſque intermiſſione recipere.*
40 *Et ratio quare, & 41.*
42 *Reus reſpondens, & dum fatetur non eſt interrumpendus, & ratio quare.*

De forma conſtituti, tamprimi, quam ſecundi & eorum concluſione. Cap. VI.

1 PRincipium † examinis ſiue conſtituti ipſorum reorum ita formandum erit, vt in eo exprimatur tempus, et locus examinis nomen, et officium Iudicis examinantis, ac Notarij ſcribentis, nec non Fiſcalis, ſiue eius ſubſtituti aſſiſtentis, nomẽ cognomen, ætas, pater, et patria ipſius rei conſtituti, erit etiã facienda mentio de iuramenti delatione per Notarium, ac de eiuſdem præſtatione per reum facta, Chart. in dict. pract. lib. 3. cap. 3. num. 6. vſque ad num. 21. Et talis erit forma, videlicet.

Forma Conſtituti.

2 †Die Dominica vltima Decembris 1595. Conſtitutus perſonaliter in carceribus Turris nonæ, coram Mag. et Excellenti D. N. Illuſtriſs. et Reuerendiſs. D. Almæ Vrbis Gubernatoris in criminalibus Locumtenente meque, etc, aſsiſtente Mag. D. T. ſubſtituto Fiſcali.

Sempronius q. N. de N. de Neapolis ætatis ſuæ annorum 20. circa, qui delato ſibi iuramento veritatis dicẽdæ, prout tactis, etc. iurauit, fuit per eumdem D. Locumtenentem.

Interrogatus an ſciat, vel præſumat cauſam ſuæ carcerationis et prætenſis examinis.

Reſpondit, Io non so, nè mi poſſo imaginare la cauſa, perche io ſia ſtato preſo, et hora V.S. mi voglia eſſaminare.

3 †Et ſic extendes prius ſingula tua interrogatoria latino ſermone, et facies illa per Notarium ſcribi ad tuum dictamen, deinde quod la-

ſit diues,vel pauper,ân de ſuo, vel de alieno viuat, et ſimilia alia in-
terrogatoria generalia facere poteris pro exordio examinis. Char.d.
7 pract.lib.3.cap.1.num.40.et num.58. † Si vero reus cauſam ſuæ carce
rationis ſe nouiſſe reſpondebit,tunc interrogabis vt illam narret, et
8 quomodo putet dicta de cauſa carceratum ſe fuiſſe,† et factum à prin
9 cipio ad finem explicari facies;† deinde interrogatoriis tuis ea quæ
omiſſa fuerint,vel non integre,aut non clare dicta recenſeri, ſupple-
10 ri, et declarari curabis,et in id inuigilabis, † vt facti ſeriem habeas
diſtinctam, plenam, claram, cum omnibus ſuis circumſtantiis, et
qualitatibus: præterea alias facto, et negotio conuenientes interro-
11 gationes annectes,vt vel ipſius delicti confeſsionem † extorqueas,
vel indicia aliqua acquiras, aut iam acquiſita, et in eſſe deducta im-
12 pingues,et confirmes.† et ſuper dictis indiciis erit ſigillatim inſiſten
dum, non tamen omnia erunt vno examine abſoluenda (niſi leuitas
cauſæ ſuadeat) quinimo aliqua poterunt in primo examine leuiter
tangi, et ſtatim ad alia tranſire illis omiſsis, poſtea in alio examine
omiſſa repetere,et plenius diſcutere oportebit, Chart.dict.lib.3. cap.
1.num.10.et ſeqq.et ſic lento gradu ad factum ipſum per opportuna
interrogatoria deueniendum erit.

13 Reſponſionibus autem quæ per reum dabuntur illa erunt oppo-
nenda, quæ vel falſitatem, vel impoſsibilitatem, vel improbabilita-
tem, aut inueriſimilitudinem dictarum reſponſionum coarguant, di-
cemus etiam cauſam non allegari quare falſa credi non debeant, ea
quæ ipſi reſpondent rei, demum nec veris proxima in reſponſionibus
contenta, nec ipſum reſpondentem fidem mereri replicabimus, ex
quibus omnis tollitur credulitas expoſitionis et orationis. Agricola
14 de inuent.dialect.lib.2.cap.17. † et omnia annotari facies quæ ab ip-
ſis reis dicta fuerint, quia illud quod interdum tibi videbitur nihil
operari,nec alicuius eſſe momenti, poſtea intentionem tuam maxi-
15 mopere iuuare compareris. † et propoſito tibi (vt ſuperius dixi) cer
to ſcopo,quem contingere animo ſit, media illa excogitabis,quæ il-
luc te deducant,eaque corroborare ſtudueris rationibus, vel ipſi reo
inſitis,vel ab extra arte petitis. Agricola de inuent. dialect. in Proœ-
16 mio,et latius,cap.4. † Puta ſi quis de homicidio inquiſitus exiſtat
videndum erit de vtilitate, et commodo ex dicto homicidio ſibi pro-
ueniente, de odio,de inimicitia,de minis,de præparationibus,de lo-
co in quo fuerit,de qualitate armorum,de tempore,de fuga,de fama,
17 et aliis ſimilibus indiciis,† quæ deinde erunt ſingula opportunis me
diis pertractanda, et comprobanda ſemperque cautelis, et animad-
uerſionibus ſuperius annotatis progrediendum tibi erit, quas om-
nes animo ſemper reuolues tuo.

18 Exemplum tibi pone de indicio minarum, certe non ſtatim reus

de

de illis interrogandus eſt, ſed aliquo circuitu ad eas deueniendum
erit, altius, longiuſque, & vnde nihil ſuſpecti ſit repetita perconta-
19 tione priora ſequentibus applicando, & è contra, † quod enim in
alterius rei probationem ducitur ipſum prius probandum eſt, vt cum
id ceperit eſſe pro certo fiat incerti argumentum. Quintil. lib. 5. ora-
20 tio. inſtitut. cap. 12. † Erit igitur in hûc, vel ſimilem modum interro
gandus. An videlicet cognouerit, & cognoſcat Ciccum Fabiani de
tali loco, & à quanto tempore citra, & quæ fuerit cauſa cognitionis,
an cum illo aliquid vmquam habucrir agere, an habeat cum eo litem,
& controuerſiam, de qua re, cuius momenti, & quantitatis à quanto
tempore citra, coram quo Iudice, an in dicta lite ſit actor, vel reus,
et ſi reus an ægre ferat dictam litem ſibi fuiſſe motam à præfato Cic
co, cur ita ægre tulerit, an cum aliquibus ex cauſa dictæ litis ſibi à
Cicco motæ ſermonem habuerit, dicat cum quibus, quos ſermones,
et quæ verba locutus fuerit, quot vicibus, in quibus locis, et ſi nega-
uerit interrogabitur, An cognoſcat Gaſparem Alexandri, et à quan-
to tempore citra, an vmquam in eius domo fuerit, de quo tempore,
quot vicibus, et ad quid agendum, an vnquam comederit in domo di-
cti Gaſparis quot vicibus, quibus alijs interuenientibus quo tempõ-
re, et quo die, quos ſermones habuerunt inter prandendum, et illos
explicet, an de dicto Cicco habitus fuerit aliquis ſermo, et qui, qua
occaſione, an ſuper lite per dictum Ciccum ſibi mota factus fuerit ſer
mo aliquis, et quis, à quo fuerit in medium allata occaſio loquendi
ſuper dicta lite, quid ipſe dixerit cauſa et occaſione dictæ litis dum
ſic de illa ſermo haberetur, an aliquid dixerit contra præfatum Cic-
cum, an contra illum minatus fuerit, et quibus minis: ad quas ita ex
ore rei extorquendas altius, vt dixi, repetita percontatione progre-
diendum eſt, prout & in alijs extorquendis indicijs in quocumq; cri-
mine, ita eſt laborandum, vt vna eademque regula in omnibus deſer
21 uiat. Chart. in dict. pract. lib. 3. cap. 1. num. 73. † de quibus omnibus
quoniam pulcherrime, et latiſſime pertractauit Flaminius Charta-
rius vir eruditiſſimus modos omnes; et formas apponendo in ſua
practica interrogandorum reorum, Eſt lib. 3. cap. 3. per totum, ad il-
lum te remitto, nihil enim amplius ſcirem dicere, et volumen hoc
22 præter intentionem grandius redderem, ideo ad alia tranſibo. † Ad-
uertere igitur te volo quod aliquando loco verbi interrogatus ſolet
dici, et Domino dicente; vel et Domino replicante, vel et Domino
ſubiungente, vel et ſibi per Dominum dicto ſiue replicato, vel et cum
Dominus ſibi diceret, et ſimilia, et circa huiuſmodi modos non ſit
differentia dummodo ſemper interrogatorium extendas puta, et Do-
mino dicente, vt ipſe conſtitutus facti ſeriem totam recenſeat.

Reſpondit, Il fatto paſſa, etc.

23 † Bene

23 † Bene verum eſt, quod quandoque non extenditur interrogato-
rium, ſed ſimpliciter dicitur & opportune interrogatus, & ad opportunam Domini interrogationem, & ad aliam interrogationem, vel ſubdens interrogatus, & cæteris id generis modis vtimur breuioribus explicando vulgariter oretenus ipſi reo id quod quæritur abſque eo quod in ſcriptis redigatur.

24 † Sed talis modi raro quidem, non prout aliqui faciunt paſſim ad eorum imperitias, malitias, ſuggeſtiones, & iniquitates tegendas; ſed tunc tantummodo vſu recipiendi, & admittendi ſunt quando reus interrogatur, vel vt ſuppleat reſponſioni iam datæ, vel vt illam de-
25 claret. † Erit igitur illis quanto rarius poterit vtendũ, quia, vt dixi, & malitiæ, imperitiæ, & inertiæ ſigna ſunt non modicæ, Chart. in dict.
26 pract. lib. 3. cap. 3. num. 22. & 27. † & in primis caueto, ne quas ſub iſtis breuibus interrogandi modis ſuggeſtiones facias, quas euitandas eſſe
27 iam ſæpe monui, & ſæpius etiam monebo. † quoniam vero vt ſupra dixi, non ſemel tantum, ſed pluries examinari, & conſtitui ſolet reus, idcirco etiam ſecundi examinis, & conſtituti formam, cui aliorum poſteriorum quoque examinum formæ ſimiles erunt, tibi ſupponam, & erit talis videlicet.

Forma principij ſecundi Conſtituti.

28 † Conſtitutus perſonaliter vbi ſupra, coram quo ſupra aſſiſtente quo ſupra, & hoc ſi ſimus in eiſdem carceribus, & coram eodem Iudice, & aſſiſtente eodem fiſcali, alias apponetur nomen ipſius Iudicis, notarij, ſubſtituti, & loci examinis, vt in prima Conſtituti forma demonſtraui.

Sempronius N. de Neapoli, de quo alias qui delato ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, etc. iurauit fuit per Dominum.

Interrogatus, an ſe diſpoſuerit ad veritatem fatendã, melius quàm fecerit adhuc vſque ſuper his, de quibus fuit, alias interrogatus, vel

Interrogatus, an ſibi occurrat aliquid, ex ſe ipſo dicere, & quid, vel ſi reus aliquid iam in alijs ſuis conſtitutis faſſus fuerit.

Interrogatus, an ſibi occurrat aliquid aliud dicere vltra ea, quæ in præcedentibus ſuis examinibus faſſus fuit.

Reſpondit, Io non sò che mi dir altro di più di quello, che ho detto ne gl'altri miei eſſamini, & à quelli nõ voglio aggiungere, nè ſminuir coſa alcuna. Deinde deuenietur ad ipſum factum, prout ſupra dictum
29 eſt, & vbi videbis ad ſufficientiam interrogaſſe †, abſolues examen acceptãdo fauorabilia pro Curia, & Fiſco, & quandoque etiam cauſam quare illud concludas allegũdo, puta quia alijs negotijs impeditus exiſtis, vel tarditate horæ peruentus fuiſti, & quid de ipſo reo conſtituto fieri mandes exprimendo, ac facultatem tibi eundem iterum,

&

& quandocumque examinandi, & conſtituendi reſeruando hoc mo-do, videlicet.

Forma concluſionis examinis reorum.

30 † Tunc Dominus acceptatus, &c. pro nunc tarditate horæ præuentus, vel aliis impeditus negotijs examen dimiſit, & ipſum conſtitutum mandauit reponi ad locum ſuum, vel conſignauit cuſtodi carcerum bene, & fideliter cuſtodiendum, animo tamen, continuandi examen, &c. vel animo tamen, &c. aliquando etiam addit iniuncto ipſi conſtituto, vt ſe ſubſcribat, & tunc Notarius ſubiunget, prout ſe ſubſcripſit vt infra, videlicet.

Io Sempronio hò depoſto quanto di ſopra.

Vel iniŭcto ipſi Conſtituto, quia dixit ſe neſcire ſcribere, vt ſignum Crucis faceret, prout accepto calamo deſignauit ſua manu, vt infra, videlicet, † Et licet iſta videătur eſſe ſuperflua, quia creditur Iudici, & Notario, Alex. conſ. 147. num. 4. & ſeq. lib. 2. Ruy. conſ. 193. num. 1. lib. 2. nihilomninus bonŭ erit illa apponi facere, etenim tanto magis
31 probant ea quæ ſcripta ſunt, fuiſſe ab ipſo depoſita, † ratio autem eſt
32 quia ſubſcribens conſentire videtur ijs, quæ continentur in ſcriptura quam ſubſcribit, & præſumitur, quod illa legerit, & de contentis in
33 ea notitiam habuerit, † & ſi diceret, quod non legit, & quod fuit de-
34 ceptus deberet ipſe probare, Clar. quæſt. 53. verſ. quintus eſt caſus, † & hoc idem operatur ſignum crucis factum per hominem illiteratum, Ioan. de Ami. conſ. 13. num. 6.

35 † Solet etiam ſubſtitutus Fiſcalis aſſiſtens finito quolibet examine infraſcriptam proteſtationem in fine examinis per Notarium ſcribi facere, videlicet.

36 † Præſente D. T. Subſtituto fiſcali, & fauorabilia tantum acceptante, cæteris contrafacientibus contradicente, petente, & inſtante contra dictum Conſtitutum ad vlteriora procedi omni, &c.

37 † Debebis etiam ſi diligens, & accuratus examinator haberi volueris antequam ad examinis ſiue conſtituti concluſionem deuenias in vltimis interrogatorijs recolligere omnia indicia, coniecturas, et præſumptiones, ac probationes, iuraque pro fiſco facientia, quæ deduxeris ſiue iam acquiſiueris in ipſo examine, etenim multum habet virium talis peroratio ad confundendum reum veritatem negantem, et ad ipſum diſponendum ad illam fatendam, et præſertim in vltimis conſtitutis, quando reus eſt maxime vrgendus, et impellendus, ac cominus cum illo eſt quaſi congrediendum, Chart. in dict. pract. interrog. lib. 3. cap. 1. num. 46. et diglandiandum, vt verbi gratia.

Forma Epilogi.

38 † Et D. dicente, et ipſum C. monente, vt tandem velit fateri veritatem, tam circa ordinem, et tractatum interficiendi præfatum

Cic-

Ciccum, quam circa factum ipſum quando illum interfecit.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, quomodo putet poſſe amplius prædicta tergiuerſari, & negare cum tot vrgeant contra ipſum indicia præſumptiones, & coniecturæ, immo plenæ, & manifeſtæ probationes ex quibus omnis ſe defendendi, & delictum occultandi locus ſibi eripitur.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, qua facie audeat ſe innocentem aſſerere, nihilque contra ſe in proceſſu extare cum præter alia adſint Meuij, & Titij depoſitiones ipſi conſtituto ſuperius in faciem lectæ, qui nullo pacto prædicta dicerent ſi vera non eſſent.

Reſpondit, &c.

Et ſibi dicto quod iam apparet, manifeſte de impudentia ipſius C. qui non ſolum delictum à ſe commiſſum agnoſcere recuſat, ſed viros probos, & fide dignos, qui iuramento adſtricti veritatem teſtificati fuerunt falſarios audet appellare, quomodo enim modò tales illos vocat quos ſibi ad faciem adductos & confrontatos, eorumque depoſitionem tam bene, tam clare, & animoſe confirmantes vix reſpicere auſus fuit pallore, & tremore correptus, ideo fuit benignè monitus, vt ab huiuſmodi pertinacia diſcedat.

Reſpondit, &c.

Et Domino ſubiungente, quod nequaquam poteſt de prædictorum teſtium fide dubitari cum tot aliæ præſumptiones coniecturæ, indicia, & probationes illorum teſtimonium committentur. Habemus enim inimicitiam quam ipſemet C. fatetur ex maximis cauſis nempe ex lite omnium bonorum inter ſe, & præfatum Ciccum eſſe contractam ex qua intrat præſumptio iuris quod ſemper mala de dicto Cicco cogitauerit, quod quidem indicium nullo modo per ipſum C. ſublatum, aut labefactatum apparet quare fuit hortatus ad veritatem libere fatendam, quam videt ſe negare non poſſe.

Reſpondit, &c

Et Domino replicante quod ſufficit inimicitia prædicta cauſas extare, vt dicatur ipsũ C. odio proſecutũ fuiſſe Ciccũ prædictũ, maleq; de illo ſemper cogitaſſe præſumatur tanto magis cum litteræ penes ipſum C. repertæ, & per eundem recognitæ quas tempore ſuæ capturæ occultare, & lacerare conatus fuit dictum malum animum hic meridiana clarius indicent, & demonſtrent, ideo dicat veritatem.

Reſpondit &c.

Interrogat. et monitus vt ne amplius in obſtinatione perſiſtat, quia ſi vera eſſent quæ ipſe C. dicit verum ſenſum litterarum prædictarum aperire noluiſſet, cum tamen ſuper illarum tenore examinatus tam varia, ac diuerſa, impropria, et inueriſimilia, ac improbabi-

d2 lia

gentius tibi inſiſtendũ erit, pluribus ille verbis, pluribus interrogationibus etiã alienis, nempe, an ſederet, quibus veſtimentis eſſet indutus an tẽpus eſſet nubiloſum, an ſerem, an locus planus, an acclinis, & aliis ſimilibus leuibus interrogationibus defatigãdus erit. de his omnibus habes per Petrum Gregoriũ Tholoſanũ in ſua ſintaxi artis mirabilis, lib. 1. cap. 3. Cha. in ſua pract. interrog. reo. lib. 2. ca. 2. à n. 1. vſq; ad n. 5.
12 † ſi timidus minæ ipſum terrebunt, & ad veritatem fatendam compellent, ſi iracundus tanto magis erit concitandus donec quieſcat:
13 † ſi ambitioſus vtile erit illa deducere vnde magis inflari eum cõtingat. Chart. d. cap. 2. num. 6. & ſeqq. Ea enim in medium afferendo, quæ ipſius ambitionem tanto magis excitant, facile ipſum reum ad
14 veritatem propalandam coges. † Si erit ſolitus delinquere bonum erit quandoque non ordinatim procedere, ſed ordinem ipſum inuertere, & cominus digladiari, iſti enim habent præſumptionem contra ſe. Blanc. in tract. de indi. num. 246. & ſeqq.
15 † Demum perducere reum ad illam credulitatem maximum donum ſe à Deo Opt. Max. reportaſſe, quòd non occiſus fuerit, vel alio modo perierit, vt difficulter animam ſeruare poſſet, cui cum captus fuerit facillime conſulere, illamque ſe ſeruaturum eſſe pluribus de cauſis ſperare poteſt, & ſimilia, perſæpe illum, vel inuitum ad veritatem fatendam inducit. Vide Franc. Caſon. in tract. de arte, ac ratione in
16 criminum cauſis differen. fol. mihi 21. † Inducit etiam ponere illi ante oculos, quod multi pro crimine commiſſo de quo ille inquiritur, vexantur dum Curia verſatur in incerto, & ideo, vt ne illi indebite defatigentur crimen fateatur, vt ego prædicta pluries expertus ſum, & multa alia tibi quaſi in arena, ſuccurrent: quibus veritatem facti extorquere valeas, ſi prudens, & cautus fueris omnia diligenter perpendendo.

SVMMARIVM.

1 *Titulus criminis eſt in primis inueſtigandus.*
2 *Delicta nominata ſunt ea quæ certis titulis comprehenduntur, & quæ ſint.*
3 *Delicta innominata ſunt ea, quæ proprio carent nomine, & quæ ſint.*
4 *Stellionatus nomen omnia comprehendit crimina non nominata.*
5 *Qualitates delictorum ſunt etiam conſideranda.*

Quæ

Quæ obſeruanda ſint circa rem,& negocium, de quo agitur. Cap. IV.

1 CIRCA rem ipſam, negocium & delictum, de quo
agitur, illud in primis attendendum eſt, videlicet,†
vt titulum criminis,inueſtiges.Clar.in §.1. in princ.
puta an furtum,an raptus, an homicidium,an aſſaſ-
ſinium, an adulterium, an fornicatio ſit, & ſimilia
2 †quæ delicta dicũtur nominata,habẽt enim ſuos cer
3 tos titulos. Clar.in d.§.1.verſ.habes etiã, †quædam
aũt delicta reperiuntur, quæ proprio carent nomine,verum ſub gene
rali titulo accommodantur: nempe ſtellionatus, quod quidem cri-
4 minis nomen omnia comprehendit crimina non nominata. Boſſ.
in ſua practi.crim. in tit.de crimin.ſtellionatus. Vbi vero criminis ti-
5 tulum repereris † qualitatem delicti conſiderabis an graue, an leue
ſit, an patens,an occultum, an difficilis,an facilis probationis,an fre-
quens, an de raro contingẽs, an turpe an aliquo honeſtatis titulo ve-
latum, an publicum, an priuatum an ex officio tantum, an etiam ad
alicuius offenſi inſtantiam de eo tractetur, an profanum, an eccleſia-
ſticum, an exemplare, an habeat conſequentias aliquas, an doloſum,
an caſuale, Petr. Gregor. Tholoſanus in d. ſua ſintaxi, lib. 1. cap. 3. Clar.
§.1. per totum, an in ſenem, an in puerum, an in perſonam honeſtam,
vel turpem, an in magiſtratum, vel in priuatum, an à vile, an à poten-
ti, an ab eo quem minime oportebat, an ab alieno, an à coniuncto, an
in die feſto, aut aliter ſolenni, an in foro; an in templo commiſſum
ſit, an domi, an coram populo, an coram Iudice, an grauiter, an con-
tumelioſe, an veneno, an ferro, an igne, an pecuniis, an ex inimicis,
an proditorie, in qua parte corporis ſecutum ſit vulnus, vnde arma,
vel alia inſtrumenta ſumpta ſint, quid de illis factum ſit & alia ſimi-
lia, Pulcherrimus text.in l. aut facta, ff. de pen. Franc. Caſen.in tract.
de arte, & ratione in criminum cauſis differendi folio. mihi 25.& 26.
quibus conſideratis non modo copiam interrogandi conſequeris, ſed
etiam quæ ſimpliciter, quæ accurate tractanda ſint dignoſces, quan-
do rigoroſe quando placide agendum ſit, quando ordo ſeruandus,
quando iſte inuertendus, & demum ipſa delictorum qualitas modo
pro calcaribus ad delictum ipſum tam de plano quam per tormenta
celeriter inueſtigandum inueniendũ, & puniendum inſeruiet, modo
proceſſum tuum, tãquam frenum cohibebit, vt ne nimis propere pro-
grediaris ſed lenta quadam feſtinatione ad illius complementum
peruenias, vt experientia manifeſte te docebit.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo incipiendæ, quomodo tractandæ, quomodo perficiendæ cauſæ ſint.*
2 *Omnia non debent eodem modo inchoari, geri, aut abſolui.*
3 *Qualitas perſonarum delictorum, & indiciorum obſeruanda eſt in examinibus faciendis.*
4 *Interrogatoria qualia eſſe debent.*
5 *Interrogatorijs debent ſtricte per reos reſponderi.*
6 *Interrogatoria debent pedetentim, & per gradus, ad finem optatum producere.*
7 *Iudex interrogando certum ſcopum habere debet quo tela dirigat.*
8 *Iudex quomodo in interrogando ſe gerere debeat.*
9 *Inſtrumentis ſcripturis & depoſitionibus teſtium eſt conuincendus reus.*
10 *Et ſi prædicta deſint ad coniecturas deueniendum eſt.*
11 *Coniectura quid ſit demonſtratur.*
12 *Coniecturæ loci qui ſint in primis.*
13 *Coniectura in veriſimilibus conſiſtit.*
14 *Veriſimilium partes, & membra quæ ſint.*
15 *Argumentorum loci ſecundum Ciceronem.*
16 *Iudex in diſſerendo cum reo qualiter ſe gerere debeat.*
17 *Iudex officium ſuum audacter adminiſtrare debet, & debet oſtendere ſe eſſe bene informatum de veritate facti de quo agitur.*
18 *Suggeſtiones omnino vitandæ ſunt.*
19 *Et tam circa loca, tempora, & cauſas, quàm circa perſonas nominandas. & alias facti circumſtantias.*
20 *Confeſſio per ſuggeſtiones ex torta nulla eſt.*
21 *Niſi indicia talia præcederent vt ex illis Iudex ſcire poſſet reum tale delictum commiſiſſe.*
22 *Quia tunc in ſpecie licet interrogare.*
23 *Teſtium depoſitiones qualiter, & quomodo legendæ ſint reis.*
24 *Reis ſtantibus in tormentis cauendum eſt ab expreſſione ſpecierum & circumſtantiarum.*
25 *Et ratio adducitur quare.*
26 *Suggeſtiones ita ſunt vitandæ vt ne dum culpa, ſed ſuſpicio quoque culpæ ab eſſe videatur.*
27 *Bonum eſt aliquando circumſtantiam aliquam exprimere, & ratio quare.*
28 *Ideo hoc erit arbitrio iudicis relinquendum.*
29 *Conſilium auctoris circa prædictarum qualitatum, & circumſtantiarum*

tiarum expreſsionem, & num. 30.
30 *Et idem obſeruandum dicit circa ſocios nominandos.*
31 *Niſi certa contra certos adeſſent indicia, quia tunc licet ſpeciatim, & nominatim interrogare.*
32 *Interrogatoria debent ordinatim componi.*
33 *Ordo interrogatoriorum formandorum cum mutabilis ſit non facile doceri poteſt.*

Quid obſeruandum ſit circa interrogatoria facienda. Cap. V.

EX his, quas ſupra memoraui, conſiderationibus, ſi
1 bene illas perpendes poteris, tu quidem, vt dixi, †
2 optime percipere, quomodo incipiendæ quomodo
tractandæ, quo perficiendæ cauſæ ſint: † non enim
omnia debent eodem modo inchoari, aut geri, aut
abſolui, † ſed ſecundũ quod qualitas perſonarum, &
delictorum, & indiciorum requirere videbuntur,
Char. in pract. interrog. reorum lib. 2. cap. 2. num. 10. et 11. Reſtat mo
4 do vt videamus de ipſis interrogatorijs † quæ quidem ita concipienda
ſunt, vt clara, & aperta ſint ſingulaſque complectantur res non plu
res, Char. d. pract. lib. 3. cap. 2. num. 40. & ad ea ſtricte per reos reſpon-
deatur, præterea vt eorum ſubterfugijs occurrant, Char. d. pract. lib.
6 3. cap. 2. num. 41. & 42. & cauillationes tollant, ac pedetentim, & ve-
luti per gradus eo te perducant, quo animum habueris à principio
7 perueniendi, Char. d. lib. 3. cap. 1. num. 10. & ſeq. † oportet enim vt ha-
beas certum ſcopum, ad quem omnia tela dirigas, & iactes, Petr. Gre-
gor. in d. ſua ſintaxi, lib. 1. cap. 2. verſ. primus: itaque Franc. Caſon. in d.
8 tractatu, fol. mihi 38. † & quandoque erit ſtatim ad ipſam rem deue-
niendum, quandoque erit prius paululum vagandum quandoque etiã
erunt nonnulla ab ipſo reo quærenda, quæ ſint omnino aliena & ni-
hil habeant agere cum negocio, de quo tractandum erit, deinde pau-
latim ad ipſum negotium deueniemus, & per opportuna interro-
9 gatoria veritatem elicere conabimur, † & modo inſtrumenta, & ſcri-
pturas, modo teſtium depoſitiones habebimus paratas, quibus ip-
10 ſum reum conuincamus, Char. d. lib. 3. cap. 1. num. 12. & ſeq. † modo
11 ad coniecturas proſiliemus † tanquam medium intellectuale veritatis
eliciende ex aliqua ſingulari circumſtantia inſurgens, vnde om-
nis artificioſa argumentatio depromitur, Franc. Cæſan. d. tract. fol. 11
12 & ſeq. † ducendo ipſas argumentationes modo à cauſis, modo ab effe-
ctis modo à coniunctis, quæ quidem ad coniecturam maxime apta

14 ſunt. Franc. Cæſar. d. fol. 11. † & verisimilia conſiderando in quibus cō
iectura conſiſtit ipſorumque veriſimilium partes, & membra puta
14 perſonas, † cauſas locos facta, euenta, rerum ipſarum negociorum-
15 que naturas, † præterea à toto, à partibus, à notatione, à coniuuga-
tis, à genere, à forma, à ſimilitudine, à differentia, à contrario, ab
adiunctis, antecedentibus, à conſequentibus, à repugnantibus, à ma-
iore, à minore, à pari, ab auctoritate interrogatoria contexemus,
Cic. in topicis & in partitionibus oratorijs. illiſque reum impugna-
16 bimus, & expugnare omnino conabitur. † eam verò in diſſerendo ra
tionem, efficaciamque, ac indiciorum præſumptionum, & aliorum
adminiculorum coaceruationem adhibebis, itaque reum vrgebis &
inſtabis, vt aduertat nullum ſe locum tergiuerſandi habere, ac verita-
tem propterea fatendam eſſe. Chart. in dict. pract. lib. 2. cap. 1. num. 77
17 † Vlterius, vt reus intelligat te velle omnino ſcire ab ipſo veritatem
& quod eam tu probe noſti, nulloque pacto poſſe illum tibi impoſtu-
ram facere operam dabis. Chart. in dict. pract. interrog. lib. 2. cap. 1.
18 num. 77. † Caueto tamen in ptimis omni cura, & diligentia à qua-
cumque ſuggeſtione, & ita interrogatoria tua formato, vt nunquam
notari poſſit, quod confeſſio per reum facta, ad tui ſuggeſtionem fa-
cta ſit, videlicet, quia tu ad ita fatendum quodammodo illum inſtrū-
19 xeris; ſed quia re vera factum fuit: † & hoc obſeruabis tam circa lo-
ca, tempora, & cauſas, quam circa perſonas nominandas, & alias quæ
ſcumque ipſius facti circumſtantias, & qualitates: etenim alias male
20 faceres, † & confeſſio quæ ſequeretur ex ſuggeſtionibus prædictis nul
la eſſet nihilque valeret. Chart. in ſua pract. interrog. lib. 2. cap. 1. n. 54
21 68. & 69. † quod quidem veriſſimum eſt, niſi indicia talia præcede-
rent, vt ex illis certo ſcire poſſes ipſum inquiſitum delictum illud per
22 petraſſe: † tunc enim in ſpecie interrogare licet, nec propterea con-
feſſio diceretur per ſuggeſtionem extorta, neque alicui nullitatis vi-
23 tio ſubiaceret. Chart. de pract. lib. 2. cap. 1. num. 64. & ſeq. Circa vero
ſcripturas, & teſtium depoſitiones in faciem reis legendas illud te
monitum volo, vt recte omnino te facturum putes, ſi aliquas circum
ſtātias, & qualitates tibi bene viſas reticebis, ne reus lectionem ſibi
quodammodo factum repetere diſcat, Char. d. pract. lib. 4. cap. 1. n. 94.
24 † quod maxime erit cauendum ipſis reis ad tormenta adductis, ſiue
adducendis. Chart. in dict. lib. 2. cap. 1. nu. 94. † ſunt enim aliqui tan-
ta impatientia, vt in quouis mentiri, quam pati tormenta malint, &
ita fit, vt etiam vario modo fateantur, vt non tantum ſe, verum alios
criminentur
26 † Caue tu omni conatu à ſuggeſtionibus prædictis, & ita caue, vt
27 non ſolum culpa, ſed ſuſpicione culpæ prorſus careas. † Aliquando
tamen expreſſionem alicuius circūſtantiæ ita mouere reum, ac vrge-

re, vt ad veritatem fatendam compellatur non inficior, cum ex dicta
expreſſione crimen ſuum detectum agnoſcat, Chart. dict. pract. lib. 2.
28 cap. 1. num. 68. †Erit igitur prudentis examinantis arbitrari quan-
do exprimendæ ſint qualitates, et circumſtantiæ prædictæ. Char. dict.
29 lib. 2. cap. 1. num. 68. in fin. †Sed certe meo iudicio recte, et pruden-
ter feceris ſi ab expreſſione omnium qualitatum, et circumſtantia-
30 rum vel omninu cauebis, †vel ſi exprimere aliquas opportunum du-
xeris, cas interrupte; et quaſi primis labiis attingendo recenſebis:
31 † quod idem, vt dixi, obſeruandum etiam erit ſuper ſociis interroga-
re volueris, nullus enim nominari debebit ſed alias generaliter in-
terrogando veritas de illis erit perquirenda. tex. eſt in d. l. 1. §. in cau-
ſa tributorum, verſi. qui quæſtionem, ff. de quæſt. puta examinando
reum an ſolus eſſet, an aliquis alius cum eo, quot eſſent numero, quo
mandãte, vel auxiliãte, vel procurante fecerit, dicat ſocios, auxilia-
tores, mãdatores, et fautores, et ſic & aliis ſimilibus generalibus in-
terrogatoriis nomina ſociorum prædictorum ab ipſo reo legitime
habebuntur, et ſuggeſtiones euitabuntur. dict. §. in cauſa, et per Iac. de
32 Beluiſ. in pract. crimin. in titul. de quæſt. num. 50. ver. ſextus eſt. † be-
ne verum eſt, quod ſi contra certos certa extarent indicia, poſ-
ſent tunc quidem illi nominatim ſpecificari, nec dici poſſet hoc caſu
ob ſpecialem interrogationem ſuggeſtio aliqua facta. Blanc. in tract.
33 de indi. num. 38 in fin. † Vlterius debent interrogatoria habere
quemdam ordinem, quo ad finem quem exoptas peruenire commo-
34 de poſsis. †is autem ordo quia per ſæpe cauſis occaſione, neceſſitate,
et reſponſionibus reorum mutari ſolet, et modo continuatim, modo
diuiſim, modo directo, modo per obliquum ducitur, non facile doceri
et demonſtrari poteſt, Chart. d. pract. lib. 3. cap. 1. num. 10. et ſequen.
aliqua nihilominus inferius ad ordinem prædictum comparandum
tradere conabimur, videamus igitur de forma conſtitutorum.

S V M M A R I V M.

1 Principium examinis ſiue conſtituti reorum quomodo concipiendum ſit, & quæ in eo ſint exprimenda.

2 Forma dicti principij examinis ſiue conſtituti.

3 Interrogatoria quomodo extendenda ſunt.

4 Reſponſio rei debet recipi, & ſcribi vulgariter per Notarium prout per reum datur, & ibi habeas formam.

5 Primum interrogatorium primi conſtituti quale ſoleat eſſe de communi ſtylo.

6 Interrogatoria generalia quæ fieri ſolet in primo Cõſtituto quæ ſint.

7 Reus dicens ſe ſcire cauſam ſuæ carcerationis qualiter interrogan-

 dus

dus vlterius.

8 Iudex debet explicari facere per reum factum à principio vſque ad finem.

9 Et interrogatorijs ſuis quæ fuerint omiſſa, aut non integre, & clare dicta recenſeri, ſuppleri, & declarari facere.

10 Iudex debet inueſtigare vt ſciat facti ſeriem diſtinctam cum omnibus ſuis qualitatibus & circumſtantijs.

11 Iudex in interrogando debet procurare, vt indicia acquirat, & iam acquiſita impinguet, & confirmet.

12 Iudex debet inſiſtere ſigillatim ſuper quolibet indicio.

13 Reſponſionibus reorum quæ debeat iudex opponere, vt ab illis credulitatem tollat illaque elidat.

14 Reſponſiones reorum ſunt integre ſcribendæ etiam quod aliqua videantur nihil operari, & quare.

15 Iudex debet in interrogando certũ ſcopũ proponere quem contingat.

16 Indicia homicidij quæ ſoleant eſſe.

17 Indicia ſunt opportunis medijs pertractanda, & comprobanda.

18 An indiciorum probationem per circuitum, & altius repetitam per contactionem deueniendum eſt, & habes exemplum.

19 Quod in alterius rei probationẽ adducitur ipſum prius probandũ eſt.

20 Forma probandi indicia altius repetita oratione.

21 Flaminius Chartarius vir eruditiſſimus pulcherrime, & latiſſime docuit modos, & formas interrogandi reos, & ſuper indicijs probationes ſumendæ.

22 Interrogatoria quibus alijs modis poſſint incohoari præterquam per verbum illud interrogatus.

23 Interrogatoria aliquando non extenduntur.

24 Et quando liceat hoc facere.

25 Talibus tamen modis rariſſime vtendum eſt, quia denotant imperitiam, malitiam, & inertiam.

26 Interrogatoria non extenſa nullo modo contineant ſuggeſtiones.

27 Rei ſunt pluries examinandi, & conſtituendi.

28 Forma principij ſecundi, vel vlterioris conſtituti.

29 Concluſio conſtituti reo facti quæ continere debeat.

30 Forma concluſionis conſtituti reo facti.

31 Subſcribens conſentire videtur ijs quæ continentur in ſcripturam quam ſubſcripſit.

32 Et præſumitur quod illam legerit, & contentorum in ea notitiam habuerit.

33 Et ſi dicat quod fuit deceptus, & quod non legit debet probare.

34 Signum Crucis factum ab illiterato idoneo operatur, quod ſubſcriptio extenſa facta ab eo qui litteras nouit.

Fiſcalis

35 *Fiſcalis aſsiſtens ſolet proteſtari in fine conſtituti.*
36 *Forma dictæ proteſtationis.*
37 *Iudex antequam abſoluat conſtitutum cum reo debet repilogare in vltimis interrogatorijs omnia indicia, coniecturas, & probationes, & iura pro Fiſco facientia, quæ deducta ſiue acquiſita fuerunt in proceſſu.*
38 *Forma talis epilogi.*
39 *Reum qui incipit fateri non debet iudex dimittere, ſed eius confeſſionem etiam omiſſo prandio, cæna, vel ſomno integraliter abſque intermiſſione recipere.*
40 *Et ratio quare, & 41.*
42 *Reus reſpondens, & dum fatetur non eſt interrumpendus, & ratio quare.*

De forma conſtituti, tam primi, quam ſecundi & eorum concluſione. Cap. VI.

1 PRincipium † examinis ſiue conſtituti ipſorum reorum ita formandum erit, vt in eo exprimatur tempus, et locus examinis nomen, et officium Iudicis examinantis, ac Notarij ſcribentis, nec non Fiſcalis, ſiue eius ſubſtituti aſſiſtentis, nomẽ cognomen, ætas, pater, et patria ipſius rei conſtituti, erit etiã facienda mentio de iuramenti delatione per Notarium, ac de eiuſdem præſtatione per reum facta, Chart. in dict. pract. lib. 3. cap. 3. num. 6. vſque ad num. 21. Et talis erit forma, videlicet.

Forma Conſtituti.

2 †Die Dominica vltima Decembris 1595. Conſtitutus perſonaliter in carceribus Turris nonæ, coram Mag. et Excellenti D. N. Illuſtriſs. et Reuerendiſs. D. Almæ Vrbis Gubernatoris in criminalibus Locumtenente meque, etc, aſsiſtente Mag. D. T. ſubſtituto Fiſcali.

Sempronius q. N. de N. de Neapolis ætatis ſuæ annorum 20. circa, qui delato ſibi iuramento veritatis dicẽdæ, prout tactis, etc. iurauit, fuit per eumdem D. Locumtenentem.

Interrogatus an ſciat, vel præſumat cauſam ſuæ carcerationis et prætenſis examinis.

Reſpondit, Io non ſo, nè mi poſſo imaginare la cauſa, perche io ſia ſtato preſo, et hora V.S. mi voglia eſſaminare.

3 †Et ſic extendes prius ſingula tua interrogatoria latino ſermone, et facies illa per Notarium ſcribi ad tuum dictamen, deinde quod la-

ſit diues,vel pauper,an de ſuo, vel de alieno viuat, et ſimilia alia in-
terrogatoria generalia facere poteris pro exordio examinis.Char.d.
7 pract.lib.3.cap.1.num.40.et num.58.† Si vero reus cauſam ſuæ carce
rationis ſe nouiſſe reſpondebit,tunc interrogabis vt illam narret, et
8 quomodo putet dicta de cauſa carceratum ſe fuiſſe,† et factum à prin
9 cipio ad finem explicari facies;† deinde interrogatoriis tuis ea quæ
omiſſa fuerint,vel non integre,aut non clare dicta recenſeri, ſupple-
10 ri, et declarari curabis,et in id inuigilabis, † vt facti ſeriem habeas
diſtinctam, plenam, claram, cum omnibus ſuis circumſtantiis, et
qualitatibus: præterea alias facto, et negotio conuenientes interro-
11 gationes annectes,vt vel ipſius delicti confeſsionem † extorqueas,
vel indicia aliqua acquiras, aut iam acquiſita, et in eſſe deducta im-
12 pingues,et confirmes.† et ſuper dictis indiciis erit ſigillatim inſiſten
dum, non tamen omnia erunt vno examine abſoluenda (niſi leuitas
cauſæ ſuadeat)quinimo aliqua poterunt in primo examine leuiter
tangi, et ſtatim ad alia tranſire illis omiſsis, poſtea in alio examine
omiſſa repetere,et plenius diſcutere oportebit, Chart.dict.lib.3. cap.
1.num.10.et ſeqq.et ſic lento gradu ad factum ipſum per opportuna
interrogatoria deueniendum erit.
13 Reſponſionibus autem quæ per reum dabuntur illa erunt oppo-
nenda, quæ vel falſitatem, vel impoſsibilitatem, vel improbabilita-
tem, aut inueriſimilitudinem dictarum reſponſionum coarguant,di-
cemus etiam cauſam non allegari quare falſa credi non debeant, ea
quæ ipſi reſpondent rei, demum nec veris proxima in reſponſionibus
contenta, nec ipſum reſpondentem fidem mereri replicabimus, ex
quibus omnis tollitur credulitas expoſitionis et orationis. Agricola
14 de inuent.dialect.lib.2.cap.17.† et omnia annotari facies quæ ab ip-
ſis reis dicta fuerint, quia illud quod interdum tibi videbitur nihil
operari,nec alicuius eſſe momenti, poſtea intentionem tuam maxi-
15 mopere iuuare compareris.† et propoſito tibi (vt ſuperius dixi)cer
to ſcopo,quem contingere animo ſit, media illa excogitabis,quæ il-
luc te deducant,eaque corroborare ſtudueris rationibus, vel ipſi reo
inſitis,vel ab extra arte petitis. Agricola de inuent. dialect. in Proœ-
16 mio,et latius,cap.4.† Puta ſi quis de homicidio inquiſitus exiſtat
videndum erit de vtilitate, et commodo ex dicto homicidio ſibi pro-
ueniente, de odio,de inimicitia,de minis,de præparationibus,de lo-
co in quo fuerit,de qualitate armorum,de tempore,de fuga,de fama,
17 et aliis ſimilibus indiciis,† quæ deinde erunt ſingula opportunis me
diis pertractanda, et comprobanda ſemperque cautelis, et animad-
uerſionibus ſuperius annotatis progrediendum tibi erit, quas om-
nes animo ſemper reuolues tuo.
18 Exemplum tibi pone de indicio minarum, certe non ſtatim reus

de

de illis interrogandus eſt, ſed aliquo circuitu ad eas deueniendum erit, altius, longiuſque, & vnde nihil ſuſpecti ſit repetita percontatione priora ſequentibus applicando, & è contra, † quod enim in alterius rei probationem ducitur ipſum prius probandum eſt, vt cum id ceperit eſſe pro certo fiat incerti argumentum. Quintil. lib. 5. oratio. inſtitut. cap. 12. † Erit igitur in hûc, vel ſimilem modum interrogandus. An videlicet cognouerit, & cognoſcat Ciccum Fabiani de tali loco, & à quanto tempore citra, & quæ fuerit cauſa cognitionis, an cum illo aliquid vnquam habuerit agere, an habeat cum eo litem, & controuerſiam, de qua re, cuius momenti, & quantitatis à quanto tempore citra, coram quo Iudice, an in dicta lite ſit actor, vel reus, et ſi reus an ægre ferat dictam litem ſibi fuiſſe motam à præfato Cicco, cur ita ægre tulerit, an cum aliquibus ex cauſa dictæ litis ſibi à Cicco motæ ſermonem habuerit, dicat cum quibus, quos ſermones, et quæ verba locutus fuerit, quot vicibus, in quibus locis, et ſi negauerit interrogabitur, An cognoſcat Gaſparem Alexandri, et à quanto tempore citra, an vmquam in eius domo fuerit, de quo tempore, quot vicibus, et ad quid agendum, an vnquam comederit in domo dicti Gaſparis quot vicibus, quibus alijs interuenientibus quo tempore, et quo die, quos ſermones habuerunt inter prandendum, et illos explicet, an de dicto Cicco habitus fuerit aliquis ſermo, et qui, qua occaſione, an ſuper lite per dictum Ciccum ſibi mota factus fuerit ſermo aliquis, et quis, à quo fuerit in medium allata occaſio loquendi ſuper dicta lite, quid ipſe dixerit cauſa et occaſione dictæ litis dum ſic de illa ſermo haberetur, an aliquid dixerit contra præfatum Ciccum, an contra illum minatus fuerit, et quibus minis: ad quas ita ex ore rei extorquendas altius, vt dixi, repetita percontatione progrediendum eſt, prout & in alijs extorquendis indicijs in quocumq; crimine, ita eſt laborandum, vt vna eademque regula in omnibus deſeruiat. Chart. in dict. pract. lib. 3. cap. 1. num. 73. † de quibus omnibus quoniam pulcherrime, et latiſſime pertractauit Flaminius Chartarius vir eruditiſſimus modos omnes; et formas apponendo in ſua practica interrogandorum reorum, Eſt lib. 3. cap. 3. per totum, ad illum te remitto, nihil enim amplius ſcirem dicere, et volumen hoc præter intentionem grandius redderem, ideo ad alia tranſibo. † Aduertere igitur te volo quod aliquando loco verbi interrogatus ſolet dici, et Domino dicente, vel et Domino replicante, vel et Domino ſubiungente, vel et ſibi per Dominum dicto ſiue replicato, vel et cum Dominus ſibi diceret, et ſimilia, et circa huiuſmodi modos non ſit differentia dummodo ſemper interrogatorium extendas puta, et Domino dicente, vt ipſe conſtitutus facti ſeriem totam recenſeat.

19 (margin, at "tione priora ſequentibus") · 20 (margin, at "tio. inſtitut.") · 21 (margin, at "uiat. Chart.") · 22 (margin, at "præter intentionem")

Reſpondit, Il fatto paſſa, etc.

23 † Bene

23 † Bene verum eſt, quod quandoque non extenditur interrogatorium, ſed ſimpliciter dicitur & opportune interrogatus, & ad opportunam Domini interrogationem, & ad aliam interrogationem, vel ſubdens interrogatus, & cæteris id generis modis vtimur breuioribus explicando vulgariter oretenus ipſi reo id quod quæritur abſque eo quod in ſcriptis redigatur.

24 † Sed talis modi raro quidem, non prout aliqui faciunt paſſim ad eorum imperitias, malitias, ſuggeſtiones, & iniquitates tegendas; ſed tunc tantummodo vſu recipiendi, & admittendi ſunt quando reus interrogatur, vel vt ſuppleat reſponſioni iam datæ, vel vt illam de-
25 claret. † Erit igitur illis quanto rarius poterit vtendū, quia, vt dixi, & malitiæ, imperitiæ, & inertiæ ſigna ſunt non modicæ, Chart. in dict.
26 pract. lib. 3. cap. 3. num. 22. & 27. † & in primis caueto, ne quas ſub iſtis breuibus interrogandi modis ſuggeſtiones facias, quas euitandas eſſe
27 iam ſæpe monui, & ſæpius etiam monebo. † quoniam vero vt ſupra dixi, non ſemel tantum, ſed pluries examinari, & conſtitui ſolet reus, idcirco etiam ſecundi examinis, & conſtituti formam, cui aliorum poſteriorum quoque examinum formæ ſimiles erunt, tibi ſupponam, & erit talis videlicet.

Forma principij ſecundi Conſtituti.

28 † Conſtitutus perſonaliter vbi ſupra, coram quo ſupra aſſiſtente quo ſupra, & hoc ſi ſimus in eiſdem carceribus, & coram eodem Iudice, & aſſiſtente eodem fiſcali, alias apponetur nomen ipſius Iudicis, notarij, ſubſtituti, & loci examinis, vt in prima Conſtituti forma demonſtraui.

Sempronius N. de Neapoli, de quo alias qui delato ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, etc. iurauit fuit per Dominum.

Interrogatus, an ſe diſpoſuerit ad veritatem fatendā, melius quàm fecerit adhuc vſque ſuper his, de quibus fuit, alias interrogatus, vel Interrogatus, an ſibi occurrat aliquid, ex ſe ipſo dicere, & quid, vel ſi reus aliquid iam in alijs ſuis conſtitutis faſſus fuerit.

Interrogatus, an ſibi occurrat aliquid aliud dicere vltra ea, quæ in præcedentibus ſuis examinibus faſſus fuit.

Reſpondit, Io non sò che mi dir altro di più di quello, che ho detto negl'altri miei eſſamini, & à quelli nō voglio aggiungere, nè ſminuir coſa alcuna. Deinde deuenietur ad ipſum factum, prout ſupra dictum
29 eſt, & vbi videbis ad ſufficientiam interrogaſſe †, abſolues examen acceptādo fauorabilia pro Curia, & Fiſco, & quandoque etiam cauſam quare illud concludas allegādo, puta quia alijs negotijs impeditus extitis, vel tarditate horæ peruentus fuiſti, & quid de ipſo reo conſtituto fieri mandes exprimendo, ac facultatem tibi eundem iterum,

Ciecum, quam circa factum ipſum quando illum interfecit.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, quomodo putet poſſe amplius prædictā tergiuerſari, & negare cum tot vrgeant contra ipſum indicia præſumptiones, & conſecturæ, immo plenæ, & manifeſtæ probationes ex quibus omnis ſe defendendi, & delictum occultandi locus ſibi eripitur.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, qua facie audeat ſe innocentem aſſerere, nihilque contra ſe in proceſſu extare cum præter alia ad ſint Meuij, & Titij depoſitiones ipſi conſtituto ſuperius in faciem lectæ, qui nullo pacto prædicta dicerent ſi vera non eſſent.

Reſpondit, &c.

Et ſibi dicto quod iam apparet, manifeſte de impudentia ipſius C. qui non ſolum delictum à ſe commiſſum agnoſcere recuſat, ſed viros probos, & fide dignos, qui iuramento adſtricti veritatem teſtificati fuerunt falſarios audet appellare, quomodo enim modo tales illos vocat quos ſibi ad faciem adductos & confrontatos, eorumque depoſitionem tam bene, tam clare, & animoſe confirmantes vix reſpicere auſus fuit pallore, & tremore correptus, ideo fuit benigne monitus, vt ab huiuſmodi pertinacia diſcedat.

Reſpondit, &c.

Et Domino ſubiungente, quod nequaquam poteſt de prædictorum teſtium fide dubitari cum tot aliæ præſumptiones conſecturæ, indicia, & probationes illorum teſtimonium committentur. Habemus enim inimicitiam quam ipſemet C. fatetur ex maximis cauſis nempe ex lite omnium bonorum inter ſe, & præfatum Ciecum eſſe contractam ex qua intrat præſumptio iuris quod ſemper mala de dicto Cieco cogitauerit, quod quidem indicium nullo modo per ipſum C. ſublatum, aut labefactatum apparet quare fuit hortatus ad veritatem libere fatendam, quam videt ſe negare non poſſe.

Reſpondit, &c.

Et Domino replicante quod ſufficit inimicitia prædicta cauſas extare, vt dicatur ipſũ C. odio proſecutũ fuiſſe Ciecũ prædictũ, maleq; de illo ſemper cogitaſſe præſumatur tanto magis cum litteræ penes ipſum C. repertæ, & per eundem recognitæ quas tempore ſuæ capturæ occultare, & lacerare conatus fuit dictum malum animum hic meridiana clarius indicent, & demonſtrent, ideo dicat veritatem.

Reſpondit &c.

Interrogat. et monitus vt ne amplius in obſtinatione perſiſtat, quia ſi vera eſſent quæ ipſe C. dicit verum ſenſum litterarum prædictarum aperire nouiſſet, cum tamen ſuper illarum tenore examinatus tam varia, et diuerſa, impropria, et inueriſimilia, ac improbabilia

de

lia reſponderit, ac birruarios à quibus captus fuit, pecunijs corrumpere tentaſſet ad affectum, vt litteras prædictas occultarent, quæ vt alias oſtenſum fuit, ſatis clare probant tractatum habitum de interficiendo præfatum Ciccum, ac præparationes propterea factas, & loci ad ſcelus committendum deſtinationem, temporiſque præfixionem ideo dicat veritatem.

Reſpondit,&c.

Interrogatus,quomodo audeat adhuc homicidium prædictum à ſe commiſſum negare, cum & ſigna ſanguinolenta in eius domo reperta,& N.& N. ſociorum ipſius C. poſt homicidium commiſſum fuga & eiuſdem conſtituti latitatio,& equi,ac pecuniarum præparatio poſt dictum homicidium de eius mandato per N.facta iunctis tot mendaciis,varietatibus & inuerisimilibus reſponſionibus aliiſque indiciis, coniecturis,& præſumptionibus, de quibus alia mentio facta fuit in aliis ſuis conſtitutis,& examinibus ſatis ſuperque ipſum Conſtitutum homicidium prædictum commiſiſſe conuincant, quare fuit monitus,vt malit veritatem tandem fateri,quam vlterius in obſtinatione,ac pertinacia perſiſtere.

Reſpondit,&c.

Tunc Dominus ſedens acceptatis,&c. & dimitte examen cum decreto de quo ſupra eſt eodem num.30. vel, ſi volueris ipſum reum ad largam poni facere, dimitte examen cum decreto cuius infra libro proximo formulam trademus, Habes infra lib.3. vides quomodo formandus ſit epilogus, & quomodo in eo enumeranda ſint indicia, & quodammodo coaceruanda de quibus antea diſperſe, & diffuſe dictum erat,& quomodo ſeligantur ea quæ grauiſſima ſunt, & quam breuiſſime pertingantur,& cum pondere,& vehementia quadam adducantur,& excitentur,Quintil.orat.iuſti.lib.6.cap.1.

Si reus reſpondebit ſe velle fateri veritatem rationibus cedens cõtra ſe allegatis,facies tu illum per illum recenſeri, & quæcumque dixerit Notario ſcribenda dictabis,vel per ipſummet reum dictari fa-
39 cies. †Circa prædicta autem illud te aduertere volo, vt cum reus delicta ſuper quibus interrogatur fateri ceperit, numquam tu illum ſic fatentem dimittas donec omnia faſſus fuerit quæ requiris,etiam quod prandium,cena, ſomnus, aut quid aliud omittendum eſſet, aut differendum: Chart. in dicta pract.lib.2. cap.2.num.39. quoniam
40 †vt dicit ille auctor inter os, & offam multa contingere poſſunt, &
41 †data reo dilatione,vel tempore ad deliberandum,& de ſe maturius cogitandum ſæpe id amiſeris, quod pluribus laboribus fueras con-
42 ſecutus.Char.dicta practica.lib.2.cap.2.num.20, † præterea eundem interrogationibus reſpondentem,ne interrumpas, remoratur, enim interruptio illa fatentem, & quandoque reuocandi, & recipiendi ſe

ab

ab incepta confeſſione ſuggerit conſilium, ſed aliis tuis interrogatoriis perfectam, & abſolutam confeſſionem habere procurabis, Char. dict. lib. 2. cap. 2. num. 21.

SVMMARIVM.

1 *Reus recuſans reſpondere Iudici an poſsit cogi.*
2 *Et quid facere debeat Iudex.*
3 *Et quibus remedijs cogere poſsit reum ad reſpondendum.*
4 *Recuſare autem dicitur reus non ſolum quando non reſpondet, ſed etiam quando minus congruenter reſpondet.*
5 *Reus per verbis clara, & præciſa reſpondere tenetur.*
6 *Reus recuſans reſpondere eſt primo monendus, deinde cogendus per opportuna remedia.*
7 *Forma quibus vti poterit Iudex in adhibendis dictis remedijs, vt reus reſpondeat.*
8 *Sæpius cogitur reus per torturam ad reſpondendum quando recuſat.*
9 *Indicia qualia debent præcedere, vt reus poſsit torqueri ad effectum prædictum.*
10 *Reus legitimam cauſam allegans quare nolit reſpondere cogi non debet.*
11 *Item ſi prius non conſtet de delicto.*
12 *Poteſt autem cogi non ſolum quando interrogatur ſuper facto ſubſtantiali, ſed etiam ſi interrogetur ſuper qualitatibus ſubſtantialibus de quibus veriſimile eſt ipſum poſſe recordari.*
13 *Reus qui vna vice interrogatus reſpondit, an ſi denuo ſuper eiſdem interrogetur, & nolit reſpondere cogi poſsit.*
14 *Et quod arbitrio iudicis hoc relinquatur.*
15 *Si tamen ſuſpectus ſit reus cogi poterit.*
16 *Præſertim ſi Fiſcalis inſtet quod cogatur.*
17 *Forma torquendi nolentem vel reſpondere, vel congruenter reſpondere.*
18 *Torturæ tempus hoc caſu, quomodo debeat arbitrari.*
19 *Si reus negat ſe velle reſpondere, eo quia allegat Iudicem ſuſpectum quid faciendum.*
20 *Conſilium auctoris eſt quod omnino Iudex ſtatim abſtineat.*
21 *Iniquiſsimus eſt Iudex, qui vult cognoſcere cauſam illius qui ipſum habet ſuſpectum.*
22 *Narrat auctor plures vidiſſe, hac de cauſa valde damnari.*

Quid faciendum ſi reus omnino reſpondere recuſet, aut non vult congruè, & præciſè reſpondere, & de pluribus formis cogendi illum ad reſpondendum. Cap. VII.

1 Venit † quandoque quod reus reſpondere interrogatoriis ſibi per Iudicem factis recuſat; quid tunc faciendum.

2 † Primo hanc renuentiam, & contumaciam à Notario in ipſo conſtituto mandabis annotari. Char. in ſua pract. interrog. lib. 3, cap. 2. num. 1.

3 † Deinde poteris ipſum reum opportunis remediis ad reſpondendum compellere, puta multa indicta, aut captis pignoribus, aut tortura adhibita, vel ſub pœna confeſſati criminis; aut periurij comminatione, & aliis ſimilibus modis. Char. dict. pract. lib. 3. cap. 2. num. 1. & ſeqq,

4 † Renuere autem reum tunc intellige non ſolum quando non re-
5 ſpondet, ſed etiam quando minus congruenter reſpondet, † etenim reus per verba clara, & præciſa, non autem per verba dubia, puta neſcio, non recordor, & ſimilia reſponſum dare tenetur, Char. vbi ſupra
6 num. 3. & ſeq. † quod ſi factis debitis monitionibus adhuc in ſua contumacia perſiſtat, tunc ad remedia prædicta deueniendum erit, talem vero poteris verborum formulam adhibere, videlicet:

7 † Et monitus per D. vt prædictum interrogatorium euacuet pro veritate, abſque eo quod ſe referat ad iam dicta.

Reſpondit, la verità l'hò detta, e ſtà ſcritta, mi rimetto à quello che è ſcritto.

Interrogatus, & monitus vt ſub pœna ſcutorum centum, vel ſub pœna confeſſati criminis, de quo imputatur, aut ſub pœna periurij, vel quia alias ſibi pignora auferentur veritatem dicat.

Reſpondit, quel che hò detto è ſcritto.

Et D. dicente vt ſe diſponat ad melius, & congruentius reſpondendum, & à contumacia, & obſtinatione prædicta recedat.

Reſpondit, Non voglio dir altro, quel che è ſcritto è detto.

Et D. ſubiungente, vt omnino reſpondeat, quia alias deuenietur contra ipſum ad pœnarum prædictarum, & grauaminum declarationem incurſus.

Reſpondit, Io non voglio dir altro.

Et licet pluries, & pluries per D. monitus ad melius clarius, & ma

gis præcisè reſpondendum ſemper idem reſponſum dedit, manendo in dicta obſtinatione, quæ ego, &c.

Tunc Dominus viſa obſtinatione ipſius Conſtituti, et notoria pertinacia, et inobedientia, pænarumque prædictarum ſibi comminatarum ſpretu reſeruato ſibi iure ſemper, et quandocumque decernendi, et pronunciandi dictum C. notorium contumacem, et inobedientē, et tamquam talem pignorari, et grauari debere, vel pænam periurij, aut criminis confeſſati, vel ſcutorum centum incurriſſe pro multa, eaque Cam. Apoſt. applicandi et incorporandi, applicariq; et incorporari mandandi, et pro præmiſſorum executione quodcumque mandatum deſuper neceſſarium, et opportunum relaxandi pro nunc ad vlteriora procedens, Interrogauit, etc. Quamquam vero hi modi, et alij plures à Doctoribus doceantur, et quandoque etiam in practica vſurpentur.

8 † Ego quidem ſæpius vidi obſeruari, quod pro habenda reſponſione ad interrogatoria facta, præſertim ſi comminatio pænarum prædi-
9 ctarum nihil operetur, ad torturæ remedium deuenitur † indiciis etiam leuibus contra reum exiſtētibus, vel diffamatione, aut aliquo, quod ſit loco diffamationis, Char. dicta pract. lib. 3. cap. 2. num. 13.
10 † vel ſi reus legitimam cauſam non allegat, quare nolit reſpondere, Chart. vbi ſupra num. 15. dummodo tamen de delicto prius conſtet:
11 † nec intereſt an ſuper facto ſubſtantiali interrogetur, an ſuper cir-
12 cumſtantiis ſubſtantialibus, de quibus veriſimile ſit † ipſum reum poſſe recordari, quod arbitrio Iudicis remitti ſolet, et ideo circa prædicta prudentia tua verſari debebit, Chart. vbi ſup. num. 17.
13 † Sed quid ſi reus vna vice interrogatus reſpondit alia vice denuo de eiſdem interrogatus dicit ſe referre ad iam dicta, nec vult aliud reſpondere, an cogi poſſit ad iterum reſpondendum.
14 † Dic quod arbitrio Iudicis pariter hoc relinquitur, † & ideo ſi ca-
15 ſus veniat, videbis an reus ſit ſuſpectus, & omnino ipſum coges de-
16 nuo reſpondere, & reiterare iam dicta, † præſertim ſi fiſcalis vel eius ſubſtitutus aſſiſtens de hoc inſtantiam faciat alias non crederem cogendum illum eſſe. Vide circa prædicta, Chart. in d. cap. 2. num. 83. cum ſeqq.
17 † Forma autem torquendi reum nolentem reſpondere, vel non præciſe, & congruenter reſpondere talis erit, videlicet.

Forma torquendi reum nolentem reſpondere, vel non præciſe, & congruenter.

Interrogatus, & monitus, vt recedat ad huiuſmodi obſtinationem, & reſpondeat euacuando interrogatorium ſibi factum non ſe referen-

 do

do ad iam dicta, vel omittendo dicta verba, Non recordor, poſſet eſſe, & ſimilia, quia alias contra ipſum neceſſe fuerit pro dicta reſponſione habenda ad opportuna iuris, & facti remedia deuenire.

Reſpondit, quel che hò detto è ſcritto, & à quello mi rimetto, vel Non mi ricordo, potria eſſere, &c. & ſe mi volete dar la corda, datemi prima le mie diffeſe, & poi fate quel che vi pare.

Et D. dicente, quod in huiuſmodi caſibus copiæ non dantur, nec defenſiones, ideo reſpondeat ad prædicta, abſque alijs ſubterfugijs & cauillationibus.

Reſpondit, Voi mi fate torto, & aliud dicere noluit, quæ ego, &c. Et licet fuiſſet pluries & pluries, per D. inſtatum pro dicta reſpõſione habenda, ſemper idem reſponſum dedit, quæ ego pariter, &c.

Decretum torturæ pro habenda reſponſione, præciſa, aut congrua.

Tunc D. ſedens, &c. viſa pertinacia ipſius C. nolentis reſpondere, vel præciſe, et iuxta interrogata reſpondere, pro dicta reſponſione, vel pro præciſa, & congrua reſponſione habenda ſuper prædictis, cum aliter ab eo haberi non poſſet mandauit ipſum C. adduci ad locum torturæ, ibique ſpoliari ligari, & funi applicari.

Qui ſic ad locum torturæ adductus dum ſpoliaretur, & ligaretur fuit per D. benignis verbis adhortatus, & monitus vt ſe diſponat ad reſponſionem dandam interrogationi ſibi factæ, vel ad præciſe, & congruenter reſpondendum ſuper his de quibus interrogatur, alias in altum eleuabitur.

Reſpondit, Io hò detto, e quel che hò detto è detto.

Tunc D. cum videret ipſum C. adhuc in ſua contumacia perſiſtere, mandauit ipſum in altum eleuari, ad effectum predictum.

18 † Torturæ vero tempus hoc caſu arbitraberis iuxta qualitatem cauſæ, indiciorum grauitatem, conditionem perſonæ torturæ & ſimilia, quæ tibi conſideranda erunt, vt iuſtitia ſuum ſortiatur effectum, abſque eo quod aliquis indebite grauetur. Vulpell. in ſuo conſ. crim. 34.

19 † Quod ſi reus negat velle reſpondere eo, quia allegat te iudicem ſuſpectum, & dicit tibi non confidere cauſas ſuſpicionis, & diffidentiæ allegando, vtique erit ſuperſedendum donec Princeps conſulatur, qui mandet, vel cauſam per alium cognoſci, vel per te ipſum non obſtantibus dictis allegationibus. Bertazol. conſ. 8. nu. 39. lib. 1. Conrad. de offi. præto. fol. mihi 81. ſub num. 9.

20 † Sed ego tibi ſuadeo, vt ſi caſus occurrat, ſtatim à cauſæ cognitio-
21 ne omnino recedas ne videaris illam affectare. † Et enim iniquiſſimi Iudicis, & peſſimæ mentis ſignum velle de hominis cauſa cognoſcere, qui te ſuſpectũ habeat, & ſi legitimas non allegaret ſuſpicionis cauſas.
22 † Et ego vidi valde damnari quoſdã Iudices, qui putantes ſibi iniuriã

fieri

fieri cum ſuſpecti allegabantur, omnem mouebant lapidem, omnique conatu ſtudebant, vt ne à cauſæ cognitione ſummouerentur; hoc tu fac, vt nullo modo imiteris, ſed ſtatim libentiſſime abſtineas, ita enim ſeruant Iudices boni, docti, & Deum timentes.

SVMMARIVM.

1 *Depoſitiones teſtium, & ſociorum criminis quandoque leguntur reis in eorum faciem.*
2 *Reus eſt interrogandus nunquid teſtes examinati contra ipſum ſint ſibi noti amici, fide digni vel è contra.*
3 *Poſſunt etiam ei nominari aliqui qui examinati non fuerint.*
4 *Sed ita interrogandus eſt reus vt neſciat illos fuiſſe examinatos contra ſe.*
5 *Iudex debet perquirere obiecta quæ reus poteſt dare teſtibus contra ſe examinatis.*
6 *Item cauſas obiectorum, & quibus fundamentis nitantur.*
7 *Item qualitates, & circumſtantias opportunas ad elidendum obiecta.*
8 *Iudex aliquando altius exordiri debet, vt obiecta prædicta detegat ſuis interrogatorijs.*
9 *Quilibet præſumitur non immemor ſalutis æternæ.*
10 *Quilibet præſumitur bonus.*
11 *Iudex omni conatu vti debet, vt obiecta rei, contra teſtes detegat, & elidat.*
12 *Iudex debet interrogare reum de comercio, familiaritate, conuerſatione, fama, vita, & opinione teſtium contra ſe examinatorum.*
13 *Forma tum interrogandi reos ſuper prædictos, tum legendi in eorum faciem examina teſtium late.*
14 *Formam autem prædictam non vt eius verbis inhæreas, ſed vt imitari valeas auctor apponit.*

De depoſitionibus teſtium, vel confeſſionibus ſociorum criminis in faciem reo legendis, & forma illas legendi. Cap. VIII.

1 QVandoque † vbi videris proficuum eſſe, depoſitiones teſtium pro Curiæ informatione examinatorum, vel ſociorum criminis confeſſiones ad diſponendum reum ad veritatem fatendam mandabis per notarium ſcribentem ad eius faciem legi, illarumque continentiam ad ipſius notitiam deduci. Chart. in dict. pract. interrog. lib. 3. cap. 3. num. 24.

2 † Antequam vero ad huiuſmodi actum deuenias, bonum erit ipſum reum cum circumſpectione interrogare An teſtes,qui fuerunt contra ipſum examinati, ſint ipſi reo noti, vel ignoti, amici, vel inimici, &
3 an illos habeat pro veridicis, & fide dignis: † & poteris etiam, ſi ita opportunum tibi videbitur, aliquos, vel nomina aliquorum, qui illi ſint noti, amici, & familiares inculcare, licet re vera examinati non
4 fuerint.† Et de omnibus iſtis erit reus ita interrogandus vt non ſentiat illos contra ſe fuiſſe examinatos, quia facile reus conijceret ad quem finem tu prædicta quæreres. Foller.in pract.crim.in verbo, & ſi comparent, num. 10.
5 † Certe huiuſmodi interrogatoria ſunt valde vtilia etenim ex reſponſionibus, quas illis dabit reus,optime colliges quas exceptiones ipſe dictis teſtibus poſſit, vel non poſſit obijcere, & ſic poteris te informare, an obiecta vera ſint nec ne; vt ne poſtea reus falſa opponere valeat contra teſtes prædictos. Foller. in dict.practic.in d. verbo et ſi comparent num. 10.
6 † Quinimo erit etiam inueſtigandnm de cauſis obiectorum,et quibus fundamentis, et rationibus nitantur. Vt puta ſi interrogatus de Titio dicat illum eſſe infamem, vel ſibi inimicum, poteris,imo debebis vlterius interrogare de qualitate infamiæ, et quomodo ſciat illum eſſe infamem, et quo fundamento illum infamem appellet.
7 † Ita pariter erit de qualitate inimicitiæ, & illius cauſis ac alijs circumſtantijs, quæ opportunæ, et ad rem facere videbuntur pro elidendis obiectis ipſius rei, ac pro reperienda veritate reus interrogandus. Foller.in dict.verbo.et ſi comparent, num.10.
8 † Erit etiam aliquando, vt ſuperius monui, altius exordiẽdum interrogando reum, videlicet. An habeat inimicitiam, odium,et maleuolentiam cum aliqua perſona, quia ſi dixerit quod non, iam es tutus, quod non poteſt opponere huiuſmodi exceptionem. Cap.ſolitæ de maiorita. et obedi.l.Iulianus.ff. de leg. 2. Natt. conſ. 242. num. 8. Si vero dixerit quod ſic, interrogabis quocum,vel quibuſcum inimicitiam, odium, et maleuolentiam prædictam habeat, et ex qua cauſa, et à quanto tempore citra, et quis ſit informatus de iſta inimicitia, odio, et maleuolentia, an vnquam aliquid inter ipſos ſecutum fuerit, quod inimicitiæ, odij, et maleuolentiæ prædictæ indicium dederit, et quid, et an vnquam inter eos ſecuta fuerit reconciliatio, et ſi cauſæ erunt friuolæ,arguendum erit veriſimile non eſſe ex tam modica, et friuola cauſa potuiſſe talem induci ad falſum cum iuramento
9 deponendum in præiudicium ipſius C. † cum quolibet præſumatur
10 bonus,Soci.Sen.conſ.26.num.14.lib.2.† & nullus præſumatur imme-
11 mor ſalutis æternæ, Rol. conſ. 37. in 3. & ſimilia. Denique poteris ipſum reum varijs interrogationibus argumentis coniecturis,& probatio-

bationibus aggredi, et circundare, vt cogatur, vel inuitus fateri teſtes contra ipſum examinatos, aut eſſe veridicos, et fide dignos ipſique amicos, et beneuolos, aut obiecta eſſe inania, et fruſtratoria.

11 † Et ideo poterit etiam interrogari de conuerſatione, de commercio, de familiaritate, de fama, vita, et opinione illorum, et aliis ſimilibus, quæ conſideratis iis, quæ ſuperius tibi demonſtraui, per te tibi licebit colligere. Vt vero prædicta quaſi oculis intueare infraſcriptam tibi formulam exempli gratia ſupponere volui.

Interrogatus, an cognoſcat Titium Ioannis de Tibure.

Reſpondit, Signor sì, che conoſco Titio di Giouanni da Tiuoli.

Interrogatus, à quanto tempore citra illum cognoſcat.

Reſpondit, Io lo conoſco da più di dieci anni in quà.

Interrogatus, qua occaſione ipſe C. habuit notitiam præfati Titij.

Reſpondit, Io incominciai à conoſcer Titio, perche in quel tempo, ch'io lo cominciai à conoſcere, lui habitaua vicino à caſa mia, et pratticauamo inſieme.

Interrogatus, per quantum tempus supranominatus Titius cohabitauit prope domum ipſius C.

Reſpondit, detto Titio habitò preſſo caſa mia ben tre anni.

Interrogatus, an ſemper, et continuo per dictum trienniū fuerit ſolitus conuerſari, et praticam habere cum præfato Titio.

Reſpondit, Signor sì, che per detto tempo di tre anni, ſempre tenni conuerſatione, e pratica con detto Titio.

Interrogatus cuius qualitatis eſſet dicta conuerſatio, et practica, et quibus mediis inter ipſum C. et præfatum Titium nutriretur.

Reſpondit, Queſta pratica, et conuerſatione, che era frà Titio, et me, era per riſpetto della ſcuola commune, doue andauamo tutti due, et per li trattenimenti da giouanetti che haueamo inſieme, con liquali ſi trattenena.

Interrogatus, an in occaſione iſtis conuerſationis, et practicæ eſſet inter ipſum C. et dictum Titium affectio, et beneuolentia magna, vt fieri ſolet.

Reſpondit, Signor sì, che fra me, e detto Titio ci era amoreuolezza, et affettione grande, per cauſa di detta pratica, e conuerſatione.

Subdes ex ſe, Se noi erauamo quaſi ſempre inſieme, non vuole V.S. che ci foſſe amoreuolezza fra noi?

Interrogatus, an vnquam orta fuerit aliqua diſſenſio inter ipſum C. & præfatum Titium.

Reſpondit, Signor nò, che fra me, e Titio non ci è ſtato mai diſparere alcuno.

Interrogatus, an habeat dictum Titium pro homine, qui (ſi occaſio daretur) dictis, vel factis ipſi C. eſſet obfuturus.

Reſpondit, Signor nò, che io non tengo detto Titio, per huomo da nuocermi ſe li veniſſe l'occaſione di poterlo fare, ò con detti, ò con fat ti, anzi io tengo che egli ſaria ſempre per giouarmi in tutto quello, che poteſſe.

Interrogatus, an habet illum pro homine probo, & fide dignò.

Reſpondit, Signor sì, che io lo tengo per huomo da bene, e degnò di fede.

Interrogatus, an pariter cognoſcat Meuium Milonis de Nuceria.

Reſpondit, Signor sì, che io conoſco Meuio di Milone da Nocera.

Subdens ad opportunam interrogationem.

Io lo conoſco per eſſer lui figliuolo della mia Balia.

Interrogatus an aliquid vnquam ſecutum fuerit inter ipſum C. & dictum Meuium, vnde poſsit credere aliquam factam eſſe ab alienationem animi illius erga ipſum C.

Reſpondit, Io non sò che ſia ſeguita mai coſa alcuna fra Meuio, e me, per la quale io poſſa hauer pur ombra, che in lui ſia mancata l'affettione verſo di me.

Interrogatus, an ſciat ſe in aliquo offendiſſe præfatum Meuium aut cauſam ei dediſſe, quare ipſi C. male vellet.

Reſpondit, Io certo non ho dato mai occaſione à detto Meuio di volermi male.

Interrogatus, an vnquam cognouerit dictum Meuium pro homine eius qualitatis, vt abſque vlla cauſa, odio quemquam proſequatur, illique inſidias paret, an vero è contra illum cognouerit pro homine probo, & nihil ſine cauſa agente.

Reſpondit, In queſto tempo che io ho cōuerſato con detto Meuio, non l'ho mai ſcoperto per huomo che porti odio, ò cerchi far male ad altri ſenza cauſa.

Subdens ex ſe, Anzi l'ho conoſciuto per huomo da bene, e che facci le coſe ſue con cauſa, & fondamento.

Interrogatus, an credat quòd præfatus Meuius, abſque cauſa iuſiurandum falſo ſubiret, vel aliud delictum committeret in aliorum præiudicium.

Reſpondit, Io quanto à me non credo, che Meuio faceſſe giuramento falſo, nè altro delitto in pregiuditio di perſona alcuna.

Interrogatus, an ergo credat, quod ille veritatem dicat, & dicturus ſit, ſi requiratur.

Reſpondit, Io tengo Meuio per huomo da dir la verità.

Interrogatus, an cognoſcat Petrum Alexandri de Peruſia, & à quāto tempore citra.

Reſpondit, Io conoſco Pietro di Aleſſandro da Perugia, da tre anni in quà.

Inter

Interrogatus an dictus Petrus ſit ſibi amicus, & beneuolus, an vero è contra.

Reſpondit, detto Pietro mi è nemico.

Et deinde toto ſe mouens corpore erga me notarium altiori voce dixit.

Scriui notaro, che io mi proteſto che coſtui mi è nemico.

Interrogatus, quam cauſam inimicitiæ habeat cum dicto Petro.

Reſpondit, Pietro mi è nemico, perche litigamo inſieme.

Interrogatus ſuper quibus verſatur lis, & controuerſia inter ipſum C. & præfatum Petrum.

Reſpondit, Io litigo con Pietro la pigione della caſa, doue lui habita, che è la mia.

Interrogatus, quam ſummam prætendat à dicto Petro ex cauſa dictæ penſionis.

Reſpondit, Io pretendo che Pietro mi habbia da dare dieci ſcudi per detta pigione, & lui me ne vorrebbe dare otto ſolamente.

Interrogatus, an ex alia cauſa vigeat inimicitia inter ipſum C. & prædictum Petrum.

Reſpondit, Io non ho altra occaſione di nemicitia con detto Pietro, ſe non queſta di queſta lite.

Et Domino dicente, quod hæc cauſa eſt multum debilis, & modici momenti, nec ex ea contrahitur, aut contrahi poteſt inimicitia ſaltem conſiderabilis, vnde quis moueri debeat ad falſum deponendum præſertim medio iuramento.

Reſpondit, Io non sò tante coſe, Io lo tengo per nemico.

Et D. ſubiungente, quod non ſufficit, quod ipſe C. dictum Petrum habeat pro inimico, ſed neceſſe eſt, quod ſubſit legitima cauſa inimicitiæ, vnde credi poſſit, quod præfatus Petrus ipſum C. odio habeat, & ideo monente eundem, vt dicat quomodo ſciat dictum Petrum eſſe ſibi inimicum.

Reſpondit, Non sò, me imagino io de ſi, che detto Pietro mi ſia nemico, e mi voglia male.

Et ad opportunam interrogationem.

Reſpondit, m'imagino io così, perche litigamo inſieme.

Interrogatus, à quanto tempore citra vigeat iſta aſſerta inimicitia inter ipſum Conſtitutum, & dictum Petrum.

Reſpondit, La mia nemicitia fra me, & Pietro, è cominciata da che cominciò la lite fra noi, che ſon già due anni.

Interrogatus, an aliqua ſigna ſiue effectus fuerint vnquã viſi aſſertæ prædictæ, & quis.

Reſpondit, Non ci è ſtato altro ſegno di nemicitia fra Pietro, è me, ſe non che non ci ſiemo parlati più inſieme da quel tempo in quà.

Interrogatus, an aliquis ſit informatus de iſta aſſerta inimicitia, & maleuolentia, & qui, & quomodo.

Reſpondit, Antonio di Filippo è informato, che Pietro, & io ſiamo nemici inſieme, perche lui ha trattato più volte di metterci d'accordo, & altri ancora, che adeſſo non mi ſouuengono.

Et monitus, vt bene cogitet, & ad memoriam reducant, quinā ſint iſti alij de prædicta prætenſa inimicitia informati.

Reſpondit, Io non mi ricordo chi ſiano queſti altri che ſono informati della nemicitia, che è frà me, e detto Pietro, & ci penſo, et ripenſo, nè me ne ricordo.

Interrogatus, an vnquam poſtea ipſe C. & dictus Petrus reconciliati fuerint ad inuicem.

Reſpondit, Pietro, & io non ci ſiamo riconciliati, ne ripacificati mai più inſieme.

Et ſibi dicto quod ex quo prædictæ allegatæ cauſæ tā debiles ſunt, & modici momenti non eſt veriſimile, neque credendum, quod dictus Petrus propterea voluiſſet falſum deponere.

Reſpondit, A me pare che baſti queſto: & aliud reſponſum dare neſciuit, quæ ego, &c.

Interrogatus, an ipſe C. habeat inimicitiam cum aliqua alia perſona, & cum quà.

Reſpondit, Signor nò, che io non ho nemicitia con alcuna altra perſona.

Interrogatus, & monitus, vt velit tandem fateri veritatem an ipſe C. die veneris de ſero fuerit in domo Alphonſi Baſilij in ſocietate Antonij Martiani.

Reſpondit, Io vi ho detto, e vi replico, che non ſi trouerà mai, chè venerdi ſera io fuſſi in caſa di Alfonſo di Baſilio, nè in compagnia di Antonio Martiano, nè d'altri.

Interrogatus, & monitus vt caueat à mendacijs, & à pertinacia deſiſtat, quia Curia eſt informata, quod non ſolum ipſe C. dicta die veneris de ſero fuit in ſimul cum Antonio, in domo dicti Alphonſi, ſed etiam quod illuc ſibi equum inſtructum adduci fecit, & magnam pecuniarum quantitatem aſportari, ideo dicat veritatem.

Reſpondit, La verità io l'hò detta, e la Corte non può eſſere informata, nè che io ſia ſtato in caſa di Alfonſo quella ſera, nè alcuno habbia da me hauuto ordine di condurre alcuno cauallo, ò portar alcuna quantità de denari.

Subdens ex ſe:

Signore voi mi hauete dimandato di queſto, & io vi ho riſpoſto tante volte, che vi douerebbe baſtare ſenza trauagliarmi più.

Interrogatus, quomodo audeat prædicta negare cum vltra indicia

alias

alias contra ipſum C. adducta ex depoſitionibus plurium teſtium fide dignorum prædicta vera eſſe in eius faciem apparebunt.

Reſpondit, Mi marauiglio di V.S. chi potrà mai dir queſto? Io ſon huomo da bene, & neſſuno potrà mai dir con verità, nè che io ſia ſtato in caſa di Alfonſo, nè che mi habbia fatto cudur cauallo alcuno, nè alcuna quantità de denari, queſte ſon buggie; & perſecutioni di miei nemici.

Et Domino dicente vt dicat qui ſint iſti eius inimici cum ſuperius dixerit nullos alios inimicos habere præterquam Petrum Alexandri.

Reſpondit, Se alcuno dirà queſto che dice V.S. ſarà teſtimonio falſo, perche io sò certo che per verità non lo può dir neſſuno.

Forma legendi examen in faciem rei.

Tunc D. ſedens, &c. ad conuincendum ipſum C. de mendacio, & ad diſponendum ipſum ad veritatem fatendam, ac ad omnem alium meliorem finem, & effectum. Mandauit per me notarium alta & intelligibili voce ad claram ipſius C. intelligentiam legi depoſitionem Meuij de qua ſupra fol. . . . . factam ſub die . . . Menſis, &c. in ea parte quæ incipit, &c. vſque ibi, &c.

Qua depoſitione ſic vt ſupra per me lecta, & per ipſum C. bene audita, & intellecta, vt aſſeruit, fuit idem C. per Dominum interrogatus quid modo dicat aduerſus eà quæ ſibi lecta fuerunt.

Reſpondit, Io ho inteſo beniſſimo quanto mi hauete fatto legger adeſſo, e mi marauiglio che Meuio dica tal coſa, perche queſta è vna gran bugia.

Interrogatus quare velit quod dictus Meuius prædicta diceret ſi vera non eſſent, præſertim cum ipſe C. illum approbauerit pro homine ſibi amico, probo & fide digno.

Reſpondit, veramente io ho tenuto ſempre Meuio per amico mio e per huomo degno di fede, ma dicendo hora queſto, che mi hauete fatto legger adeſſo, dico che lui è vn triſto, & vn gran bugiardo.

Et ſibi dicto quod non deſunt alij teſtes vltra dictum Meuium, qui prædicta teſtificantur, ideo dicat veritatem, nec expectet vlterius conuinci.

Reſpondit, Se ci fuſſero cento taſtimonij tutti ſaranno bugiardi, e falſi.

Deinde dixit, Chi ſono? chi ſono? chi poſſono eſſer queſti teſtimonij?

Tunc D. ad vlterius conuincendum ipſum C. de mendacio, ipſumque diſponendum ad veritatem fatendam, ac ad omnem alium meliorem finem, & effectum mandauit, &c. & ſequere prout ſupra.

Deinde

Inter-

Interrogatus, quomodo audeat adhuc in obſtinatione, & pertinacia prædicta manere, & perſeuerare, cum etiam præfatus Antonius Martianus faſſus fuerit fuiſſe dicto ſero veneris in domo Alphōſi inſimul cum ipſo C. quia illuc mandauerat ſibi adduci equum, & pecunias afferri, vt poſſet deinde ex Vrbe diſcedere timens carcerari occaſione homicidij ſecuti in perſonam Cicchi.

Reſpondit, Antonio dice queſte coſe? lui è venuto con me in caſa di Alfonſo? io mi ho voluto partir di Roma? che cauallo? che denari? Signore queſto è vn gran tradimento.

Et monitus vt tandem velit veritatem fateri, quia Antonius prædicta non dicere ſi vera non eſſent, cum inde nullum ipſe commodum ſentiat, aut ſentire poſſit.

Reſpondit, V.S. mi faccia legger di gratia il detto Antonio.

Tunc D. ad tanto magis conuincendum dictum C. de mendacio, &c. mandauit, &c. in illa parte incipiente, &c. & ſic conclude vt ſuperius in præcedentibus formulis, quas potes variare prout tibi videbi-
14 tur opportunum, † Non enim hos modos ideo tibi oculis ſuppoſui, vt verbis prædictis tibi inhærendum putes, ſed vt formam habeas, quā imiteris mutatis deinde, vel additis, aut detractis arbitrio tuo, quæ mutanda, addenda, vel detrahenda tibi videbuntur.

SVMMARIVM.

1 Confrontatio fieri debet cum omnibus illis qualitatibus quæ adhiberentur, & requirerentur vbi teſtes confrontandi, nunquam examinati fuiſſent.

2 Confrontatio qualiter fieri debeat.

3 Confrontatio fieri ſolet ad effectum effugiendi repetitionem teſtium.

4 Teſtes examinati pro informatione Curiæ non citata parte nihil probant nullumque faciunt indicium niſi repetantur parte citata.

5 Confrontatio obtinet vicem citationis, & repetitionis, nihilominus auctor laudat confrontationem magis quam repetitionem.

6 Quia, vltra quod magis vrget reum, aperit plurimum mentem Iudicis, vel audax inficiatio rei, vel conſtans aſſertio teſtis.

7 Confrontatio aliquando fieri non debet, & habes exemplum ibi.

8 Forma confrontationis facienda.

9 Teſtis confrontatus poteſt petere ſibi legi eius examen, vt melius recordari poſſit, & debet ei legi, niſi Iudex ex aliqua cauſa aliud cenſeat.

10 Socij criminis ſunt teſtes inhabiles, & detrahitur illis de fide, poſſunt tamen confrontari cum nominato.

11 Confrontatio autem iſta fieri debet cum tortura quia confrontatus

torqueri debet coram eo cum quo confrontatur,

12 *Confrontatio ſocij criminis cum reo nominato qualiter ſiat.*

13 *Forma confrontationis faciendæ ſocij criminis cum reo nominato in tortura.*

14 *Forma concluſionis examinis in quo fuit facta confrontatio prædicta.*

15 *Teſtes non debent omnes inſimul, ſed ſinguli de per ſe per Iudicem confrontari.*

16 *Filius cum Patre, ſeruus cum Domino, vilis cum nobili, timidus cum potenti non ſunt confrontandi.*

17 *Quia iſti difficulter ſaltem ſine aliqua vacillatione ſuum dictum in eorum faciem ſuſtinere audent.*

18 *Conſilium auctoris circa prædicta.*

19 *Confrontatio ſocij criminis qui in tormentis depoſuit non eſt faciẽda antequam ille dictam depoſitionem extra tormenta ratificauerit.*

20 *Confrontatio regulariter neceſſaria non eſt, & ideo illa vtẽdum non eſt niſi in caſibus in quibus à conſuetudine & praxi recepta reperitur.*

21 *Confrontatio eſt remedium extraordinarium, & ad illam propterea non eſt paſsim deueniendum.*

22 *Confrontatio aliquando neceſſaria eſt, nec ſine illa poteſt recte conſtare proceſſus, videlicet in tribus caſibus quorum exempla ponuntur, & num. 23. 24. & 27.*

25 *Confrontatio non ſit inter teſtem, & reum ſi indirectò contrarientur, & ponitur exemplum.*

26 *Termini ſeparati ſunt illi, quorum alter alterum non ſequitur neque priuatiue, neque poſitiue.*

28 *Confrontatio teſtium cum reo, quando ſe adinuicem non cognoſcunt qualiter facienda ſit, & num. 30.*

29 *Confrontatio eſt odioſa, & ſpecies ſuggeſtionis.*

30 *Interrogatoria qualiter concipienda teſti confrontando cum eo, quem non cognoſcit de nomine.*

31 *Forma confrontationis faciendæ teſtium cum reo, quando ſe ad inuicem non cognoſcunt.*

32 *Teſtis confrontatus an poſſit à reo, cum quo confrontatur in ipſa confrontatione ad libitum interrogari, & an poſtquam ita interrogatus fuit, poſſit denuo repeti ad inſtantiam rei ſuper ſuis interrogatorijs diſtingue, & num. 33. 35. & 36.*

34 *Confrontatio nihil aliud, facit quàm ſupplere defectum citationis.*

36 *Teſtis non ſufficienter interrogatus in confrontatione debet repeti ſuper interrogatorijs per reum datis ſi ille inſtat quod repetatur, alias nullam fidem faceret.*

Et

37 Et hoc procedit etiam ſi publicatus eſſet proceſſus, vbi tamen rei ipſius dolus abſit.

38 Practica quid obſeruet,in huiuſmodi repetitionibus.

De confrontatione teſtium, vel ſociorum criminis cum reo facienda, & forma confrontandi, tam in tormentis, quàm extra tormenta. Cap. IX.

1 Confrontatio † fieri debet,cum omnibus illi qualita-
tibus, quæ requirerentur, vbi teſtes confrontandi
nunquam examinati fuiſſent. Hunded. conſ. 101. n.
2 30.lib.1. † Si ergo poſt lectionem depoſitionum præ
dictorum volueris etiam ipſos teſtes confrontare
cum reo conſtituto,debebunt quidem illi ad faciem
ipſius rei ſinguli de per ſe adduci,et præſtito coram
eo iuramento veritatis dicendæ factaq; illius perſonæ recognitione,
omnia ea quæ alias depoſuerunt; iterum infaciem præfati rei ratifi-
care et confirmare. Chart.in dict.pract.lib.3.cap.3.num.28.
3 Hæc† autem confrontatio fieri ſolet ad effugiendum repetitionem
teſtium,eorumque dicta,et depoſitiones conualidandum.Clar.quæſt.
4 45.verſ. ſed in propoſito. † etenim cum alias fuerint pro informatio-
ne Curiæ tantum parte non citata examinati, nihil probant, nullum-
5 que faciunt indicium,niſi deinde citata parte repetantur,† cuius qui-
dem citationis, et repetitionis vicem obtinet ipſa confrontatio. Cha.
d.pract.lib.3.cap.1.num.84.et ſeq.Et ego quidem tibi ſuadeo, vt ſem-
per quod teſtes habere potes illos potius cum reo confrontare,quàm
6 in eius abſentia repetere cures, † quia vltra quod huiuſmodi confron
tatio magis reum vrget. Chart.dict.lib.3.cap.1. num.83.et 89.aperit
etiam plurimum mentem ipſius Iudicis, vel audax inficiatio, et ne-
gatio rei, vel conſtans aſſertio teſtis,iuxta illa, Tu magis ſcire potes,
etc. tex. eſt in l.3.§.Ideoque Diuus Adrianus, ff.de teſti. Chart. in d.
7 pract.lib.4.cap.1.num.57.ibi declaret etiam Burſatt. † niſi tamen ali-
qua ſubſtituta ratio, quare à dicta confrontatione abſtinendum ſit,
vt quia confrontandus ſit ſeruus cum Domino, vaſſallus cum patro-
no, filius cum patre, vel è contra timidus cum potenti, et ſimiles,
Chart.d.pract.lib.3.cap.1.num.97. de quibus inferius dicam, hoc eo-
dem cap. Forma autem confrontationis erit talis, videlicet.
8 † Tunc Dominus ad multo magis conuincendum ipſum C. de man-
dacio,et magis diſponendum ipſum ad veritatem fatendam, ac ad

om-

omnem alium meliorem finem, & effectum mandauit ad faciem ipſius C. adduci.

Meuium Milonis de Nuceria, de quo ſupra.

Quo adducto, & delato tam ſibi, quàm ipſi C. iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, &c. iurarunt fuit idem Meuius adductus per D.

Interrogatus, an cognoſcat præſentem C. & dicat quomodo nominetur, & cognominetur.

Reſpondit, Signor sì, che io conoſco queſt'huomo qui preſente, che ſi chiama Menio di Milone da Nocera.

Interrogatus, vice verſa præfatus C. an cognoſcat præſentem adductum, & quomodo vocetur.

Reſpondit, Signor sì, che conoſco queſt'huomo, che mi hauete fatto adeſſo venir in faccia, che ſi chiama, &c.

Et facta ſic per præfatos mutua nominum, & perſonarum recognitione, fuit denuo idem adductus.

Interrogatus, an ea quæ depoſuit in ſuo examine facto ſub die menſis contra præſentem C. fuerint, & ſint vera, illaque pro veritate dixerit, & depoſuerit, modoque intendat eadem illa ratificare, & comprobare in faciem præſentis C.

Reſpondit, Signor sì, che tutto quello ch'io diſſi nell'altre mie eſſamine, che non mi ricordo di che dì particolarmente, io lo faceſſi, è la verità, & per la verità, l'hò detto, & depoſto, & ſon quì per mantenerlo anco in faccia di Sempronio qui preſente, Vel ſic.

Quo adducto, & delato ambobus iuramento veritatis dicendæ prout tactis, &c. iurarunt, factaque inter eos mutua nominum, & perſonarum recognitione fuit idem adductus per D.

Interrogatus, Et ſequere vtſupra. Deinde ſic.

Tunc Dominus mandauit per me ad claram amborum intelligentiam, legi depoſitiones ipſius adducti de qua ſupra fol. facta ſub die, &c. vel in illa parte quæ incipit, &c. vſque ibi, &c.

Qua lecta, & per ambos bene audita, & intellecta, vt interrogati aſſeruerunt fuit idem adductus per Dominum.

Interrogatus, an ea quæ modo legi audiuit ſint illa eadem quæ ipſe alias dixit & depoſuit contra, vel circa perſonam præſentis, C. & an vera ſint, & tanquam vera modo approbet, & ratificet in faciem eiuſdem C.

Reſpondit, Signor, sì, che quanto mi hauete letto adeſſo, è ſtato detto, & depoſto da me, & tutto l'ho detto per la verità, & come vero lo confermo adeſſo, & ratifico alla preſenza di Sempronio, qui preſente.

Vel ſic, antequam mandes legi depoſitionem ſuam ipſi teſti.

Inter-

Interrogatus, vt modo in ſubſtantia ſummatim, & ſuccinčte referrat ea quæ aſſerit alias dixiſſe pro veritate in eius depoſitione.

Reſpondit, Io ho detto per verità, in ſoſtanza, che, &c.

Et ſic repetitis in ſubſtantia his, quæ aliàs ipſe teſtis depoſuit, poteris etiam mandare eidem legi ſuam depoſitionem modo ſuperius expreſſo.

Vel ſic breuius poſtquam teſtis adductus fuerit.

Quo adducto,& delato ambobus iuramento veritatis dicendæ pro ut tactis, &c. iurarunt, factaque mutua nominum, & perſonarum recognitione ad opportunas D. interrogationes idem Adductus.

Reſpondit, Signor sì, che quello che hò detto nell'altro mio eſſamine circa la perſona di Sempronio qui preſente,l'hò detto per la verità, & ſon pronto à confermarlo adeſſo ancora in faccia ſua.

Et lecta per me dimandato D. ad claram amborum intelligentiam depoſitione ipſius Adducti, de qua ſupra fol. ſub die, &c. & per ambos bene audita, & intellecta vt aſſeruerunt opportune idem adductus per D. interrogatus, &c.

Reſpondit, Io ho inteſo quanto mi hauete letto adeſſo, & tutto è ſtato detto da me per la verità, e per la verità lo confermo adeſſo in faccia di Sempronio qui preſente.

Vel extende interrogatorium ſic.

Interrogatus,an ea quæ modo legi audiuit ſint illa eadem,quæ ipſe dixit & depoſuit contra præſentem C. & an vera ſint,& tanquam vera modo illa approbet, et ratificet in faciem C. prædicti.

Reſpondit, Signor ſi, che quanto mi hauete fatto legger adeſſo, io 'ho detto, etc.

Tunc Dominus conuerſus erga dictum Conſtitutum interrogauit ipſum quid modo reſpondeat ad prædicta:

Reſpondit,Io ho inteſo quanto dice coſtui che io habbia,&c.& dico che lui è vn bugiardo, e mente per la gola.

Vel ſic, abſque dicto interrogatorio.

Præſente dicto C, & prædicta audiente, vt aſſeruit & reſpondente, Io ho inteſo quanto dice coſtui &c. & dico che non dice la verità.

Replicante ipſo adducto, & dicente, Io dico che è vero quello che dico io.

Et ſic poteris, ſi tibi placuerit, vlterius progredi duplicationes,& vlterius reſpoſiones ipſorum adducti, & rei C. recipiendo,& annotari faciendo, & demum ita pronunciare.

Tunc Dominus, cum vnuſquiſque perſiſteret in ſuo dicto, vel Et cum ambo perſiſterent in eorum dictis Dominus mandauit dictum adductum remoueri à loco examinis, & ſi alios teſtes confrontare voleris in omnibus ſigillatim obſeruabis vt ſupra.

9 † Si

9 † Si teſtis adductus petierit ſibi legi eius examen, vt melius recordari, & referre valeat iam depoſita mandabis eidem illud legi; Blan. de quæſt.num.23.Honded.conſ.101.num. 32. lib. 1. niſi tamen ex aliqua cauſa aliter faciendum cenſuris. Aym.conſil.115. num. 7. & ſeq.

Factis confrontationibus, monitoque pluries ipſo C.ad veritatem fatendam, recenſendo ei, quod iam videt teſtes adeſſe, qui deponunt in eius faciem ipſumque conuincunt, quos veriſimile non eſt falſum deponere, ex quo non habent cauſam quare id faciant, aut facere debeant; poterit abſolui examen.

Sociorum criminis confrontatio qualiter fiat.

10 † Si ſocios criminis confrontabis maiori ſolennitate vtendum erit, etenim cum iſtis propter complicitatem, quæ facit illos inhabiles ad teſtimonium ferendum, vel detrahit illis de fide, Nepos a Montealbano in tractat.de teſtibus, num.69. fol. mihi 9. & Iac. Egid.in tract. ad reprobat. teſti.num.16. non eſt ſatis ſimplex confrontatio
11 de plano facta, vt ſuperius oſtendi, † ſed debent vlterius ad præſentiam, & in faciem ipſius Conſtituti torqueri, vt eorum dictum in tortura confirment, & ratificent, & ſic illud validum reddant contra nominatum.Boſſ.de indi. & conſid.ante tortu. num. 251. hoc modo, videlicet.

12 † Quia iuxta iam præmiſſa adducto ſocio criminis in faciem Conſtituti nominari, & delato ei iuramento, Vulpell.conſ.76.num.14. ac facta perſonarum, ac nominum recognitione, ipſoque interrogato, an vera dixerit, & paratus ſit ad præſens eadem ratificare etiam in tormentis ſi opus fuerit in faciem eiuſdem C. illoque reſpondente, quod ſic; tali decreto ad huiuſmodi torturam deuenies. Chart.in ſua pract. interrog.lib.4.cap.2.num.14.

Confrontatio ſocij criminis in tortura.

13 † Tunc D. ſedens, &c. ad tollendum omnem dubietatem, quæ circa perſonam, & dicta ipſius Petri adducti conſiderari poſſet ex quo facit ſe ſocium criminis, & ad tollendam omnem maculam, ſi qua ex dicta cauſa in eius perſona exorta fuiſſet, & ad tanto magis afficiendum ipſum Sempronium C. alioſque nominatos, ac ad omnem alium meliorem finem, & effectum mandauit dictum Petrum adductum in præſentia & conſpectu ipſius C. in caput ipſius, & aliorum nominatorum duci ad locum torturæ, ibique ſpoliari, ligari, & funi applicari.

Qui ſic ſpoliatus, ligatus, & funi applicatus, antequam in altum eleuaretur fuit per D. benignis verbis hortatus, & monitus, vt Deum Opt.Max. timeat, & veritatem puram, & ſimplicem fateatur, quæ ſola ab

la ab ipſo requiretur, caueatque omnino nequam perſonam indebite inculpet, quia in hoc ſæculo, & in alio de hoc teneretur reddere rationem, & quatenus etiam veritatem dixerit non dubitet modo illam confirmare, aduertens non minus delinquere eos, qui indebite aliquem inculpant quàm qui veritatem iudicio ſtudioſe occultare procurant.

Reſpondit, Io ho detto la verità, e ſe non fuſſe il vero non l'harei detto, perche non vorrei far giuramento falſo,& dannar l'anima mia, che ben vedo in che termine hora mi trouo.

Tunc D.ad effectum prædictum tantum,& nō aliàs aliter, nec alio modo mandauit ipſum Petrum adductum in altum eleuari præſente dicto Sempronio C.vidente,& omnia prout aſſeruit intelligente.

Qui ſic eleuatus cepit dicere ohime,ohime,ò ſanta Maria di Loreto, Io hò detto la verità,io ho detto la verità.

Interrogatus,vt dicat an ea quæ depoſuit contra Sempronium hic præſentem,& alios ab eo nominatos vera ſint, & pro veritate dixerit,modoque illa eadem approbet.& ratificet.

Reſpondit,Signor sì,che tutto quello che io ho detto contra Sēpronio,qui preſente l'hò detto per la verità, e lo confermo ancō adeſſo qui sù la corda,io ho detto il vero,ohime calatemi,calatemi.

Et Domino dicente vt referat in ſubſtantia,&c.vel

Tunc D.mandauit per me ad claram amborum intelligentiam legi,etc.et extende iuxta formam ſuperius expreſſam.

Reſpondit,Io ho detto in ſoſtanza,etc.vel,

Io ho inteſo quanto mi hauete letto.

Preſente dicto Sempronio C.et dicente,io dico, che coſtui è vn bugiardo,et vn gran triſto,et voluens ſe erga dictum Petrum in tortura manentem ſubiungendo dixit: Ah Pietro non doureſti incolparmi à torto,non ti dannare l'anima tua,tu ſai bene che io nō ci ſon ſtato.

Cui idem Petrus replicauit, Io non danno l'anima mia altrimente: tutto quello che ho detto è vero, ſe io haueſsi potuto far di meno non ti nominare l'hauerei fatto. Oh Signor Giudice fatemi calare, poiche hò detto la verità.

Concluſio examinis in quo fuit confrontatus ſocius criminis cum ſocio in tortura.

14 †Tunc D.cum vterque perſiſteret in ſuo dicto,mandauit ipſum adductum leuiter de tortura deponi,disligari, brachia reaptari, reueſtiri,et ad locum ſuum reponi, cum ſtetiſſet ſic eleuatus per ſpacium vigeſimæ partis vnius horæ,quantum hæc omnia ſcribi potuerunt,et ſucceſsiue dictum Conſtitutum reponi ad locum ſuum animo,etc. ſi finire tunc examen volueris.

Aduer-

15 †Aduertere autem te volo circa huiuſmodi confrontationes facien das,vt ipſos confrontandos, prout ſuperius dixi, ſingulos de per ſe confrontare ſtudeas,non autem plures inſimul,Char.dict.pract.lib.3. cap.1.num.95. vt quoſdam facere conſueuiſſe,et vidi,et audiui. Caue-
16 re etiam debueris,vt ſupra monui,†ne filium cum patre,ſeruum cum Domino,vilem perſonam cum nobili, aut pauperem cum diuite, aut
17 timidum cum potenti,et ſimiles confrontare facias; † quia difficulter iſti tales contra prædictos tales in eorum faciem ſuum dictum confirmare audent ſaltem ſine aliqua vacillatione; vnde proceſſus quandoque corruunt, aut debilitantur:Char.vbi ſupra num.97. Ideo
18 erit circa hoc cum maxima circumſpectione procedendum. †Et ego quidem te ſemper hortarer, vt in ſimilibus caſibus confrontatione omiſſa ad teſtium repetitionem deuenires cum ſolennitatibus tamen inferius annotatis; Vide in lib.3.cap.2. in fin. et ita vidi ſeruari per maximos,et peritiſsimos Iudices, in officiisque obeundis expertiſſimos.

19 †*P*ræterea aduerte,vt numquam ad confrontationem ſocij criminis cum ſocio nominato deuenias, quando talis ſocius nominans in tortura depoſuit, niſi prius talem depoſitionem et nominationem factam in tortura extra tormenta ratificauerit, prout ratificari debet principalis delicti confeſsio,Burſat.conſi.201. poſt num.58. volum.2.
20 et quo ad materiam confrontationis ſcias †, quòd illa regulariter neceſſaria nõ eſt,neque eſt de ſubſtantia proceſſus,adeò quòd ſi omittatur proceſſus corruat, idcirco illa vtendum non eſt, niſi in actibus in quibus à conſuetudine,& praxi recepta reperitur: Clar. quæſt.45.
21 verſic.ſed in propoſito.†etenim eius loco habemus repetitionem, et ſic remedium ordinarium, vnde ad extraordinarium, & ſubſidiarum recurrendum non eſt.Bart.in l.edictum,ff.de quæſt. Aym. conſil. 187.
22 num.2.†Aliquando tamen eſt etiam ipſa neceſſaria, nec ſine illa poteſt recte conſtare proceſſus,videlicet.
23 †Primo quando teſtes deponentes ſuper aliquo delicto ſunt inuicem directò contrarij, vtputa ſi alter dicat Petrum vulneraſſe Paulum ceſim,alter vero punctim,vel ſi vnus dicat Petrum fuiſſe præſentem Petrus verò neget adfuiſſe. Fed.de Sen.conſi.162.Alex.conſi.34. vol.3.num.4.
24 †Secundo,quando aliquis teſtis directò contrariatur depoſitioni alicuius rei,pone quia teſtis dicat vidiſſe Petrum vulneraſſe Paulum, Petrus verò hoc neget dicens non vulneraſſe. Clar.quæſt.45. verſ.ſed in propoſito.
25 †Et dico directò, quia vbi non directò contrariaretur verbi gratia Petrus dicit die 10.Decembris fuiſſe in Vrbe,et ad Vrbem portauiſſe ſuper equa ſibi à Martino commodata,Martinus verò dicit nul-

lam ſe equam habere, vel non recordari an commodauerit, Oldrad.
26 conſi. 136. Bald. in cap. cum veniſſet de reſtitut. ſpoliat. num. 3. † certe hoc caſu facienda non eſt confrontatio, Moro. in quodam voto, quod manuſcriptum habeo in quadam cauſa Bononienſi: quia iſti ſunt termini ſeparati quorum alter alterum non ſequitur, neque priuatiue, neque poſitiue: Moron. in tractat. de treg. & pace quæſt. 18. num. 61.
27 Tertio, quando ad rei conſtituti recognitionem deuenire non poſſumus niſi mediante illius inſpectione, puta ſi dicant teſtes aliquem tale delictum commiſiſſe illum que ſe non noſſe niſi de facie, aut de veſtimentis, aut de aliqua alia circumſtantia viſibili; tunc enim eſt omnino reus ipſis teſtibus exhibendus, vt inſpiciatur, & recognoſcatur, an ſit ille met, de quo depoſuit, Clar. dicta quæſt. verſ. ſed in propoſito, in fin.
28 Talis autem confrontatio fiet ipſo reo poſito inter alios puta inter tres quatuor vel alias perſonas ipſi reo magis ſimiles facie, veſtimentis, ac ſtatuta, vt euitetur quantum fieri poteſt ſuſpicio ſubornationis, & ita obſeruant boni practici: Bonacoſſ. communi. opin. lib. 3. teſtes falſi, fol. 178. † eſt enim confrontatio odioſa, & ſpecies ſuggeſtio-
29
30 nis: Burſat. conſ. 201. † deinde ipſi teſti confrontando in præſentia tam rei, quam aliorum deferatur iuramentum veritatis dicendæ, Clar. d. verſ. ſed in propoſito in fin. quæſt. 45. quo præſtito interrogatur an inter illos, qui ſibi exhibentur, adſit ille, quem dicit in ſuo examine tale delictum commiſiſſe, vel à quo dicit talia verba audiuiſſe: & ſi dicet, quod ſic, mandabis, vt illum manibus tangat, moxque in eius faciem omnia per ipſum teſtem adductum teſtificata reperi, & confirmari facies ordine, et forma ſuperius, et infra annotatis; videlicet. Vide etiam Chaſſan. pract. interrog. reor. lib. 3. cap. 3. num. 29. 30. 31. cum ſeqq.
31 Interrogatus quid dicet, ſi teſtes fide digni ipſum C. recognoſcent eſſe illum, qui die veneris de ſero fuit in domo Alphonſi N. in ſocietate Antonij N. ibique equum ſibi adductum conſcendit, et deinde abijt verſus portam etc. idque etiam in eius faciem teſtificabuntur.

Reſpondit, Se neſſuno dirà che Venerdi proſſimo ſia ſtato di ſera in Caſa di Alfonſo di N. et iui ſia montato à cauallo, etc. dirà la bugia, e neſſuno potrà mai riconoſcermi per tale, perche io non ci ſon ſtato.

Tunc D. ſedens, etc. ad conuincendum ipſum C. de mendacio, et ad diſponendum ipſum ad veritatem fatendam, ac ad omnem alium meliorem finem, et effectum mandauit per cuſtodes carcerum accerſiri tres alios facie, ſtatura, et ætate ipſi C. magis ſimiles, et cum eodem C. in ordine collocari.

Quibus ſic vocatis, videlicet, Petro Antonio N. et N. de tali loco,

et in ordine cum ipſo C. diſpoſitis, ita vt ipſe C. primum, vel ſecundum locum in ordine retineret D. mandauit ad eorum faciem adduci Meuium de quo alias.

Qui adductus, delato ſibi iuramento veritatis dicendæ prout tactis, &c. iurauit fuit per D.

Interrogatus, an inter iſtos quatuor, qui ſibi exhibentur in corona diſpoſiti adſit, de quo fecit mentionem in ſuo examine.

Reſpondit, Signor ſi, che fra queſti quattro, che V. S. mi fa vedere qui ci è quello, del quale io hò fatto mentione nel mio eſſamine dell'altro giorno.

Et ſibi dicto vt indicet præfatum hominem, de quo ipſe intellexit in dicto ſuo examine.

Reſpondit, mouendo ſe de loco ad locum, & manibus proprijs tangendo Sempronium de quo alias primum in ordine poſitum: Signore queſto è quell'huomo che io veddi entrare in caſa d'Alfonſo di N. con Antonio di N. & montar à cauallo ſu vn cauallo che li fu condotto lì, e poi preſe la ſtrada verſo la porta, &c.

Præſente ipſo Sempronio C. & reſpondente, coſtui dice vna gran bugia, io non sò quel che lui ſi dica: non ſon ſtato mai in detta caſa.

Tunc mandabis legi examen ipſius adducti ad claram amborum intelligentiam mutatis ſuperius annotatis, & ſumptis hinc inde reſponſionibus, & replicationibus examen complebis.

33 † Non erit aliénum hic dubitare, An teſtis confrontatus poſſit in ipſa confrontatione à reo cum quo confrontatur ad libitum interrogari, & an poſtquam fuerit tali modo interrogatus poſſit, aut debeat poſtea denuo repeti ad inſtantiam ipſius rei ſuper ſuis interrogatorijs. † Et circa primum dicas, quod reus poteſt ipſum teſtem ad eius 34 faciem confrontatum arbitrio ſuo interrogare, † non enim confrontatio aliud facit, quàm ſupplere defectum citationis, vt ſupra oſtendi, ſed quod interrogari teſtis non poſſit id non operatur. Bald. in auth. qui ſemel. col. fi. num. 36. C. de probat. Clar. §. fin. quæſt. 45. verſ. ſed in propoſito, & late Honded. conſ. 101. num. 26. lib. 1.

35 † Circa ſecundum verò diſtingue, quia aut teſtis in confrontatione fuit ſufficienter interrogatus ita & taliter, vt reſultet idem effectus, qui reſultaret ex repetitione facta circa ea parte, & tunc repeti non debet ſuper interrogatorijs rei. Honded. dict. conſ. 101. num. 29. lib. 1.

36 Aut non fuit ſufficienter interrogatus, & debet repeti ſuper interrogatorijs per reum datis, ſi ille inſtat quod repetatur, alias nullam fidem faceret eius depoſitio Honded. dict. conſ. 101. nu. 26. & 28. lib. 1.

37 † Quod procedit etiam ſi publicatus eſſet proceſſus vbi tamen rei ipſius dolus. Maran. de ord. iudi. par. 6. in 7. memb. de interrog. num. 19 Honded. d. conſ. 101. num. 26. lib. 1. & ita ſecundum diſtinctionem præ-

38 dictam obſeruatur in practica, Burſatt. conſ. 311. num. 4. cum ſeq. lib. 2. Honded. d. conſ. 101. num. 28. prout ego pluries obſeruari vidi, & præcipue in vna Mōtis S. Viti Marchiæ Anconitanæ coram Almæ Vrbis Gubernatore ad iſtantiam N. & in pluribus aliis cauſis, quas hic longum eſſet recenſere, & non ſolum in Tribunali Gubernatoris prædicti, ſed etiam in Curia Illuſtriſſimi A. C. in Curia Illuſtriſſimi Vicarij, in Curia Capitolina, & in Curia Burgi, et pluries à diuerſis Iudicibus ſuper hoc interrogatus, ita obſeruari reſpondi, et ſic obſeruatum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Arma, ſcriptura, & alia ſimilia exhibentur reo, vel pro illo conuincendo, vel pro recognoſcendo corpore delicti.*
2 *Forma exhibitionis litterarum reo facta.*
3 *Si reus neget ſcripturam eſſe ſuâ manu factam debebit comparari per peritos ſcriptores.*
4 *Comparatio litterarum qualiter fieri debeat per peritos quando reperiuntur aliæ ſcripturæ inquiſiti.*
5 *Peritis in arte credendum eſt.*
6 *Si non reperiantur aliæ ſcripturæ inquiſiti quibuſcum fieri poſſit cōfrontatio, quid facere debeat Iudex.*
7 *Reus poteſt cogi vt ſcribat ad effectum, vt poſſit fieri confrontatio manus, & quid Iudex obſeruare debeat circa hoc.*
8 *Forma decreti quando reus cogitur per Iudicem adſcribendum.*
9 *Si reus negat ſe ſcire ſcribere debebit conuinci de mendacio.*
10 *Mendacium facit non leue indicium contra mendacem.*
11 *Reus poteſt cogi etiam per torturam vt ſcribat.*

De exhibitione armorum vel ſcripturarum ipſi reo facienda, aut aliorum ſimilium, & forma exhibendi. Cap. X.

1 ALiquando † ipſi reo, vel pro illo conuincendo, vel pro recognoſcendo corpore delicti exhibenda veniunt arma, ſcripturæ, aut alia ſimilia, cum quibus captus fuit, vel quæ fuerunt in eius domo reperta, vt aliâs ſuprà nemini me tibi dixiſſe, lib. 1. cap. 5. Cum igitur volueris ad huiuſmodi exhibitionem deuenire infraſcriptam poteris adhibere formulā, vt puta ſi litteræ ſint exhibendæ.

Inter

2 †Interrogatus,an ſi videret aliquam ſcripturam ſua manu confectam illam recognoſceret.

Reſpondit,Signor sì,che ſe io vedeſsi qualche ſcrittura ſcritta di mia mano io la riconoſcerei.

Et exhibitis per me de mandato D. ipſi C. quibuſdam litteris ſub datum Spoleti die 29.Decembris 1595.incipientibus, Cariſſimo come fratello,Ho viſto,etc.cum ſubſcriptione,Affettionatiſsimo come fratello Matteo di N. et cum inſcriptione à tergo, Al mio cariſsimo come fratello Coſmo di N.da N.ſubbito ſubbito. Signatis littera A. et in domo ipſius C.repertis vt ſupra, ac per ipſum bene viſis inſpectis,et manibus habitis fuit per D.

Interrogatus,an præſentes litteræ fuerint et ſint ſcriptæ manu ipſius C.modo,et forma prout in illis.

Vel ſic breuius.

Opportune per D.Interrogatus,vel ad opportunam D.interrogationem.

Reſpondit,Signor sì,etc.Vel ſic.

Tunc D.ſedens,etc.mandauit per me notarium exhiberi ipſi C.litteras de quibus ſupra in proceſſu fol.etc. regiſtratas fol. et in domo ipſius C.repertas,et primo complicatas, vt inſcriptio tantum, et ſigillum videretur.

Quibus ſic exhibitis,et per ipſum C.bene viſis, et inſpectis, tam à latere ſigilli,quam à latere inſcriptionis ad opportunam D. interrogationem.

Reſpondit,Io ho viſto queſto ſopraſcritto di queſta lettera, che dice, etc. et queſto ſigillo, che ci ſta impreſſo doue ci è,etc. et dico,etc.

Deinde D.mandauit parum explicari litteras prædictas ita vt ſola ſubſcriptio videri poſſet,et eidem C.exhiberi.

Quibus ſic parum explicatis eidem C.exhibitis,et per ipſum C.in ea parte in qua extat ſubſcriptio bene viſis, et inſpectis ad opportunam D.interrogationem.

Reſpondit, Io ho viſto queſta ſottoſcrittione di queſta lettera che dice,etc.et dico,etc.

Succeſſiue idem D.mandauit eidem C.exhiberi totas litteras omni ex parte explicatas.

Quibus ſic exhibitis, et per ipſum C. bene viſis inſpectis, et lectis opportune per D.interrogatus.

Reſpondit, Io ho viſto queſta lettera,che comincia,etc.et finiſce, etc.et vi dico che è lettera mia,et ſcritta tutta di mia mano.

3 †Quod ſi reus negauerit ſcripturam prædictam eſſe ſuam, et ſua
4 manu confectam, tunc periti ſcriptores adhibendi fuerint,† qui ſcri-

pturam confrontent cum aliis ſcripturis ipſius inquiſiti, et deinde
medio iuramento eorum indicium afferăt,an ſcriptura , et character
ſimilis ſit, nec ne, quæ omnia in ſcriptis redigi facies. Vulpell. conſil.
5 135.per totum,& conſ.35.num.3.et ſeqq. †peritis enim in arte cre-
dendum eſt,vt noſti. Carrer.late in ſua pract.crim, in 11. excuſat.fol.
mihi 209.et 210.
6 †Si alias ſcripturas ipſius rei habere non potueris quibuſcum ſcri-
pturam repertam conferre,et comparare valeas; Tunc interrogabis
7 ipſum reum an ſciat ſcribere,et ſi dixerit quod ſic † facies illum in ip
ſo proceſſu imo in ipſo examine, et conſtituto verba per te dictanda
te præſente ſcribere,qui quidem indictando aduertes, vt plura ex ver
bis in ſcriptura penes Notarium exiſtente,et quam per ipſum vis re
cognoſci ſub diuerſo tamen tenore ſcribi facias , vt ex identitate di-
ctionum tantò facilius comparatio manus fieri poſſit per peritos il-
laque recognoſci,et ita obſeruatur de ſtylo omnium criminaliſtarũ.
Talis autem erit forma, videlicet.
8 †Interrogatus,an ipſe C.ſciat ſcribere.
Reſpondit,Signor sì, che io ſo ſcriuere,ſe bene poco bene.
Tunc D.ſedens,etc.mandauit eidem C. vt accepto calamo ſcribe-
ret verba per ipſum D.dictanda,prout idem C. accepto calamo ſibi
per me tradito ad ipſius D. dictamen infraſcripta verba ſcripſit, vi-
delicet,etc.
9 †Quòd ſi reus negauerit ſe ſcire ſcribere , Tunc videbis ipſum de
mendacio conuincere examinando teſtes, qui alias viderunt ipſum
10 C.ſcribere,vel alio modo prout melius fieri poterit. † Quia ſi ipſum
ſuper hoc conuictum reddideris non leue indicium contra ipſum
acquiſiueris, Clar. §.fin.quæſt.21. verſ. mendacium. Natt. conſil.499.
num.7.vol.3. deueniendo etiam contra illum ad torturam, et tandiu
torquēdo donec ſcribat,vt in ſimili habes inferius ſuo loco, Infra lib.
6.cap.3. num.3.

Finis Libri Secundi.

LIBER TERTIVS

SVMMARIVM.

1 REus completo proceſſu informatiuo ponitur ad largam.
2 Et illi aſsignatur terminus ad faciendum ſuas defenſiones, & decernitur copia proceſſus eorumque aduocati, & procuratores audiuntur.
3 Copia proceſſus quando agitur de torquendo non eſt tradenda niſi petatur.
4 Simplicibus tamen perſonis idiotis, & ruſticis tradi debet etiam quod non petatur.
5 Auctor dicit etiam perſonis doctis, nobilibus, & circumſpectis tradendas eſſe, & ratio quare, & num. 6.
7 Torquentes aliquem iniuſtè capitali pœna puniuntur.
8 Ad torturam non eſt de facili deueniendum, præſertim denegatis defenſionibus.
9 Defenſiones debentur naturali lege Canonica ciuili, & Euangelica, & non ſolum hominibus, ſed beſtijs, & animalibus brutis cōpetunt.
10 Copia proceſſus ſi petatur danda eſt ante torturam in omni genere delictorum, etiam quod timor ſubornationis imminere poſſet.
11 Tortura ali quibus in locis ex præbeminentia Curiarum inferri ſolet denegatis defenſionibus.
12 Facultates, & præbeminentia prædicta in quibus caſibus ſolum locum habeant.
13 Curia Reuerendiſsimi D. Almæ Vrbis Gubernatoris quomodo olim præbeminentia, & facultatibus prædictis in tormentis inferendis vtebatur.
14 Michael Angelus Sorbolungus, Io. Maria Bugnolus, Reuerendiſsimus D. Fabritius Peruſinus Epiſcopus Terracinenſis, olim Locumtenentes Gubernatoris Vrbis laudantur.
15 Cardinalis de Camerino, & Archiepiſcopi [illegible], & Epiſcopi

Carcaſſoni Gubernium in Vrbe maxime celebratur. & ſub nu. 18.

16 *Curia Reuerendiſsimi D. Almæ Vrbis Gubernatoris in duobus tantum caſibus facultatibus ſuis in tormentis inferendis vti ſolebat.*

17 *Et qua circumſpectione,*

19 *Forma decreti quando reus ponitur ad largam, ſibique copiæ proceſſus decernuntur cum termino ad faciendum ſuas defenſiones.*

20 *Reus donec fabricatur proceſſus informatiuus manere debet in ſecretis carceribus deinde poni debet ad largam, vt poſsit procurare ſuas defenſiones, Aduocatos, Procuratores, & alias perſonas alloqui, aliaque ſibi proficua facere.*

21 *Reus aliquando non ponitur ad largam quando dantur ei defenſiones, ſed decernuntur ſibi copiæ, & terminus defenſiuus interim in ſecretis carceribus remanenti.*

22 *Datur tamen ei facultas alloquendi quoſcumque cum præſentia alicuius deputati.*

23 *Terminus ad ſe defendendum ſolet ordinarie aſsignari trium dierū.*

24 *Poteſt tamen Iudex ex cauſa breuiorem, vel longiorem terminum aſsignare.*

25 *Terminus ad ſe defendendum non debet eſſe vnicus, ſed plures arbitrio Iudicis aſsignari debent.*

26 *Iudex non tenetur niſi copiam proceſſus decernere.*

27 *Reus qui vult copias proceſſus debet illas ſuis ſumptibus à Notario ſibi tradi facere.*

28 *Copia proceſſus pauperibus perſonis debet tradi gratis, vel gratis oſtendi originalis proceſſus.*

29 *Clauſula habitis prius teſtibus, &c. quare in ſimili decreto apponatur.*

30 *Iudex copiam proceſſus dare non tenetur niſi prius completus ſit, & legitimatus.*

31 *Reus qui vult copias proceſſus debet declarare ſe velle habere teſtes pro Curiæ informatione examinatos pro rite, & rectè examinatis, alias Iudex non tenetur ei copias tradi facere.*

32 *Declarationem autem prædictam cauti, & practici Procuratores ſolent facere cum reſeruatione præter abſentes & mortuos, & ſaluis exceptionibus contra perſonas, & dicta teſtium, & repetitione quatenus repetere voluerit.*

33 *Copia proceſſus non debetur niſi prius per reum declarato, quod vult habere teſtes, &c. pro rite, & rectè examinatis.*

34 *Ablatiuus ille habitis teſtibus, &c. non inducit tacitum conſenſum recipientis copias, quod velit habere teſtes Curiæ pro rite, & rectè examinatis.*

35 *Et ita dicit Auctor ſe vidiſſe ſemel obtineri in contingentia facti co-*

ram

ram Michaele Angelo Sorbolongo, qui valde laudatur.

36 Antonius Scappus Bononienſis I.C. laudatur.

37 Teſtes examinati pro informatione Curiæ non dicuntur habiti pro repetitis niſi expreſſe habiti ſint pro talibus, etiam ſi reus offerret ſe habiturum illos pro talibus.

38 Cauſa reorum fauorabilis eſt.

39 Declaratio facta per reum, quod vult habere teſtes pro rite, & recte examinatis poteſt reuocari re integra.

40 Copiæ non ſunt tradendæ ſi reus nolit declarare ſe velle habere teſtes Curiæ pro rite, & recte examinatis.

41 In abſentibus & mortuis ceſſat ſuſpicio fraudis, & ideo non debent retardari copiæ eo quia reus nolit habere teſtes pro rite, & rectè examinatis niſi cum dicta clauſula præter abſentes, & mortuos.

42 Iudex inſtante parte ſolet dictam clauſulam, præter abſentes, & mortuos in decreto apponere.

43 Rei in Alma Vrbe non coguntur habere teſtes, &c. pro rite, & recte examinatis.

44 Et ponuntur ad largam cum termino, &c. & datur eis copia proceſſus informatiui aliter non legitimatis teſtium dictis, quam practicam laudat Auctor, & quid faciendum ſit monet.

45 Rationem adducit Auctor quare vigeat iſte ſtylus in Vrbe.

46 Proceſſus dicitur legitimatus ſi reus habeat teſtes Curiæ pro rite, & rectè examinatis.

47 Citari ſolet reus in Vrbe inſtante Fiſco ad declarandum an velit habere teſtes pro rite, & rectè examinatis.

48 Et ſi dixerit quod non citatur, deinde ad videndum illos repeti, & ad dandum interrogatoria, ſi dare intendat alias videndum repeti ſine.

49 Interrogatoria teſtibus repetendis, an per reum dari poſsint, & quod ſic reiecta opinione illorum qui contrarium ſentiunt.

50 Quod in tantum eſt verum, vt niſi ſuper illis repetantur teſtes reo inſtante nullam fidem faciant.

51 Aliquando pro repetendis teſtibus tranſmittitur Commiſſarius, vel dantur litteræ remiſſoriales ſecundum quod Iudici videtur.

52 Citatio qualiter formari debent quando eſt tranſmittẽdum Commiſsarius, vel dandæ litteræ remiſſoriales ad effectum prædictum.

53 Clauſula ſaluis exceptionibus & repetitione in dicto decreto quid importet.

54 Clauſula ſine præiudicio vlterioris proceſſus, & examinis in dicto decreto quid importet.

55 Clauſula prædicta ſine præiudicio, &c. ſecundum aliquos eſt ſuperflua, auctor tamen dicit illam apponendam eſſe in decreto prædicto.

Copia

56 *Copia proceſſus non traditur quando ſunt plures inquiſiti, quorum aliqui ſunt contumaces niſi prius contumacibus condemnatis.*

57 *Et ratio eſt ne contumaces prædicti edoceantur de contentis in proceſſu.*

58 *Immo quando copia traditur inquiſito præſenti poſt abſentium condemnationem debent deleri nomina coinquiſitorum.*

59 *Clauſula habitis prius teſtibus, &c. apponitur quando reus eſt iam confeſſus.*

60 *Confeſſio per ſe ipſam legitimat proceſſum, nec eſt opus repetitione, aut confrontatione.*

De publicatione proceſſus, & defenſionibus reis dandis. Cap. I.

1 TEſtibus † ſic vt ſupra pro informatione Curiæ examinatis, aliiſque indiciis, præſumptionibus & coniecturis ad Fiſci intentionem fundandam deductis, reiſque ſemel, & pluries conſtitutis & examinatis, proceſſuque bene inſtructo, ſolent rei poni ad largã,
2 † ipſiſque aſsignatur terminus ad faciendum eorum defenſiones, & decernitur copia proceſſus, vt ſuper indiciis prædictis defenſiones reorum, tam in facto, quam in iure deduci poſsint, eorumque Aduocati, & Procuratores audiãtur, & ſi poſsibile ſit indicia prædicta ciuiliter purgata remaneant. Marſ. in ſua pract. §. poſtquam poſt num. 5. Foller. in pract. crim. in verbo & facta litis conteſtatione num. 10. Conrad. de offic. præto. in tit. de negat. crim. num. 6. fol. mihi 498.
3 Et quamquam Doctores communiter dicant copiam terminumque prædictum dandum non eſſe, niſi petatur, maxime ſi reus non ſit perſona ſimplex, idiota, ruſticus, vel ſimilis, Clar. quæſt. 42. verſ. ſed
4 numquid. Scapp. de iure non ſcript. lib. 5. cap. 97. num. 14. † quoniam talibus perſonis etiam non petentibus danda eſt copia prædicta, Vulpell. conſ. 34. num. 6. & conſ. 74. num. 7. & ſeqq.
5 Nihilominus tu ſemper meo conſilio ſiue præcedat, ſiue non dicta petitio, copias proceſſus indiſtincte concedere ne renuas, ad hoc, vt reus poſsit ſuas deducere defenſiones ſiquas habet, tu vero æquiore animo officium tuum exequi, vbi ipſius rei exceptiones & oppoſitiones perceperis, Anchar. conſ. 316. num. 1. Conrad. vbi ſup. d. num. 6.
6 † quomodo enim poteris vnquam tuta conſcientia ad actum torturæ,

qui

qui ſubſidiarius eſt, Conrad. vbi ſupra dicto num.6. quæ non niſi legitimis præcedentibus indiciis inferri poteſt, Alex.conſi.65.vol.1.Rol. conſil.12.num.31.& ſeqq.lib.3.deuenire ipſo reo non audito, eius defenſionibus reiectis?

7 Capitali pœna plectendi ſunt, qui torquent iniuſte inquiſitos, Petr.de Rauenn.in ſing.403. Marſi.de com.teſtans in l. quæſtionis mo-
8 dum ff.de quæſt.& ideo non debet de facili ad torturam deueniri, Catald.de ſindica. num.165. adde quod dicimus. præſertim denegatis
9 defenſionibus,† quæ non ſolum naturali lege, ciuili, & canonica nobis permiſſæ ſunt, ſed etiam Euangelica, & nedum hominibus, ſed beſtiis quoque,& animalibus brutis competunt. Marſil.conſil.8.num.
10 18.Rol.conſil.12.num.66.& 67.vol.3.†Equidem ego arbitror etiam quod timor ſubornationis imminere poſſet copiam indiciorum ſi petatur, omnino dandum eſſe ante torturam cum termino ad illa purgā da omni generi perſonarum,& in omni genere delictorum, Boſs.in ſua pract.in tit.de indi.num.75.& ita vidi obſeruari à bonis iudicibus,& Deum timentibus.

11 Non ſum neſcius multis in locis, non ſolum denegatis defenſionibus, ſed ex proceſſu etiam informatiuo torturam inferri ſolere, ex præheminentia Curiarum locorum prædictorum. Ita obſeruat, magna Curia Vicariæ, Afflict.Gram.& Pariſ.relati. à Rol.d.conſ.12.num. 30.et 46.vol.3. ita etiam obſeruatur in Vrbe in Curia Reuerendiſſimi D. Gubernatoris vigore facultatum ipſis Reuerendiſſimis DD. Gubernatoribus à ſummis Pontificibus conceſſarum, et ita etiam
12 aliquibus alijs in locis fortaſſe obſeruatur. † Sed profecto tales facultates, et præheminentiæ reſtringendæ ſunt, vt habeant locum ſolum in latronibus inſignibus, derobatoribus ſtratarum, incendiarijs, et ſimilibus committentibus enormia crimina, et notoriis delinquentibus concurrente tamen infamia, et leuitate veræ torquendi, Gram. conſil.64.num.3.et 4. prout non niſi in dictis caſibus, et raro quidem vtitur dicta præheminentia magna Curia Vicariæ. Gram. d. conſ.64. num. 4. cum ſeq.et voto 3.num.24.cum ſeq.Deciſ.Pedem.79.num.19. verſ.præterea, Pariſ.relat.à Rol.d.conſ.12.num.88.et ſeq.vol.3.
13 † Ita etiam olim obſeruabat Curia prædicta Reuerendiſſimi D. Al
14 mæ Vrbis Gubernatoris, in qua recordor Ego bo: me: Michaelem Angelum Sorbolongum ſæpe à me Criminaliſtarum patrem appellatum Ioannem Matiam Brugnolum, virum erudititiſſimum, multum Illuſtrem, et Reuerendiſſimum D. Fabritium Peruſinum nunc Epiſcopum Terracinenſem, ꝑ meritò ob eius integritatem, probitatem, et ſcientiam ad dignitatem illam euectum, et ad maiora dignum qui ex
15 tollatur, †tẽpore guberni Illuſtriſſimi, et Reuerendiſ. D. Card. de Camerino, quo nullum fuit vnquam ob recte erga omnes adminiſtratam

iuſtitiam

iuſtitiam,facinoroſorum hominum compreſſam et coercitam auda-
ciam, perſonarum acceptationem poſthabitam, cuicumque etiam mi
nimo ius ſuum ad ſaturitatem allegandi, deducendi, et probandi po-
teſtatem factam (pace aliorum dictum ſit)aut iſtius,aut ſanctius,aut
laudabilius, aut, quod quiſque imitetur dignius, dum Locumtenētis
16 officio in dicta Curia fungerentur,† non niſi in duobus caſibus facul-
tatibus prædictis vſos eſſe primo , videlicet contra notorios delin-
quentes, diffamatos, craſſatores, et alios ſuperius enumeratos. Se
cundo in aliquibus alijs grauiſſimis delictis, præſertim vbi celeri-
tate opus eſſet ob complices, aut ad exemplum,vel alias iuſtas ob cau
17 ſas, † et in his duobus caſibus præcedente vt plurimum prius decre-
to Gubernatoris ad partes facto, quod Iudices procederet iuxta ſuas
facultates. Extra autem ſupradictos caſus ferè nunquam vidi illos
ad torturam deuenire.

18 † Hoc idem obſeruatum fuit tempore Gubernij Illuſtriſſimi et Re
uerendiſs. D. Hyeronimi Mattheucij nunc Epiſcopi Viterbienſis viri
ſumma prudentia,rerum experiētia,æquitate,probitate,dexteritate,
vigilantia,& conſtantia præditi.Idem etiam obſeruari facit Illuſtriſs.
et Reuerendiſsimus D. Anibal Oricellarius Epiſcopus Carcaſſonus,
vir nominis amplitudine, oris dignitate, humanitate,modeſtia,præ-
cellentis ingenij indole, plurimo rerum vſu, egregijſque artibus con-
ſpicuus qui ex quo gubernij prædicti clauum tenet tanta magnificen
tia, auctoritate,et liberalitate regit,tantus ſui nominis ſplendor elu-
cet, tantaque illius ſublimium virtutum claritas refulget, vt eius in-
cliti magiſtratus celebris ſit nunc & celebrior futura ſit omni ventu-
ro ſæculo memoria.

Ponamus modo formam decernendi tales copias & terminum præ
dictum ad ſe defendendum aſſignandi, quæ talis erit, videlicet.

19 † Tunc D. ſedens, &c. acceptatis, &c. examen dimiſit, & manda-
uit ipſum C. poni ad largam cum termino trium dierum faciendum
ſuas defenſiones, & copiam proceſſus decreuit, habitiſq; tamen prius
teſtibus pro rite, & recte receptis, & legitime examinatis ſaluis ex-
ceptionibus & repetitione,&c.ac ſine præiudicio vlterioris proceſſus,
et examinis omni meliori modo,&c.

Ex huiuſmodi decreto notandum eſt, quod mandatur reus poni ad
20 largam,† quia dum fabricatur proceſſus informatiuus ſolet detineri
ſemper in ſecretis carceribus, Marſil.in ſua pract.§.nunc videndum
poſt num.15. & ſic mandatur poni ad largam, vt poſſit ſuas defenſio-
nes procurare, aduocatus, & procuratores alloqui, & alia ſibi profi-
cua facere. Marſ.in d.pra. §.poſtquam poſt num.5.

21 † Non nego quod quandoque ſtante qualitate perſonarum vel cau
ſæ ſolent defenſiones prædictæ concedi ipſis reis remanentibus in ſe-

cretis

cretis carceribus.
22 † Datur tamen hoc caſu eis facultas procuratores aduocatos, &
alios in dictis ſecretis carceribus durante dicto termino alloquendi,
vel præſente ipſo Iudice, vel Notario, vel aliquo ſubſtituto fiſcali,
vel cuſtode carceris, aut etiam remotis arbitris, prout ipſi Iudici vi-
ſum fuerit, Paulus 4. in Conſtit.ad fauorem pauperum, ver. dictique
Iudices, & ita tu quoque ſi caſus contigerit facere debueris.
23 † Dixi cum termino trium dierum, quia talis terminus ſolet ordi
24 narie de conſuetudine, ſiue ſtylo aſſignari † licet nihilominus poſſis
ex iuſta cauſa longiorem, aut breuiorem terminum aſsignare. Chart.
in dict.pract.interrog.lib.3.cap.3.num.74.
25 † Nec propterea intelligas, quòd vnicus tantum terminus aſsigna
ri debeat, quinimo plures erunt concedendæ dilationes iuxta quod
æquum, & neceſſarium eſſe duxeris. Alex.in l.2.n.8.ff.de re iud. Clar.
quæſt.48.verſ.quæro.
26 † Dixi copiam proceſſus decreuit, quia aliud non tenetur facere
27 Iudex, niſi copiam proceſſus decernere, † etenim ſi reus illam velit,
debet ſumptibus ipſius petentis illas à notario ſibi tradi facere, Clar.
28 quæſt.49.ver.ſed nunquid. † quod tamen non procedit in pauperibus
perſonis, quibus quidem copias ipſas tradi, ſiue originalem proceſ-
ſum copiarum loco oſtendi gratis Iudex ipſe mandare ſolet & debet.
Pius IV. ſuper taxa mercedum notariorum crim. Vrbis in fi. Menoch.
de arbitr.Iud.caſ.65.
29 † Dixi etiam habitis prius teſtibus prius teſtibus, &c. vt ceſſet om
nis ſuſpicio fraudis, ne ſcilicet antequam repetantur teſtes, illi à lo-
co diſcedant, vel diſcedere cogantur, aut inducantur, & ſic repeti mi
nus valeant, iuraque fiſci propterea deſtruantur. Foller. in practic.
crim. in verbo detur copia capitulorum num.5.
30 † Non enim tenetur Iudex dare copiam proceſſus niſi prius is com
pletus, & legitimatus fuerit, & ſic teſtes pro Curiæ informatione
clam, & ſecreto examinati abſque citatione partis, parte deinde ci-
tata fuerint repetiti vel ad faciem rei confrontati, Chart. in dict.pra-
ctic.lib.3.cap.3. à num.56.vſque ad num.67. ſecundum formam ſupe-
rius ſuo loco oſtenſam. ſupra lib.2.cap.9.per tot.
Poſito igitur reo ad largam decernuntur ei copiæ proceſſus licet
non dum legitimati cum dicta tamen clauſula, habitis prius teſtibus,
31 &c. † quia ſi reus dictas copias voluerit, debit prius declarare teſtes
omnes pro Curiæ informatione examinatos ſe pro rite, & rectè exa-
minatis habere velle. Charr. vbi ſup. d. cap.3.num.62.& ſeq.
32 † Hanc verò declarationem ſolent facere cauti, & practici procu-
ratores non abſolutè, ſed cum reſeruatione, vt ne ſibi præiudicent ap
ponendo clauſulam præter abſentes, & mortuos, & ſaluis ſibi excep-
tionibus

tionibus contra perſonas, & dicta teſtium, & repetitione quatenus
illos repetere voluerint. Chart.d.cap.3.num.64. & ſeqq.
33 † Aduertere autem debueris, ne vllo modo tradantur copiæ, niſi
reus, vel ſpecialis ad hoc deputatus procurator prius declarauerit ſe
velle habere teſtes pro Curiæ informatione examinatos pro rite, &
34 recte examinatis, † quia aliàs non ſufficeret decretũ prædictum, nec
tacitus quaſi conſenſus ipſius rei vel procuratoris copias prædictas
cum prædicto decreto acceptantis, Vulpell.conſ.12.num.18. & conſ.
35 32.num.1.& 6.Chart.d.cap.3.num.93. † & ita ego ſemel vidi obtine-
ri in quadam cauſa coram bo.me. Michaele Angelo Sorbolongo Fo-
roſempronienſi, viro quidem eruditiſsimo, & practichiſsimo, ſemper
à me honoris cauſa nominato tunc Reuerendiſsimi D.Almæ Vrbis
36 Gubernatoris Locumtenente primario, † aduocante in primis Mag.
& Excell. D. Antonio Scappio viro profundiſsimæ ſcientiæ, & expe-
rientiæ inſignis, morum amabilitate, & integritate conſpicuo pa-
trono meo mihi plurimum obſeruando.
37 † Et in tantum prædicta, vera ſunt, vt etiam quod reus inſtetiſſet
pro copijs cum oblatione de habendo teſtes pro rite & recte receptis,
non propterea dicerentur habiti pro talibus, niſi expreſſe pro talibus
38 habiti eſſent. Gabr.conſ.178.num.17.& ſeqq.lib.1. † Cauſa enim reo
39 rum fauorabilis eſt, ita vt dixerint nonnulli ad hoc propoſitũ, † quòd
etiam facta dicta declaratione poteſt reus re integra antequam co-
pias habuerit pænitere, & conſenſum prædictum reuocare. Honded.
dict.conſ.101.num.33.lib.1.
40 † Quod ſi reus, vel eius procurator ita vt ſupra declarare recuſa-
uerit, copias tu prædictas à notario tradi nullo modo permittes niſi
prius legitimato proceſſu, & ſic teſtibus denuo citata parte repetitis,
vel confrontatis. Chart.d.lib.3.cap.3.num.63.
41 † Nec faciat tibi negocium reſeruatio illa videlicet, Præter abſen-
tes, & mortuos: etenim iſta clauſula non poteſt præiudicare: quia cum
in ijs ceſſet omnis ſuſpicio fraudis, quam ſupra conſiderauimus, non
debent propterea denegari, aut retardiri copiæ prædictæ, ſi reus no-
42 lit habere dictos teſtes pro rite, & recte examinatis. † Quinimo ſo-
let dicta clauſula præter abſentes, & mortuos, etiam ab ipſo Iudice
in dicto ſuo decreto ad partis petitionem, & inſtantiam apponi. Cha.
d.lib.3.cap.3.num.64.& ſeqq.
43 † Aduerte tamen quod in Vrbe nunquam rei coguntur habere te-
ſtes pro Curiæ informatione examinatos pro rite, & recte examina-
44 tis, ſi noluerint eos habere, † imo ipſi ponuntur ad largam cum termi
no, &c. & datur eius copia proceſſus informatiui aliter non legitima
45 tis teſtium dictis, & depoſitionibus, Chart.d.lib.3.cap.3.num.67. &
ſeqq. & ratio poteſt eſſe, quia teſtes Curiæ, vt plurimum ſunt foren-

ſes, &

ſes, & de longinquis partibus, qui de facili haberi non poſſunt vt repetantur, vel vt confrontentur, et ideo ſi reus haberet illos pro rite, rectè examinatis, et non poſſet poſtea eoſdem repetere ſuper ſuis interrogatorijs irreparabile ſibi pararet præiudicium, quia ex his teſtibus condemnatio ſequi poſſet † cum proceſſus iam eſſet legitimatus per huiuſmodi ſuam declarationem vt ſuperius dixi. Et tradit etiam Conrad. de offic. præto. in tit. de negat. crim. et tormen. num. 4.

47 † Quapropter inoleuit ſtilus, vt poſt traditas reo ſic ad largam poſito indiciorum copias, inſtante Fiſco citetur ille ad declarandum, An velit habere teſtes pro Curiæ informatione examinatos pro rite,
48 et rectè examinatis, et ſi ille dixerit, quod non, † tunc vlterius citatur ad videndum illos repeti, et ad dandum interrogatoria quatenus dare intendat alias videndum repeti ſine, et ſic teſtes comparentes repetuntur ſuper interrogatorijs pro parte præfati rei datis, et examine iam per ipſum teſtem facto iuxta formam inferius poſitam. Corad. de off. præto. in tit. de negat. crim. et tormen. num. 4. et 31. Honded. conſ. 101. num. 26. 28. 29. 37. et ſeqq. Hæc practica valde mihi probatur et ideo puto arbitrio Iudicis relinquendum an velit tradere copias proceſſus ante dictam declarationem, an vero poſt et certe ego nunquam cogerem reum ita declarare; ſi rationabilis mihi daretur ratio quare reus id facere recuſaret; quod et tibi vt obſerues ſuadeo, ne tolli videatur defenſiones quæ potius etiam ex officio procurandæ ſunt; quam aliquo modo tollendæ, vel debilitandæ, Conrad. in d. tit. de negatio. crim. num. 6. ſed in primis obſeruabis conſuetudinem loci in quo ius dixeris, quia prædicta à practica vt plurimum
49 reprobatur. † Et nota quod licet nonnulli dicant interrogatoria per reum non dari, et ita ſeruari de ſtylo, Clar. quæſt. 23. ver. item quæro: tamen hunc ſtylum ego nunquam vidi, ſed bene contrarium obſeruari iuxta ſuperius tradita, et ita ſe habet communis praxis Rom. Curiæ, et Peruſinæ, ac quarundam aliarum Curiarum, Honded. dict. conſ.
50 101. num. 57. et ſeq. † imo ſi teſtes ſuper dictis interrogatorijs non repeterentur reo inſtante nullam profecto fidem facerent. Hondede.
51 qui ita ſe vidiſſe obſeruari teſtatur, d. conſ. 101. num. 28. lib. 1. † Quod ſi quando pro repetendis teſtibus prædictis erit tranſmittendus Commiſſarius ad partes, vel dandæ litteræ remiſſoriales (quod arbitrio Iudicis committitur, vt infra dicam Inf. eod. ca. 2. num. 24. cum ſeqq.)
52 † erit pariter citandus reus ad videndum deſtinari Commiſſarium ad partes, vel ad videndum deputari Iudicem in partibus, et expediri litteras remiſſoriales pro repetendis teſtibus, etc. et ita ſemper obſeruari vidi in Romana Curia; et hæc eſt vera practica à qua nullatenus erit tibi recedendum. Seucrol. de remiſſ. cap. 1. num. 3.
53 Dicitur etiam ſaluis exceptionibus, & repetitione, vt ipſe reus de-

clarans

clarans ſe velle habere teſtes,&c. valeat contra illorum perſonas, & dicta opponere quicquid voluerit,illoſque ſuper ſuis interrogatoriis quatenus opus ſit repeti facere: alias enim ſi dicta reſeruatio non fieret, non eſſet ſibi licitum poſtea contra huiuſmodi perſonas, & dicta aliquid opponere.Char.ſua pract. interrog.reor.lib.3.cap.3.num.70. & ſeqq.

54 Dicitur etiam ſine præiudicio vlterioris proceſſus, & examinis,vt ſemper,& quandocumque ſit tibi reſeruatum ius alios teſtes examinandi,& alia iura ad Fiſci fauorem facientia deducendi.

55 Et licet dictam clauſulam nonnulli Doctores dicant eſſe ſuperfluam, quia etiam illa non appoſita poteſt Iudex poſt publicatum proceſſum alios teſtes de nouo recipere ex officio,Natt.conſi.359.volum.2.Cla.quæſt.61.verſ.ſed quæro, nihilominus tu illam in tuis decretis meo conſilio ſemper appones, oſtenditur enim per eam animus Iudicis propenſus ad alias probationes admittendas, In ſimili Clar.quæſt.93.in fin.illamque ego ſemper à clariſſimis cauſarum criminalium practicis vſurpatam eorumque decretis ſimilibus interpoſitam vidi.

56 Reſtat vt illud etiam te monitum velim† quod ſi plures ſint inquiſiti quorum aliquis captus ſit,& alij abſentes nunquam tu copiam proceſſus tradi reo præſenti carcerato permittas, niſi prius alij rei abſentes fuerint in eorum contumaciam ſeruatis ſeruandis condemnati,Boſſ.de comm. teſtans in ſua practic.in tit. de ſentent. num.85,

57 Clar.quæſt.49.verſ.ſed pone.† ne ſi interim traderetur copia dicto reo præſenti contumaces edocerentur de contentis contra eos in

58 proceſſu. Boſſ.& Clar. in locis ſupra citatis.† Et vbi poſt condemnationem abſentium contumacium reo præſenti copiam proceſſus tradi facies, eris etiam cautus, vt ne in dicta copia deſcribantur nomina contumacium, ſed per litteram, N. illa tantummodo annotentur.Clar.quæſt.49.ver.ſed pone.

59 Non ommitto illud quoque te docere, videlicet. † quod quando decernuntur copiæ proceſſus reo iam confeſſo non eſt opus apponere

60 dictam clauſulam habitis prius teſtibus,&c.† quia ipſa confeſſio rei quæ ſubſecuta fuit ſatis ſuper què proceſſum legitimauit, ita vt non ſit opus alia repetitione,vel confrontatione,ſed poteſt abſque alio ad condemnatoriam ſententiam poſt terminum defenſiuum aſsignatũ, ſi condemnationi locus ſit; contra talem confeſſum deueniri, Clar.q. 64.ver.ſin autem.in fin.& quæſt.65.in princ.

SVMMARIVM.

1 *Repetitio teſtium qualiter recipienda ſit.*

2 *Forma recipienda teſtium depoſitionis.*

Forma

3 *Forma concluſionis examinis repetitionis.*
4 *Repetitio teſtium ad cuius inſtantiam facienda ſit diſtingue vt ibi.*
5 *Repetitio an facienda ſit expenſis Fiſci, an vero ipſius rei diſtingue.*
6 *Repetitio teſtium in Vrbe quando reus declarauit nolle habere teſtes Curiæ pro rite & recte examinatis cuius expenſis fieri debeat.*
7 *Auctor ſemel vidit hanc quæſtionem valde controuerti, & fuit träſmiſſus Commiſſarius expenſis Fiſci.*
8 *Io. Iacobus Panicus tamen Procurator fiſcalis valde contradixit, & proteſtatus fuit ſe dictam repetitionem expenſis Fiſci fieri non permittere niſi ſaluo iure recuperandi ab illis reis, quicquid in hoc erogatum fuiſſet.*
9 *Auctor poſtea vidit expenſas pro dicta repetitione in Vrbe subminiſtrari à Fiſco ſi adhærens Fiſco idoneus non interueniat.*
10 *Hæc tamen obſeruantia auctori non placet.*
11 *Qui putat expenſam totam à Fiſco fieri non debere ſi teſtes repetendi ſint ſuper interrogatorÿs rei, ſed reum debere concurrere pro ſua parte habita ratione expenſarum quæ fiunt occaſione interrogatoriarum rei.*
12 *Abſurdum eſt alium commodum ſentire, alium vero onus ſuſtinere.*
13 *Duplici onere nemo debet grauari.*
14 *Pro teſtibus repetendis an poſſint concedi litteræ remiſſoriales, vel transmitti Commiſſarius, an vero potius teſtes ad Curiam euocädi.*
15 *Auctor vidit varie ſeruari ſuper hoc, & ſemper arbitrio Iudicis reſolutionem factam.*
16 *Repetitio fieri debet cum omnibus qualitatibus quæ requirerentur vbi tales teſtes numquam alias fuiſſent examinati.*
17 *Teſtis qui depoſuit in tortura, debet etiam repeti in tortura.*
18 *Præcedere tamen debet hanc ſecundam torturam ratificatio eorum quæ fuerunt depoſita in prima tortura.*
19 *Iſta autem tortura debet eſſe leuis.*

De repetitione teſtium, & forma illos repetendi. Cap. II.

FEci mentionem ſuperius de repetitione teſtium,
reſtat modo, vt quomodo illa accipienda ſit te do-
2 ceam. † Citato igitur reo ad videndum repeti te-
ſtes, & ad dandum interrogatoria, &c. vt ſuperius
dixi, dictiſque interrogatoriis per reum datis, vel
ijs non datis lapſo tamen termino ad illa dandum
præfixo, vocatur teſtis coram Iudice, & Notario,
eique defertur iuramentum veritatis dicendæ, quo præſtito deinde

interrogatur prius iuxta interrogatoria per ipſum reum data, ac poſtea ſuper examine alias per eumdem teſtem facto, & vbi teſtis illud confirmauerit iam perfecta eſt repetitio. Vt autem prædicta melius intelligas, formulam tibi ſupponam, quæ eſt talis, videlicet.

2 Die menſis anni.1595.

Examinatus fuit per M. & Excellen. D. N. Locumtenentem, &c. vel per me, &c. ſi Iudex non interſit, de mandato, &c. in domo, &c. aſſiſtente, &c. Titius N. de Peruſia portæ ſancti Angeli teſtis alias pro Curiæ informatione examinatus, qui delato ſibi iuramento veritatis dicendæ prout tactis, &c. iurauit fuit prius iuxta interrogatoria data pro parte N. interrogatus, & primo.

Iuxta primum, Reſpondit, & extenditur per notarium eius reſponſio vulgariter prout per dictum teſtem dictatur, & ſic fit iuxta alia.

Abſolutis autem interrogatoriis prædictis continuatur hoc modo, videlicet.

Tunc ibi per Dominum interrogatus præfatus Titius teſtis an ea quæ alias depoſuit in præſenti cauſa in alio examine per ipſum facto ſub die . . in loco . . . coram . . . fuerint, & ſint vera, illaque pro veritate dixerit, & depoſuerit.

Reſpondit, Signor sì, che quello che io diſsi nel mio eſſamine fatto li dì paſſati, che non mi ricordo il giorno preciſo, ma fu del meſe di Nouembre proſsimo inanzi al ſignor N. nell'offitio, etc. è vero, et lo diſsi per la verità.

Et lecto ſibi per me de mandato, etc. ad claram ipſius intelligentiam dicto eius examine, et per ipſum bene audito, et intellecto (prout aſſeruit) fuit per D. vel per me, etc.

Interrogatus, an ea quæ in præſentia legi audiuit fuerint ab ipſo dicta, et depoſita eo quo iacent modo ſitque iſtud eius examen, de quo ſupra mentio facta fuit.

Reſpondit, ſignor sì, che quello che mi hauete letto adeſſo è il mio eſſamine, et quanto ſi contiene in eſſo è ſtato detto, et depoſto da me nel modo che ho ſentito leggere adeſſo.

Interrogatus, an prædictis intendat aliquid addere vel demere, dictumque examen in toto, vel in parte reuocare, an vero potius illud confirmare, et ratificare velit pro veritate in omnibus, et per omnia.

Reſpondit, Io non voglio aggiungere nè ſminuir coſa alcuna à detto mio eſſamine, nè quello riuocare in parte alcuna, anzi lo voglio approuare, et ratificare per vero, ſi come per tale l'approuo, et ratifico, in tutto, et per tutto.

3 Tunc Dominus ſedens, etc. acceptatis, etc. examen dimiſit, et ipſum teſtem licentiauit iniuncto prius illi vt ſe propria manu ſubſcribat

bat, prout ſe ſubſcripſit vt infra videlicet.

Io Titio di N. confermo quanto di ſopra, etc.

4 Dubitari poteſt an huiuſmodi repetitio teſtium ſit facienda ad inſtantiam Fiſci, an potius ad inſtantiam ipſius rei. Breuiter dicas, aut ſumus in Vrbe, quo in loco, vt iam dixi in præcedenti capitulo rei nō coguntur habere teſtes pro rite, et recte examinatis, et tunc aut reus dixit nolle habere tales teſtes pro rite, et recte examinatis, aut declarauit ſe velle eos habere pro rite, et recte examinatis ſaluo iure repetendi, etc. Primo, caſu teſtes repetendi ſunt ad inſtantiam Fiſci. Secundo verò caſu ad inſtantiam ipſius rei. Aut ſumus in partibus, et tunc quia in illis ſemper tenentur rei facere dictam declarationem, quod habent teſtes pro rite receptis, repetitio fieri debet reo pariter inſtāte. Honded. conſ. 101. num. 26. lib. 1.

5 Poteſt etiam inſurgere alia dubitatio, videlicet cuius expenſis an Fiſci, an verò rei dicta repetitio facienda ſit, et profectò ſemper in partibus, et quandoque etiam in Vrbe quando ſcilicet reus habuit teſtes pro rite, & recte examinatis, ſaluo iure repetendi, &c. ſi velit reus illos repeti facere, ſuis expenſis hoc facere debebit, Put. deciſ. 317. num. 1. lib. 2. & deciſ. 437. lib. 1. Honded. d. conſ. 101. num. 27. lib. 1. & ita ego pluries obſeruari vidi in practica.

6 Quando verò in Vrbe declarauit reus ſe nolle habere teſtes pro rite, & recte examinatis, quo caſu repetitio fieri ſolet ad inſtantiam Fiſci, qui vult vti eorum depoſitionibus, vt dixi, tunc maior eſt dubi-
7 tatio. † & ſemel ego vidi in contingentia facti hanc quæſtionem valde controuerti, & tandem fuit tranſmiſſus Commiſſarius pro repe-
8 tendis teſtibus expenſis Fiſci, † licet M. D. Io. Iacobus Panicus tunc Procurator Fiſcalis generalis vir nunquam ſatis laudatus, cuius anima requieſcat in pace, multum contradixiſſet, & pluries proteſtatus fuiſſet ſe dictam repetitionem expenſis Fiſci fieri non permittere, niſi ſaluo iure recuperandi ab ipſis reis, quicquid in hoc fuiſſet erogatum.

9 † Et quamquam tempore aliorum procuratorum fiſcalium poſtea indiſtincte obſeruatum viderim, vt fiſcus repetitionis ſumptus ſubminiſtrauerit vbi fiſco adhærens non interueniat, quia tali caſu iſte ad-
10 hærens ſi idoneus ſit impenſam tenetur facere: † nihilominus hæc obſeruantia nunquam mihi placuit.

11 † Et enim puto totā impenſam nullo modo fieri debere per fiſcum ſi teſtes repetēdi ſint cum interrogatoriis rei, quem arbitror omnino debere concurrere habita ratione expenſarum quæ fiunt occaſione dictorum interrogatoriorum. Si enim verbi gratia tranſmittitur Commiſſarius ad aliquem locum pro repetendis teſtibus, qui dictam repe

 titionem

titionem duobus vel tribus diebus abſolueret quando ſuper interro-
gatorijs rei teſtes interrogandi non eſſent,& ex cauſa dictorum inter-
rogatoriorum dictam repetitionem non poteſt perficere niſi decem
vel quindecim diebus, neſcio videre qua de cauſa reus non debeat cõ-
currere ad huiuſmodi expenſas, cum dicta interrogatoria ad ipſius
com modum vertant, & pro eius beneficio tantum ipſo inſtante teſtes
12 fiſci ſuper illis examinentur. † Abſurdum enim videtur ipſum reum
com modum ſentire, quia non cogitur habere teſtes pro rite receptis,
nec illos repeti facere, fiſcum vero onus expenſarum ſuſtinere, l.ſecun
13 dum naturam, & ibi Dec.in fi. princ. ff.de reg. iur. † qui propterea
duplici onere grauatur, quod fieri non deberet. l. cum proponas.l.ſi
quis maior, l.vbi partum.C.de tranſact. Sed ad hoc aduertant fiſci
patroni, Tu conſuetudinem loci obſeruabis.

14 † Solet etiam dubitari an aliquando ſint concedendæ litteræ re-
miſſoriales, vel trãſmittendus Commiſſarius pro repetendis teſtibus
in partibus, vel potius illi ad Curiam ad effectum prædictum ſint
euocandi.

15 † Ego vidi non ſemel ſuper hoc dubitari,& tandem ſemper fuit ob-
ſeruatum quòd pro libitu ipſorum Iudicum attento numero, & qua-
litate teſtium & aliis cauſis modo fuit trãſmiſſus Commiſſarius vt in
vna Viterbienſi falſitatis coram A. C. per acta tunc Grimaldi modo
autem Cataloni, & in alia Peruſina exceſſum coram Gubernatore
Vrbis per acta charitatis in qua ego fui trãſmiſſus Commiſſarius ad
partes modo fuerunt conceſſæ litteræ remiſſoriales, prout in vna Ma-
ceratenſi falſitatis coram A. C. per acta Belgij, & in alia coram eo-
dem A. C. per acta Cellij, in qua Gubernator Fauentiæ fuit deputa-
tus Commiſſarius ad effectum prædictum,& tantummodo trãſmiſſus
notarius: modo etiam coacti teſtes ad Curiam accedere, prout in vna
Melphitana exceſſum coram A. C. per acta eiuſdem Grimaldi nunc
Cataloni, & in alia Arianeñ. pariter exceſſum corã eo. A. C. per acta
eiuſdem notarij; in quibus cauſis teſtes fuerunt ad vrbem euocati ex
Regno Neapolitano, quia ſuberat ſuſpicio de illorum fide, coacti tã-
men fuerunt inquiſiti teſtibus expenſas ſubminiſtrare, quia ipſi inſta
bant quòd teſtes ad vrbem euocarentur. Idcirco erit hoc arbitrio Iu-
dicis relinquendum. Caſſador. dec. 3 de dilat. num. 1. Boccat. de litte-
ris remiſſorialibus, cap. 3. num. 49.

16 † Aduerte etiam quod huiuſmodi repetitio fieri debet cum omni-
bus illis qualitatibus, quæ requirentur, vbi iſti teſtes repetendi nun-
quam fuiſſet examinati, vt dixi ſupra de confrontatione, Sup. libr. 2.
17 cap. 9. num. 1. † & ideo ſi eſſent teſtes, quorum dictis non eſſet haben
da fides niſi cum tortura, puta quia eſſet ſocius criminis, non ſuffice-

ret,

ret, quod prius fuiſset examinatus in tormentis, & quod de nouo iuraret, ſed opus etiam eſset, vt de nouo poſt iuramenrum poneretur in tormentis, & perſeueraret in illo dicto, namque illa tortura, & quicquid fuit agitatum ante litis conteſtationem non habetur in conſideratione, quo ad præiudicium ipſius rei comparentis, quod nota, quia ad hoc pauci ſolent aduertere. Clar. quæſt. 45. ver. ceterum ibi, & aduerte.

18 † Nota etiam quod dicta ſecunda tortura non eſt inferenda, niſi prior depoſito facta in tormẽtis fuiſset ratificata per ipſum reum extra tormenta, vt in ſimili ſuperius tibi dixi, Dixi ſup. lib. 2. cap. 9. n. 16

19 † & debebit quidem iſta tortura eſse non multum grauis, ſed leuis, vt omnes Doctores tradunt, & clamant, Boſs. in lit. de mand. ad homicid. num. 31. quod nonnulli iniqui, & ignari Iudices non faciunt.

Finis Libri Tertij.

LIBER QVARTVS

SVMMARIVM.

1 *INdicia debent purgari per tormenta, quando reus in terminis ſibi aſsignatis, nihil aut non releuans, deduxit ad ſui defenſionem.*

2 *Tormentorum genera varia, ſunt ad veritatem eruendã excogitata.*

3 *Tormentis ſolitis, ac magis vſitatis, vti debet Iudex contra reos.*

4 *Et in hoc debet attendere conſuetudinem Prouinciæ in qua Ius dicit.*

5 *Et ſi plura ſint tormentorum genera in dicta Prouincia poterit Iudex ea eligere, quæ ſibi magis libuerint.*

6 *Iudex meminiſſe, debet ſe eſſe Christianum, & propterea debere eſſe moderatum, & miſericordem in tormentis inferendis.*

7 *Rei qui torquentur debent, vel innocentiæ, vel ſupplicio incolumes ſeruari.*

8 *Tortura eſt remedium ſubſidiarium, tuncque ad illam deueniendum eſt, quando aliter veritas haberi non poteſt.*

9 *Tortura non eſt adhibenda niſi in delictis, pro quibus corporalis pœna infligenda venit.*

10 *Practica tamen obſeruat, vt aliquando etiam in leuioribus delictis, ex aliqua iuxta cauſa tortura inferatur.*

11 *Ex conſuetudine omnes torquentur, nulla habita perſonarum qualitatis diſtinctione.*

12 *Tortura inferri non poteſt, niſi legitimi præcedentibus indicijs legitimè probatis, & ad torturam ſufficientibus.*

13 *Iudex cauere omnino debet, ne quem iniuſtè torqueri faciat.*

14 *Indicia ad torturam debent conſiderari diligentiſsime, an ſint ſufficientia, & iuri conſona.*

Indicia

15 Indicia ad torturam, ſunt valde repoſita in arbitrio Iudicis, quod tamen arbitrium non debet à Iure diſſonum eſſe, ſed æquitate conſentire.

16 Indicia ad torturam debent eſſe luce clariora in ſua ſpecie, certa, & non dubia, nõn æquiuoca, concludentia, ad delictum inferentia, probabilia, veriſimilia, à Iure approbata, & concludenter probata in genere ſuo.

17 Iudex debet eſſe quodammodo certus, quòd reus tale delictum commiſerit, antequam ad torturam contra illum deueniat.

18 De indiciorum veriſimilitudine, debet Iudici conſtare per probationes, nõn per diuinationes.

19 Indicia plura ad vnum perfectum indicium formandum, non iungũtur ſi diuerſa ſint, nec reſpiciant eundem rei finem.

20 Indicia licet remota ſint nihilominus coniungi poſſunt, vt ſufficiant ad torturam, ſi vnum aliud coadiuuet, & tendat ad eundem rei finem.

21 Iudex antequam reum torqueri faciat, debet illum monere ad veritatem fatendum.

22 Non debet tamen hoc caſu longius vagari, ſed ſtatim ad rem accedere.

23 Et debet recolligere omnia indicia, & coniecturas in proceſſu diſperſas breuiſſimè tamen, & quaſi per tranſitum.

24 Et debebit obijcere reo ante oculos grauitatem indiciorum, impoſſibilitatem amplius negandi, atrocitatem tormentorum quibus ſupponendus eſt.

25 Decretum de torquendo, debet per Iudicem anteponi antequam ad torturam deueniat.

26 Quod decretum ita interponendum eſt, vt ſtatim quaſi vnico contextu ad torturam deueniatur.

27 Decretum de torquendo non eſt palam interponendum, ne detur materia appellandi.

28 Si reus poſtquam tormentis eſt applicatus appellaret, appellatio non eſt recipienda.

29 Si reus tormentis applicatus, petat ſibi dari copiam indiciorum cum termino, &c. & releuans allegeť quo probato non eſſet torquendus, ſuperſedendum erit à tortura, & copiæ concedendæ cum termino.

30 Reus torquendus non debet cibum, neque potum ſumpſiſſe ſaltem per decem horas ante torturam ſecundum omnes, & ſecundum authorem per ſeptem horas.

Quomodo procedendum ſit ad quæſtionem, quòd rigoroſum examen appellant cum formis ſingulis locis appoſitis. Cap. I.

1 SI † nihil pro parte rei deductum fuerit in terminis illi ad ſuas faciendum defenſiones præſcriptis, & aſſignatis, qui omnino dandi ſunt competentes cum aſſignatione copiæ indiciorum, vt ſuperius dixi: Clar. quæſt.49. in fin. princ. & ver. quærto quot dilationes, & ſup.lib.3. cap.1.num.7.& 11. vel ſi factis per eum defenſionibus, adhuc indicia quæ contra ipſum ex proceſſu deſuper fabricato reſultant, ciuiliter purgata non fuerint, talia tamen non ſint, quæ iudicantis animum ad ſententiam condemnatoriam ferendam valeant impellere, & conſtet prius de corpore delicti: Fran.perſonal.in tract.de indi. & tortu. num. 11.poteris tu quidem pro veritate comperienda ad tormenta contra ipſum reum deuenire. Scap.de iure non ſcrip.lib. 5.cap.109.num. 20.Clar.quæſt.64.in princ.

2 Verum quia plura diuerſaque fuerunt tormentorum genera ad veritatem eruendam excogitata, puta ligatio manum in manicis ferreis, combuſtio pedum vnctis plantis lardo porcino ad ignem coniunctis, alligatio bracchiorum poſt terga,& eleuatio in funem facta quod vſitatiſſimum eſt, Conrad. de offi. præto. in tit. de negat. crim.
3 num.43.fol.mihi 523.illud tu circa hoc aduertere debueris, † vt ſoli-
4 tis ſemper & magis vſitatis torquendi modis vtaris, † atque in hoc conſuetudinem Prouinciæ in qua verſari, aut ius tibi dicere contigerit,retinebis, Clar.quæſt.64. ver.item debet,& verſ.ſeq.

5 Quod ſi in ea plura,variaque tormentorum genera ad veritatem eruendam adhiberi ſoleant; iis vti poteris, quæ tibi magis libuerint,cum hoc arbitrium ſit.Chart.in dict.pract.interrog. lib.4.cap.1.
6 num.8. †Memento tamen ſemper Chriſtianum te eſſe Iudicem, ac propterea moderatum,& miſericordem inſimul te eſſe debere in tor-
7 mentis inferendis, Gome.varia.rer.ſolu. tom.3.cap.13.num.5. ipſoſque tortos vel innocentiæ, vel ſupplicio incolumes ſeruandos eſſe. tex. in l. quæſt.modum, ff. de quæſt. Aduertendum etiam tibi fuerit
8 †torturam eſſe ſubſidiarium quoddam remedium, tuncque ad illam confugiendum eſſe, quando aliter habere veritatem non licet. Clar. quæſt.

9 quæſt.64.verſ.debet etiam, neque indiſtincte in omnibus delictorum
generibus illam adhibendam eſſe, ſed tantummodo in iis, pro qui-
bus corporalis venit pœna infligenda, Clar.d.quæſt.64. ver. præterea
10 debet Iudex. †licet aliquando male non faciat Iudex, ſi etiam in le-
uioribus delictis ex aliqua iuſta cauſa torturam inferat, quod conſue
tudine receptum obſeruatur, Grillan. relatus per Scapp. in ſuo tract.
11 de iur. non ſcrip. lib. 5. cap. 108. num. 9. † prout etiam obſeruatur, vt
nulla facta perſonarum diſtinctione omnes pro Iudicis arbitrio tor-
mentis ſubiiciantur. Ant. Scap. poſt Clar. in dict. ſuo tract. lib. 5. cap.
119 num. 13.

12 Tortura inferri non poteſt niſi legitimis præcedentibus indiciis
legitime probatis, & ſufficientibus, vt nequem iniuſte torqueri con-
13 tingat, † à quo pluribus de cauſis, vt ſuperius admonui, maxime ca-
uendum eſt, Boſſ. in tit. de tortu. num. 31. Clar. quæſt. 64. verſ. 1. & verſ.
14 dixi etiam. † Idcirco erunt tibi diligentiſsime examinanda, ponde-
randaque indicia an ſufficientia ſint, & iuri conſona. Clar. quæſt. 64.
verſ. non ſufficit, & verſ. dixi quoque.

15 Quamuis enim valde repoſitum ſit in arbitrio Iudicis decernere
an Indicia ad torturam inferendam ſatis ſint, & habilia, iſtud tamen
arbitrium non debet à iure diſſonum eſſe, Burſat. conſil. 201. poſt nu-
me. 42. vol. 2. Caſa. in practi. crim. in tit. de tormen. cap. 6. ſed æquitati
conſentire. Fran. perſonal. de indi. & tortu. poſt num. 15. & num. 79.

16 Erunt etiam conſideranda an ſit luce clariora in ſua ſpecie, certa,
non dubia, non æquiuoca, concludentia, ad delictum inferentia, pro-
babilia, veriſimilia, & à Iure approbata, Scapp. de iur. non ſcrip. lib. 5.
cap 97. num. 12. & 13. Boſſ. de indi. num. 17. & concludenter probata in
genere ſuo, Maſcar. concl. 462. num. 18. & 19. ita vt ſola torquendi con
feſſio deeſſe videatur. Aym. conſil. 6. num. 17.

17 Namque Iudex debet eſſe quodammodo certus antequam torturæ
reum ſupponat, illum tale delictum cõmiſiſſe, Scapp. d. tract. cap. 97.
num. 12. † ac de indiciorum veriſimilitudine per probationes non au
tem per diuinationes ſibi conſtare facere. Bald. conſil. 78. lib. 4. Sim.
19 de præt. conſil. 15. num. 18. † aduertendo etiam ne plura inſimul con-
iungantur indicia ad vnum perfectum indicium conſtituendum, ſe
diuerſa illa ſint, nec ad eundem ſpectent rei finem, Becc. conſil. 85.
20 num. 2. Siman. de præt. d. conſil. 15. num. 18. † quandoquidem indicia
licet remota inſimul coniuncta ſufficiunt ad torquendum, ſi vnum
aliud coadiuuet, ac tendant, vt dixi, ad eundem rei finem. Moder. Ro
ma. de indi. & tortu. quæſt. 37. num. 34.

21 Antequam vero ad torturam deuenias, erit reus interrogationi-
bus & monitionibus hortandus, & ſuadendus ad fatendam veritatẽ
ſuper ijs de quibus extant contra ipſum indicia in proceſſu, Chart. in
ſua

ſua pract.interrog.lib.4.cap.1.num.58.quodam tamen diuerſo modo,
22 ac ratione,tunc vtendum tibi erit,† namque ſtatim, & incontinenti ad rem,et negotium de quo agitur, deſcendendum eſt, non autem amplius ambagibus,et longius repetitis percontationibus vtẽdum, Char.d.lib.4.cap.1.num.58. et ſi reus adhuc in ſua pertinacia perſi-
23 ſtat,† tunc in vnum recollectis, et quaſi in epilogum repetitis indiciis in proceſsu diuerſis in locis diſperſis, et quæ in fine conſtitutorum recollenda eſse monuimus; ſuccinctè tamen et quam breuiſsi-
24 me,et labiis,vt aiunt primis illa attingendo; † hortaberis ſemel, et iterum ipſum reum ad veritatem fatendam ipſi ante oculos obiiciẽdo; quatenus ſtantibus tot indiciis, tamquam vrgentibus negandi locus ſibi amplius relictus non eſt; et quod ſi adhuc in obſtinatione perſeueret, ad quæſtionem contra ipſum erit procedendum, quæ quidem comminatio ante decretum torturæ permitti ſolet, Char.dict.
25 pract.lib.4.cap.1.num.59.et ſequen. Si verò etiam adhuc obſtinate in negando reus perſeueret,ad torturam tunc deuenire poteris, interpoſito prius decreto de torquendo iuxta inferius notatas formas.
26 Quod quidem decretum ita interponendum eſt; vt ſtatim quaſi vnico contextu poſt illud ad torturam deueniatur, niſi tamen loci conſuetudo, et ſtylus, aut ſtatutum aliud ſuadeat, diuerſamque præ-
27 ſcribat formam; † nec etiam palam his circumſcriptis, tale decretũ faciendum eſt, ne detur materia appellandi. Clar. quæſt.64. ver. ſed quid agendum. Ideoque ſolent practici aſſeſsores præuiis dictis monitionibus, et comminationibus de torquendo pronunciare, decernere,et mandare reum adhuc negantem duci ad locum torturæ, ibique ſpoliari,ligari,et funi applicari, et tandem aliquibus aliis factis monitionibus,videlicet,quod veritatem fateatur, nec patiatur ſe in altum eleuari ſecundum prædictas inferius tradendas formulas eundem pertinacem pro veritate habenda, cum alias haberi non poſſit, mandare ipſum reum in altum eleuari, Clar. dict. quæſt.64. ver. ſed quid agendum.
28 Etenim poſtquam reus tormentis applicatus fuit, ſi tunc appellaret,eius appellatio recipienda non eſset, prout recipi deberet ſi Iudex pronunciaret palam reus eſse torquendum, vel extare contra illum indicia ad torturam ſufficientia. Clar. d.quæſt.64. verſ. ſed quid
29 agendum.Chart.in dict.pract.lib.4.cap.1.num.69.et ſeq. † Quid autem ſi tunc peteret ſibi dari copiam indiciorum cum termino ad ſe defendendum,nunquid eſset audiendus? Ego teneo quod ſi allegaret aliquid releuans,quod probatum indicia prædicta elideret, vel ita labefactaret,vt torturæ locus non eſset, profectò iniquum eſset copias petitas denegare,ſi verò videretur illas ad diffugiendum,et dilatandum petere omnino ad torturam procedendum foret. Clar.dict.

quæſt.

30 quæſt. 64. verſ. ſed quid agendum. Præterire illud nolo, quod nemo à cibo ſtatim torquendus eſt, ſed poſt aliquot horas, quàm comederit et biberit, et ſecundum aliquos decem requiruntur horæ, Clar. dict. quæſt. 64. verſ. decreta tortura. at ego ſeptem arbitror ſufficere, cũ hæc ſatis quidem ſint ad quoſcumque cibos ſaltem ad effectum prædictum concoquendos, et ita obſeruari vidi.

SVMMARIVM.

1 Reus pendens in tortura debet interrogari, de omnibus ijs, de quibus contra ipſum extant indicia.

2 Suggeſtiones euitandæ ſunt in primis ne reus adducatur ad fatendũ id quod ignorat.

3 Rei reſponſiones omnes ſermones, & verba in tormentis prolata, imo ſuſpiria, & lachrimæ ſunt diligenter per Notarium annotanda.

4 Reus faſſus per tormenta delictum poteſt in eiſdem tormentis interrogari de cauſis unde motus fuit ad delinquendum.

5 Item de alijs delictis per ipſum veriſimiliter commiſſis.

6 Item de ſocijs, & complicibus, & auxiliaribus.

7 Præſertim ſi delicta ſint talia, quæ non ſolent, vel non poſſint veriſimiliter committi ſine ſocijs, vel reus eſt malæ vitæ, & conditionis, & famæ, ac ſolitus delinquere.

8 De prædictis autem reus interrogandus eſt in genere, & quomodo.

9 A ſuggeſtionibus tanquam à peſte cauendum eſt.

10 Reus ſuper alijs, & ſuper ſocijs torquendus eſt cum proteſtatione.

11 Iudex reum in tormentis poſitum, poteſt pluribus ictibus concuti, & quaſſari facere iuxta iudiciorum, & perſonæ tortæ, ac delictorum qualitatem arbitrio ſuo.

12 Imo etiam ponderà, & compedes ferreas ad ipſius torti pedes appendi facere pro veritate eruenda.

13 Cauendum tamen eſt in caſibus ibi expreſſis.

Quæ obſeruanda ſint, ubi reus fuerit in tormentis eleuatus, & dum in illis retinetur, & cruciatur. Cap. II.

1 DVm † reus pendet in tormentis, debebis eum interrogare de omnibus ijs, ſuper quibus extant indicia contra ip-
2 ſum, tali tamen ratione † ut à quibuſcumque ſuggeſtionibus in primis caueas, ne reus ad id fatendum adducatur, quod ipſe ignorat, Clar. quæſt. 21. verſ. retenta igitur. Clar. de in-

terrog.

3 terrog.reo,lib.4.cap.1.num.94. Omnes autem ipſius rei reſponſiones, imo omnes ſermones, & omnia verba quæ ille in tormentis pendens protulerit, imo ipſa ſuſpiria,& lachrimas, quas effuderit,diligenter per Notarium in proceſſu annotari curabis. Char.interrog. rei.lib.4.cap.1.num.82.

4 Quod ſi reus fateatur delictum, de quo agitur principaliter, poteris deinde in eiſdem tormentis ipſum interrogare de cauſa qua mo-
5 tus fuit ad delinquendum,Chart.vbi ſup.cap.1.num.83.† ac de aliis etiam delictis per ipſum veriſimiliter commiſſis quamuis indicia de illis non extarent præſertim ſi perſona ſit ſuſpecta. Clar.quæſt.64. verſ.ſucceſſiue quæro.Scap.de iur.non ſcrip.lib.5.cap.69. Item poteris interrogare de ſociis,& complicibus,ſi quos ille habuit ad delicta
7 prædicta committenda,† maxime vero ſi delicta talia ſint; quæ non poſſint; vel non ſoleant veriſimiliter abſque ſociis & complicibus committi,Clar.quæſt.21.verſ. dictum ſocij. vel ſi vt dixi, is qui confeſſus fuit,ſit alias malæ vitæ,conditionis, & famæ & ſolitus delinque
8 re.Clar.d.quæſt.21.verſ.dictum ſoc. † At ſuper prædictis oportet in genere,non autem in ſpecie interrogare, prout an alia commiſerit
9 delicta, An aliquos habuerit ſocios,& quos, † vt ſuggeſtiones euitentur à quibus, tanquam à peſte cauendum eſſe ſæpius te monui. Brun. de indit.& tort.quæſt.5.2.p.num.56.

10 Præmitti quoque debebit aliqua proteſtatio, quam per notarium ſcribi facies, videlicet. Te ... ſuper prædictis reum interrogare ſine præiudicio confeſſatorum criminum, & Iurium Fiſco ex dicta confeſſione acquiſitorum,adde etiam (ſi condemnatio aliqua præcedat) ſine præiudicio condemnationis contra ipſum latæ, notorietatis criminis inde ſecutæ;& aliorum iurium fiſco acquiſitorum,& quo modolibet dicta de cauſa competentium, vt infra latius demonſtrabo & ſi conuictus reus appareat, ſubnectitur etiam alia proteſtatio, videlicet ſine præiudicio probatorum, & eorum de quibus conuictus reperitur. Clar.quæſt.64.ver.veritatis eſt.Scapp.de iur.non ſcript.lib. 5.cap.111.in princ.

11 Præterea ſi indicia eſſent valde vrgentia, & bene probata, & reus eſſet robuſtus, tormentumque paruipendere videretur, ac delictum atrox graueque foret non ſatis quidem eſſet illum in prædictis tormentis detinere, ſed pertinaciter negantem oportet pro arbitrio pluribus funis ictibus concutere & quaſſare. Char. d.pract.lib.4.cap. 1.num.105. Aliquando etiam vbi criminis immanitas, & grauitas indiciorum id requireret pondera, puta lapides,vel ferrei compedes pro veritate eruenda ad ipſius torti pedes appendere inhumanum
13 non eſt,Chart.vbi ſup.d.num.105.& ſeq. † præſertim ſi ipſe totus non ſit debilioris,& delicatioris naturæ,vel paſſus non ſit miſſionem ſanguinis

guinis, vel vulnus in pectore, aut non habeat difficultatem anhelitus, vel ſit nimis craſſus, & corporis grandioris, vel morbo gallico, ethico, aut hydropico, ſiue alio ſimili laboret, quibuſcum mitius tibi agendum conſulo. Decian. conſ. 93. num. 135. et 136. lib. 1.

S V M M A R I V M.

1 Tempus detinendi reum in tormentis, iuxta qualitatem perſonarum, indiciorum & delictorum ſupputari debet.

2 Tormentis funis, non debet excedere qualibet vice horam integram.

3 Torturæ tempus debet commenſurari de momento ad momentum, & ideo ſolet retineri horologium pulueris ad effectum cognoſcendi quemlibet horæ lapſum.

4 Tempus quo reus permanſit in tormentis annotari debet per Notarium.

5 Iudex qualiter interloqui debeat quando mandat reum de tormentis deponi.

6 Clauſula animo, &c. poſita in decreto depoſitionis à tormentis per Iudicem quid operetur.

De tempore, quo reus in tormentis detineri poteſt. Cap. LII.

1 TEmpus † detinendi reum in torturæ æquus & timoratæ conſcientiæ Iudex pro qualitate perſonarum, delictorum, et indiciorum ſupputare debebit, ita
2 tamen, † vt tormentorum funis qualibet vice horã
3 non excedat integram, † et qualibet momenta cõmenſuranda ſunt; idcirco ſolet retineri horologiũ pulueris ad effectum cognoſcendi quemlibet horæ
4 lapſum: † cum reus de tormentis deponitur ſpacium per notarium annotatur, quo ille in tormentis permanſit, Char. d. cap. 1. num. 115.
5 et Iudex deinde mandat illum leuiter de tortura deponi, diſſolui, bracchia ei adaptari, ipſum reueſtiri, et ad locum ſuum reponi ani-
6 mo tamen, etc. Clar. quæſt. 64. verſ. vltimo videndum. † quæ clauſula animo tamen, etc. importat animum repetendi torturam quatenus opus ſit, quid ſignificet iſta clauſula, vide per Chart. d. cap. 1. num. 116. et ſequent. et hæc omnia pari modo per Notarium annotari debent.

S V M M A R I V M.

1 *Tortura ſemper illata repeti poteſt ex iuſtis cauſis.*
2 *Et quæ ſint iuſtæ cauſæ quibus regulari debet arbitrium Iudicis in hoc.*
3 *Tortura repeti non poteſt, niſi noua concurrant indicia primis vrgentiora, & diuerſi generis.*
4 *Author tamen dicit id non ſeruari in practica, ſed relinqui arbitrio Iudicis.*
5 *Et quando hoc procedat ſine difficultate.*
6 *Practici Criminaliſtæ quid faciant, quando volunt torturam repetere.*
7 *Tortura repeti poteſt vſque ad tertiam vicem, & qualibet vice poteſt plus ter quaſſari.*
8 *Reus ſuſtineri torturam nihil fatendo, abſolui debet cum clauſula, tanquam non repertus culpabilis ex actenus deductis.*
9 *Vel relaxari cum cautione de ſe repræſentando.*
10 *Aliquando etiam ex cauſa in pœnam extraordinariam damnari poteſt.*

De tormentorum repetitione, & quando ei locus ſit. Cap. IIII.

1 TOrtura † ſemel reo illata iterum poteſt inferri, et ſic repeti ſi ex iuſtis cauſis repetenda eſſe videbitur, Scapp. de iur. non ſcript. lib. 5. cap. 108. num. 14. et 15.
2 Clar. quæſt. 64. verſ. vltimo. † videlicet criminis immanitate, conditione rei, grauitate, vel leuitate torturæ illatæ, ac indiciorum contra reum militantium
3 natura optime perpenſa, Clar. d. quæſt. 64. verſ. debet igitur. † Et quãuis ad effectum, vt repetitioni locus ſit Doctores communiter velint indicia noua ac primis vrgentiora, Carrer. pract. crim. cap. Circa 6. num. 1. fol. mihi 93. diuerſique generis concurrere debere, Clar.
4 d. quæſt. 64. verſ. vlt. videndum, † nihilominus practica rerum magiſtra obſeruat, vt arbitrio Iudicis tortura repetatur, Scapp. d. cap. 108.
5 num. 11. Clar. dict. ver. vlt. vidend. † quod quidem ſine difficultate ſtan ſit, vbi prima tortura prædictis conſideratis leuis fuit, Carrer. dicto loco num. 2. Clar. d. verſ. vltimo. vel ſi repetatur, vt pandantur ſocij mandatores, etc. aliaque delicta, vel delinquendi cauſæ, iuxta ea quæ ſuperius dixi in ſecundo capite, Carrer. d. loco num. 6. Clar. d. quæſt. 64. verſ. ſucceſsiue.

6 Extat aliorum ſtylus, quem ſolent obſeruare practici criminaliſtæ, qui volentes torturam repetere dant leuiter puta per dimidiam partem vnius horæ prima vice inferunt, & ſi reus ſubſtineat poſtea illam acrius continuant puta per horam integram, vel alio ſeuiori tormentorum genere, vt in vigilia, Clar. dict. quæſt. 64. verſ. vlt. †Repetere autem licet ipſam torturam (vbi repetitioni locus eſt) vſque ad
7 tertiam vicem, & qualibet vice poteſt reus ter quaſſari, hoc eſt tribus ictibus funis concuti, Chart. d. pract. lib. 4. cap. 1. num. 131. & ſeq.
8 Quod ſi adhuc ille ſuſtineat nihil fatendo, cum iam purgata ſint omnia indicia contra ipſum laborantia, Clar. quæſt. 64. ver. illata reo tortu. (non enim procedendum eſt in infinitum. Clar. quæſt. 21. verſ. vlt. quarto.) abſolui debebit cum clauſula tamquam non repertus culpabilis, nec de Iure punibilis ex hactenus deductis, †vel etiam rela-
9 xari cum cautione de ſe repræſentando toties quoties, &c. Char. dict.
10 lib. 4. cap. 1. num. 133. & ſeqq. †Aliquando tamen, vbi indicia ſunt vrgentiſſima, & reus eſt valde famoſus etiam quod ille ſuſtineat, non male facies ſi in aliquam extraordinariam pænam etiam triremium ad tempus illum condemnabis, Clar. dict. quæſt. 64. ver. illata reo tortu. & verſ. & in hoc propoſito.

S V M M A R I V M.

1 Confeſſio facta in tormentis debet per reum confeſſum ratificari extra tormenta alias non valet.

2 Confeſſi in tormentis aliquando ſolent confeſſionem factam reuocare.

3 Qua diligentia vti debet Iudex cum reis confeſſis, & num. 4.

5 Ratificatio confeſſionis debet recipi die ſequenti, & quomodo hoc intelligatur.

6 Ratificatio confeſſionis qualiter accipi debeat.

7 In ratificatione reus eſt commonendus, vt dicat veritatem & caueat à mendacijs.

8 Ratificatione accepta ſtatuitur reo terminus ad faciendum ſuas defenſiones.

9 Confeſſiones omnes licet millies ratificatæ ſemper debent verificari cum omnibus ſuis circumſtantijs.

10 Et ita obſeruant periti aſſeſſores, & Deum timentes.

11 Confeſſiones emanatæ de plano non ſunt ratificandæ de neceſſitate.

12 Si reus recuſet ratificare confeſſionem iam factam, debet denuo torqueri, vt ad dictam confeſſionem reuertatur etiam ſi alia non ſuperueniant indicia.

13 Fugienda tamen eſt Iudicum quorundam crudelitas, qui tādiu reos

in

in tormentis detinent donec confeſſionem priorem amplectantur.

14 *Repetitio tortura hoc caſu fieri poteſt vſque ad tertiam vicem, ſed qua conſideratione, & num. 15.*

16 *Imo aliquibus caſibus etiam vſque ad quartam vicem repeti poteſt. quod tamen auctor rariſſime, & non niſi in aliquo atrociſſimo caſu faciendum ſuadet.*

17 *Quid faciendum reo ratificanti, vel non ratificante, & in reuocatione perſiſtente.*

18 *Tortura repetitio fieri poteſt reo minime audito in ſuis defenſionibus, quas poſt primam torturam, & ante repetitionem facere prætenderet.*

19 *Fallit in quibuſdam caſibus ibi expreſſis in quibus defenſiones dandæ ſunt.*

De ratificatione, & confeſſionis factæ in tormentis, quomodo illa recipienda ſit. Cap. V.

1 SI reus† faſſus fuerit in tormentis eius confeſſio debebit poſtea per ipſum extra tormenta ratificari; quia alias ſine ratificatione nihil confeſſio prædicta
2 valeret. Clar. & alij per eum alligati. quæſt. 69. verſ. cæterum ſi reus. †. Verum quia pluries contingit, vt qui in tormentis confeſſi fuerunt aliorum carceratorum hortatu, impulſi, quandoque etiam minis, & verberibus moti confeſſionem iam factam reuocare conentur:
3 † idcirco habita huiuſmodi confeſſione, interim donec tempus ratificandi adueniat, poteris ipſum reum mandare reponi in aliquo alio loco ſeparato, ſi commoditas carceris ſuppetat, Clar. dict. 64. verſ.
4 ceterum ſi reus. Scap. de iut. non ſcrip. lib. 5. cap. 101. in fin. † & ſi ſubſit timor, ne metu pænæ ſibi mortem conſciſcat, vel aliquid mali ſibi ipſi moliatur, poteris omnia inſtrumenta, quæ huiuſmodi prauum animi conatum iuuarẽ valerent ex dicto loco diligenter amoueri facere, ac per temetipſum locum inuiſere, vel etiam birruarium aliquẽ, vel perſonam aliquam, tibi cognitam, & fidelem in eodem loco inſimul cum dicto reo confeſſo conſtituere aut alio modo prædictis occurrere, prout tibi opportunius viſum fuerit, & ita ego pluries obſer
5 uari vidi iuxta cauſarum & perſonarum qualitatem. † Ratificatio autem confeſſionis iam factæ accipi ſolet die ſequenti, & quamuis confeſſio emanaſſet antecedenti ſero, poterit illa nihilominus ſequenti mane apud acta recipi, ſicque obſeruatur de conſuetudine, licet nonnulli certum horarum numerum ipſam ratificationem præcedere

debere

debere affirment: Clar. d. quæſt. 64. ver. & circa hanc ratificationem,
& vide Char. in pract. lib. 4. cap. 1. num. 140. cum plur. ſeqq.
6 † Habita igitur à reo confeſſione, ipſum die ſequenti in aliquem lo-
cum à tormentorum loco ſeparatum, ſi poſſibile ſit, educi iubebis, de-
inde ea quæ faſſus fuerat vt ſaltem in ſubſtãtia repetat curabis eidem
ſuam confeſſionem de verbo ad verbum clara, & alta voce per nota-
rium ſcribentem legi mandabis, ac denique opportunis interrogato-
rijs nunquid contenta in ſibi lecta depoſitione ipſe faſſus fuerit, illa-
que velit modo approbare, & ratificare, & an aliquid intendat adde-
re, vel reuocare diligenter perquiſiueris. Marſil. in ſua pract. §. quoniã.
num. 1. fol. mihi 67. latius Chart. d. pract. lib. 4. cap. 1. num. 145. cum
ſeq. Quod ſi reus eadem repeter dixeritq; illa ſe confirmare, nihilq;
ſe prædictis velle addere, vel detrahere, iam perfecta eſt confeſſionis
7 emanatæ ratificatio. Marſ. d. §. quoniam. num. 1. circa fin. † Non erit
autem inconueniens dictum reum ſemel, & pluries commonefacere,
vt bene aduertat quoniam agitur de ipſius vita, honore vel fortunis,
et ideo vt dicat ſolummodo veritatem, & caueat à quibuſcunque men-
8 dacijs: Idem Marſ. d. §. quoniam num. 1. † Habita ſic vt ſupra confeſ-
ſionis ratificatione quid faciendum ſit habebis plane inferius ſuo lo-
9 co. Inf. cod. lib. c. fin. † Interim tene menti, quod omnes confeſſiones
licet millies eſſent ratificatæ ſemper tamen verificandæ ſunt cum
10 omnibus ſuis circumſtantijs, † & ita obſeruant periti aſſeſſores, &
Deum timentes. Marſil. dicto loco. Maran. in ſuo ſpecul. 6. par. auct.
14. num. 15.
11 † Quod autem dixi ſupra de ratificationibus confeſſionum intelli-
ge de iis confeſſionibus quæ in tormentis, vel tormentorum metu fa-
ctæ ſunt cæterum ſi de plano fuerint habitæ, nulla erit opus ratifica-
tione. Carrer. in ſua pract. fol. 9. n. 29.
12 † Quid atem ſi reus confeſſionem iam factam ratificare recuſet,
imo illam reuocare conetur? dic quod eſt denuo illi repetenda tortu-
ra vt ad confeſſionem iam factam reuertatur etiam ſi alia non ſuper-
uenirent indicia, prima enim confeſſio per tormenta expreſſa no-
uum creat indicium, quod in practica ab omnibus abſque vlla hæſi-
tatione obſeruatur. Boſſ. in ſua practic. in tit. de tortu. num. 43.
13 † Ne tamen tu hoc caſu carnificum quorundam, (non enim hos Iu-
dices nominare audeo.) ſæuitiam imiteris, qui tandiu reum prædi-
ctum in tormentis detinent, donec in priori confeſſione perſeueret,
quoniam hoc omni iure prohibitum eſt. Franciſ. Pegn. ad direct. inqui-
14 ſit. 3. p. ver. ſit. 3. ſchol. 54. † Si verò repetita tortura iterum reus con-
feſſus fuerit, ſed ductus ad ratificandum confeſſionem factam illam
denuo reuocauerit, adhuc erit repetitioni torturæ locus ſecundũ re-

ceptam omnium practicorum ſententiam; qui hoc vſque ad tertiam vicem fieri poſſe aſſeuerant. Clar. quæſt. 21. ver. vlterius quæro; Go-
15 mez. var. reſolut. to. 3. cap. 13. num. 17. † Sed tibi meo iudicio, vt legitimo agas, cum huiuſmodi reo confitente & nolente ratificare conſiderandæ erunt præcedentium indiciorum qualitates; ſi enim grauia fuerint indicia, ita vt ex illis legitime poſſit repeti tortura; tunc ſi in ſecunda tortura confeſſus ductus ad ratificandum neget, ex tali varia-
16 tione etiam tertio torqueri poterit; † & ſi grauiſsima, & vrgentiſſima forent indicia, vt tertio reum torturæ ſubiicere nephas non eſſet, & in tertia tortura confeſſus iterum ad ratificandum ductus negaret, vtique poſſet etiam quarto eidem tortura inferri, ne indicium variationis non purgatum remaneret; Chanut pract. inter. reo. lib. 4. cap. 1. num. 163. ſed hoc de quarta vice rariſsime, & non niſi in aliquo atrociſsimo caſu, vel homine nequiſsimo, ne nimium crudelis videaris, vt facias ſuadeo. Boſſ. in tit. de tortu. num. 44.

17 † Quod ſi reus tandem ratificauerit; debebit ei ſtatui terminus ad ſe defendendum, &c. ſi verò obſtinate perſtiterit in reuocatione, tunc aut relaxandus erit cum cautione de ſe repræſentādo toties quoties, &c. aut abſoluendus tanquā ex hactenus deductis non repertus culpabilis, nec de iure punibilis. Chart. in ſua pract. interrog. lib. 4. cap. 5. num. 160.

18 † Si reus poſt primam torturam ſibi illatam ad impediendum illius repetitionem inſtaret ſibi dari terminum ad ſe defendendum, & peteret ſe in ſuis defenſionibus audiri non erit audiendus; Chart. d.
19 pract. interrog. reor. lib. 4. cap. 1. nu. 171. & ſeqq. † niſi tamen ille cauſam huiuſmodi ſuæ petitionis exprimeret, illaque tibi releuans videretur, Chart. vbi ſup. num. 180. & ſeqq. vel ſi tortura, attenta indiciorum & criminum qualitate, ſufficienter illata fuiſſet, dictaque indicia eſſent ſuffitienter purgata, modoque ad torturæ repetitionem ex nouis indicijs deueniendum eſſet. Char. vbi ſup. num. 198. & 199.

S V M M A R I V M.

1 *Tortura incipienda eſt ab eo, quem verisimile eſt facilius confeſſum iri.*

2 *Femina facilius confitentur in tormentis, quàm maſculi, ſed hoc aliquando fallit.*

3 *Perſona à quibus tortura inchoari debet enumerantur nonnulla.*

A qui-

A quibus tormenta inchoanda ſint, Cap. VI.

1 SI † plures ſint rei, contra quos ad torturam deueniendum ſit, oporteat, ab illo ſemper incipiendum erit à quo melius, & citiùs veritatem excerpturum te arbitraris, Bal. de perigl. in tract. de quæſt. & tormen. nu.
2 7. † vt puta prius à femina poſtea à maſculo, licet hoc aliquando fallat, Conrad. de offic. præto. in tit. de neg. crim. num. 40. fol. mihi 521. & quo ad ma-
3 ſculos † prius à timidiori, debiliori, & iuniori, quam è contra, Bal. & Scapp. locis ſup. citat. Clar. quæſt. 64. verſ. quæro ſi plures. & prius à ſuſpectis, quales ſunt homines malæ vitæ opinionis, & famæ habentes malum, & turpe nomen, ſiue malam phyſonomiam, quive primi cadauer occiſi reperierũt aut alias ſimile delictum commiſerũt. Carrer. in ſua pract. in c. incipien. habitis indicijs, fol. 88. in princ. contrad. vbi ſup. d. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *Carcerati timentes, ne tortura ſubiecti fateri inuiti cogantur ſolent procurare remedia contra torturam.*

2 *Remedia contra torturam experientia docuit, non eſſe prorſus inania.*

3 *Iudex inuigilare debet, vt remedia prædicta inania reddat.*

4 *Remedia contra torturam ex quibus rebus conſtare ſoleant.*

5 *Remedijs contra torturam quibus alijs remedijs Iudex occurrere debeat, vt illa reddat inania.*

6 *Abraſionem pilorum in toto corpore eſſe potiſſimum remedium contra remedia per reos ad torturam adinuenta author ſe expertum eſſe docet.*

7 *Carceratis aliquid de foris comedendum, vel aliud deferri aliquando pati non debet Iudex.*

8 *Subucula ſuperſtitioſe confecta pro remedio contra torturam, quam author dicit ſe vidiſſe.*

9 *Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus D. Marianus Perbenedictus Cardinalis de Camerino laudatur.*

10 *Io. Iacobus Panicus Maceratenſis, olim Procurator fiſcalis generalis in Vrbe laudatur.*

11 *Author fuit ſubſtitutus fiſcalis intimus, & à ſecretis Io. Iacobi Panici Maceratenſis generalis Fiſcalis in Vrbe.*

12 *Exemplum remedij contra torturam valde mirabilis, & num. 14.*

13 *Deſiderius Guido, olim Gubernator, Vrbis laudatur.*
15 *Rei torquendi aliquando habent verba memoriæ commendata contra torturam.*
16 *Et quomodo Iudex occurrere illis valeat.*

De remedijs quæ ſolent adhiberi contra tormenta, & quid faciendum ſit. Cap. VII.

1 QVoniam † illud inoleuit vt carcerati ſibi ipſis con-
ſcij, timentes ne torturæ ſubiecti veritatem inuiti
cogantur fateri, plura & diuerſa procurent malefi-
cia, quæ remedia contra torturam appellant, vt tor
mentorum vim pro viribus euitent: experientia au
2 tē docuit talia maleficia multoties, diabolo forſan
ita, Dei omnipotentis permiſſu, operante, inania
non eſſe, Paul. Ghirlan. in tract. de quæſt. & tort. quæſt. 4. nu. 13. & ſeq.
prout ego pluries ſum expertus, & à doctiſſimis viris & in cauſis agē
dis criminalibus verſatiſſimis audiui.
3 † Ideo etiam circa hoc te admonitum volo vt maxima cura inuigi-
les ad effectum vt illa, quantum fieri poteſt, inania reddantur. Char.
4 d. lib. 4. cap. 1. num. 220. & ſeqq. † Scias igitur talia maleficia vt pluri-
mum cōſtare ex verbis & notis deſcriptis & deſignatis in aliqua char
tula papiri, ſiue membrana, ſiue quam vocant virginem, quas quidē
chartulas aliquando inuoluunt cera, & vel ingluciunt, vel abſcondi-
tam deferunt in aliqua parte corporis ſecreta, vel in veſtimētis, Char.
d. loco nu. 219. Itaque cum aduerteris reos tormenta paruipendere,
vel in eis dormire, aut eis corpus intumeſcere, vel ſpumam ex ore
profluere, ſiue aliqua alia ſigna videris, vnde conijcere queas illos ſe
maleficiis aduerſus tormenta prædicta communiſſe: poteris vel tor-
menti genus mutare, Franc. Caſ. rel. per Scap. in tract. de iur. non ſcri.
lib. 5. cap. 120. num. 5. vel in alio carcere ipſum reum poni facere ex-
preſſe prohibendo, ne quid ex alio carcere ſecundum deferat. Chart.
vbi ſup. num. 222. verſ. 3. mutare. vel veſtimenta omnia, ipſam etiam
ſubuculam eundem exuere, aliaque diuerſa ſuperinduere, Char. d. nu.
221. verſ. 4. omnes etiam perſonæ partes etiam os, foramina narium
& aurium, etiam anum, vel vuluam, & ſi qua plaga, vel cauterium,
ſiue ruptorium, vel inciſio in corpore adſit diligenter perquirere.
Chart. d. num. 222. verſ. 4. Item capillos capitis & pilos in toto corpo
6 re abradi facere, Scapp. de iur. non ſcrip. lib. 5. cap. 120. nu. 6. † quam
quidem abraſionem ſolam potentiſsimum eſſe remedium ſepiſsime
7 ſum expertus: † præterea nequaquam pati quod deforis aliquid co-

medendum

medendum talibus carceratis deferatur, Cha.d.nu.122.verſ.6. vel ali-
qua ſubucula noua, quia ego vidi aliquando traſmitti ſuperſtitioſa
8 cibaria, † & ſemel vidi & habui præ manibus quandam ſubuculam
recentē maxima cū ſuperſtitione confectā ad tormētorum dolorē tol-
9 lendum. † Et quia cauſa erat grauiſſima, cuſtos carcerum exhibuit
illam Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Mariano Perbenedicto viro
vigilantiſſimo, & ob infinitas egregias, ac prope diuinas animi do-
tes meritò nunc Cardinali de Camerino Domino meo Colendiſſimo
10 tunc Almæ Vrbis Gubernatori, † ac Illuſtri & Excellentiſſimo, &
nunquam ob eius profundam doctrinam, integritatem, in rebuſque
agendis experientiam, ſoliditatem, virtutem, ac virilitatem, atque
indefeſſum, acutum, intrepidum, inuictumque in negocijs tractan-
dis perficiendiſque animum ac ſtudium ſatis laudatoque D. Io. Iaco-
11 bo Panico Maceratenſi tunc procuratori fiſcali generali † cuius ego
eram ſubſtitutus intimus, & a ſecretis, ac cauſæ promotori per quos
prohibita ſubuculæ prædictæ traditione, factaque deſuper inquiſitio-
ne prædicta omnia comperta fuerunt.
12 † Non omittam, quando in hunc incidimus ſermonem, tibi refer-
re caſum mirabilem, quem mihi narrauit recolēdæ mem. Perilluſtris,
& Reuerendiſſimus D. Deſiderius Guido Almæ Vrbis olim pari-
ter Gubernator quem virum me cognouiſſe, illique inſeruiſſe, & in
pluribus etiam arduis illum mea opera iuuiſſe glorior, quia vere
ad orbem vniuerſum non Vrbem tantum gubernandam & regendam
natus videbatur ob maximam, qua præcellebat in rebus agendis, &
diludicandis ſcientiam, & experientiam, & qui illum cognouerunt
probe norunt, quia vera loquor, vtinam illi longior vitæ curſus con-
tigiſſet.
13 † Narrabat inquam mihi maximus ille vir, quod cū olim, dum Vi-
carium gereret Archiepiſcopi Neapolitani ad illius manus deueniſ-
ſet quidam, qui iuuenes Chriſtianos ad Turcas illis deſtrahendos
deferebat, & pluribus contra eum ex proceſſu deſuper fabricato indi-
cijs reſultantibus eundem ſeruatis ſeruandis ſemel, & iterum, ac ter-
tio in torturam eleuari mandaſſet, ſtatim quod ille eleuabatur adeo
totus intumeſcebat, vt neceſſe foret ſtatim illum deponere: & quāuis
fuiſſet veſtimentis omnibus exutus, & alijs indutus, abraſus, diligen-
ter perquiſitus, carceris motis, nihilominus omnia fruſtra ſemper fue-
rant remedia tentata: tandem perquiſito ano dicti carcerati fuit in
eo reperta quædam parua pila ceræ cum chartula inuoluta quibuſdā
characteribus & verbis ac nominibus partim incognitis exarata,
qua pila inde extracta dictus carceratus, non quidem ſe eleuari
amplius paſſus fuit, ſed ſtatim omnia confeſſus poſt aliquot dies con-
dignis fuit pœnis punitus. Scito etiam quod quandoque ipſi torquē-

di verba prædicta nullibi deſcripta deferunt, ſed memoriæ commen-
16 data dum tormentis alligantur illa ſubmiſſa voce proferunt, † & ideo debebis, vbi caſus contingat talem torquendum tunc variis ſermonibus interrumpere, ne quid ſubmiſſa voce loqui valeat, vel aliis opportunis remediis prædictis cantionibus occurrere, prout tibi proficuum eſſe videbitur.

SVMMARIVM.

1 Forma decreti interponendi quando tormentum funis quod tortura appellatur infertur.

2 Reus confeſſus, vel conuictus in aliqua parte quomodo ſit torquendus.

3 Reus in tortura pendens quandoque inſtat vt deponatur, & quid fieri debeat.

4 De quibuſcumque actibus qui fiunt cum reo eſt facienda mentio.

5 Forma decreti quando Iudex mandat reum in tortura pendentem quaſſari.

6 Forma decreti quando Iudex mandat reum in tortura pendentem ictibus funis affici.

7 Forma decreti quando Iudex mandat tali reo baculum ad pedes alligari.

8 Forma decreti quando Iudex mandat tali reo ferreos compedes ad pedes apponi.

9 Tormentum ignis iam receſſit ab Aula apud probos Iudices, & ab eo abſtinendum eſſe author conſulit, & num. 11.

10 Tormenti ignis plerumque homines inhabiles redduntur ad pedum vſum.

12 Iudices mali ſunt qui non faciunt fieri mentionem de omnibus actibus quos faciunt cum reo.

De forma ſeruanda quando infertur tormentum funis, quæ tortura appellatur. Cap. VIII.

1 HIs † ſic generaliter præmiſſis quaſi pro theorica, reſtat vt tibi formulas ipſas oculis ſubiiciam, quibus practica vti ſolet pro præmiſſis exequendis, Et incipiendo à tormento funis tanquam magis vſitato torquendi modo, & regina tormentorum appellata, iuxta inſtructionem ſuperius tibi traditam talis erit forma, videlicet.

Interrogatus, & monitus, vt velit tandem recedere à tot mendaciis,

ciis,& inuerisſimilibus reſponſionibus,cum ex iam deductis poſſit ipſe C. clarè animaduertere ſibi nullum negandi locum eſſe relictum.

Reſpondit,Io hò detto la verità,non poſſo dir altro, e non ho detto bugia neſſuna.

Et Domino dicente, & ipſum Conſtitutum benigne monente ad veritatem ſuper præmiſſis tradendam,quam adhuc minus dixit, nec expectet,quod pro illa habenda contra ipſum deueniatur ad opportuna Iuris,& facti remedia; prout deuenietur, niſi ad dictam veritatem ſuper præmiſsis fatendam ſe diſponat.

Reſpondit,Io hò detto la verità, e ſe mi volete dar li tormenti patienza,voi mi fate torto:io non poſſo dir altro.

Tunc Dominus ſedens,&c. viſa pertinacia, & obſtinatione ipſius Conſtituti; viſiſque, & conſideratis indiciis contra ipſum exiſtentibus, & ſignanter depoſitionibus N.& N. qui aſſerunt vidiſſe ipſum Conſtitutum exire de domo Baſilij quædam bona ſecum ſub pallio deferentem, viſis litteris penes ipſum Conſtitutum repertis, attenta etiam fuga per eundem Conſtitutum arrepta ſtatim viſis birruariis, qui ipſum deinde captiuum fecerunt, ac pluribus mendaciis & inuериſimilibus reſponſionibus ipſius Conſtituti;conſiderataque mala ipſius qualitate,& vilitate perſonæ ac mala phyſionomia(ſi talis erat) aliiſque indiciis contra dictum Conſtitutum vrgentibus, & ex proceſſu reſultantibus: pro veritate habenda ſuper furto bonorum prædictorum,quæ aliter ab eo haberi non poteſt; mandauit ipſum Conſtitutum adduci ad locum torturæ, ibique ſpoliari,ligari,& funi applicari.

Qui ſic adductus dum ſpoliaretur, & ligaretur, fuit per Dominus benigne monitus,& hortatus, vt tandem libere veritatem dicat, & recedat ab eius pertinacia, nec expectet, quòd in funem eleuetur, prout eleuabitur quatenus adhuc in eius obſtinatione perſiſtat.

Reſpondit,Signore io non poſſo dir altro.

Tunc Dominus cum videret ipſum Conſtitutum omnino recuſare veritatem fateri eundem iam ſpoliatum,ligatum,& funi applicatum mandauit in altum eleuari.

Qui ſic eleuatus cepit clamando dicere, Ohime,ohime Dio, ò Madonna ſantiſsima di Loreto aiutatemi, &c.

2 Aliquando, vbi ſcilicet habes reum in aliqua parte confeſſum, vel teſtibus ſuperatum,aut alias conuictum tortura infertur tantummodo pro vlteriori veritate habenda,& pro habendis aliis delictis complicibus fautoribus,ſociis, & receptatoribus, &c. & tunc apponitur proteſtatio ſecundum formam, quam tibi tradam inferius alio opo-
3 tuniori loco. Habes infra,lib.6.cap.4. †Et quia reus in tortura pendens quandoque ſolet inſtare, vt deponatur,vel ad effectum fatendi,

vel ad alium effectum, vel ſolet quandoque de mandato Iudicis in fune quaſſari, vel ictibus torqueri, aut baculum vel ferrei compedes ad
4 eius pedes apponi, † & de huiuſmodi actibus eſt facienda mentio, ideo infraſcripta notabis, ex quibus formam in cæteris aſſumere tibi, & effingere poteris.

Interrogatus, & monitus vt non patiatur ſe vlterius in tormento detineri, ſed veritatem libere fateatur.

Reſpondit, Io non poſſo dir altro, ſe mi ci teneſte cento anni.

5 Tunc D. cum videret ipſum Conſtitutum torturam paruipendere, & ob eius robuſtitatem quaſi non ſentire, mandauit funem modicum quaſſari, & moueri abſque ictibus.

Qua ſic mota, & quaſſata ipſe Conſtitutus dixit, fate quel che vi pare, che io non dirò mai altro.

Vel ſic.

6 Tunc Dominus cum videret ipſum Conſtitutum torturam paruipendere, & tacitum in ea manere, qua ſi dolorem minus ſentiat, nolleque reſpondere; mandauit ipſum duobus ictibus affici.

Qui ſic affectus, & quaſſatus dixit, ò Gieſù, che crudeltà è queſta; deinde tacuit.

Vel ſic.

7 Tunc Dominus, etc. mandauit ad eius pedes alligari baculum, vt diſtractis tibialibus penderet.

Quo appoſito, et alligato, etc.

Vel ſic.

8 Tunc Dominus ſedens, etc. mandauit ad eius pedes apponi ferreos compedes, vel alligari lapidem ponderis librarum, etc.

Quibus appoſitis ipſe C. nihil dixit. Deinde cepit clamando dicere, Eh Signor Giudice che mi fate torto: io non hò fatto niente.

Et monitus per D. vt veritatem dicat, vel vlteriorem veritatem dicat, etc.

Reſpondit, Che volete che dica, io ſon morto, mettetemi giù; che voglio dire quel che volete voi.

Et Domino inſtante, vt veritatem dicat ſuper præmiſſis.

Reſpondit, mettetemi giù, che voglio dire ogni coſa.

Et ſibi dicto, vt incipiat dicere, et poſtea deponetur.

Reſpondit, Io non poſſo dir qua sù niente, fatemi calare, che dirò ogni coſa, fatemi calare, pluries dicta verba replicando.

Tunc D. ſtante promiſſione prædicta, et ad effectũ prædictum tantum, etc. animo tamen, etc. mandauit ipſum Conſtitutum leuiter de tortura deponi, et ſuper ſcamno ligneo accommodari.

Qui ſic depoſitus, et ſuper ſcamno ligneo accommodatus fuit per D. Interrogatus, vt modo pollicitam veritatem fateatur.

Reſpondit, Che volete che dica? Io non hò fatto male alcuno, et voi mi ſtratiate à torto.

Et monitus vt recedat ab huiuſmodi ſubterfugiis, et pollicitam veritatem dicat, quia aliàs continuabuntur tormenta, et in altum ipſe eleuabitur.

Reſpondit, Fate quello che vi pare, voi mi fate torto.

Et tunc D. mandauit ipſum Conſtitutum in altum eleuari.

Qui ſic eleuatus cepit clamare, Ohime, ohime ò Santa Maria di Loreto, et poſtea tacuit. Deinde dixit, Mettetemi giù, che voglio far del corpo, mettetemi giù, che io crepo.

Tunc Dominus ad effectum, vt leuaret corpus mandauit ipſum Conſtitutum leuiter de tortura deponi animo tamen, etc.

Qui ſic depoſitus, et facta ſibi per D. facultate euacuandi corporis mox reductus coram D. dixit, Eh Signore miſericordia, che volete che io dica, ditemelo voi, che io dirò quel che volete.

Et tunc D. cum videret ſibi verba dari mandauit dictum Conſtitutum iterum in funem eleuari pro continuatione tormentorum.

Qui ſic eleuatus nihil dixit. Et licet pluries per D. interrogatus, et monitus fuiſſet, nihil tamen vnquam reſpôdere curauit, quare ego, etc.

Et cum ſtetiſſet ſic in tortura pendens per ſpatium vnius horæ integræ ad horologium pulueris Dominus mandauit ipſum Conſtitutum leuiter deponi, et disligari, et brachia reaptari, et veſtiri, et ad locum ſuum reponi animo, etc.

Qui ſic depoſitus dum diſſigaretur, et brachia ſibi accommodarentur clamabat fortiter, Ohime, ohime fa piano fratello, et ſimilia verba.

Hinc elicere potes formulas torquendi tormento vigiliæ, tormen-
9 to ignis, taxillorum, et aliis ſimilibus; licet verum dicam, illud tormentum ignis iam receſsit ab Aula, quia eſt nimis ſæuum, et præ-
10 iudiciale. Vidi etenim plerosque homines dicto tormento crucia-
11 tos reddi penitus inhabiles ad pedum vſum. Quare tu ſemper (meo conſilio) ab illo caueas, non enim eſt viſitatum apud probos Iudices, præſertim ſi reus alio tormentorum genere torqueri valeat. Et ego in Vrbe vnica tantum vice tormentum ignis in perſonam cuiuſdam qui fune torqueri non poterat, inferri vidi. Formulam tamen hic apponam decreti interponendi, vt illam habeas ſi caſus contingat.

12 Dixi ſuperius de quibuſcumque actibus qui fiunt à Iudice cum reo interuenire debere notarium, quia ſunt aliqui Iudices, qui id non faciunt: à quibus caueas tu omni modo, quia iſti male faciunt, et aliquando malefactorum partes fauent: Deo permittente ſcelerum vindice.

SVMMARIVM.

1 *Forma decreti interponendi, quando infertur tormentum ignis.*
2 *Concluſio examinis poſt illatum tormentum ignis.*

De forma Decreti interponendi quando infertur tormentum ignis. Cap. IX.

1 TVnc † Dominus viſa, etc. ſtante, etc. atteto etiam, etc. cum ipſe C. tormento funis torqueri non poſſet, eò quia eſſet brachio mancus, vel ruptus, etc. mandauit ipſum Conſtitutum adduci ad locum tormentorum, ibique tormento ignis ſupponi, illoque tormentari.

Qui ſic adductus ad præfatum tormentum ignis fuit pluries per D. benigne monitus, vt ne expectet dicto tormento ſe cruciari.

Reſpondit, &c.

Tunc D. cum videret dictum Conſtitutum nolle veritatem fateri mandauit eundem dicto tormento ignis ſupponi.

Qui ſic ſuppoſitus nudatis pedibus, illiſque lardo porcino inunctis, & in cippis iuxta ignem validum retentis cum ſtetiſſet per vnum Credo in dicto tormento tacitus cepit poſtea alta voce vociferando dicere, Ohime, &c.

Et cum videretur magnum dolorem ſentire D. mandauit apponi tabulam ante pedes ipſius Conſtituti animo, &c.

Qua ſic appoſita fuit idem C. per D.

Interrogatus, vt veritatem dicat, &c.

Reſpondit, &c.

Et tunc D. mandauit tabulam ante pedes dicti C. poſitā amoueri.

Qua ſic amota idem C. clamando alta voce dicere cepit, miſericordia, miſericordia, che crudeltà è queſta, &c.

Tunc D. mandauit iterum tabulam apponi ante pedes ipſius C. animo tamen, &c.

Qua ſic appoſita fuit idem C. iterum per D.

Interrogatus, & monitus, vt recedat à ſua obſtinatione, & veritatem fateatur.

Reſpondit, Io non poſſo dir quello che non hò fatto, voi mi fate torto, patienza.

2 Tunc Dominus cum videret ipſum Conſtitutum in negatiua perſiſtere, & nolle aliud dicere, mandauit eundem a dicto tormento amoueri & ad locum ſuum reponi animo, &c. cum ſtetiſſet in dicto tor-

mento ſuppoſitus computatis etiam appoſitionibus tabulæ per ſpatium duorum Miſerere.

S V M M A R I V M.

1 *Forma Decreti, quando infertur tormentum vigiliæ.*
2 *Concluſio examinis poſt illatum tormentum vigiliæ.*
3 *Quæ notari debent per Notarium dum reus, ſic in tormento vigiliæ detinetur.*
4 *Tormenti vigiliæ qualitas deſcribitur.*

De formula Decreti interponendi quando infertur tormentum vigiliæ. Cap. X.

1 Tunc † Dominus viſis, &c. cum tormento funis ipſe Conſtitutus torqueri non poſſet, vel videretur tormentum funis paruipendere, vel attenta atrocitate criminis, cum iam torturæ ſuppoſitus nihil faſſus fuiſſet, & indicia contra ipſum laborantia minus eſſent eliſa; mandauit ipſum C. adduci ad locum tormentorum, ibique ſpoliari, ligari, & in tormento vigiliæ poni, &c.

Qui ſic in dicto tormento natibus denudatis, brachijs poſt tergum vinctis, ac vndique ligatus poſitus fuit per D. benignè monitus ad veritatem fatendam.

Reſpondit, &c.

2 Et cum ſtetiſſet in dicto tormento per ſpatium decem horarum, & aliud ab eo haberi non poſſet D. mandauit ipſum C. a dicto tormento deponi, diſſolui, & brachia reaptari, reueſtiri, & ad locum ſuum reponi animo, &c.

3 Et nota quod Notarius debet ſcribere diligenter omnia ea, quæ ſingulis quibuſque horis reus ſic in tormento poſitus dicit, & facit, videlicet.

Currente prima hora idem C. dixit, &c. vel fuit per D. Interrog. &c.

Reſpondit, &c.

Currente ſecunda hora dictus Conſtitutus nihil dixit.

Et ſic de ſingulis horis.

4 Nota etiam, vt etiam vidi, quod tormentum vigiliæ eſt ſcamnum quoddam ligneum altum a terra per ſeptem, vel octo palmos in circa tribus inhærens haſtis tanquam fulcris, non planum, ſed paulum accliue, & in medio eleuatum conficiens angulum, ſed obtuſum, ſuper quo angulo manet reus ano denudato. Dixi angulum obtuſum: quia ſi eſſet acutus, vt quãdoque vidi; poſſet tortum ipſum fractis, & perforatis

forāris ſibi inferioribus partibus interimere: Ideo ſis tu circa hoc bene cautus, & oculatus.

SUMMARIUM.

1 *Forma decreti quando infertur tormentum taxillorum, ſiue ſtanghettæ.*
2 *Concluſio examinis poſt illatum tormentum prædictum.*

De formula Decreti interponendi quando infertur tormentum taxillorum. Cap. XI.

1 Tunc D. viſa pertinacia ipſius Conſtituti: viſis, &c. pro veritate habenda; cum aliter haberi non poſſet & ipſe C. tormento funis, eò quia eſſet manu ſiniſtra caſſus, torqueri non poſſet; mandauit eundem Conſtitutum duci ad locum tormentorum, ibique taxillorum tormento, quod ſtanghetta nuncupatur, ſupponi, & tormentari.

Qui ſic adductus, antequam dicto tormento ſupponeretur, fuit pluries per Dominum benignè monitus ad veritatem dicendam, alias dicto tormento ſupponetur.

Reſpondit, &c.

Et cum veritatem fateri nollet Dominus mandauit ipſum Conſtitutum dicto tormento ſupponi, & in eo tormentari.

2 Qui ſic dicto tormento ſuppoſitus in terra proſtratus talo pedis dextri denudato inter duos ferreos taxillos concauos poſito, et ... ſtanghetta comprimente clamare cœpit alta voce, Ohime, &c.

3 Et cum in dicto tormento ſuppoſitus ſtetiſſet per ſpacium duorum Miſerere, & aliud ab eo haberi non poſſet D. mandauit eundem C. à dicto tormento amoueri, & ad locum ſuum reponi, animo, &c.

1 *Forma decreti, quando infertur tormentum ſibilorum.*
2 *Concluſio examinis poſt dictum tormentum illatum.*

De

De formula Decreti interponendi quando infertur tormentum ſibilorum. Cap. XII.

1 TVnc † D. viſa pertinacia ipſius C. Viſis, &c. pro veritate habenda, cum aliter ab eo haberi non poſſet, & ipſe C. tormento funis ob minorem ætatem torqueri non valeret mandauit eundem ad locum tormentorum adduci, ac tormento ſibilorum ſupponi, & cruciari.

Qui ſic adductus antequam ſibila ad eius manus accommodarentur fuit pluries per D. benigne monitus ad veritatem dicendam, quia aliàs dicto tormento cruciabitur.

Reſpondit, &c.

Et cum veritatem conſtanter nollet fateri, D. mandauit dictum C. eidem tormento ſupponi, & in eo tormentari.

Qui ſic tormento ſuppoſitus, manibus ante iunctis, & inter binos earum ſingulos digitos ſibilis accõmodatis, & cuſtode carcerum, illa funiculo currente fortiter comprimente clamare cepit alta voce, Ohime, &c.

2 Cumque in dicto tormẽto ſic ſuppoſitus ſtetiſſet per ſpacium trium Pater noſter, & aliud ab eo haberi non poſſet D. mandauit eundem Conſtitutum à dicto tormento amoueri, & ad locum ſuum reponi, animo, &c.

S V M M A R I V M.

1 Forma Decreti, quando Iudex mandat pueros ferula cedi.
2 Concluſio examinis poſt tormentum predictum illatum.
3 Formas aliquas ponit author.

De forma Decreti interponendi quando mandatur cedi ferulâ pueros. Cap. XIII.

1 TVnc † Dominus viſa, &c. ſtantibus, &c. pro veritate habenda ab ipſo Conſtituto; cum aliter ab eo haberi non poſſet: mandauit ipſum Conſtitutum adduci ad locum tormentorum, ibique ſpoliari, & ad funem manibus ante faciem alligari ad effectum, vt ferula cedatur, cum ob eius minorem ætatem torqueri minime valeret.

Qui ſic adductus, ſpoliatus, & manibus ad funem ante faciem alligatis, fuit pluries per D. benigne monitus ad veritatem fatendam,

& quod ſic patiatur ferula cedi, prout cederetur ſi in eius obſtinatione perſeuerabit.

Reſpondit, &c.

Tunc Dominus cum præfatus conſtitutus in eius obſtinatione perſiſteret, mandauit ipſum per carcerum cuſtodem ferula cedi.

Qui cum ſic cederetur clamare cepit, Ohime, ohime, &c.

Et pluries monitus, &c.

Reſpondit, &c.

2 † Tunc D. cum pluribus, & pluribus verberibus ceſus ipſe C. nihil fateri vellet, & aliud ab eo haberi non poſſet mandauit ipſum diſſolui, reueſtiri, & ad locum ſuum reponi animo, &c. cum ſtetiſſet ſic in dicto tormento ſuppoſitus per ſpacium trium miſerere.

3 † Supradictas tibi formulas ante oculos ſubieci, vt videre poſſis quomodo ad tormenta procedendum ſit quando caſus occurrerit.

SVMMARIVM.

1 *Si reus in tormentis deficiat, debet de hoc fieri mentio in ipſo examine.*

2 *Et Notarius debet exprimere, tam modum deficiendi, quam depoſitionis à tormentis, item & remediorum, quæ tali torto ſic deficienti adhibentur.*

3 *Iudex non debet aſpernari motus qui fiunt per reos in tormentis poſitos, ex quibus poteſt conijcere quod in illis deficiat.*

4 *Signa quæ ſolent indicare tortum in tormentis deficere.*

7 *Iudex quid facere debeat ſi reus oſtẽdat ſigna deficiendi in tormentis.*

8 *Iudex debet eſſe circumſpectus, vt ne ſibi fiat impoſtura à reo, aut ne dum ei non credit illum morti tradat.*

9 *Iudex ſemper debet aſſiſtere dum reus manet in tormentis.*

10 *Iudex cuius culpa, vel negligentia reus moritur in tormentis, non excuſatur à pœna extraordinaria pro modo culpæ.*

11 *Forma deſcribendi modos, quibus reus tortus in tormentis deficit, vel deficere videtur, & remedia, quæ à Iudice adhibentur.*

12 *Iudex poteſt accerſiri facere Medicos ad effectum, vt videant reos deficientes, & referant nunquid deſiſtendum ſit à tormentis, an vero in illis progrediendum vlterius.*

13 *Forma adhibendi tales medicos, & alios peritos.*

14 *Forma relationis Medici.*

15 *Concluſio examinis.*

Quid faciendum ſi reus in tormentis deficiat.

Cap. XIV.

1 SI reus in tormento defecerit prout non raro accidit, erit de hoc pariter facienda mentio, prout de aliis omnibus actibus, vt ſuperius tibi dixi, ad-
2 uertendo † vt Notarius exprimat tam modum deficiendi, quàm depoſitionis de tormentis, aſperſionis aquæ, vel aceti in faciem torti, qui defecit, vel aliorum remediorum adhibitorum, motuum denique
3 omnium eiuſdem, Clar. quæſt. 64. verſ. Iudex autem. † Et quemadmodum aſpernari non debes, & pro nihilo habere motus, qui fiunt per ipſos reos dum pendent in tormentis, ex quibus coniecturari po-
4 teſt, quòd illa ferre non valeant, & quod in eis deficiunt; † vt puta, ſi ſpumas ex ore emittant, ſi palleſcant nimis, ſi in ſudorem vertantur
5 nimium, ſi loqui non poſſint, & ſimilia; ita pariter non debes nimis credulus eſſe, & timidus, ſi prædicta ſigna videris, vt ſtatim mandes
6 reum de tormentis deponi; † etenim (vt ſuperius te admonui) plerumque illa per reos malitioſè fiunt, vt ſic Iudices inducant ad deſiſtendum à tormentis vlterius inferendis.
7 Ideo poteris vehementius tunc, & crebrius vrgere reum ad reſpondendum, quaſſari facere funem, eius nares, vel ſulphure, vel charta, vel petiis lineis, aut aliis ſimilibus accenſis ſuffumigare, vt dignoſcere poſſis an re vera reus tortus defecerit, an vero defeciſſe diſſimulet: quod & faciendum eſt vbi reus dormiat, vel dormire fingat; his enim artibus plùries malitioſorum reorum artes deteguntur, & eluduntur, prout ego plùries expertus ſum, & ſic euentum comprobatum
8 vidi. † Fac igitur vt ſis bene oculatus cauendo ne, aut tibi nimis credulo fiat impoſtura, aut dum nimis durus exiſtis reos tortos neci tradas. Boſſ. in tit. de tortu. num. 34. Clar. quæſt. 64. verſ. Iudex autem.
9 Præcipue autem te moneo, vt ſemper, dum reus eſt in tormentis præ-
10 ſens illi adſis, nec vnquam illius curam alteri committas: † quoniam, ſi quid mali acciderit, nequaquam excuſaberis ex eo, quòd præſens non fueris à pæna ſaltem extraordinaria pro modo culpæ, Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. caſ. 340. num. 13. verſ. in dubio. & omnino teneberis in ſtricto Dei omnipotentis Iudicio, coram quo omnium factorum noſtrorum nobis ratio erit reddenda.

Forma autem erit huiuſmodi, videlicet.

11 Et cum dictus Conſtitutus videretur in tormentis deficere, dictus D. mandauit ipſum leuiter de tortura deponi, & ſuper [illegible] de ligno &

modari.

Qui ſic depoſitus, & ſuper dicta ſede lignea accommodatus, cum licet pluries interrogatus, commotus, & quaſſatus reſponſum non daret, nec ad animum rediret, imo ſemimortui imaginem præſeferret D. mandauit in eius faciem aquam frigidam guttatim inſpergi, vel eius frontem, & tempora, & nares, & guttur aceto roſaceo madefieri, vel nares ipſius ſulphure, aut petiis lineis accenſis ſuffumigari, &c.

Quibus peractis præfatus C. in ſe rediens fuit per D. Interrogatus, &c.

Et ſi videbitur tibi ex aliqua cauſa in tortura vlterius procedendum, & falſa ſubeſſe ſigna, & cauſas, mandabis ipſum C. denuo in torturam eleuari hoc modo, videlicet.

Tunc Dominus cum videret dictum Conſtitutum nullo morbo grauari, ſed ipſum commentitias cauſas, & ſigna ad torturam euitandam excogitare, & confingere, mandauit eundem in funem denuo eleuari.

12 Poſſes etiam ad maiorem cautelam accerſiri facere aliquem medicum; per quem dictum tortum videri faceres: & ſi ille referret non eſſe periculum, & poſſe procedi ad vlteriorem torturam, ad illam animoſe progredi poteris hoc modo videlicet.

13 Tunc D. mandauit vocari N. Phyſicum carcerum ad effectum inſpici faciendi dictum Conſtitutum nunquid vere aliquo accidente laboret, quominus vlterius torqueri valeat.

14 Qui N. vocatus delato ſibi iuramento veritatis dicendæ prout tactis, &c. iurauit, ac ſibi per D. mandato, vt præſentem C. bene inſpiciat, & an vlterius in tortura ſine periculo procedi poſsit referat: dictoque C. per ipſum N. bene viſo, & inſpecto eiuſque pulſibus, fronte, & pectore manu pertentatis ad opportunas D. interrogationes.

Reſpondit, &c.

Tunc Dominus viſis, & auditis prædictis mandauit ipſum Conſtitutum denuo in funem eleuari, &c. vel diſligari, etc. et ad locum ſuum reponi, etc. cum ſtetiſſet, etc. proſequendo vt alias ſuperius oſtendi.

S V M M A R I V M.

1 *Forma ratificationis recipienda.*
2 *Concluſio examinis in quo accepta fuit ratificatio prædicta.*
3 *Reo confeſſo qui ratificauit eſt aſsignandus terminus ad dicendum contra confeſsionem.*
4 *Reus poteſt deducere, & probare contra propriam confeſsionem.*

Imo

5 *Imo poteſt illam reuocare probando erroneam eſſe.*
6 *Terminus reo confeſſo, qui ratificauit, aſsignari debet etiam non petenti.*
7 *Iudex poſt acceptam ratificationem poteſt torquere reum ſuper ſociјs, complicibus, & alijs delictis.*
8 *Et tunc non debet aſsignare terminum ſtatim poſt acceptam ratificationem, ſed prius vlterius progredi.*
9 *Forma torquendi reum ſuper alijs delictis, ſocijs, complicibus, &c. remiſsiue.*
10 *Reus, qui tortus ſuper alijs, &c. alia delicta faſſus fuit debet illa pariter ratificare.*

De modo ſeruando in recipiendis ratificationibus. Cap. X V.

1 Reſtat † modo, vt ratificationum recipiendarũ formulam ſupponam. Dixi enim tibi ſuperius, quòd reus confeſſus in tortura debet poſtero die reduci coram Iudice ad effectum vt ratificet ea, quæ in tormentis faſſus fuit, Dixi ſupra eod. lib. cap. 5.

Talis autem erit formula, videlicet,

Conſtitutus perſonaliter, &c. coram, &c. in tali loco, &c. qui, delato ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, &c. iurauit fuit per D.

Interrogatus, an vltra ea, quæ ſuperius dixit in alijs ſuis conſtitutis, & præſertim ea quæ faſſus fuit in examine heſterno occurrat ſibi aliquid aliud ex ſe ipſo dicere, & quid.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, an ea omnia, quæ heſterna die in tormẽtis faſſus fuit, vera fuerint & ſint, eaque pro veritate dixerit, & faſſus fuerit.

Reſpondit, &c.

Interrogatus, an ſit paratus, et velit modo extra tormenta ea omnia approbare, et ratificare.

Reſpondit, etc.

Interrogatus, vt modo ſummatim et in ſubſtantia recenſeat omnia ea, quæ faſſus fuit in dicto ſuo examine heſterna die facto in tormentis.

Reſpondit, Io confeſſai hieri per la verità, etc.

Et lecto ſibi per me, etc. de mandato D. dicto eius examine de verbo ad verbum, prout iacet ad claram ipſius C. intelligentiam, eoque per ipſum bene audito et intellecto, vt aſſeruit fuit per D. etc.

Vel ſic.

Tunc Dominns mandauit mihi notario, vt ad claram ipſius Conſtituti intelligentiam ſibi legerem dictum eius examen de verbo ad verbum, prout iacet, vel in ea parte incipiendo ibi; Signore la verità è queſta, vſque ibi, Me vi racomando per l'amore d'Iddio.

Quo lecto, & per ipſum C. bene audito et intellecto; vt aſſeruit; fuit per D.

Interrogatus, an prædicta, quæ ſibi modo legi audiuit fuerint à ſe dicta, & depoſita modo, et forma, prout iacent in dicto examine.

Reſpondit, etc.

Interrogatus, an prædictis velit aliquid addere, vel demere, an vero potius intendat ea omnia ratificare, et approbare, et an cum effectu prædicta omnia tanquam vera, et à ſe pro veritate dicta, et confeſſata approbet, & ratificet.

Reſpondit, etc.

Ex tunc Dominus acceptatis, etc.

Vel ſic poſt interrogatoriũ Interrogatus, an ſit paratus, etc. omiſſis aliis ſequere, vt infra, videlicet.

Et lecto ſibi per me de mandato D. eius examine heſterna die ſibi facto, ac omnibus in eo contentis de verbo ad verbum prout iacent ad claram ipſius C. intelligentiam, et per ipſum bene audito, et intellecto, ac bene auditis, et intellectis, vt aſſeruit fuit per D.

Interrogatus, an prædicta, quæ modo ſibi legi audiuit; ſint illa eadem, quæ ipſe C. in ſuo examine heſterno faſſus fuit, et quæ modo dixit ſe pro veritate dixiſſe, et faſſum fuiſſe.

Reſpondit, etc.

Interrogatus, an prædictis intendat, et velit aliquid addere vel detrahere.

Reſpondit, &c.

Et Domino dicente, et ipſum Conſtitutum monente, vt bene aduertat, an aliquid in dicto examine fuerit per ipſum Conſtitutum dictum, quod verum non ſit, vel aliquid tacitum, et omiſſum quod verum ſit, et illud addat vel corrigat pro veritate; et ſi veritatem faſſus fuit non dubitet illam ad præſens ratificare; ſi vero illam minime dixit non terreatur metu tormentorum, quo minus illa improbet quæ vera non ſint; præſertim ſi aliquem indebite nominauit, conſiderans, quòd de eius ſalute tractatur, licet non ſit vnquam deſperandum de gratia Principis.

Reſpondit, Faccia Dio: tutto quello che hò detto è vero, e lo confermo, nè voglio aggiungerui, ò leuarne coſa alcuna.

Interrogatus, an ergo prædicta approbet et ratificet in omnibus, et per omnia prout iacent.

Re-

Reſpondit, Signor sì, che io, etc.

2 Tunc D. ſedens, etc. acceptatis, etc. examen dimiſit, et mandauit ipſum Conſtitutum poni ad largam, copiamque dictæ ſuæ confeſsionis, et conſtitutorum volenti decreuit cum termino trium dierum ad faciendum ſuas defenſiones Marſil. in ſua pract. 6. quoniam. num. 1. Maran. in ſuo Spec. 6. par. in 14. actu. num. 15. omni meliori modo.

3 Iſte terminus trium dierum poteſt aſsignari etiam breuior, Clar. quæſt. 64. verſ. ſin autem. ſed tamen dandus eſt omnino aliquis termi-
4 nus ad dicendum contra dictam confeſsionem, † quia contra propriã confeſsionem poteſt reus multa deducere, et probare, Clar. quæſt. 55.
5 per totam † imò poteſt etiam, illam reuocare probando erroneam
6 eſſe, et eſſet abſoluẽdus. Clar. d. quæſt. 55. verſ. ſed pone. † Et licet reus confeſsus terminum prædictum non peteret ſibi dari, dari tamen debet. Clar. quæſt. 65. verſ. f. in fin. et quæſt. 49. verſ. ſed nunquid et verſ. eſt igitur. Aliæ verò clauſulæ, de quibus ſuperius mentionem fecimus vbi tractatum eſt de publicatione proceſſus; nequaquam neceſſariæ ſunt in dicto decreto, Clar. quæſt. 61, verſ. ſed quæro, et Chart. in ſua pract. interrog. reo. in fin.

7 Recepta ratificatione ſolet etiam quandoque torqueri reus, vt alia delicta fateatur, complices, fautores, et receptatores propalet,
8 vel alias alia de cauſa, † et tunc non interponitur decretum prædictum ſtatim poſt rationem acceptam, ſed vlterius interrogatur reus hoc vel ſimili modo, videlicet.

9 Interrogatus, vt modo pro vlteriori veritate dicat an aliquos alios habuerit complices, et fautores ad delicta prædicta committẽda, et an aliqua alia delicta vltra prædicta iam faſſa perpetrauerit.

Reſpondit, etc.

Verum quia de hoc plene tractatum habebis inferius vbi de recognitione banniti tractabimus infra lib. 6. cap. 4. & ibi etiam formulas appoſui ideo hic omitto formam tradere, ne pluries eadem videar inculcare.

10 † Si reus ſic ſuper alijs tortus alia fatebitur delicta, debebunt illa pariter per eundẽ ratificari ſequẽti die iuxta formã ſuperius poſitam. Si verò aliquid aliud ab eo habere non potueris, tunc eundem de tormentis deponi, diſligari, & ad largam poni mandabis cum decreto ſuperius annotato.

Finis Libri Quarti.

LIBER QVINTVS

SVMMARIVM.

1 *Quomodo contra reum contumacem procedendum ſit.*
2 *Contra contumacem ſi extent legitima indicia monitorium ſeu inquiſitio formari debet.*
3 *Citatio ad ſe excuſandum à delictis in Monitorio, ſeu inquiſitione contentatis cum eorum inſertione reo tranſmittenda eſt.*
4 *Reus contumax ſeruatis ſeruandis condemnari poteſt.*
5 *Legitima indicia extare debent, vt Monitorium, ſeu inquiſitio tranſmitti poſsit.*
6 *Legitima indicia qualia eſſe debent boo vaſu.*
7 *Opinio vehemens contra aliquem ex probabilibus argumentis reſultans ſufficit ad tranſmittendum Monitorium, ſiue inquiſitionem.*
8 *Indicia debilia debent coadiuuari.*
9 *Fuga ante inquiſitionem qualiter probetur.*
10 *Fuga iunctis alijs indicijs eſt ſufficiens ad tranſmittendum inquiſitionem.*
11 *Iudex cuncta rimari debet, & rerum ordinem plena inquiſitione diſcutere.*
12 *Vita hominis nihil eſt carius.*
13 *Dignitas vitæ æquiparatur.*
14 *Diuitiæ ſunt ſecundus ſanguis hominis.*
15 *Contumaces condemnati poſſunt impunè offendi.*
16 *Iudex qui innocentem damnat qui poſtea occiditur non excuſatur à grauiſsima pœna.*
17 *Monitorium, ſiue citatio cum inquiſitione debet legitimè exequi, aliàs omnia, quæ ſequitur, eſſent ipſo iure nulla.*
18 *Citationes omnes legitimè exequi debent, quia defectus citationis annullat omnes actus deſuper factos.*

19 Monitorium, ſeu inquiſitio qualiter exequi debeat; vt dicatur legitimè facta executio.
20 Domi reus citari poteſt, & de qua domo intelligendum ſit.
21 In exequendis Monitorijs inquiſitionibus, & citationibus attendi debet ſtylus, & conſuetudo locorum, illiſque inhærendum eſt.
22 Ante inquiſitionem de corpore delicti conſtare debet.
23 In Monitorio, quod ſecundum ſtylum Vrbis formatur; quæ ſolemnitates requiruntur.
24 Executo Monitorio fit relatio executionis, ſeruantur termini, & deinde reus contumax condemnatur.
25 Extra Romanam Curiam non fiunt monitoria ſed inquiſitiones.
26 Inquiſitiones quas ſolemnitates habere debeant.
27 Inquiſitiones ſcribuntur in libris actorum Curiæ.
28 Inquiſitionum tenores inſeruntur in citatione prima, quæ reo contumaci tranſmittitur.
29 Citatio cum inſertione inquiſitionis qualiter concipi debeat.
30 Condemnationem contumacis quæ præcedere debeant.
31 Formæ variantur ſecundum varias variarum Curiarum conſuetudines & practicas.
32 Conſuetudo, & practica locorum obſeruanda eſt.

De modo procedendi in contumaciam contra delinquentem. Cap. I.

HACTENVS diſſeruimus quomodo formandus
ſit proceſſus contra reum captum, & in fortiis Cu-
1 riæ detentum, † videamus modo quomodo contra
2 contumacem procedendum ſit. Vt breuiter dico, †
quòd ſi delinquens capi non potuerit, tunc conſide-
rare debebis, an legitima fuerint contra ipſum in-
dicia ex proceſſu deſuper fabricato acquiſita: & ſi
ſic, tunc contra eundem monitorium ſeu inquiſitionem formabis,
3 eiuſque copiam cum citatione ad ſe excuſandum à delictis in dicta
inquiſitione, ſeu monitorio intentatis iuxta formas inferius traditas
4 ipſi reo contumaci tranſmittes. † Et ſi infra terminum ibi aſsigna-
tum, ille ſic citatus non comparuerit, tunc ſeruatis ſeruandis contra
eundem ad ſententiam condemnatoriã deuenire poteris. Clar. quæſt.
5 31. in princ. † Dixi legitima indicia, quia non quælibet iudicia ſuffi-
cere debent ad tranſmittendam inquiſitionem, ſed tantummodo il-
la, quæ legitima ſunt, Chart. de execut. ſenten. c. fi. num. 59. & 139.
6 † Intelligo autem legitima hoc caſu, non (prout aliqui intelligunt)

ea tantum, quæ ſunt ſufficientia ad torturam, Natt.conſil.594.nu.14.
vol.3. ſed etiam ea quæ non ſunt adeo grauia, legitima tamen, & à
iure approbata; Chart. d. c. fin.num. 139. quod erit arbitrio Iudicis
7 relinquendum, Conrad.in pract.in tit.de inquiſit.num.33.† & volue-
runt nonnulli ſufficere vehementem opinionem, contra aliquem ex
probabilibus argumentis reſultantem. Clar.quæſt.20. ver.ad forman
8 dum, ibi Nihilominus. Benè verum eſt, † quòd ſi indicia ſint debilia,
9 debebunt aliquo modo coadiuuari. † Ideo ſolet prius citari reus ad
informandam Curiam ſub aliqua pœna pecuniaria, & non comparens
requiri, & (ſi videbitur) deinde mulctari: deque his omnibus apud
acta menſio fieri debebit, antequàm ad tranſmiſſionem Monitorij
procedatur, quia tunc reo ſic citato non comparente dicetur conſta
10 re de eius fuga ante inquiſitionem, quæ fuga iunctis aliis præexiſten-
tibus indiciis ſufficit poſtea ad tranſmittendum inquiſitionem præ-
dictam: Clar.d.q.20. verſ. ad formandum, in fin. & hæc eſt bona pra-
11 ctica, & ita vidi obſeruari à doctiſſimis viris. † Et meritò quidem cir
ca prædicta eſt ordo rerum plena inquiſitione diſcutiendus, & cuncta
ſunt diligentiſſime rimanda, & conſideranda, Rol.conſ.51.nu.1.lib.2.
12 cum plerumque agatur de vita hominis, † qua nihil eſt carius; Vaſq.
13 controuerſ.Illuſtr.lib.1.capit.18.num.9. vel de dignitate, † quæ vi-
tæ æquiparatur, Barba. conſ.71.col.4.vol.2. vel demum de fortunis,
14 † quæ ſunt ſecundus ſanguis hominis, Iaſ.in l. nequicquam, §. vbi de-
15 cretum, num.2.in fi.ff.de offic.proconſ. & lega. Et tu ſcis: † quòd ta-
les, ſic capitaliter condemnati vigore conſtitutionum ſummorum
Pontificum impunè poſſunt occidi. Sixtus V. poſt alios in conſtit. 5.
16 contra homicidas, &c. † Quare ſi quis innocens damnatus interfice-
retur, neſcio quomodo, tu qui eum damnares à grauiſſima pœna ex-
cuſari poſſes. Vaſq. vbi ſup. d.cap.18.num.26. Circa traſmiſſionem
autem monitorii, ſeu inquiſitionis, illud maxime aduertere debueris,
17 † vt legitime exequatur, quia ſi minus legitime exequeretur proceſ-
ſus, & ſententia, & omnia quæ inde ſequerentur eſſent ipſo iure nul-
18 la. Clar.quæſt.31.in princ. † Et idem obſeruare debueris in omnibus
citationibus, quia defectus citationis reddit nullos omnes actus de-
inde factos, Clar.d. quæſt.31.verſ.1.& ſeq.
19 † Nec tamen neceſſarium eſt (prout aliqui voluerunt) quòd inqui-
ſitio prædicta perſonaliter intimetur ad hoc vt poſſit quis tanquam
contumax condemnari, ſed ſufficit ſi ad domum intimetur dimiſſa co
pia dictæ inquiſitionis, & ita obſeruat ſtylus, & conſuetudo omnium
20 Curiarum. Cla.d.quæſt.31.verſ.dictum eſt, & verſ.ſeq. † Intellige
autem de domo in qua ipſe reus inhabitare, & ſedem habere conſue-
21 uerat. Clar.d. quæſt.31.& d.verſ.dictum eſt ibi, & quod talis, &c. †
Quia tamen omnes loci habent vel ſtatuta, vel proprios ſtylos, et con

H ſuetu-

ſuetudines circa prædicta illis erit inherendum, nec aliquo modo erit
21 ab eis recedendum. Clar.d.quæſt.31.verſ.quæro modo. † Debet etiã
conſtare de corpore delicti, aliàs enim ſi de eo non prius conſtaret,
non poſſet aliquid poſtea fieri, et ſi fieret, eſſet omnino nullum, et in-
23 ualidum. Clar. quæſt. 4. † In monitorio quod formari ſolet ſecun-
dum ſtylum Romanæ Curiæ in Vrbe apponi debet nomen, et officiũ
Iudicis inquirentis, nomen inquiſiti, terminus qui datur ad compa-
rendum, pæna ſub qua inquiſitus citatur tota ſeries delicti, quod in-
tentatur cum annotatione temporum, et locorum, Niſi ſint delicta
quæ habeant tractum ſucceſſiuum, Dec.conſil, 18. nu. 72. et ſeqq.lib.
1. & aliarum circunſtantiarum iuxta quòd conſtat in proceſſu infor-
matiuo. Chart.de exec.ſent.in præf.nu. 15.& in c.fin.num.149. Item
modus exequendi, comminatio procedendi ad vlteriora ſi reus non
compareat, tempus, et locus in quo formatur, ſubſcriptio denique ip-
ſius Iudicis, Habes per Clar. quæſt. 31. per tot. et per Foller. in ſua
24 pract.in verbo, vel eos verbaliter citari faciat per tot. † Cum autem
fuerit exequutum, fit relatio exequutionis prædictæ per nuncium
apud acta Curiæ, Foller.in dict. pract.in verbo, fiat relatio nuncij.et
deinde expectatur, quòd tranſeat tempus aſſignatum ad comparen-
dum, quo lapſo formantur aliæ citationes ad docendum paruiſſe mo
nitorio pænali contra reum formato, executo, et in actis reprodu-
cto, et dicendum contra, ac demum citatur reus ad ſententiam.
25 † Extra vero Romanam Curiam, et, vt aiunt, in partibus non fiunt
26 monitoria, ſed inquiſitiones iuxta ſuperius poſitam formam, † quæ
quidem inquiſitiones pariter continere debent nomen Iudicis inqui
rentis, et eius officium nomen inquiſiti, et totam ſeriem delicti, vt ſu-
pra dictum eſt, tempus, et locum in quo formatur, et ſubſcriptionem
Iudicis inquirentis, Clar.dict.quæſt.31.verſ.per D. et Foller.d.verbo,
27 vel eos verbaliter citari faciat nu. 4. et huiuſmodi inquiſitiones ſcri
28 buntur in libro actorum Curiæ, † & deinde earũ tenores inſeruntur
in Citatione, quæ fit de mandato Iudicis tali inquiſito contumaci,
dimiſſa eiuſdem copia domi, vel perſonaliter, aut aliàs prout fieri
29 potuit ſecundum conſuetudinem loci † quatenus infra certum termi
num comparere debeat ad reſpondendum dictæ inquiſitioni cum
comminatione, quòd aliàs ipſo nõ comparente ad vlteriora, procede
tur. Foller.in dict.ſua pract.in verbo vel eos verbaliter, &c.num. 3. et
30 ſeq. † Et ſi talis ſic citatus non compareat; ſi eſt ſtylus, quòd alia ci-
tatio ſimilis tranſmittatur abſque tamen inſertione inquiſitionis: illa
tranſmittitur; poſtea reus in banno ponitur, ac deinde fit eidem in-
timatio, qualiter fuit in banno poſitus, niſi infra certum terminum
comparuerit, Foller. in d.pract. in verbo Banniatur, et demum ſi ad-
huc in contumacia perſiſtat, citatur ad ſententiam. Hæc citatio non

generalis inſtantiam, Vitalini in tractat. de maleſi. in rubric. de citatio. num. 21. & 15. tenore præſentium præcipimus, et expreſſe mandamus, quatenus infra triduum proximum, cap. olim et c. fi. ext. de reſcri. Vitalin. vbi ſup. num. 21. ab executione præſentium computandum, cuius primus dies pro primo, ſecundus pro ſecundo, tertius pro tertio, et peremptorio termino tibi aſſignatur, Follerius in ſua prac. in verbo, vel eos verbaliter citari faciat num. 5. et 22. et nu. 40. et Vide, Vitalin. vbi ſup. num. 11. ſub pœna confeſſatorum criminum, et delictorum, de quibus imputaris, vltimi ſupplicij, et confiſcationis omnium bonorum tuorum, mobilium et immobilium, iurium, et actionum, ac debitorum nominum, Cenſuum, Societatem, et locorum Montium præſentium, et futurorum vide Clar. quæſt. 78. verſ. vlterius quæro. vbique locorum exiſtentium, debeas coram Nobis, ſeu infraſcripto noſtro in criminalibus Locumtenente vt ſciat vbi debeat comparere Foller. vbi ſupra num. 4. Clar. d. ver. per D. N. quæſt. 31. perſonaliter per te ipſum Foller. vbi ſup. num. 8. comparuiſſe, et te præſentaſſe ad te excuſandum exculpandum, et defendendum ab infraſcriptis criminibus, et exceſsibus per te commiſſis et patratis, Cla. quæſt. 31. ver. quæro modo. et ſignanter ſuper eo, quod cum alias de anno 1592. menſe Maij Clar. quæſt. 51. verſ. quod de anno, nulla ſaltem legitima cauſa ſubſiſtente, Fabritium N. de Capua in Alma Vrbe prope Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Populo nuncupatæ, cum enſe denudato agreſſus fuiſſes, illumque in brachio ſiniſtro vnico graui vulnere cum debilitatione eiuſdem brachij affeciſſes, et poſtea de eodem Anno, et menſe Auguſti, per Acta infraſcripti Notarij pace cum eodem mediantibus communibus amicis inita, delicti prædicti veniam obtinuiſſes, debuiſſeſque propterea non modo nihil aliud mali contra prædictum Fabritium cogitare, aut moliri; ſed ab omni ſcelere ſaltem quantum humana patitur fragilitas, abſtinere. Nihilominus gratie immemor prædictæ, neque conſiderans, quam graue et turpe facinus ſit pacem frangere, præcipue homicidium infamum committendo, quod omni Iure ſemper prohibitum ſub grauiſſimis pœnis extitit, legumque, & ſacrorum Canonum, ac ſacrarum ſummorum Pontificum Conſtitutionum iuſſa, & præſcripta paruipendens, immo illis expreſſe contraueniens, temere, doloſe, & appenſatè. Cla. d. quæſt. 31. verſ. ſcienter, & doloſe. animoque, & intentione infraſcriptum delictum, & homicidium cum fractione pacis committendi de præſenti anno [illegible] & Menſe [illegible] ſeu alio veriori tempore, armatus archibuſio longo ad rotam puluere, & pileis plumbeis onuſto, omnibuſque rebus ad necandum neceſſariis inſtructo, noctis tempore neſcitur quo ſpiritu, niſi diabolico ductus prope domum dicti Fabricij, in via Ferratina nuncupata, exiſtentium in quodam horto do-

to domui prædictæ coherente in inſidiis te poſuiſti, expectans, quòd dictus Fabritius, quem extra domum eſſe facile noueras ad eam reuerteretur, vt eum interficeres. Cumque prædictus Fabritius circa horam ſextam noctis tutè, & ſe cure nil ſibi mali euenturum cogitans domum reuerſus fuiſſet aſſociatus ſolummodo ab Antonio eius famulo, oſtiumque domus prædictæ pulſare cæpiſſet, tu progrediens ex inſidiis prædictis eundem Fabritium adhortus fuiſti, & dicendo ei, bona notte, contra eundem dictum archibuſium quem geſtabas, exonerasti, magnoque lætali vulnere in flanco de vno ad aliud latus penetrante vulneraſti, ex quo quidem vulnere illinc ad duas horas prædictus Fabritius mortuus remanſit, eiuſq; cadauer Eccleſiaſticæ ſepult. traditum fuit, et his peractis in fugam te dediſti, pœnas propterea in dictis legibus, ſacris canonibus, et ſacris ſummorum Pontificum cõſtitutionibus impoſitas, et inflictas temerè, et damnabiliter incurrẽdo: Rebuſque aliis, &c. Alioquin, &c. Foller. in dict. ver. vel eos, &c. num. 3. Vital. in. de maleſ. in rub. de cita. num. 3. Volumus autem præſens noſtrum monitorium, tibi perſonaliter, ſi perſona tua commode haberi poterit, An debeat prius conſtare, quòd fuerit facta diligẽtia de perſonaliter reperiendo, et quod non. Foller. vbi ſupra num. 18. Clar. d. quæſt. 31 verſ. ſed nunquid. ſin autem domi tuæ ſolitæ habitationis, Vide Chart. de execut. ſent. d. ſi. num. 182. quatenus illam habeas in Vrbe, et ad valuas Curiæ noſtræ; alîas ad eaſdem valuas et in acie Campi Flore dimiſſis ibi illius copiis affixis præſentari, et intimari, Qualiter ſit citatio intimanda attenditur ſtylus vel ſtatutum loci Clar. d. quæſt. 31. verſ. dictum eſt. illudque ſic executum ita te arctare, et afficere, ac ſi perſonaliter, et magis legitime exequutum foret. Certificantes nihilominus te quòd ſi in dicto termino non comparueris: Nos, ſiue infraſcriptus noſter in criminalibus locumtenens ſeruatis quatuor terminis in ſimilibus ſeruari ſolitis iuxta ſtylum Curiæ noſtræ ad declarationem incurſus pœnarum prædictarum, illarũque legitimam exequutionem contra te procedemus ſue procedet cõtumacia, et abſentia tua, ac aliis in contrarium forſan facientibus non oſtantibus quibuſcumque, nec comminatio requiritur, Vitalin. in tractat. de maleſ. in rub. de citat. num. 3. In quorum, &c. Dat. in Palatio noſtræ ſolitæ reſidentiæ, Foller. d. verb. vel eos, &c. num. 3. hac die . . . men . . . Marcus Aurelius de domo locumtenens, locus ✝ ſigilli, Antonius Bartolettus pro Charitate Notarius.

Formato ſic vt ſupra monitorio illoque exquuto, et in actis reproducto cum fide executionis per Curſorem, ſeu mandatarium in calce, ſeu à tergo eiuſdem annotata. Relatio nuncii eſt de ſubſtantia citationis, et in actis debet ſcribi ſeriatim, Foller. in ſua pract. in verbo fiat relatio nuncii lapſoque dicto termino trium dierum in dicto monitorio

nitorio aſſignato, quod incipit currere à die executionis excluſiue, Vitalin. in d.rubr. de citatio. num. 27. citatur deinde reus infraſcriptis modis, videlicet.

Prima citatio die 16. Octob.

1 † Illuſtriſſimo Domino Gubernatore. Citetur Sempronius N. ex aduerſo principalis ad docendum ſe paruiſſe monitorio pœnali contra eum formato, exequuto, & in actis legitime reproducto, ac dicendum contra primo pro prima dilatione ad primam diem, inſtante Fiſco. Charitas Not.

Dicit non eſſe neceſſarium huiuſmodi accuſationem, Chart. de execut. ſent. in fin. num. 197. & ſequen.

Facta relatione, comparuit ſubſtitutus fiſcalis accuſauit contumaciam, & inſtetit mandari, citari ſecundo pro ſecunda.

Secundo citatio die 18. Octobr.

Citetur Sempronius, &c. ad docen. &c. ſecundo pro ſecunda dilatione ad p. d. inſtante Fiſco. Charitas Notarius.

Facta relatione comparuit ſubſtitutus fiſcalis, vt ſupra, & obtinuit citari tertio pro tertia.

Tertio citatio die 20. Octob.

Citetur Sempronius, &c. ad docendum, &c. tertio pro tertia dilatione ad primam diem, inſtante Fiſco. Charitas Not.

Facta relatione ſubſtitutus fiſcalis obtinuit quarto pro quarta, & ſuper abundanti.

Quarto Citatio die 22. Octob.

Citetur ſempronius, &c. ad dicendum, &c. quarto pro quarta, & ſuper abundanti dilatione ad primam diem inſtante Fiſco. Char. N.

Facta relatione ſubſtitutus fiſcalis, obtinuit citari ad ſententiam.

5 *Forma citationis ſine inquiſitione.*
6 *Forma alterius citationis ad reſpondendum inquiſitioni.*
7 *Forma banni, quòd publicatur contra contumaces.*
8 *Forma intimationis banni.*
9 *Forma citationis ad ſententiam.*
10 *Citatio ad ſententiam poſt bannum, ſecundum aliquos non eſt neceſſaria; conſuetudini tamen locorum inhærendum eſſe monet author.*

Forma inquiſitionis ſecundum ſtylum de partibus, & banni, ac citationum quibus ad ſententiam deuenitur. Cap. III.

FOrma inquiſitionis, & executionis illorum iuxta ſtylum, quem vocant de partibus, talis eſt, prout infra videlicet.

1 † Hæc eſt quædam inquiſitio ſiue titulus inquiſitionis, quæ fit, & fieri intenditur per Mag. & Excellen. D. N. Iudicem ex eius mero officio, auctoritate, poteſtate, arbitrio, atque balia, & ad querelam B. & ad inſtantiam Mag. Domini Procuratoris fiſcalis, vel, & ad denunciationem [illegible], & aduerſus Sempronium N. de tali loco incolam Ciuitatis, & homicidam, & fractorem pacis in eo, In eo, & ſuper eo, quòd fama publica præcedente, & clamoſa inſinuatione ſic referente, non quidem à maleuolis, & ſuſpectis, ſed potius ab honeſtis & veridicis hominibus, & perſonis non ſemel tantum, ſed ſæpe, & ſæpius ad aures, & notitiam dicti D. Iudicis, etiam per modum notorij, auditu, relatuque peruenit, quod cum alias de anno &c. & ſequere narrando ſeriem delicti prout vidiſti ſupra in monitorio ab illis verbis, & ſignanter ſuper eo quòd cum alias, &c. vſque ibi: Rebuſque aliis, &c. & deinde conclude. Et prædicta omnia facta, & perpetrata fuerunt per præfatum Sempronium animo, & intentione, loco, & tempore, quibus ſupra: pœnas propterea legum, ſacrorum canonum, & ſacrarum ſummorum Pontificum conſtitutionum, ac bannimentorum, ſiue Statutorum, temerè, & damnabiliter incurrendo. Super quibus omnibus, & ſingulis, &c. Vide Clar. quæſt. *31*. vbi hæc omnia bene declarat.

Vel etiam breuius formatur in leuioribus delictis hoc modo, videlicet.

2 Inquiratur ex officio Curiæ, necnon ad quærelam N. &c. contra, & aduerſus N. de tali loco, in, die, & ſuper eo, quod de præſenti anno, &c.

&c. & pone ſeriem delicti vt ſupra, deinde conclude, Et prædicta omnia, &c. Super quibus, &c.

Die 16. Octobris. 1595.

Inchoata, facta, & formata fuit.

Dicta die.

Commiſſio primæ citationis in forma, & erit talis, videlicet.

3 † De mandato multum Magnifici, & Excell. D. N. Iudicis, &c. Inſtante Magnifico Domino Procuratore fiſcali.

1. Citatio die 16. Octob.

Citet. Sempronius N. ex aduerſo pluris, quatenus infra triduum proximum, coram præfato D. Iudice compareat ad reſpondendum inquiſitioni contra eum formatæ in, de, & ſuper eo, quod cum aliàs de anno, &c. & pone tenorem inquiſitionis in quantum tangit ſeriem facti, vt ſupra, omiſſis generalibus vſque ibi: Rebuſque alus, &c. quia talis tenor interſerendus eſt, Chart. de exec. ſentent. cap. 1. num. 386. & ſeqq. deinde conclude: Alioquin, & c. In quorum, &c. Datū, &c.

4 † Bene verum eſt, quod ſi ſtylus ſit in loco, quod non inſeratur totus tenor inquiſitionis, prout fit Peruſiæ, & in quibuſdam aliis locis;

5 † tunc ſatis erit dicere: Char. d. cap. 1. num. 388. Ad reſpondendum inquiſitioni contra eum formatæ occaſione homicidij cum fractione pacis per eum commiſſi, in perſona Fabritii N. de præſenti anno . . . & menſe . . . prout latius in dicta inquiſitione, ad quam, &c. Alioquin, &c. in quorum, &c.

Dicta die.

Exequuta fuit per N. publicum mandatarium Curiæ domi dimiſſa copia prout retulit.

Die 20. eiuſdem.

Commiſſio ſecundæ citationis in forma.

2. Citatio die 20. Octob.

6 † De mandato, etc. Citetur Sempronius N. ex aduerſo principalis quate-

quatenus infra biduum compareat perſonaliter ad reſpondendum inquiſitioni contra ipſum formatæ tenoris, prout in ea, ad quam, &c. aliàs, &c. in quorum, &c. Dat. &c.

Dicta die.

Exequuta vtſupra per N. &c.

Die 23. eiuſdem

Commiſſo banni, & intimationis eiuſdem in forma.

TENOR BANNI.

Bannum, & eius intimatio die 23. Octob. Huiuſmodi bannum debet continere nomen Iudicis, nomen & cognomen eius qui bannitur causam ob quam bannitur, annum, & menſem. Foller. in ſua practic. in ver. bannientur, num. 5. Chart. de execu. ſen. c. fi. nu. 186. ver. prout etiam.

1 DI † ordine eſpreſſo del Mag. & Eccell. Sig. N. Giudice, &c. ſi deduce à notitia de tutti, qualmente hauendo Sempronio N. habitante, &c. del preſente anno . . . . . del meſe, &c. commeſſo homicidio in perſona di Fabritio di N. da Capua, etiam, con frattura della pace, che era fra di lo ro, come appare per gli atti, &c. & eſſendoſi perciò reſo contumac e, non curando comparire, ſecondo le citationi fateli: però ſi mette in bando in pena della vita, e confiſcatione de tutti, e ſingoli ſuoi beni, &c. E ſi prohibiſce, che neſſuno debba ricettarlo, nè dargli conſiglio, aiuto, nè fauore, ma perſeguitarlo, &c. ſotto le medeme pene, & in tanto ſi aſſegna termine di cinque giorni al detto Sempronio à comparire à difenderſi dal detto bando, altrimente, &c. In quorum, &c. Dat. &c. die . . menſis . . . anni . . . .

Dicta die.

Exequutum per N. publicum præconem communis vt retulit.

8 † De mandato, &c. Intimetur Sempronio N. qualiter fuit in banno poſitus, & eidem terminus aſſignatus quinque dierum ad comparendum, & ſe defendendum, &c. aliàs, &c. In quorum, &c. Dat. &c.

Dicta die.

Intimatum domi eiuſdem Sempronii cum dimiſſione intimationis in

nis in forma, per N. publicum mandatarium Curiæ, &c. prout retu-
lit, &c.

Die 29. eiuſdem.

Commiſsio citationis ad ſententiam.

9 † De mandato, &c. Citetur, &c. quatenus infra biduum, coram eo compareat ad audiendam ſententiam ſuper inquiſitione contra eum formata tenoris, prout in illa, & poſtea quandocunque ſingulis diebus, & horis, &c. ideo, &c. alias, &c. in quorum, &c. Dat. &c.

Executa, &c.

10 † Poſui formam huius citationis ad ſe utentiam, vt ſcias quomodo formari poſsit, licet Doctores teneant illam poſt bannum neceſſariam non eſſe: Char. vbi ſup. cap. 1. num. 430. Tu tamen conſuetudini locorum cohæreas, & ſic non errabis Clar. quæſt. 44. ver. item quæro Chart. d. num. 430. verſ. ſubdit tamen.

Finis Libri Quinti.

LIBER

LIBER SEXTVS

SVMMARIVM.

1 Bannito capto debet formari nouus proceſſus ſuper recognitione perſonæ illius, neque interim ſententia contra ipſum lata executioni demandari debet.
2 Recognitio perſonæ banniti, quomodo & quibus ſolennitatibus fiat per propriam confeſſionem ipſius banniti.
3 Bannitus qualiter interrogari debeat antequam ad ſententiæ exhibitionem deueniatur.
4 Bannitus debet deſcribi per Notarium, & qualiter & formam habes num. 12.
5 Sententia condemnatoria debet exhiberi bannito, ad effectus vt fateatur ſe eſſe illum in ſententia nominatum.
6 Recognitio banniti neceſſaria eſt, quando tempore inquiſitionis formatæ eius nomen ignorabatur.
7 Item ſi in inquiſitione & ſententia erratum fuiſſet in nomine, cognomine, patria, ſeu aliqua alia demonſtratione.
8 Item ſi in eodem loco plures ſint eiuſdem nominis, & cognominis.
9 Practici criminaliſtæ ſolent proteſtari antequam incipiant interrogare talem condemnatum.
10 Qualiter debeat fieri dicta proteſtatio, & forma eiuſdem, num. 13.
11 Forma examinis, ſiue conſtituti, quando fit recognitio condemnati, & num. ſeqq.
14 Iudex ſolet decretare in fine examinis recognitionem eſſe legitime factam, & ſententiam ſuis loco & tempore exequendam eſſe.
15 Aliqui tamen Iudices dictum decretum non interponunt.
16 Recognitio perſonæ banniti fit etiam alio modo, & quomodo.
17 Forma comparationis & proteſtationis fiſcalis exhibentis ſententiam condemnatoriam, & petentis illius executionem.

18 *Forma decreti Iudicis ad comparationem prædictam.*
19 *Forma alia examinis, ſiue conſtituti in quo delinquentis perſona recognoſcitur.*
20 *Alio etiam modo poteſt concipi dictum examen, & conſtitutum, & quomodo.*

Quid faciendum capto bannito & condemnato, & quomòdo, & qua forma ad eius recognitionem & examen deueniendum ſit. Cap. I.

SI aliquis bannitus, & condemnatus in con-
tumaciam, ad tuas manus peruenerit, ſiue
ſit condemnatus in pænam vltimi ſuppli-
cij, ſiue in aliam pænam citra mortem, &
captus fuerit, vel infra annum, vel poſt
1 annum condemnationis, † non ſtatim erit
ad executionem ſententiæ procedendũ, niſi
prius nouo proceſſu formato ſuper recogni
tionem perſonæ illius, vt ante executio-
nem conſtet eum eſſe, qui in banno, & ſen-
tentia deſcriptus eſt, Chart.d.exec.ſent.capto bannito.cap.2. in prin.
2 † Recognitio autem huiuſmodi fit in primis per propriam ipſius cō-
demnati confeſsionem, quia is conſtituitur coram Iudice, ſine aliqua
3 expresſione nominis, ſed bene à notario actuario † eius ſic conſtituti
ſtatura, effigies, barba, veſtimenta, & aliæ ſi quæ ſunt demonſtratio-
nes deſcribũtur in principio examinis, deinde præſtito per ipſum iu-
4 ramento de veritate dicenda, † interrogatur, de eius nomine, cogno
mine, prænomine, parentibus, patria, exercitio, & aliis qualitatibus
ſiquæ aliæ in proceſſu, banno, & ſententia condemnatoria circa ipſius
banniti conſtituti perſonam expreſſe, & ſpecificatæ fuerint vnico,
vel pluribus interrogatoriis, quod melius eſt, & recepta reſponſione
poſt modum interrogatur, an in loco vnde dicit ſe eſſe oriundum re-
periatur aliquis alius eiuſdem nominis, cognominis, prænominis,
5 parentem, & qualitatum, † & ſi dixerit, quòd non, tunc exhibetur ſi-
bi bannum, ſiue ſententia condemnatoria contra ipſum lata, & per
notarium ad claram ipſius intelligentiam legitur, & vulgarizatur, &
his peractis interrogatur demum ipſe conſtitutus. An ipſe ſit illemet
re, corpore, & ſubſtantia, qui in dicta ſententia deſcriptus, & nomi-
natus eſt, & qui de delicto in ea contento inculpatus exiſtit, & ſi di-

xerit

xerit quod ſic, tunc perfectè, & legitime dicitur facta talis banniti,& condemnati, perſonæ recognitio. Ita loquitur, Chart.in d.tract.cap.2
6 à num. 15. vſque ad num. 27. Et hæc quidem recognitio, tunc multo magis neceſſaria eſt, ſi, quando formata fuit inquiſitio, ignorabatur nomen delinquentis, & deſcriptus fuit per ſigna, ſtaturam, habitatio nem, veſtimenta, & alias circunſtantias, vel per litteram N. & proceſſum fuit ad condemnationem,vt procedi poſſe in præcedenti libro
7 oſtendimus. † Neceſſaria etiam eſt ſi in ſententia, & inquiſitione erratum fuit in nomine, cognomine, patria, vel aliqua alia demonſtra
8 tione. † Item ſi in loco in quo condemnatus ortus eſt, vel domicilium contraxit, aut deliquit, reperiantur, alii eiuſdem nominis, & cognominis. Chart.in dict.tract.cap.2.a num.4.vſque ad num. 15. Aduerte
8 re autem te volo, † quod practici criminaliſtæ antequam ad aliquod interrogatorium deueniant cum tali condemnato ſolent poſt deſcrip tam à notario eius perſonam, vt ſuperius tibi oſtendi ſolemnem pro-
10 teſtationem à notario prædicto in ipſo cõſtituto ſcribi facere,† quòd ſcilicet per interrogationes ſubſequentes faciendas, & reſponſiones à condemnato Conſtituto dandas, vel alium quẽcumque actum, non intendunt vllo modo præiudicare ſententiæ condemnatoriæ contradictum conſtitutum latæ, & iuribus fiſco competentibus, iuxta formam inferius appoſitam. Chart.d. tract.cap.2.num. 58.

Die 17. Octobris. anni.

Forma Conſtituti, cum recognitione condemnati.

11 † Conſtitutus perſonaliter in carceribus Turris nonæ, coram Magnifico, et Excell. D.M.Aurelio,de Domo, Locumtenente etc. meq; etc. aſſiſtente D.B.ſubſtituto fiſcali.

12 † Quidam homo procere ſtaturæ, ætatis ſuæ, prout ex aſpectu dignoſci poterat annorum, etc. cum barba coloris ſubrufi, ſiue vt vulgò dicitur caſtagnaccia habens magnam cicatricem in fronte à parte ſiniſtra tendentem verſus auriculam ſiniſtram, indutus duppolide ſciſſo telæ albæ lineæ clamide, et caligis panni coloris promiſcui, ac tibialibus ſemiſericiis ad acum laboratis coloris cæleſtris, ſiue turchini, denique pileo in capite feltri nigri cum criſtis, qui de-
31 lato ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, etc. iurauit † præmiſſa prius per D.proteſtatione,quod non intendit per quamcum que interrogationem à ſe faciendam, vel reſponſionem, à dicto Conſtituto dandam, aut per quemuis alium actum deſuper adhibendum, ſententiis contra dictum conſtitutum latis, Iuribuſque fiſco quomodolibet competentibus præiudicium aliquod inferre, de quo ſolemni-

I 2 ter, et

ter,et expreſſe,ac omni meliori modo proteſtatus fuit,et proteſtatur, hancque proteſtationem, ſemper et quandocumque, ac in quolibet actu ex nunc,prout ex tunc repetit, et pro repetita haberi vult, et intendit. Ita etiam inſtante D. B. ſubſtituto fiſcali. Ad opportunas eiuſdem D. Interrogationes dixit, et depoſuit, prout infra, videlicet.

Interrogatus, quomodo ipſe C. nominetur, et cognominetur, et an habeat aliquod prænomen, ſiue ſupra nomen.

Reſpondit, Io mi chiamo Sempronio, la mia Caſata è delli N. nè hò ſopranome alcuno, che io ſappia.

Interrogatus, vt dicat nomina patris, et matris, fratrum ſororum ſuarum, ſi quas habet, et eius exercitium.

Reſpondit, Mio padre ſi chiama D. mia madre A. Io hò vn fratello, che ſi chiama C. e non hò ſorella neſſuna, il mio meſtiero è di ſartore.

Interrogatus, ex quo loco ſit oriundus.

Reſpondit, Io ſon da Napoli.

Interrogatus, an in Ciuitate Neapolis, ſit aliquis alius, qui nuncupetur Sempronius N. habens patrem vocatum D. matrem A. et fratrem C. poſiteaturque ſutorem.

Reſpondit, Signor nò, che in Napoli, non ci è neſſuno, etc.

Tunc Dominus mandauit per me, etc. ad omnem bonum finem, et effectum exhiberi, legi, et vulgari ſermone exponi ipſi Conſtituto ad claram eiuſdem intelligentiam quandam ſententiam capitalem vltimi ſupplicii, et confiſcationis bonorum latam contra ipſum, per Magnificum, et Excellentem Dominum P. Locumtenentem, etc. ſub die . . menſis . . . . præteriti anni . . . . ſub rogitu mei notarii, prout in libro, etc. fol. etc.

Qua ſibi lecta per me, etc. et vulgari ſermone expoſita de verbo ad verbum, prout iacet alta, et intelligibili voce, et per ipſum bene audita, et intellecta vt aſſeruit, fuit ipſe C. per D.

Interrogatus, an ipſe C. ſit ille met Sempronius N. filius B. re, corpore, et ſubſtantia, de quo explicitè cantat dicta ſententia, et qui in ea reperitur condemnatus pro homicidio, et fractione pacis in pœnam vltimi ſupplicii, et confiſcationis bonorum.

Reſpondit, Io ſon Sempronio N. figliuolo di B. in corpo, e ſoſtanza, ma non hò mai fatto tal delitto, che me s'imputa in detta ſentenza, e me ſtupiſco come ne poſſa eſſer condennato.

Interrogatus, an de familia N. ſit aliquis alius Sempronius nuncupatus.

Reſpondit, Signor nò, che nella famiglia delli N. non ci è altro Sempronio che io.

14 † Tunc Dominus huiuſmodi recognitionem ipſius Conſtituti acceptata-

ceptauit, illamque fuiſſe, fore, et eſſe rite, et legitime factam, ac ſententiam prædictam ſuis loco, et tempore, prout iuris fuerit exequendam pronunciauit, etc.

15 † Hoc decretum ſolent nonnulli Iudices adhibere poſt acceptam reſpõſionẽ, quod null' alius reperitur, et ego vidi pluries fieri et pluries etiã non fieri à Iudicibus ſimile decretum, et equidẽ ego fiat puto recte fieri, ſiu omittatur, arbitror omittentes non omnino male facere.

16 † Fit etiam aliquo modo huiuſmodi recognitio, ſiue proceſſus recognitionis, quia fiſcalis, vel eius ſubſtitutus exhibet coram Iudice ſententiam condemnatoriam, originalem, vel eius copiam autenticam, non caſſam, nec in aliqua parte vitiatam, et petit præuia ipſius condemnati recognitione, ac ipſo ſuper complicibus, etc. vt inferius demõſtrabimus torto, illam contra prædictum condẽnatũ executioni demandari proteſtãdo etiã quod non inferatur vnquã quomodocũq; aut qualitercũq; aliquod præiudicium dictæ ſententiæ, et iuribus fiſci, ac aliis ſententiis contra eundem forſan latis, et producit etiam proceſſum deſuper formatum in parte, et partibus, etc. petens ius et iuſtitiam ſibi adminiſtrari, et Iudex pronunciat ſe paratum eſſe ſuis loco, et tempore ius, et iuſtitiam adminiſtrare. Poſtea conſtituitur, et examinatur reus iuxta ſuperius traditum ordinẽ talis autem erit forma, videlicet.

Die . . Menſis . . . anni, . .

17 † Coram M. et Excell. D. M. Aurelio de Domo, Illuſtriſſ. et Reuer. D. Almæ Vrbis Guber. Locumtenen. meque, etc. Comparuit Magn. et Excell. D. Io. Iac. Nerottus S. D. N. PP. et R. C. A. Procurator fiſcalis, et exhibuit ac produxit quoddam inſtrumentum ſiue tranſumptum in publicam formam redactum per B. Cancellarium, etc. non caſſum, nec cancellatum, nec in aliqua parte vitiatum cuiuſdam ſententiæ latæ per Magnificum, et Excellentem Dominum P. Locumtenentem, etc. ac rogatum per N. notarium, de anno, etc. menſe, etc. tenoris prout in ea contra Sempronium N. de Neapoli, incolam, etc. ad præſens in carceribus Turris nonæ carceratum, et quoſdam alios eius complices in qua tam dictus Sempronius, quam præfati eius complices reperiuntur condemnati in pœnam vltimi ſupplicii, et confiſcationis bonorum, etc. occaſione delictorum, de quibus in dicta ſententiã, et petit, ac inſtetit facta prius debita perſonæ dicti Sempronii recognitione, ac ipſo ſuper complicibus, et aliis delictis iuxta ſolitum, iuris, et facti remediis opportunis examinato ad debitam dictæ ſententiæ exequutionem iuxta ſummorum Pontificum ſacrarum Conſtitutionum Statutorum, et bannimentorum formam deueniri, alias etc.

etc. præmiſſa ſemper proteſtatione, quod per quaſcumque interrogationes dicto Sempronio faciendas, & reſponſiones ab eodem dandas nullum cenſeatur præiudicium fieri ſupradictæ ſententiæ, ac iuribus fiſco quomodocumque, & qualitercumque hactenus acquiſitis, aliiſque ſententiis, vbique locorum contra eundem forſan latis de quibus, &c. omni, &c. Et inſuper exhibuit, & produxit in parte tamen, & partibus pro fiſco, & Curia facientibus, & non alias aliter, nec alio modo quendam proceſſum, ſiue copiam authenticam proceſſus, folio &c. fabricatum per eundem Magnificum, & Excellentem Dominum P. Locumtenentem incipientem, &c. & finientem, etc. ſub rogitu eiuſdem N. notarii, et in authenticam formam redactum per N. notarium, ac cancellariam, etc. (et ita ſi vnus rogatus fuit, alius vero deſcribi fecit, et publicauit) tenoris, etc. prout in eo, et petiit, ac inſtetit dictum proceſſum diligenter videri, et ſuper contentis in eo dictum aduerſarium cum proteſtatione de qua ſupra diligenter examinari, et ſibi comparenti ius, et iuſtitiam adminiſtrari omni meliori modo, alias, &c.

18 † Qui Magn. et Excell. D. N. Locumtenens, ſedens, etc. viſis ſupradictis ſententia, et præceſſu, et præmiſſis auditis obtulit ſeparatum ſuis loco et tempore ius, et iuſtitiam adminiſtrare, omni meliori modo, etc.

Succeſſiue.

19 † Conſtitutus perſonaliter, etc.

Quidam homo, etc.

Interrogatus de nomine, etc.

Reſpondit, etc.

Interrogatus, an in Ciuitate Neapoli, etc.

Reſpondit, etc.

Et prædicta extende, vt ſuperius te docui. Deinde.

Interrogatus, an ipſe Conſtitutus fuit vnquam proceſſatus, et inquiſitus, et condemnatus pro aliquo delicto, et quo.

Reſpondit, Io non ſon ſtato mai proceſſato, inquiſito, ne condennato per delitto neſſuno, che io ſappia.

Et monitus, vt bene aduertat, quia aperte Curiæ conſtat, quod ipſe C. fuit proceſſatus, inquiſitus, et condemnatus pro quibuſdam delictis, et abſque dubio pluſquam veriſimile, eſt quod ipſe C. de prædictis notitiam habuerit, et habeat.

Reſpondit, Io Signore non hò ſaputo mai niente di queſto che V. S. mi dice, e non ne sò niente, e molto me ne marauiglio.

Tunc Dominus ad conuincendum ipſum Conſtitutum de mendacio, ac ad omnem alium meliorem finem, et effectum, exhibuit eidem Conſtituto ſententiam capitalem de qua ſupra per Magnificum, et

Excellentem Dominum B. fiſcalem productam, latam, et promulgatam per Magnificum, et Excellentem Dominum P. olim Locumtenentem, etc. mandauit eam per me ad claram ipſius Conſtituti intelligentiam legi, et vulgari ſermone exponi a principio vſq; ad finem.

Quæ per me lecta, et vulgariter expoſita, et bene par ipſum Conſtitutum vt aſſeruit audita, et intellecta fuit per D.

Interrogatus, an ipſe Conſtitutus ſit ille met Sempronius, etc.

Reſpondit, etc.

Interrogatus, an de familia, etc.

Reſpondit, etc.

Tunc, etc.

20 † Solet etiam quandoque altius ſumpto examine cum dicto condemnato ad exhibitionem, et recognitionem perſonæ illius deueniri, quia præmiſſa proteſtatione de qua ſupra cũ diſcriptione perſonæ ipſius condemnati, vt oſtendi, poterit is interrogari de nomine, et cognomine, patre, patria, exercitio ætate, de loco in quo fuit captus, quomodo, et quãdo, adductus ad carceres, quid faceret iu loco in quo captus fuit, an haberet ſocios, et quos, et quomodo cũ illis ſe aſſociaſſet, dicat loca inquibus conuerſatus fuit, quomodo victum ſibi parauerit, et alia ſimilia interrogatoria fieri poterũt quibus ipſe C. eò perducatur, vt vel inuitus cogatur confiteri ſe eſſe contumacem Curiæ, et bãnitũ, et tũc habita huiuſmodi confeſſione erit ei exhibenda ſentẽtia contra ipſum lata ſub forma verborum ſuperius annotatorum.

Vel ſic.

Et exhibita ipſi C. per me demandato D. quadam ſenteutia capitali contra ipſum C. et alios nonnullos in ea nominatos, vel deſcriptos lata ſub die, etc. menſis, etc. anni, etc. per Magn. D. M. Aurel. de Domo, Locumtenen. etc. ſub rogitu B. actuarii etc. tenoris, etc. et eidem per me vulgarizata, et per eumdem Conſtitutum bene, vt aſſeruit audita, et intellectã fuit per Dominum.

Interrogatus, an ipſe C. ſit ille met, etc.

Reſpondit, etc.

Tunc, etc.

Aliis etiam modis, et formis ad dictum examen, et recognitionem deueniri ſolet: Verum quia paulò ſunt abſimiles, et in ſubſtãtia, idem important propterea viſum eſt nihil ſupra dictas tantum formas magis vſitatas annotare.

SVMMARIVM.

1 Bannitus negans ſe eſſe illum de quo ſit mentio in ſententia, debet cõuinci per teſtes ſi poteſt, quod ſit ille nominatus in ſententia.

2 *Et teſtes debent deponere quod eſt ille deſcriptus in ſententia, nec ſufficit, quod dicant, quod vocatur tali nomine.*
3 *Recognitio talis banniti per teſtes debet fieri illo poſito inter plures.*
4 *Forma faciendæ dictæ recognitionis reo poſito inter plures.*
5 *Bannitus conuictus per teſtes, quod ſit ille deſcriptus in ſententia quãuis neget poteſt puniri pœna expreſſa in ſententia.*
6 *Bannitus, qui habet plura nomina ſi ſub vno ſit condemnatus ſufficit, quod ſub illo recognoſcatur à teſtibus.*
7 *Bannitus negans ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia, ſi non poteſt conuinci per teſtes debet torqueri pro habenda confeſſione ſuper idẽtitate perſonæ, & quomodo.*
8 *Bannitus qui eſt torquendus, vt fateatur ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia quibus interrogatorijs interrogari poſſit.*
9 *Forma decreti faciendi quando Iudex vult torquere bannitum, vt fateatur ſe eſſe illum deſcriptum in condemnatione.*
10 *Si bannitus fateatur ſe eſſe illum de quo in ſententia mentio ſit, licet non fateatur delictum commiſiſſe condemnari tamen poteſt.*

Quid faciendum ſi reus negat ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia. Cap. II.

1 SI † bannitus, et condemnatus negat ſe eſſe illum de quo in ſententia mentio ſit. Tunc videndũ eſt, an ad ſint teſtes, qui illum poſſint recognoſcere, & cõuincere, quod ſit ille met in ſententia prædicta nominatus, & de crimine in ea contento inculpatus, Chart. de exec. ſent. cap. 2. nu. 34. 2 † non enim ſatis eſt, quod teſtes dicant quòd vocatur tali nomine niſi etiam dicant, quòd eſt ille de quo mentio ſit in ſententia, Chart. d. cap. 2. num. 40. & ſeqq. 3 † Hæc autem recognitio fieri debet poſito ipſo reo cõdẽnato inter duos, vel plures alios, vt euitetur omnis occaſio fabricãdi falsũ, Cha. d. c. 2. n. 36. & ſeq. & talis erit forma videlicet.

4 † Interrogatus, & monitus vt bene aduertat dicere veritatem, quia non deſunt plures teſtes, qui poterunt recognoſcere ipſum Conſtitutum vocari Sempronium, non autem Ioannem Antonium, & eſſe illum eundem de quo agitur, & ſit mentio in ſententia & qui in ea eſt condemnatus.

Reſpondit, Io vi dico che non ſono altramente quel Sempronio, del quale ſi fà mentione, & è condennato in detta ſententia, & non ſi trouerà mai, che io ſia altro che Gio. Antonio, come vi hò detto, e mi vergognarei à mutare il nome.

Tunc

Tunc Dominus ad conuincendum ipſum Conſtitutum de mendacio, & ad diſponendum ipſum ad veritatem fatendam, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum mandauit ad locum examinis adduci tres alios qui magis ſimiles ætate ſtaturas & effigie ipſi C. reperiri potuerunt.

Quibus adductis idem D. mandauit eos in ordine poni, & inter illos poni etiam ipſum Conſtitutum, & ad illorum faciendo recognitionem mandauit vocari Paulum N. de Florentia. Qui ad faciem prædictorum adductus, & ſibi iuramento veritatis dicendæ delato prout tactis, &c. iurauit fuit per D.

Interrogatus, an cognouerit, & cognoſcat Sempronium N. de Neapoli olim incolam Vrbis.

Reſpondit, Signor ſi, che io conoſco Sempronio N. da Napoli già habitante in Roma.

Interrogatus, quomodo, & à quanto tempore citra illum cognoſcat.

Reſpondit io lo cognoſco da più di tre anni in quà con occaſione, che habbiamo magnato vn tempo inſieme vn medeſimo pane: perche lui ſtaua per ſeruitore co'l Signor N. che morì l'altro giorno, del quale io era maſtro di Caſa.

Interrogatus, quamdiu ſit quod dictum Sempronium non vidit.

Reſpondit, Io non hò veduto detto Sempronio dopoi che ſi diſſe, che lui haueua ammazzato Fabritio di N. che non mi ricordo quanto tempo ſia, che all'hora lui ſi partì dal detto Sign. N. & dopoi non l'hò viſto più.

Interrogatus, quomodo ſciat, quòd tunc diceretur, quòd dictus Sempronius Fabritium interfeciſſet.

Reſpondit, io sò, che ſi diceua, che Sempronio haueua ammazzato Fabritio, perche all'hora la Corte mandò à far inuentario delle robbe di Sempronio in caſa del detto Signor N. mio patrone, & poi gli mandò anco il monitorio, e ſi diceua publicamente, che lui haueua ammazzato detto Fabritio.

Interrogatus, an ſi dictum Sempronium modo videret illum recognoſcere.

Reſpondit, Senza dubio io riconoſcerei detto Sempronio ſe lo vedeſſi adeſſo.

Et D. dicente, vt modo inſpiciat iſtos quatuor, qui ſibi exhibentur ſic in ordine conſtitutos, & dicat pro veritate, an inter præfatos adſit, & reperiatur ille Sempronius de quo modo interrogatus fuit, & qui dicebatur, quòd Fabritium interfecerat.

Reſpondit, Signore io hò veduto beniſſimo queſti quattro giouani, che ſtanno quì per fila, & vi dico che frà di loro ci è quel Sēpronio del

quale

quale adeſſo mi hauete dimandato, et che ſi diceua che haueua ammazzato Fabritio Capuano.

Et Domino ſubiungente, vt dica, et deſignet quinam ex dictis quatuor iuuenibus ſit ille Sempronius et manu illum tangat.

Reſpondit, mouens ſe de loco ad locum, et manu tangens dictum C. tertium iu ordine poſitum, Signore queſto qui, che è terzo nella fila è quel Sempronio del quale mi hauete dimandato, et io vi ho riſposto di ſopra.

Præſente dicto Sempronio Conſtituto, et dicente, Signore coſtui non sò chi ſi ſia, non lo conoſco, e non può conoſcer me, et io non sò quel che lui dica, perche non fui mai, e non hebbi mai nome Sempronio, come dice lui, ma ſi bene mi chiamo Gio: Antonio, come vi ho detto di ſopra, e non ſono ſtato mai col Sig. N. ne sò chi ſi ſia queſto Sig. N.

Replicante dicto Paulo adducto, et dicente, Io dico che lui ſi chiama Sempronio, e non Gio. Antonio, e coſi ſi faceua chiamare, et era chiamato da tutti, et lo riconoſcò beniſſimo, per quel Sempronio che vi ho detto poco fa.

Et cum vterque perſiſteret in ſuo dicto D. licentiauit dictum adductum, et ſucceſsiue ad magis conuincendum ipſum Conſtitutum de mendacio, et ad magis diſponendum ad veritatem fatendam, ac ad omnem alium meliorem finem, et effectum mandauit adduci Ceſarim N. de N.

Qui adductus, et delato ſibi iuramento veritatis dicendæ, prout tactis, etc. iurauit, fuit per Dominum.

Interrogatus, an cognoſcat Sempronium.

Reſpondit, Signor ſi, che io conoſco, etc.

Interrogatus, quomodo, et qua occaſione illum cognouerit, et cognoſcat.

Reſpondit, Io lo cominciai à conoſcere dell'anno . . . . . che egli ſtaua per ſeruitore col Sig. N.

Interrogatus, an ſciat, vel dici audiuerit quod dictus Sempronius vnquam commiſerit aliquod delictum, et quod.

Reſpondit, Io non sò che detto Sempronio habbia fatto altro male, ſe non che ſi diſſe molti meſi ſono, che lui haueua ammazzato Fabritio Capuano, che queſto lo ſentei dire all'hora publicamente da molte perſone, e da quel tempo in qua detto Sempronio non hà potticato più.

Interrogatus, an ſi dictum Sempronium videret, etc. et ſit recognitio vt ſupra.

Quòd ſi ipſe Conſtitutus adhuc in negatione perſiſtat, tunc licentiatis dictis tribus adductis, et dicto Cæſare vltimo adducto, poterit etiam

rit etiam vlterius interrogari hoc modo, videlicet.

Et cum vterque perſiſteret in ſuo dicto, D. licẽtiauit dictos tres adductos, & prædictum Cæſarem vltimo loco adductum, et ſucceſſiue proſequendo examen cum ipſo C.

Interrogauit ipſum quomodo audeat adhuc negare ſe nominari Sempronium, et eſſe illum Sempronium in ſententia deſcriptum, cum videat per tot teſtes de hoc ſe eſſe conuictum.

Reſpondit, Dicano li teſtimonij quel che li pare, Io mi chiamo Gio. Antonio, e non Sempronio,

Subdens ex ſe.

Io non hò mai hauuto nome Sempronio, et non hò mai fatto homicidio neſſuno.

Interrogatus, quare velit, quòd prædicti teſtes dicerent ipſum C. nominari Sempronium, ſi re vera Io. Antonius nuncuparetur.

Reſpondit, Che sò io, perche ſe lo dicano coſtoro che io mi chiamo Sempronio. Io ſo bene che mi chiamo Gio. Antonio.

Interrogatus, et monitus per D. vt recedat ab huiuſmodi obſtinatione, et mendaciis, cum videat ſe eſſe teſtibus ſuperatum, et non poſſe amplius negare ſe eſſe Sempronium, quia etiam, quod neget, iam D. habet illum pro conuicto, et ſententiam condemnatoriam, de qua ſupra, poteſt contra ipſum exequi facere.

Reſpondit, Se V.S. mi hà per conuinto, non sò che mi dire. Io non poſſo eſſer conuinto di quello che ne ſono innocente, vi dimando le mie difeſe, che vi farò vedere, che io mi chiamo Gio. Antonio, e non Sempronio.

Tunc, etc.

5 Et nota, quòd licet talis bannitus in huiuſmodi negatione perſiſteret, nihilominus ſi per teſtes erit ſufficienter conuictus, quod ſit ille de quo cantat ſententia, illa poterit exequutioni demandari abſque alia ſua confeſſione. Moder. Rom. in tit. de inquiſ. quæſt. 11, num. 25.

6 † Nota etiam quòd ſi talis bãnitus vocabatur pluribus nominibus, et ſub vno condemnetus ſit ſufficit poſtea, quòd ſub eodem à teſtibus recognoſcatur. Bonacoſſ. relatus in d. quæſt. 11. nu. 25. verſ. et ſi pariter.

7 † Quòd ſi talis bannitus condemnatus conuinci non poterit, videlicet, ipſum eſſe illum de quo in banno, et condemnatione mentio fit, puta quia non adſunt teſtes qui illum recognoſcant in numero ſufficientes adeſt tamen ſaltem vnus, vel alia ſcatent indicia ex ipſius condemnati confeſſione, vel aliunde acquiſita, quod ille ſit, Moder. Rom. in d. tit. de inquiſit. d. quæſt. 11. num. 25. verſ. amplia rurſus, poteris tunc ipſum torquere pro habenda confeſſione ſuper identitate perſonæ, et illius recognitione. Chart. de exec. ſentent. cap. 2. num. 32

8 et ſeqq. † Erit autem talis condemnatus, tunc interrogandus non

ſolum de nomine, cognomine, pronomine, parentibus, patria, fratribus, ſororibus, conſanguineis, affinibus, bonis, domo, vicinus, & aliis qualitatibus de quibus ſupra admonuimus, Verum etiam de tempore diſceſſus à patria, vbi fuerit poſtea, qua de cauſa diſceſſerit, an cognouerit talem, an ſibi eſſet amicus, vel è contra, an ſciat, quod illi euenerit aliquid mali, & quid, an dici audiuerit, quod fuerit interfectus, à quo, quando, in quo loco, quo genere armorum, quomodo, qua de cauſa, an ſciat, quòd ipſe fuerit imputatus de dicto homicidio, & quare, an fuerit dicta de cauſa inquiſitus, citatus, bannitus, condemnatus, & ſic pariter poteris alia interrogatoria opportuna adnectere prout natura cauſæ, indiciorum, & ipſius condemnati reſponſiones ſuadebunt, Char. de exec. ſentent. cap. 2. num. 33. & vbi videbitur tibi, quòd adſint ſufficientia ad torquendum indicia, poteris ad torturam, vt dictum eſt ad effectum prædictum deuenire. Hæc autem erit forma, videlicet.

9 † Interrogatus, & monitus per D. vt caueat à mendaciis, & veritatem dicat, an ſit ille Sempronius de quo fit mentio in dicta Sententia, cum iam videat ſe non poſſe hoc negare aliquo modo, alias deuenietur contra ipſum ad opportuna iuris, & facti remedia.

Reſpondit, Fate quel che vi pare, che io non poſſo dire quel che non è, io mi chiamo Gio. Antonio, e non Sempronio.

Tunc D. viſa obſtinatione ipſius Conſtituti ſtante depoſitione N. & eius confrontatione facta cum ipſo Conſtituto, qui in eius faciem aſſeruit ipſum Conſtitutum vocari Sempronium, non autem Ioannem Antonium, attentis etiam variationibus eiuſdem Conſtituti, mẽdacijs, & inueriſimilibus reſpõſionibus de quibus ſupra; ad habendũ tantũmodo confeſſionẽ ſuper identitate perſonæ ipſius Conſtituti & an ipſe re vera ſit ille Sempronius nominatus in dicta ſentẽtia cum aliter ab ipſo haberi non poſſit, & nõ alias aliter, nec alio modo, &c. & ſine præiudicio prædictæ ſententiæ, & iuriuni fiſco quomodocumque, & qualitercumque acquiſitorum, & competentium, repetitis ſemper proteſtationibus de quibus ſupra de verbo ad verbum, & iuxta illarum formam, & non alias, &c. mandauit ipſum conſtitutum duci ad locum torturæ, ibique ſpoliari, ligari, & funi applicari.

10 † Quòd ſi tortus fateretur ſe eſſe illum Sempronium deſcriptum in ſententia, quamuis non dicat ſe delictum commiſiſſe Cha. de execut. ſent. cap. 2. num. 16. ad dictæ ſententiæ exequutionem deueniri poterit, ſin verò perſtiterit in negatiua relaxandus, & liberandus erit. Moder. Rom. d. quæſt. 11. num 25. verſ. amplia rurſus, in fin.

SVM.

S V M M A R I V M.

1 *Si bannitus habeat linguam amputatam, vel ſit mutus, aut ſurdus ſi ſciat ſcribere debebit reſpondere per ſcripturam, & num. 2.*

3 *Bannitus non habens linguam. nutus vel ſurdus qui ſcribere nouit poteſt per torturam cogi ad ſcribendum.*

4 *Quod ſi ſcribere neſciat erit per mutus, & ſigna interrogandus, & per nutus, & ſigna ille debebit reſpondere.*

5 *Notarius debet annotare ſigna, & nutus quos facit Iudex interrogando, & eos quibus vtitur reus reſpondendo.*

6 *Notarius ſi intelligat tales nutus, & ſigna poteſt illa per ſe interpretari.*

7 *Alias adhibendi ſunt vicini, conſanguinei, affines, vel amici, qui dictos nutus & ſigna intelligant.*

8 *Et debebunt pro interpretibus à Iudice deputari præſtito iuramento*

9 *Interpretes adhibendi ſunt etiam quando bannitus loquitur idiomate extraneo quod notarius non intelligit.*

10 *Iudex non poteſt interpretari linguam extraneam, qua reus loquitur licet illam intelligat.*

11 *Deputatio interpretum debet fieri in principio examinis præſente ipſo examinando.*

12 *Interpres vnus ſufficit ſi plures haberi non poſſunt.*

13 *Interpretes debent ſe ſubſcribere in fine examinis.*

14 *Forma examinandi talem bannitum carentem lingua, mutum, ſurdum, aut externo ſermone loquentem.*

15 *Recognitio muti, & ſurdi neſcietis ſcribere quæ fit per nutus, & ſigna non eſt tuta, neque ſufficiens, vt ſententia exequi poſſit.*

Quomodo fiat recognitio banniti, & condemnati non habentis linguam muti, ſurdi, vel loquentis externo idiomate.

Cap. III.

1 SI cõtingeret, quòd talis bãnitus poſt eius capturam, ne ſe, & cõplices detegere cogeretur, linguam ſibi amputaret, vel aliàs iſte talis eſſet mutus, & ſurdus vel à natura, vel ex accidẽti, ita vt loqui nõ poſſet, tũc capere debueris in forma-

beret, vel mutus, aut ſurdus eſſet, ita quòd loqui, aut audire non poſſit, niſi per nutus & ſigna, quæ ego notarius non intelligebam, vel qui, cum eſſet Gallus, & neſciret, aut latine, aut vulgari Italico loqui, vt ego Notarius dictam linguam non intelligerem D. mandauit vocari N. & N. conſanguineos dicti Conſtituti, qui aſſeruerunt ſe intelligere dictos nutus, & ſigna quæ fiebant per dictum conſtitutum, & nutibus & ſignis cum eo loqui ſolere, vel N. & N. natione Gallos in Vrbe commorantes, qui Gallicam linguam & vulgarem Italicam ſe callere dixerunt, quos ſic ad faciem dicti Conſtituti deductos, & adhibitos. Idem D. deputauit interpretes mandando eis, vt quæ ipſe D. interrogaret dicto Conſtituto nutibus & ſignis ſoliris, vel lingua Gallica exponerent, & quæ ipſe Conſtitutus ſuis ſignis, & nutibus, vel ſua lingua reſponderet ſibi, & mihi notario vulgari ſermone referrent, & delato illis iuramento de fideliter omnia interpretando, item & ipſi Conſtituto de veritate dicenda, prout tactis &c. iurarunt præmiſſa per D. proteſtatione, &c. & pone proteſtationem, de qua ſupra.

Idem Conſtitutus ad opportunas ipſius D. interrogationes ſibi per D. vulgarizatas, & per dictos N. & N. interpretes, vt ſupra deputatos præſentes, & aſſiſtentes ipſi Conſtituto interpretatas dixit, & depoſuit nutibus & ſignis, vel ſuo ſermone Gallico per eoſdem interpretes ipſi D. & mihi Notario declarato, prout infra videlicet, & primo.

Interrogatus, per D. Latine, & deinde vulgariter, & per dictos N & N. interpretes earum lingua Gallica, de nomine, patria, parentibus, & exercitio.

Reſpondit, ſuo ſermone Gallico per eoſdem N. & N. interpretes ipſi D. & mihi vulgariter expoſito, Io mi chiamo Leonardo N. la mia patria è N. mio patre ſi chiama Giouanni, & mia madre Ludouica, & il mio meſtiero è ſartore.

Vel quo ad mutum, & ſurdum neſciente ſcribere.

Interrogatus per D. Latine, Deinde vulgariter, per dictos N. & N. Interpretes quibuſdam ſignis & de nutibus de ipſius exercitio.

Reſpondit faciendo manibus actum ſuendi prout dictum actum præfati N. & N. interpretati ſic fuerunt, il mio meſtiero è di ſartore.

Vel quo ad mutum & ſurdum ſcientes ſcribere.

Ad opportunas D. interrogatione dixit & depoſuit proprii manibus ſcribendo, cum ob amputatam linguam, vel quia mutus eſſet vel ſurdus loqui non poſſet prout infra videlicet, & primo.

Interrogatus de nomine, cognomine, & patria, &c.

Reſpondit, dictum Interrogatorium prius legendo, deinde ſua manu propria ſcribendo, vt infra io mi chiamo &c.

Et ſic

cere debet Iudex.

15 *Forma decreti quando bannitus recognitus ponitur ad largam.*

16 *Forma proteſtationis fiſcalis poſt recognitionem factam de tali bannito.*

17 *Concluſio operis & proteſtatio auctoris, & num. 19.*

18 *Sanctus Franciſcus, & ſancta Catherina aduocati, & protectores auctoris.*

De tortura inferenda talibus ſic bannitis, & condemnatis pro habenda vlteriori veritate complicibus, & alijs delictis. Cap. IIII.

1 Acta † recognitione perſonæ dicti condemnati modis, & formis ſupra expreſſis, nec etiam tunc erit ſtatim ad exequutionem ſententiæ procedendum, ſolent enim vlterius tales ſic condemnati, et banniti interrogari ſuper ſocijs, receptatoribus, fautoribus, auxiliatoribus, et aliis etiam criminibus, Chart. in tract. de execut. ſentent. cap. 2. num. 57.
2 † et ſi negant deuenitur contra eos ad torturam, vt dictos ſocios. etc.
3 propalent, et confiteantur, Chart. d. cap. 2. num. 59. † cum proteſta-
4 tione tamen, quam inferius ponam in decreto torturæ, † quæ quidem proteſtatio eſt non ſolum vtilis, ſed etiam neceſſaria: quia ſi dictus bannitus ſine dicta proteſtatione tortus delictum negaret, et in negando perſiſteret, etiam quod eſſet plene conuictus vtique abſoluendus eſſet, Chart. d. cap. 2. num. 59. et ſeqq. ſaltem à pæna ordina-
5 ria. Chart. d. cap. 2. num. 65. verſ. verum nihil. † Hæc autem tortura, quæ infertur ad effectum prædictum, non debet eſſe multum grauis,
6 ſed moderata, Chart. d. cap. 2. num. 68. & cauere debes ne in actu torturæ reum interroges ſuper delicto principali, quia tunc dicta proteſtatio tibi non ſuffragaretur: videreris enim per contrarium actum
7 ab ille receſſiſſe. Chart. d. cap. 2. num. 70. & ſeqq. † Cauere etiam debes, ne interrogatoria, quæ fieri ſolent in tortura ſuper complicibus, etc. dictos notario per illa verba, videlicet. Et ad opportunam interrogationem. Reſpondit, vel et opportune interrogatus. Reſpondit, etc. Vel ſubdens, Interrogatus, etc. Vel ſubdens ad opportu-
8 nam interrogationem. † Quia talis modus dictandi, quando reus in tortura ſuper complicibus, etc. Interrogatur eſt valde periculo-
9 ſus. † Etenim ſi tunc reus ſuper ipſo delicto principali de quo eſt cōdemnatus reſponderet, et talis reſponſio ſcriberetur, vt ſcribi debet,

verbi gratia, et ad opportunam D. interrogationem.

Reſpondit, Io non l'ho fatto queſto homicidio, io non l'ho fatto, etc. et reus in tali dicto et negatione perſiſteret, vtique proteſtationi prædictæ renunciaſſe, atque ab illa receſſiſſe intelligereris, Chart. d. cap. 2. num. 76. et 77. vltra quod hic modus dictandi eſt maximopere vitandus etiam aliis ex cauſis, vt ſuperius tibi demonſtraui, quibus in locis etiam te docui cauēdum eſſe in primis à ſuggeſtionibus, quas euitare hoc caſu omnino debueris, Vide ſup. lib. 2. cap. 5. nu. 18.

10 et ſeq. et per Chart. in d. cap. 2. num. 81. † debent enim huiuſmodi ſic torti interrogari in genere de ſociis, etc. et aliis criminibus, neminē nominando, Chart. d. cap. 2. à num. 82. vſque ad num. 83. vt ita tu facere debebis, ſi boni et eruditi Iudicis nomen conſequi, et conſeruare volueris.

11 † Aduertendum etiam vltimo loco tibi erit, quòd ſi reus dicat ſe delictum non commiſiſſe, de quo eſt condemnatus, quando in tortura de ſociis, etc. interrogatur ne dictam reſponſionem ſcribere facias quaſi interrogatorio tuo datam, ſed tanquam ex ſe ipſo à reo prolatam, Chart. d. cap. 2. num. 89. in fin. puta ſubdens, ex ſe ipſo, vel dicens ex ſe ipſo, vel deinde dixit ex ſe ipſo, Io non hò fatto detto homicidio, ne ſono imputato à torto, non hò fatto male neſſuno, etc. et hæc eſt vera practica, quæ tollet omnes ambiguitates quod nota.

Forma autem circa præmiſſa talis erit, videlicet.

12 † Interrogatus, vt modo dicat quos ſocios ipſe C. habuerit, complices, et participes in derobando, et per vim auferendo dictam pecuniarum quantitatem, quam aſſerit abſtuliſſe, et pariter dicat quæ alia delicta commiſerit.

Reſpondit, Io non hebbi compagno neſſuno, quando leuai la ſudetta quantità di denari, ſe non N. et N. che in tutti erauamo tre, e non hò fatto mai altro male al mondo.

Et D. dicente non eſſe veriſimile, quod alios complices non habuerit, cū præſertim tale facinus non potuerit cōmitti a tribus perſonis tantum, prout quiſque ſanæ mentis conſiderare poteſt ex qualitate facti, et tantò magis cum in ſententia reperiantur ſub littera N. condemnati pro dicto furto alii quinque inſimul cum ipſo C. ideo illos nominet, et pariter dicat quæ alia delicta commiſit, aliàs contra ipſum ad opportuna iuris, et facti remedia deuenietur.

Reſpondit, Io non hò hauuto altri compagni, che quelli che hò nominati, e non poſſo nominare altri, ne hò commeſſo altro delitto che queſto, e ſe mi voleti dar la corda fate quel che vi pare, che io ſono nelle voſtre forze.

13 † Tunc D. viſis, et conſideratis prædictis, viſa ſupradicta ſententia, et quòd in ea quinque alii vltra ipſum Conſtitutum, et duos nominatos

minatos per ipſum reperiuntur condemnati ſub littera N. quorum nomina aliter quam ab ipſo Conſtituto difficillime haberi poſſunt; ſtante etiam qualitate delicti commiſſi, quod omnino quiſque prudens iudicabit non potuiſſe a tribus tantum perſonis committi attenta etiam qualitate perſonæ ipſius C. qui a tribus annis citra bannitus, & capitaliter condemnatus reperitur. Vnde credendum eſt, quod alia commiſerit delicta, & quod plures habuerit receptatores, auxiliatores, & fautores, cum huiuſmodi delinquentes homines ſine illis diu ſtare non poſſint pro habendis nominibus complicum in furto, & derobatione prædicta, & qui ſint alii quinque in ſententia condemnatoria deſignati, ac pro habendis ab ipſo Conſtituto aliis delictis per ipſum veriſimiliter commiſſis, aliiſque complicibus, fautoribus, auxiliatoribus, & receptatoribus, poſtquam prædicta aliter ab eo haberi non poſſunt, mandauit ipſum Conſtitutum adduci ad locum torturæ, ibique ſpoliari, ligari, & funi applicari, & hoc ſine præiudicio quorumcumque iurium fiſco quomodocumque, & qualitercumque competentium, & acquiſitorum, & citra præiudicium ſententiæ condemnatoriæ ſupra exhibitæ, & recognitionis perſonæ ipſius Conſtituti in ea contentæ, ac omnium, & quarumcumque aliarum ſententiarum contra dictum Conſtitutum latarum ſi quæ, etc. ac rei iudicatæ, et notorietatis criminis inde reſultantis, et aliorum omnium de quibus idem C. quomodocumque eſſet conuictus vel cōfeſſus; ſuper quibus modo aliquo D. non intendit ipſum torquere; quinimo explicite proteſtatur ipſum ſuper illis ſe non torquere, et huiuſmodi proteſtationem in quolibet actu repetitam fore, et eſſe dixit, et intendit, et quod pro repetita ſemper habeatur, ſed tantum ipſum torqueri facere intendit pro vlteriori veritate habenda ſuper dictis nominibus, complicibus, fautoribus, auxiliatoribus, et receptoribus, ac aliis delictis per ipſum C. veriſimiliter commiſſis, et nō alias aliter, nec alio modo: de quo ſolemniter, et expreſſe ac omni meliori modo proteſtatus fuit, et proteſtatur.

Quo ſpoliato, ligato, et funi applicato D. monuit ipſum Conſtitutum ad completam veritatem dicendam ſuper dictis fautoribus, auxiliatoribus, et receptatoribus aliiſque delictis, quæ veriſimiliter commiſit, dum fuit bannitus, vel alias, ac ad propalandam nomina aliorum in dicta ſententia condemnatoria ſub littera N. condemnatorum, nec expectet, quod contra ipſum ad tormenta deueniatur.

Reſpondit, Io hò detto quel che doueuo dire, et non vi poſſo dir altro, et fate quel che vi pare, ma mi fate torto.

Tunc D. repetita proteſtatione de qua ſupra, illique firmiter in-

hærendo, mandauit ipſum C. in altum eleuari.

Qui ſic eleuatus cepit dicere, Ohime, ohime, ò Santa Maria, & deinde tacuit.

Et monitus per Dominum, vt recedat à ſua obſtinatione, et dicat veritatem ſuper dictis nominibus, complicibus, fautoribus, receptatoribus, et aliis delictis:

Reſpondit, Io non hò fatto altri delitti. Io non hò hauuto compagni neſſuno, e neſſuno mi hà dato aiuto nè ricetto.

Deinde dixit ex ſe:

Io non hò fatto male neſſuno, non hò manco robati detti denari. Hò detto la bugia.

Et Domino dicente, quod non interrogatur amplius ſuper dicta derobatione: quia iam ipſe Conſtitutus ſuper hoc eſt condemnatus, & confeſſus, & confeſsionem ſuam non poteſt amplius in dubium reuocare, ſed tantummodo pro habendis dictorum in ſententia condemnatorum nominibus, aliis delictis, ſociis, fautoribus, et receptatoribus, Ideo ad hæc reſpondeat.

Reſpondit, etc.

14 † Finito examine, & reo ſuper prædictis ſufficienter arbritrio tuo tormentato poteris mandare illum de tormento deponi, et poni ad largam cum aliquo termino competenti ad dicẽdum cauſam quare ſententia contra ipſum lata exequutioni demandari non debeat hoc modo, videlicet.

15 † Tunc Dominus acceptatis, etc. cum aliud a dicto C. haberi non poſſet mandauit illum leuiter de tortura deponi cum permanſiſſet in ea ſuſpenſus ſine aliqua quaſſatione per ſpatium vnius horæ: diſſolui, brachia reaptari, reueſtiri, et ad largam poni cum termino trium dierum ad dicendum cauſam quare dicta ſententia exequutioni contra ipſum demandari non debeat. Qui Conſtitutus ſic depoſitus dicebat, Ohime, ohime, ſon morto, ſubmiſſa voce condolendo.

Nota, quod ſolent ſubſtituti fiſcales aſſiſtentes in fine huiuſmodi examinum ſcribi facere per notarium ſimilem proteſtationem, videlicet.

16 † Præſente Domino B. ſubſtituto fiſcali, et præmiſſam recognitionem, et alias confeſſiones in parte, et partibus tantum acceptante, petenteque ad vlteriora, et reiterationem tormentorum, vel ad grauiora tormenta ad effectum prædictum tantum, et non aliàs aliter, etc. contra dictum C. procedi, cum leuiſsime, nec ſufficientes fuerit tortus, et demum contra eundem ad executionem prædictæ ſententiæ deueniri, aliàs, etc. omni, etc.

17 † Ex prædictis ſit impoſitus finis huic tractatui ad laudem, et glo-

riam

tiam ſanctiſsimæ, et indiuiduæ Trinitatis, ac beatiſsimæ Virginis
18 Mariæ, † et Sancti Franciſci, ac S. Catherinæ meorum aduocato-
19 torum, et protectorum. † Si verò in hoc tractatu aliquid contineatur, quod ab illa ſententia abhorreat; quam Sancta Chatholica Eccleſia Romana tenet, et docet, id totum, tanquam per ignorantiam, vel negligentiam ſcriptum, reuoco, et annullo, ac reuocatum, et annullatum eſſe volo, ac prædictæ ſanctæ Eccleſiæ Iudicio prædicta omnia, et me ipſum ſubiicio, et ſubmitto, quod proteſtor, et proteſtatum ſemper eſſe intendo omni meliori modo, etc.

FINIS.

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
OMNIVM RERVM IN HOC TRACTATV CONTENTARVM.

Quæ ſcitu non indignæ viſæ ſunt ordine alphabetico in ſtudioſorum gratiam ab ipſo Authore elaboratus, & ritè contextus.

A

ABlatiuus ille Habitis prius teſtibus &c. non inducit tacitum cõſẽſum recipiẽtis copias, quòd voluerit habere teſtes pro rite & recte examinatis lib.3.cap.1.num.34.

Et author dicit ita ſe vidiſſe obtineri ſemel in contingentia facti ibid. num.35.

Abraſio pilorum in toto corpore eſt potentiſſimum remedium contra remedia per reos ad torturam ad inuenta ſecundum experientiam ab authore factam libro 4. cap.6.num.7.

Abſentes & mortui carent omni ſuſpicione fraudis & ideo põt reus nolle illos habere pro rite et recte examinatis,lib.3.cap.1.num.41.

Abſurdum eſt alium commodum ſentire alium vero onus ſuſtinere lib.3.cap.2.num.12.

Actus qutoumq; fiunt à Iudice cum reo in examine ſunt in eo commemorandi & ſcribendi libro 4. cap.8.num.4.

Et Iudices mali ſunt qui non faciunt fieri mentionem de actibus prædictis in proceſſu ibi.num.12.

Affines vide infra ĩ verbo Teſtes.

Ambitioſus reus quomodo interrogandus ſit.lib.2.cap.3.num.13.

Amici vide infra in verbo Teſtes.

Animi dotes vnde interrogandi datur Iudici materia quæ ſint.lib.2

cap.3.num.3.

Annotatio bonorum vel aliquorum inſtrumentorum in domo rei repertorum quomodo facienda ſit, & quanta cum diligentia & cauſa quare libr. 1. cap. 5. num. 8. & 9.

Annotatio bonorum vide infra Bona inuentariata.

Antonius Scappus Bononienſis I.C. laudatur lib.3.cap.1.num.36.

Appellatio interpoſita à reo iam tortura applicato recipienda non eſt lib.4.cap.1.num.28.

Arbitrio Iudicis relinquitur qualis tortura inferenda ſit teſtibus lib.1.cap.4.num.2.

Arbitrium Iudicis in torquendo teſtes debet regulari iuxta perſonarum & factorum qualitatem lib.1.cap.4.num.3.

Arbitrium Iudicis in captura committenda quibus rationibus debeat regulari lib.2.cap.1.num.6.

Arbitrio Iudicis relinquitur an exprimendæ ſint circunſtantiæ in interrogatorijs quæ fiunt reo in tortura pendenti lib. 2. cap. 5. num. 18.

Arbitrio Iudicis relinquitur an reus qui vna vice interrogatus reſpondit poſſit denuo cogi ad reſpondendum ſuper eiſdem ſi recuſat lib.2.cap.7.num.14.

Arbitrium Iudicis in tormentis inferendis non debet à iure diſſonũ eſſe ſed æquitati conſentire lib. 4. cap.1.num.15.

Arma ſcripturæ & alia ſimilia exhibentur quandoq; reo vel pro illo conuincendo vel pro recognoſcendo corpore delicti lib. 2. cap. 10.nnm.1.

Author monet torturam eſſe remedium ſubſidiarium, & quare ſic vocatum lib.2.cap.2.num.10.

Authoris opinio in ea quæſtione an reus promiſſione impunitatis induci debeat ad confitendum lib.2.cap.2.num.21.

Author valde damnat illos Iudices qui volunt cognoſcere cauſas reorum à quibus fuerunt allegati ſuſpecti lib.2.cap.7.num.22.

Author laudat confrõtationem magis quàm repetitionem & quare lib.2.cap.8.num.5.& 6.

Authoris opinio an dandæ ſint copiæ licet non petantur etiam perſonis dictis & circunſpectis lib.3. cap.1.num.5.& 6.

Authoris atteſtatio cuius expenſis repetitio teſtium pro Curiæ informatione examinatorum fiat in Vrbe libro. 3. cap. 2. num. 7. & 9.

Authoris opinio circa expenſas quæ fieri debẽt in repetitione teſtium pro Curiæ informatione examinatorum ibid.num.10 & 11.

Authoris atteſtatio quod repetitio teſtium poteſt fieri modo per Cõmiſſarium tranſmiſſum ad partes, modo datis literis remiſſorialibus, modo euocatis teſtibus ad Curiam lib.3.cap.2.nnm.15.

Authoris opinio an et quando tortura repeti poſſit lib.4 cap.4.nu. 4.

Author fuit ſubſtitutus fiſcaliis intimus & à ſecretis Io: Iacobi Panici Maceratenſis fiſcalis generalis Sixti quinti fel.rec.lib.4.cap. 7.num.11.

Banni-

B

Bannito capto debet fieri nouus proceſſus ſuper recognitione perſonæ illius nec interim ſententiam contra ipſum eſt executioni demandanda. lib. 6. cap. 1. num. 1.
Banniti perſonæ recognitio quo modo & quibus ſolennitatibus fiat per propriam confeſſionem ipſius banniti ib. num. 2. & ſeqq.
Bannitus debet ſcribi per notarium & qualiter ib. num. 3. & formam habes num. 12.
Bannitus qualiter interrogari debeat antequã ad ſententiæ exhibitionem deueniatur ibi. num. 4.
Bannitio eſt exhibenda ſententia condemnatoria ad effectum vt fateatur ſe eſſe illum in ſententia ſiue banno nominatum d. cap. 1. num. 5.
Banniti recognitio neceſſaria eſt quando tempore inquiſitiones formatæ eius nomen ignorabatur, ibid. num. 6.
Item ſi in inquiſitione & ſententia erratum fuiſſet in nomine, cognomine, patria, ſeu aliqua alia demonſtratione, ibidem. num. 7.
Item ſi in eodem loco plures eſſent eiſdem nominis & cognominis ibid. num. 8.
Bannitum anteqnã incipiat Iudex interrogare proteſtari debet ibi. num. 9.
Et qualiter fieri debeat & qua forma verborum dicta proteſtatio ibid. num. 10. & 13.
Bannitus recognoſcendus qua forma examinari debeat ibid. num. 11. & ſeq.
Banniti recognitionem eſſe legitime factam & ſententiam ſuis loco & tempore contra eum exequendam ſolet Iudex decretare in fine examinis ibid. num. 14.
Quod tamen decretum aliqui Iudices non interponunt ib. nu. 15.
Banniti perſonæ recognitio fit etiã alio modo & quomodo ib. nu. 16.
Bannito recognoſcendo debet exhiberi ſententiam vel per ipſum Iudicem vel per fiſcalem & qua ſolennitate ib. num. 16. & 17.
Banniti conſtituendi alia forma. ibidem num. 19. & 20.
Bannitus negans ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia debet conuinci per teſtes ſi poteſt, quod ſit illemet nominatus in ſententia libr. 6. cap. 2. num. 1.
Et teſtes debent deponere quod eſt ille deſcriptus in ſententia nec ſufficit quod dicant quod vocatur tali nomine ibid. num. 2.
Et talis banniti recognitio debet fieri per teſtes reo poſito inter alios & qua forma ib. num. 4.
Bannitus conuictus per teſtes quod ſit ille deſcriptus in ſententia quamuis neget poteſt puniri pœna contenta in ſententia libr. 6. cap. 2. num. 5.
Bannitus qui habet plura nomina ſi ſub vno ſit cõdemnatus ſufficit quod ſub ille recognoſcatur à teſtibus ibid. num. 6.
Bannitus negans ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia ſi non poteſt conuinci per teſtes debet torqueri pro habenda confeſſione ſuper identitate perſonæ & quando ibi-

do ibidem. num. 7.
Bannitus qui eſt torquendus vt fateatur ſe eſſe illum deſcriptum in ſententia quibus interrogatorijs interrogari poſſit lib. 6.cap.2 num.8.
Bannitus ſi fateatur ſe eſſe illum de quo in ſententia mentio fit licet non fateatur delictũ cõmiſiſſe condemnari poteſt ib.num.10.
Bannitus habens linguam amputatam, mutus, vel ſurdus ſi ſciat ſcribere debit reſpondere per ſcripturam libr. 6. cap. 3. num. 1. & 2.
Et poteſt legi per tormenta ad ſcribendum ibid.num.3.
Quòd ſi ſcribere neſciat erit per nutus & ſigna interrogandus, & per nutus, & ſigna ille debebit reſpondere ibid. num.4.
Et notarius debet annotare ſigna & nutus quos facit Iudex interrogãdo & eos quibus vtitur reus reſpondendo ibid.num.5.
Et poteſt etiam notarius per ſe ipſum ſi dictos nutus & ſigna intelligat illos & illa interpretari ibid.num.6.
Aliàs adhibendi ſunt vicini, conſanguinei, affines vel amici, qui dictos nutus & ſigna intelligant ibid.num. 7.
Et debebunt pro interpretibus a Iudice deputari præſtito iuramẽto de fideliter interpretando ibi. num. 8.
Et interpretes adhibẽdi ſun etiam quando bannitus loquitur lingua notario minus nota ib. nu.9.
Bannitus qui loquitur idiomate externo quod notarius non intelligit debet examinari per interpretes & quomodo libr. 6. cap. 3. num. 9.
Banniti poſtquam ſunt recogniti ſolent interrogari ſuper ſocijs receptatoribus fautoribus, auxiliatoribus & alijs delictis lib.6.cap. 4. num.1.
Et ſi negant torquentur ibi.nu.2.
Cum proteſtatione tamen vt ibid. num.3. & 4.
Bannito examinato ſuper ſocijs etc. & alijs delictis quid facere debeat Iudex ibid.num.13.
Bona inuentariata depoſitati debẽt & quomodo & qua cautela lib.1 cap.1 num.37.
Bona inuentariata ſi ſint talia quæ ob morã poſſint deteriorari vel perire quid facere habeat iudex ibid.num.39.
Bonorum annotatio vide ſupra Annotatio.
Bonus quelibet præſumitur libr.2. cap. 8. num. 10.
Bona reperta in domo delinquentis vide infra in verbo Perquiſitio.

C

Cadauer viſitatum debet recognoſci & quid faciendum ſit lib.1.cap.1.num.26.
Captura committitur ſi præcedant informationes libr. 2. cap. 1. num. 1.
Capturam quomodo poſſit Iudex legitime committere ibid.num.4.
Captura hodiernis temporibus eſt arbitraria et quæ conſiderari debeant ad arbitrium regulãdum hoc caſu ibid.num.5.& 6.

Captu-

Captura quando et cõtra quas perſonas committi poſſit non poteſt dari certa regula ib.num.7.& 8.
Captura an committi poſſit contra perſonas priuilegiatas lib.2.ca.1. num.9.& 10.
Captura mulierum vide infra in verbo Mulieres.
Captura debet committi birruarijs & alijs ſeruientibus Curiæ non autem priuatis perſonis & multò minus offenſis & inimicis ibid. num. 14.
Carcerati timentes ne torturæ ſubiecti fateri inuiti cogantur ſolẽt procurare remedia contra torturam lib.4.cap.7.num.1.
Carceratis aliquid deforis comedendum vel aliud deferri aliquando pati non debet Iudex ibid.num.7
Illuſtriſ.Cardinalis de Camerino Gubernium in Vrbe maxime celebratur libr.3 .cap.1.num.15. & 18.
Cauſa ſcientiæ & ratio debet exprimi per teſtem in ſua depoſitione lib.1.cap.2.num.15.
Cauſa & ratio allegata per teſtem declarat quanta fides ſit eius dicto habenda ibid. num.17.
Cauſa & ratio ſunt anima animãs dictum teſtis ibid.num.16
Cauſæ quomodo incipiendæ, quomodo tractandæ, quomodo perficiendæ ſint lib.2.cap.5.num.1.
Cauſa reorum fauorabilis eſt lib.3. cap.1.num.38.
Ciceronis loci dantes materiam Iudici interrogandi lib.2. cap.3. num 6.
Circunſtantiæ non ſunt exprimendæ reis ſtantibus in tortura vide infra Reis ſtantibus.
Circũſtãtiæ vide infra Qualitates.
Citationis forma quando vocatur teſtis ad ferendum teſtimonium lib.1.cap.3.num.10.
Citari ſolet reus in Vrbe ad declarandum an velit habere teſtes Curiæ pro rite & recte examinatis lib.3.cap.1.num.61.
Et ſi dixerit quòd non; citatur deinde ad vidẽdũ illos mandari repeti & ad dandum interrogatoria ſi dare intendit, aliàs videndum repeti ſine ibid. num.62.
Citatio qualiter formari debeat quando eſt tranſmittendus Commiſſarius, vel dandæ litteræ remiſſoriales pro repetendis teſtibus ibid.num.66.
Citatio ad ſe excuſandum à delictis in monitorio ſeu inquiſitione intentatis cum eorum inſertione reo contumaci tranſimttenda eſt lib.5.cap.1.num.3.
Citatio cum inquiſitione debet legitime exequi aliàs quæ ſequerentur eſſent ipſo iure nulla lib.5.c. 1.num. 17.
Citationes omnes legitimè exequi debent: quia defectus citationis annullat omnes actus deſuper factos ibid. num.18.
Et qualiter exequi debeant vt dicantur legitimè executæ. ibidem num.19.
Citatio poteſt fieri domi dimiſſa copia & de qua domo intelligi debeat ib.num.20.
Citationes exequi debent ſecundum ſtilum & conſuetudinem locorum ibid. num.21.
Citatio cum inſertione inquiſitionis

qualiter concipi debeat dicto cap. 1.num.29.
Citationis forma vide infra Forma
Citatio ad ſententiam poſt bannum ſecundum aliquos non eſt neceſſaria:conſuetudini tamen locorũ inhærendum eſſe monet author lib. 5. cap.3.num. 10.
Clauſula Habitis prius teſtibus pro rite & recte examinatis in decreto traditionis copiarum & aſſignationis termini ad faciendum ſuas defenſiones quid importet et quare apponi ſoleat ibi. num. 29.
Clauſula Habitis prius teſtibus, &c. non inducit tacitum conſenſum recipientis copias quod velit habere teſtes pro rite & recte examinatis ibid. num.34.
Et ita dicit author ſe vidiſſe obtineri in contingentia facti ibidem num. 49.
Clauſula Preter abſentes & mortuos debet apponi ab eo qui declarat ſe velle habere teſtes pro rite & recte examinatis nec Iudex poteſt retardare copias quia velit quod fiat declaratio abſq; dicta clauſula ibid.num.51.
Clauſulam Preter abſentes & mortuos ipſe Iudex ſolet apponere in ſuo decreto ſi pars apponi inſtet ibid.num.56.
Clauſula Saluis exceptionibus & repetitione in dicto decreto quid importet ibid.num.67.
Clauſula Sine præiudicio vlterioris proceſſus et examinis in dicto decreto quid importet ib. nu. 68.
Clauſula prædicta ſine præiudicio &c. Secundum aliquos eſt ſuperflua, Author tamen dicit illam apponendam eſſe in decreto ibid. num. 69
Clauſula Habitis prius teſtibus pro &c. non apponitur quando reus eſt iam confeſſus ib.num.73.
Clauſula Animo &c. poſita in decreto depoſitionis a tortura per Iudicem quid operetur lib. 4. ca. 3. num. 6.
Clerici an & quando capi poſsint a Iudice ſeculari lib. 2.cap.1.num. 12. & 13.
Cogi poteſt reus ad reſpondendum vide infra Reus.
Commiſſarius an tranſmitti poſsit pro examinandis teſtibus in partibus lib.1.cap.3.num.9.
Commiſſarius quandoque tranſmittitur ad repetendum teſtes in partibus lib.3.cap.1.num.65.
Cõparatio ſcripturæ debet fieri per peritos quando reus negat ſcripturam eſſe ſua manu confectam & conſcriptam libr. 2. cap. 10. num. 3.
Comparatio ſcripturæ qualiter fieri debeat per peritos quando reperiuntur aliæ ſcripturæ inquiſiti ibid.num. 4.
Et quid ſi non reperiantur aliæ ſcripturæ inquiſiti qubuſcũ fieri poſsit comparatio quid facere debeat Iudex ibid. num.6.
Et quòd poſsit cogi ad ſcribendum ad effectum prædictum & monetur Iudex quid facere debeat circa hoc ibid. num.7.
Et ſi negat ſcire ſcribere debet cõuinci de mendacio ibid. num.9.
Et poteſt torqueri vt ſcribat ibid. num. 11.
Compulſio teſtium quibus modi fieri poſsit

ri poſſit lib.1.cap.3.num.7.

Et quod obſeruanda ſit conſuetudo & ſtilus loci circa eam faciendam ibidem num. 8.

Concluſio examinis teſtium qualiter concipiatur libr. 1. cap. 2. num.42.

Concluſio conſtituti reo facti quæ continere debeat libr. 2. cap. 6. num. 29.

Concluſio examinis vide infra in verbo Forma concluſionis.

Concluſio operis & proteſtatio authoris libr. 6. cap. 4. num. 16. & 18.

Condemnationem contumacis quæ præcedere debeant ſolennitates lib.5.cap 1.num.30.

Condemnati recognitio vide ſupra Bannitus.

Confeſsio quibus medijs aliquando à reis induratis ſoleat extorqueri lib.2.cap.3. num.2.

Confeſsio per ſuggeſtiones extorta nulla eſt lib.2.cap.5.num.20.

Niſi indicia præcederent vt ex illis Iudex ſcire poſſet reum delictum commiſiſſe ibid.num.21.

Quia tunc in ſpecie licet interrogare ibid.num.22.

Confeſsio per ſe ipſum legitimat proceſſum nec eſt opus repetitione, aut confrontatione libr.3.cap.1. num.74.

Confeſsio facta in tormentis debet per reum confeſſum extra tormenta ratificari aliâs non valet lib.4.cap.5.num.1.

Confeſſi in tormentis pluries conantur confeſsionem factam reuocare ibid. num. 2.

Confeſſis cum reis qua diligentia vti debeat Iudex ibidem.num.3. & 4.

Confeſsionis ratificatio accipi debet die ſequenti & quomodo hoc intelligatur ibid.num.5.

Confeſsionis ratificatio qualiter decipi debeat ibi.num.6.

Confeſsiones omnes licet milies ratificatæ ſemper debent verificari cum omnibus ſuis circumſtantijs ibid. num. 9.

Et ita obſeruant practici aſſeſſores & Deum timentes ibidem num.10.

Confeſsiones emanatæ de plano non ſunt ratificanda de neceſſitate ibid.num.11.

Confeſsionem iam factam ſi reus ratificare recuſet debet denuo torqueri vt ad dictam confeſsionem reuertatur etiam ſi alia non ſuperueniant indicia ibidem num.12.

Confeſſo reo etiam non petenti eſt aſſignandus terminus ad dicendum contra propriam confeſsionem libro.4.cap.15.num.3.& 6.

Confeſsionem propriam impugnare poteſt Reus & illam tanquam erroneam reuocare ibid. num.4. & 5.

Confrontatio fieri debet cum omnibus illis qualitatibus quæ requirerentur vbi teſtes confrontandi nunquam examinati fuiſſent lib. 2.cap.9.num.1.

Confrontatio qualiter fieri debeat ibid. num. 2.

Confrontatio fieri ſolet ad effectum effugiendi repetitionem teſtium ibid. num.3.

Confrontatio obtinet vicem citationis

tionis & repetitionis nihilominus confrōtationem magis, quàm repetitionem laudat author ibid. num. 5.
Confrontatio vltra quod magis vrget reum, aperit plurimum mentem Iudicis vel audax inficiatio rei vel conſtans aſſertio teſtis ib. num. 6.
Confrontatio aliquando fieri non debet & habes exemplum ibidem num. 7.
Confrontationis facienda forma ibid. num. 8.
Confrontatus teſtis poteſt petere ſibi legi eius examen, vt melius recordari poſſit, & debet ei legi, niſi Iudex ex aliqua cauſa aliud cenſeat ibid. num. 9.
Confrontatio ſociorum criminis cum nominatis ab eis ibidem num. 10.
Confrontatio ſociorum criminis cū nominatis ab eis qualiter fieri debeat ibid. num. 11.
Et quòd debeat fieri in tortura, quia nominans debet torqueri coram eo, quem nominat ibidem num. 12.
Confrontationis ſocij criminis cum reo nominato facienda in tortura forma ibid. num. 13.
Confrontari debent teſtes ſinguli de per ſe non omnes in ſimul libr. 2. cap. 9. num. 15.
Confrontatio filij cum patre, ſeruēdum Domino, velis cum nobili, timidi cum potente eſt euitanda ibid. num. 16.
Quia iſti difficulter ſaltem ſiue aliqua vacillatione ſuum dictū in eorum faciem ſuſtinere audēt ibidem num. 17.
Et conſilium authoris circa prædicta. ibid. num. 18.
Confrontatio ſocij criminis qui in tormentis depoſuit nō eſt facienda antequam ille dictam confeſſionem extra tormenta ratificauerit ibid. num. 19.
Confrontatio regulariter neceſſaria non eſt, & ideo non eſt illa vtendū niſi in actibus, in quibus à conſuetudine & praxi recepta reperitur ibid. num. 20.
Confrontatio eſt remedium extraordinarium & ideo ad illam non eſt deueniendum paſsim ibidem. num. 21.
Confrontatio aliquando neceſſaria eſt, nec ſine illa poteſt ſtare recte proceſſus vt in tribus caſibus quorum ponuntur exempla ibid. nu. 22. 23. 24. 27.
Confrontatio non fit inter teſtem & reum ſi non directo ſed indirecto contrarientur & ponitur exemplum ibid. num. 25.
Confrontatio teſtium cum reo quando ad inuicem ſe non cognoſcunt qualiter facienda ibid. num. 28. & 30.
Confrontatio eſt odioſa & ſpecies ſuggeſtionis ibid. num. 29.
Confrontandus cum eo quem non cognoſcit de nomine qualiter debeat interrogari ibid. num. 30.
Confrontationis facienda teſtium cum reo quando ſe ad inuicem non cognoſcunt formā ibidem num. 31.
Confrontatus an poſsit ab reo cum quo confrontatur in ipſa confrontatione ad libitum interrogari, & an

et an poſtquam interrogatus fuit poſſit denuo repeti ad inſtātiam rei ſuper ſuis interrogatorijs. diſtingue ut num. 32. 33. 35. & 36. ibidem.

Confrontatio nihil aliud facit niſi ſupplere defectum citationis ibi. num. 34.

Confrontatus teſtis debet repeti ſuper interrogatorijs per reum datis, ſi ille inſtat quod repetatur aliàs nullam fidem facit, ſi tamē ſufficienter interrogatus non fuerit in confrontatione lib. 2. cap. 9. num. 36.

Et hoc procedit etiam ſi publicatus eſſet proceſſus. ubi tamen rei dolus abſit ibid. num. 37.

Et practica quid obſeruet in huiuſmodi repetitionibus ibidem num. 38.

Confrontatione opus non eſt ubi adeſt confeſſio lib. 3. cap. 1. num. 74.

Coniectura quid ſit demonſtratur lib. 2. cap. 5. num. 11.

Coniecturamus loci qui ſint in primis ibid. num. 12.

Coniectura in veriſimilibus conſiſtit ibid. num. 13.

Conſilium Clari & authoris an teſtes qui regulariter compelli non poſſunt ad teſtificandum compelli debeant lib. 1. cap. 3. num. 6.

Conſtitutum vocatur reorum examen & quare libr. 2. cap. 2. nu. 3.

Conſideranda quæ ſint ante, in, & poſt delictum ad ſuggerendum copiam interrogandi lib. 2. cap. 3. num. 5.

Conſtituti principium vide infra in verbo Principium.

Conſanguinei vidi infra Teſtes.

Conſuetudo & practica locorum attendenda eſt lib. 5. cap. 1. num. 32. & cap. 2. num. 11.

Contumacia. Si reus capi non poteſt proceditur contra illum in contumaciam lib. 2. cap. 1. num. 2.

Et modus procedendi aduerſus talem contumacem remiſſiue ibidem num. 3.

Contumaces ſunt condemnandi vide infra copia proceſſus.

Contumacia. Quomodo cōtra reum contumacem producendum ſit lib. 5. cap. 1. num. 1.

Contra contumacem ſi extent legitima indicia monitorium ſeu inquiſitio firmari debet ibid. nu. 2.

Contumax citari debet ad ſe excuſandum à delictis in monitoria ſeu inquiſitione intentatis ibid. num. 3.

Contumax ſeruatis ſeruandis condemnari poteſt ibid. nu. 4.

Contumaces condemnati in pœnam ultimi ſupplicij poſſunt impune offendi lib. 5. cap. 1. num. 15.

Copia proceſſus quando agitur de torquendo non eſt tradenda niſi petatur lib. 5. cap. 1. num. 3.

Simplicibus tamen perſonis idiotis & ruſticis tradi debet etiam quod non petatur ibid. num. 4.

Imò omnibus ſecundum opinionem & conſilium authoris ibid. num. 5. & 6.

Copia proceſſus ſi petatur danda eſt ante torturam omni generi perſonarum & in omni genere delictorum etiam quod timor ſubornationis immineret poſſet ibi. num. 10.

Copiarum tradendarum decretum

& for-

& forma decernendi illas ibidem num. 19.

Copiam proceſſus non tenetur Iudex dare niſi prius ille completus ſit & legitimatus libro. 3. cap. 1. num. 30.

Copiam proceſſus ſi reus velit debet prius declarare ſe velle habere teſtes pro rite & recte examinatis alias Iudex non tenetur illas dare ibid. num. 31. & 33.

Declarationem autem prædictam ſolent cauti procuratores facere cum reſeruatione. Preter abſentes & mortuos, & ſaluis exceptionibus tam contra perſonas quam contra dicta teſtium & repetitione, quatenus repetere voluerint ibid. num. 32.

Copiam proceſſus poſtquam Iudex decreuit ad aliud reo non tenetur lib. 3. cap. 1. num. 26.

Copiæ proceſſus debent per reum ſuis ſumptibus à notario recepi ibid. num. 27.

Pauperibus tamen perſonis tradi debent gratis vel earum loco originale oſtendi ibid. num. 28.

Copia proceſſus non traditur quando ſunt plures inquiſiti, quorum aliqui ſunt cõtumaces; niſi prius contumacibus condemnatis ibid. num. 56.

Et ratio eſt ne cõtumaces inſtruatur de contentis in proceſſu ibid. num. 57.

Immo quando copia traditur inquiſito preſenti poſt abſentium condemnationem debent deleri nomina coinquiſitorum ibidem. num. 58.

Corpus delicti vide delictum.

Corporis munera unde interrogandi datur Iudici materia quæ ſint lib. 2. cap. 3. num. 2.

Corpus delicti conſtare debet ante inquiſitionem lib. 5. cap. 1. nu. 22.

Creditores delinquentis infiſcati debent accipere de manu fiſci eorum creditum libro. 1. cap. 1. nu. 35.

Credulitas requiritur in reſponſionibus reorum lib. 2. cap. 6. nu. 13.

Criminaliſtæ pauci reperiuntur bene formantes proceſſum & rationem quare lib. 2. cap. 2. num. 7.

Criminis natura, qualitas, & circumſtantiæ diligenter debent per Iudicem conſiderari libr. 2. cap. 2. num. 23.

Criminis titulus eſt inprimis inueſtigandus lib. 2. cap. 4. num. 1.

Crucis ſignum vidi infra ſignum.

Curiæ Reuerendiſſ. D. Almæ Vrbis Gubernatoris, quomodo olim præeminentia & facultatibus ſibi conceſſis in tormentis inferendis vtebatur libro. 3. cap. 1. num. 13.

Curiæ Reuerendiſſimi D. Almæ Vrbis Gubernatoris in duobus tantum caſibus facultatibus ſuis in tormentis inferendis vti ſolebat & qua circumſpectione ibid. num. 16. & 17.

D

Declaratio facta per reũ quod vult habere teſtes pro rite et recte examinatis poteſt reuocari re integra lib. 3. cap. 1. num. 39.

Decretum de torquendo debet per Iudicem interponi antequam ad

torturam diueniat lib. 4. cap. 1. num.25.
Quod decretum ita interponendum eſt vt ſtatim quaſi vnico contextu ad torturam deueniat ibidem num.26.
Niſi conſuetudo & ſtilus loci vel ſtatutum aliam poſcat formam ibidem dicto num.26.
Decretum de torquendo debet per Iudicem clam non autem palam interponi, ne detur materia appellandi ibidem.num.27.
Defenſiones an dari debeant teſtibus ex cauſa torquendis antequã torqueantur lib.1.cap.4.nu.4.
Defenſiones vide infra Terminus.
Defenſionibus denegatis ad torturã deueniendum non eſt lib.3.cap.1. num.8.
Defenſiones debentur naturali lege ciuili, canonica, & euangelica & non ſolum hominibus ſed beſtijs quoq; & animalibus brutis competunt lib.3.cap.1.num.9.
Defenſiones aliquibus in locis ex preheminentia Curiarum denegantur ante torturam ibidem num.11.
Et in quibus caſibus hoc procedat ibidem num.12.
Delicti corpus ante omnia conſtare debet lib.1.cap.1.num.2.
Et quomodo conſtare dicatur ad effectum inquirendi ib.nu.3.
Delicta facti permanentis requirũt ſigna vt conſtare dicatur de corpore delicti ibid.num.4.& 7.
Delicta facti tranſeuntis conteſtantur indicijs & coniecturis ad effectum vt dicatur conſtare de corpore delicti ibid.num.5.
Quod ſine difficultate procedit quando plena probatio haberi nõ poteſt ibid.num.6.
Et ideo abſq; aliqua inueſtigatione corporis delicti poteſt procedi ad capiendum informationem dicto cap.1.num.8.
Interim tamen poteſt Iudex in delictis cuiuſcunq; generis inueſtigare & informationes ſumere pro delicto reperiendo, non tamen debet aliquem inter reos recipere non conſtito prius de corpore delicti ibid.num.9.
In delictis facti permanentis ſi ad ſit ſuſpicio contra aliquem vel periculum ſit in mora Iudex poteſt etiam quod nõ conſtet de corpore delicti ad carcerationem deuenire vel reum ſuſpectum cogere ad dandum cautionem de ſe repreſentando ibid.nu.10.
Delicti corpus Vide infra in verbo ſuſpectus, & in verbo Viſitatio, & ſupra in verbo Corpus.
Delictis occultis poſſunt adhiberi teſtes conſanguinei, affines, & amici illique ſunt præcipuè examinandi lib.1.cap.2.num.30.
Et ratio allegatur ibid.num.31.
Delicta commiſſa in vicina vide in verbo vicini.
Delictum quæ præcedant, comittentur, & ſubſequantur conſideranda ſunt ad materiam interrogandi conquirendam lib.2.c.3.nu.5.
Delicta nominata ſunt ea quæ certis titulis comprehenduntur lib. 2.cap.4.num.2.
Delicta innominata ſunt quæ proprio carent titulo ſiue nomine ibid.num.3.

Delictorum qualitates ſunt conſideranda lib.2.cap.4.num.5. & cap.5.num.3.

Delinquens poſt capturam examinari debet ſuper ijs de quibus imputatur lib.2.cap.2. num.1.

Et circa huiuſmodi examen eſt maxima cura inuigilandum ibi. num.2.

Depoſitiones teſtium, & ſociorũ criminis quandoq; leguntur reis in eorũ faciem lib.2. cap.8.num.1.

Deſcriptio debet fieri potius per ſigna coharentia, quam per immobilia & potius per vtraq; libr. 1.cap.2.num.13.

Deſiderius Guido olim Gubernator alma Vrbis laudatur lib.4.ca.7. num.13.

Deus eſt ſumma veritas lib.1.ca.2. num.37.

Dicta teſtium ſunt in ſcriptis redigenda ſiue pro ſiue contra fiſcum faciant lib.1.cap.2.num.8.

Dicta teſtium diuidi non debent lib.1.cap.2.num.10.

Dicta teſtium ſunt multum ponderanda, & circa illa maxima diligentia vtendum & quare dicto cap.2.num.23.

Dignitas vita aequiparatur libr. 5. cap.1.num.13.

Diuitia ſunt ſecundus ſanguis hominis lib.5.cap.1.num.14.

Doctus quomodo examinandi ſit per Iudicem lib.2.cap.3.num.10.

Domeſtici examinari debent in primis in ijs delictis, qua domi commiſſa ſunt.lib.1.cap.2.num.32.

Praſumuntur enim informati & propterea poſſunt etiam capi carcerari & torqueri ibidem.num. 34.& 35.

Domeſticus praſumitur veriſimiliter informatus libro 1. cap. 4. num.13.

Domi an poſſit reus citari, et de qua domo intelligendum ſit lib.5.ca.1 num.24.

Domus reorum vide infra in verbo Perquiſitio, & in verbo Probationes.

E

EPilogus indiciorum, probationum, coniecturarum, & iurium fiſci eſt faciendum per Iudicem in fine examinis lib.2.cap.6. num.37.

Epilogi pradicti forma ibid. num. 38.

Examinis principium quomodo concipiendum ſit & qua in eo exprimi debent libr.1.cap.2.num.40.

Examis teſtium forma ibidem. num.41.

Examinis concluſio qualiter concipiatur ibid.num.42.

Examen rei eſt maxima diligentia contexendum & formandum ſuper ijs, de quibus ille imputatur lib.2.cap.2.num.1.& 2.

Examen reorum vocatur conſtitutum & quare ibid.num.3.

Examinantis laus in quibus conſiſtat ibid.num.4.

Examinare bene eſt difficillimum negotium & maximi ingenij ibid.num.6.

Examinis reorum principium vide infra in verbo Principium.

Executio monitoriorum, & inquiſitionum, ac citationum qualiter

fieri

fieri debeat lib.5.cap.1.num.17. & ſeqq.

Executo monitorio ſiue inquiſitione debet nuncius referre ſe illud executum fuiſſe, poſtea ſeruātur termini, & demum reus contumax condemnatur lib.5.cap.1. num.24.

Exemplum remedij contra torturam valde mirabilis lib.4.cap.7. num.12.& 14.

Exhibētur reo arma, ſcriptura, & alia ſimilia pro illo conuincendo, vel pro recognoſcendo corpore delicti lib.2.cap.10.num.1.

Exhibitionis prædictarum litterarum, & armorum forma ibidem num.2.

Expēſa pro repetitione teſtiū faciēda vide infra in verbo Repetitio.

Experientia eſt rerum magiſtra lib.1.cap.1.num.13.

Extra Romanam Curiam nō fiunt monitoria, ſed inquiſitiones lib.5. cap.1.num.23.

F

Facilius eſt captum liberare quàm liberum capere & carceribus mancipare libr. 1. cap. 1. num.12.

Forma quomodo probetur lib.1.ca. 2.num.19.

Fama an dicatur probata per teſtes dicentes ſe ita publice dici audiuiſſe lib.1.cap.2.num.20.

Et quomodo dicatur melius probata ibid.num.21.

Familiaritas cum reo eſt Iudici cuitanda lib.2.cap.2.num.17.

Facultates ex præheminentia curiarum vide in verbo Defenſiones & in verbo Curia.

Fœmina facilius quàm maſculi confitentur in tormentis; ſed hoc aliquando fallit libr.4.cap.6. num.2.

Filius cum patre confrontari non debet, quia difficulter ſaltem ſine vacillatione ſuum dictum ſuſtineret libr.2.cap.9.num.16. & 17.

Et conſilium Authoris circa prædicta ibid.num.18.

Fiſcus accipit omnia bona delinquētis lib.1.cap.1.num.34.

Fiſcales debent eſſe procuratores veritatis non paſſionum alicuius miniſtri lib.1.cap.2.num.7.

Fiſcalis aſſiſtens ſolet proteſtari in fine examinis & quomodo libr.2 cap.6.num.35.

Fiſcalis exhibens ſententiam condemnatoriam pro recognoſcendo baunito debet proteſtari & quomodo lib.6.cap.1.num.17.

Fiſcalis debet proteſtari poſt recognitionem factam de aliquo bannito & qua forma libr. 6. cap. 4. num.15. & 16.

Flaminius Chartarius vir erudītiſsimus pulcherrime, & latiſſime docuit modos & formas interrogandi reos & ſuper indicijs probationes ſumendi lib.2.ca. 6.num.21.

Forma viſitationis quæ vulgo viſum & repertum appellatur lib. 1.cap.1.num.25.

Forma viſitādi vulneratū. ib.n.29

Forma inuentarij conficiēdi remiſſiue ibidem.num.36.

Forma obligationis depoſitarij bonorum

norum inultariorum remiſſiuè ibid.num.38.
Forma Examinis teſtium lib.1.ca.2.num.41.
Forma citandi teſtes ad teſtimonium ferendum libr. 1. cap. 3.
Forma alia breuior ad idem ibid. num.11.
Forma decreti interponendi quando torquendus eſt teſtis infamis lib.1.cap.4.num.5.
Forma decreti interponendi quando torquẽdus eſt teſtis varius, vacillans, quique aliud extra iudicium aliud in iudicio dixit ibid. num. 6.
Forma decreti interponendi quando torquetur teſtis varius vt prò palet à quo fuit ſubornatus ibid. num.9.
Forma decreti interponendi quando torqueretur teſtis veriſimiliter informatus ibid num.16.
Forma perquiſitionis facienda in domo delinquentis libr. 1. cap. 5. num. 10.
Forma annotandi res repertas in domo alicuius ibid. num. 11.
Forma examinandi teſtes mutos, ſurdos, carentes lingua, aut loquentes idiomate externo notario minus noto. lib. 1. cap. 6 num. 7.
Forma mandati de capiendo in Curia lib.2.cap.1.num.15.
Forma mandati de capiendo extra Curiam ibid.num.16.
Forma principij examinis ſiue conſtituti reorum lib.2.cap.6.nu.2.
Forma principij ſecundi vel vlterioris conſtituti ibid.num.28.
Forma concluſionis conſtituti reo facti ibid.num.30.
Forma proteſtationis quæ fit per fiſcalem in fine examinis ibidem. num.36.
Forma epilogi quando recolliguntur indicia, coniecturæ, preſumptiones, probationes, & alia iura prò fiſco facientia, quæ deducta ſiue acquiſita fuerunt in examine. libro 2. cap. 6. num. 38.
Forma, qua vt poterit Iudex in adhibendis remedijs a iure adinuentis, vt reus cogatur reſpondere lib.2.cap.7.num.7.
Forma torquendi nolentem reſpondere vel congruenter reſpondere lib.2.cap.7.num.17.
Forma interrogandi reum ad effectum eruendi ab eo obiecta, quæ vult, vel poteſt facere contra teſtes; & legendi in eorum faciem examina dictorum teſtium lib.2.cap.8.num.13.
Formam autem prædictam non vt eius verbis inhareas, ſed vt imitari illam valeas author appoſuit ibid.num.14.
Forma confrontationis faciẽda lib. 2.cap.9.num.8.
Forma confrontationis faciendæ ſocij criminis cum reo nominato in tortura ibid.num.13.
Forma proteſtationis faciendæ per Iudicem anteqam incipiat interrogare bannitum vel condemnatum lib.6.cap.1.num.13.
Forma concluſionis examinis, in quo fuit facta confrontatio ſocij criminis cum reo nominato libr. 2.cap.9.num.14.

For-

Forma confrontationis faciendæ teſtium cum reo; quando ſe ad inuicem non cognoſcunt lib. 2. cap.9.nu.28.

Forma exhibitionis litterarum, vel armorum reo facta lib. 2.cap.10. num.2.

Forma decreti quando reus cogitur per Iudicem ad ſcribendum ibid. num.8.

Forma decreti quãdo decernuntur copiæ proceſſus, & reus ponitur ad largam cum termino ad faciẽdum ſuas defenſiones libr.3.cap. 1.num. 19.

Forma recipiendæ repetitionis teſtium, & concluſionis eiuſdem lib.3.cap.2.num.2.& 3.

Forma inferẽdi tormentum funis, quod tortura appellatur libr. 4. cap.8.num.1.

Forma decreti quando Iudex mandat reum in tortura pendentem quaſſari ibid.num.5.

Forma decreti quando Iudex mandat reum in tortura pedentem ictibus funis affici ibid. num.6.

Forma decreti quando Iudex mandat tali reo baculum ad pedes alligari ibid.num.7.

Forma decreti quando Iudex mandat tali reo ferreos compedes apponi ibid.num.8.

Forma decreti quando infertur tormentum ignis libr. 4. cap. 9. num. 1.

Forma concluſionis examinis quando illatum fuit dictum tormentum ignis ibid.num.2.

Forma decreti quando infertur tormentum vigiliæ lib. 4. cap. 10. num.1.

Forma concluſionis Examinis dicto caſu ibid.num.2.

Forma decreti quando infertur tormentum taxillorum ſiue ſtanghetta lib.4.cap.11.num.1.

Forma concluſionis examinis dicto caſu ibid.num.2.

Forma decreti quando infertur tormentum ſibilorum & concluſionis examinis lib.4.cap.12.num.1 & 2.

Forma decreti quando Iudex mandat pueros ferula cedi & concluſionis examinis libr. 4. cap.13. num.1.& 2.

Forma adhibendi medicos & peritos, qui videant, an reus tortus vere deficiat, an vero ſimulet, & an deſiſtendum ſit à tortura, an vero potius vlterius progrediendum libr. 4. cap. 14. num.13.

Forma relationis talium Medici, & peritorum, concluſionis examinis ibid.num.14. & 15.

Forma ratificationis recipiendæ li. 4.cap.15.num.1.

Forma concluſionis Examinis, in qua accepta fuit ratificatio prædicta ibid.num.2.

Forma variatur ſecundum varias variarum Curiarum conſuetudines & practicas libr. 5. cap. 1. num.31.

Forma monitorij ſecundum ſtilum almæ Vrbis & Ro. Curiæ libr.5. cap. 2. num. 1.

Forma citationum poſt monitoriũ quibus ſeruantur termini ad ſententiam ibid.num.2.

Forma citationis ad ſententiam ibi. num.3.

Forma ſententiæ contumacialis remiſsiue ibid. num. 4.
Forma inquiſitionis ſecundum ſtilum de partibus contra contumaces formandæ lib. 5. cap. 2. num. 1.
Forma alia inquiſitionis breuiori ibid. num. 2.
Forma Citationis cum inſertione inquiſitionis ibid. num. 3.
Forma citationis ſiue inquiſitione ibid. num. 5.
Forma alterius citationis ad reſpondendum inquiſitioni ibid. num. 6.
Forma banni quod publicatur contra contumaces ibid. num. 7.
Forma intimationis banni ib. nu. 8.
Forma citationis ad ſententiam ib. num. 9.
Forma examinis, ſiue Conſtituti quando fit recognitio delinquentis vel banniti libr. 6. cap. 1. num. 11. & ſeqq.
Forma comparitionis & proteſtationis fiſcalis exhibentis ſententiam condemnatoriam, & petentis illam executioni demandari ibidem num. 17.
Forma decreti, quod fit per Iudicẽ ad comparationem prædictam ibid. num. 18.
Forma alia conſtituti, ſiue Examinis, in quo delinquentes perſona recognitur ibid. num. 19.
Alio etiam modo concipi poteſt examen prædictum, & quomodo ibidem num. 20.
Forma recognitis faciendæ banniti poſiti inter alios lib. 6. cap. 2. num. 4.
Forma decreti faciendi quando Iudex vult torquere bannitum, vt fateatur ſe eſſe illum deſcriptum in condemnatione lib. 6. ca. 2. n. 9.
Forma examinandi bannitum carentem lingua, mutum, ſurdum, aut externo ſermone loquentem ibid. num. 14.
Forma interrogandi, & torquendi bannitum iam recognitum ſuper ſocijs fautoribus, &c. & alijs delictis lib. 6. cap. 4. num. 1.
Forma decreti quando bannitus recognitus ponitur ad largam ibid. num. 14.
Forma proteſtationis fiſcalis poſt recognitionem factam de bannito & condemnato ibid. num. 15.
Fortunæ munera, vnde interrogandi materia datur Iudici, quæ ſint lib. 2. cap. 3. num. 4.
Fuga ante inquiſitionem qualiter probetur lib. 5. cap. 1. num. 9.
Fuga iunctis alijs indicijs eſt ſufficiens ad tranſmittendam inquiſitionem ibidem. num. 10.

H.

In His quæ poſſunt habere ſcelus connexum, & poſſunt ſcelere carere Iudicis partes ſunt in perquirendo, an ſcelus interuenerit lib. 1. cap. 1. num. 14.
Homicidij indicia quæ ſoleant eſſe lib. 2. cap. 6. nu. 16.
Honor vitæ æquiparatur lib. 5. cap. 1. num. 13.

I.

Illuſtriſsimus & Reuerendiſſimus D. Marianus Perbenedictus Cardinalis de Camerino laudatur lib. 4. cap. 7. num. 9.

Et eius Gubernium maximopere celebratur lib.3.cap.1.num.15.

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Fabritius Peruſinus Epiſcopus Terracinenſis olim locumtenens Gubernatoris almæ Vrbis laudatur lib.3.cap.1.num.14.

Illuſtriſſ. D. Petrus Chartularius Vrbinas I.C. laudatur lib.4. ca. 8.num.13.

Incendij locus quomodo viſitari debeat lib.1.cap.1.num. 28.

Indiciorum qualitas. Vide infra qualitas.

Indicia homicidij quæ ſolent eſſe lib.2.cap.6.num. 16.

Indicia ſunt opportunis medijs comprobanda ibid.num. 17.

Indicia debent repilogari in vltimis interrogatorijs et quà forma lib.2.cap.6.num. 37.

Indicia legitima. Vide infra in verbo legitima.

Indicia debilia debent coadiuuari lib.5.cap.1.num.8.

Indiciorum ad probationem per circuitum, & altius repetitam percontationem deueniendum eſt lib.2.cap.6.num.18. & ibidem habens exemplum.

Indiciorum probandorum altius repetita oratione forma lib.2.cap.6 num. 20.

Indicia qualia eſſe debeant, vt reus poſſit torqueri ad effectum vt reſpondeat; vel congruenter reſpondeat lib.2.cap.7.num.9.

Indicia debent purgari per torturam, quando reus in terminis ſibi aſsignatis ad ſuas faciendum defenſiones nihil aut non releuans aliquid deduxit libr.2. cap. 1.num.1.

Indicia ad torturam debent conſiderari diligentiſsime an ſint ſufficientia, & iuri conſona lib.4.ca. 1.num.14.

Indicia ad torturam ſunt valde repoſita in arbitrio Iudicis; quod tamen arbitrium non debet a iure diſſonum eſſe, ſed æquitati conſentire ibid.num.15.

Indicia ad torturam debent eſſe luce clariora in ſua ſpecie, certa, non dubia, non æquiuoca, concludentia, ad delictum inferentia, probabilia, veriſimilia, à iure approbata, & concludenter probata, in genere ſuo libro. 4. cap. 1. num.16.

Indiciorum veriſimilitudo conſtare debet Iudici per probationes, non autem per diuinationes ibi. num.18.

Indicia plura ad vnum perfectum indicium formandum non coniungitur ſi diuerſa ſint, nec eundem reſpiciant rei finem ibidem num. 19.

Indicia licet remota ſint nihilominus coniungi poſſunt, vt ſufficiant ad torturam, ſi alterum coadiuuet alterum, & tendant ad eundem rei finem ib. num.20

Iniquiſsimus eſt Iudex, qui vult cognoſcere cauſam illius, qui ipſum habet ſuſpectum lib.2.cap.7. num.21.

Iniuriam facit legibus, qui vult melior videri quam legis lib.3. cap. 1.num.31.

Inquiſitionis via hodie in quibuſcunq; delictis procedi poteſt libr. 1.cap.1.num.1.

Inquiſitio formari non debet, niſi prius conſtet de corpore delicti ibid. num. 2.

Inquiſitio quomodo exequi debeat, vt dicatur legitime executa libr. 5. cap. 1. num. 17. & 19.

Inquiſitio quæ continere debeat, & qualia indicia debeant præcedere, vt formari poſſit libr. 5. cap. 1. num. 3. & ſeqq.

Inquiſitiones & citationes formari, & exequi debent ſecundum ſtylos locorum, in quibus formantur lib. 5. cap. 1. num. 21.

Inquiſitio formari non poteſt, niſi prius conſtet de corpore delicti lib. 5. cap. 1. num. 22.

Inquiſitiones quas ſollennitas habere debeant ibid. num. 26.

Inquiſitiones ſcribuntur in libris actorum Curiæ ibidem num. 27.

Inquiſitionum tenores inſeruntur in citatione prima, quæ reo trãſmittitur contumaci. ibid. num. 28.

Inquiſitio. Vide in verbo Monitorium.

Inquiſitionis forma. Vide ſupra in verbo Forma.

Inquiſitiones Peruſiæ, & in aliquibus alijs locis non inſeruntur in citatione, quæ fit contra contumaces lib. 5. cap. 1. num. 4.

Inſtrumentis, ſcripturis, & depoſitionibus teſtium, eſt conuincendus reus libr. 2. cap. 5. num. 9.

Et, ſi prædicta deficiant, ad coniecturas deneniendum eſt ibidem. num. 10.

Interrogandi materia. Vide in verbo Materia, & in verbo perſonarum qualitas.

Interrogatoria qualia eſſe debeant lib. 2. cap. 5. num. 4.

Interrogatorijs debet ſtricte per reos reſponderi ibid. num. 5.

Interrogatoria debent pedetentim, & per gradus ad finem perducere ibid. num. 6.

Interrogare licet in ſpecie quando iudex ſcire poteſt reum delictũ commiſiſſe ex indicijs præcedentibus libr. 2. cap. 5. num. 21. & 22.

Et tunc non dicitur confeſſio per ſuggeſtiones extorta ibid. num. 20.

Interrogatoria debent ordinatim componi lib. 2. cap. 5. num. 33.

Interrogatoria quomodo extẽdẽda ſint, & dictanda notario & reo lib. 2. cap. 6. num. 3.

Interrogatorium ordo. Vide infra Ordo.

Interrogatorium primum primi conſtituti quale ſoleat eſſe ex cõmuni ſtilo libr. 2. cap. 6. num. 5.

Interrogatoria generalia, quæ fieri ſolent in primo conſtituto quæ ſint ibid. num. 6.

Interrogatoria quibus alijs modis poſſint incboari præterquam per verbum illud interrogatus lib. 2. cap. 6. num. 22.

Interrogatoria aliquando non extenduntur ibid. num. 23.

Et quãdo liceat hoc facere ibidem. num. 24.

Talibus tamen modis rariſſime vtendum eſt, & quare ibidem num. 25.

Interrogandi forma. Vide forma.
Interrogandi ratio, & methodus certa tradi non poteſt & quare lib.2.cap.2.num.11.
Interrogatoria non extenſa nullo modo contineant ſuggeſtiones lib.2.cap.6.num.26.
Interrogatoria qualiter concipienda teſti confrontando cũ eo quem non cognoſcit de nomine libr.2. cap.9.num.30.
Interrogari poteſt teſtis confrontatus in ipſa confrontatione ab eo, cum quo confrontatur ad ſui libitum, & an poſtquam ita interrogatus fuit, poſſit denuo repeti ad inſtãtiam rei ſuper ſuis interrogatorijs diſtingue vt ibid.num. 32.33.35.& 36.
Interrogatoria teſtibus repetendis an per reum dari poſſint? & quod ſic reiecta opinione illorum qui contrarium ſentiunt libr.3. cap.1.num.49.
Quod intantum eſt verum, vt niſi ſuper illis repetantur teſtes reo inſtante nullam fidem faciant. ibid.num.50.
Interrogatoria debent extendi reo torto ſuper ſocijs, &c.lib.6.cap.4. num.7.
Interrogatoria non extenſa ſunt valde periculoſa, & quare ibid. num.8.
Interrogari debent rei in genere ſuper ſocijs, & alijs delictis, vt euitetur ſuggeſtio ibid.num.10.
Intereſt Reip. maleficia puniri, & Prouincia expugnari malis hominibus lib.1.cap.3.num.2.
Interpretes deputandi ſunt per Iudicem quando vult examinare mutum, ſurdum, aut lingua extranea loquentem, quorum nutus, & ſigna, ac idioma notarius non intelligit libro 1. cap. 6. num.6.
Interpretes adhibendi ſunt quando examinatur bannitus mutus, ſurdus, vel externo idiomate loquens, cuius ſemonem, nutus, vel ſigna notarius per ſe non intelligit lib. 6. cap. 3. num. 7. & ſeqq.
Interpretum deputatio debet fieri in principio examinis preſente ipſo examinando ibid.num.10.
Interpres vnus ſufficit ſi plures haberi non poſſunt ibid.num.12.
Interpretes debent ſe ſubſcribere in fine examinis ibid.num.13.
Inuentarium bonorum delinquentis faciendum eſt vbi conſtat vulnus eſſe mortale lib. 1. cap. 1. num.33.
Inuentarij forma remiſsiue ibidem num.36.
Inuentariata bona vide ſupra Bona.
Ioannes Maria Brugnolus olim locumtenens Gubernatoris Vrbis laudatur lib.3.cap.1.num.14.
Ioannes Iacobus Panicus Maceratenſis olim fiſcalis generalis laudatur lib.4.cap.7.num.10.
Iudex ex iuſtis cauſis põt quandoque ad ſequeſtrationem, vel carcerationem perſonæ ordine non ſeruato pocedere libr. 1. cap. 1. num.31.
Iudex debet perquirere an ſcelus interuenerit in delictis, quæ poſſunt committi cum ſcelere; & ſine ſcelere lib.1.cap.1.num.24.

Iudex ſi habet aliquem ſuſpectum, vel periculum eſt in mora, pōt illum carcerare, vel cogere præſtare cautionem de ſe repreſentādo, etiam quòd non conſtare de corpore delicti, & eſſemus in delictis facti permanentis lib.2.ca.1.num.9.

Et ratio quare ibid. 18.

Iudex in dictis cuiuſcumque generis poteſt inueſtigare, & informationem capere pro delicto reperiendo, & qui circunſpectione lib. 1. cap. 1. nun. 10. & 11.

Iudex vbi ſubeſt timor ſcandali poteſt cogere partes ad dādum cautionem de non offendendo; quimimo ſi non faceret peccaret, & teneretur in ſyndicatu lib.1.cap.1. num. 32.

Iudex in interrogando certum ſcopum habere debet, quò tela dirigat lib.2.cap.5.num.7.

Iudex quomodo in interrogando ſe gerere debeat ibid.num.8.

Iudex in differendo cum reo debet ita agere, vt ille aduertat ſibi locum non eſſe inficiendi lib.2.cap 5.num.16.

Iudex officium ſuum audacter adminiſtrare debet, & debet oſtendere ſe eſſe bene infromatum de veritate acti ibid. num.17.

Iudex debet explicare facere per reum factum à principio vſque ad finem lib.2.cap.6.num.8.

Et interrogatorijs ſuis quæ fuerint omiſſa, aut non integrè, & clarè dicta recenſeri, ſuppleri, et declarari facere ibid. num. 9.

Iudex debet inueſtigare, vt faciat facti ſeriem diſtinctam cum omnibus ſuis qualitatibus, et circunſtantijs ibidem num.10.

Iudex interrogando habet procurare vt indicia acquirat, & acquiſita impinguat, & confirmet ibid.num.11.

Iudex debet inſiſtere ſigillatim ſuper vnoquoque indicio.ibid.num. 12. & reorum reſponſionibus opponere ibid. num.13.

Iudex debet ſibi in interrogādo certum ſcopum proponere, quem cōtingat lib.2.cap.6.num.15.

Iudex deberet per ſe ipſum teſtes examinare, & quare lib.1.ca.2. num.4.

Iudex potſt ex cauſa examen teſtium notorio committere ibid. num. 5.

Iudex quid obſeruare debeat circa perſonam teſtium examinandorum lib.1.cap.2. num.14.

Iudex ſecularis un, & quando poſſit capi facere Clericum lib.2.ca. 1.num.12.

Iudex interrogans tria conſiderare debet lib.2.cap.2.num.12.

Iudex quæ conſiderare debeat circa perſonam ſuam ibid.num.13.

Iudex quomodo ſe debeat accingere ad examen reorum ibid.num.14

Iudex non debet eſſe timidus, neque temerarius in examinando vel ob nobilitatem, vel ob vilitatem perſonæ examinatæ & ratio quare ibid.num.15.

Iudex non male facit vrbanus cum nobili, quàm cum ignobili procedendo lib.2.xap.2.num.16.

Iudex non debet habere familiaritatem cum reo ibid.num.17.

Iudex non debet vti promiſsione im punitatis ad veritatem eruendã ibidem.num.19.

Autboris opinio circa prædicta ibid.num.20.

Iudex criminis naturam, qualitates, & circunſtantias diligenter debet poſsidere ibid. num. 21.

Iudex dũ proceſſum fabricat illius ſummarium debet conficere, vt ſibi quodammodò pro ſpeculo inſeruiat ibid.num.22.

Iudex quid obſeruare debeat circa perſonam inquiſiti, vt interrogandi ſibi ſuppetat materia libr. 2.cap 3. num.1.

Iudex antequam abſoluat conſtitutum cum reo debet repilogare in vltimo interrogatorio omnia indicia, coniecturas, & iura pro fiſco facientia lib. 2. cap. 6.num. 37.

Iudex reum, qui incipit fateri, non debet dimittere vſque quò eius cõfeſsionem integram non habuerit ibid. num. 39.

Et ratio aſsignatur ibidem nu.40. & 41.

Iudex cuncta rimari debet, & rerum ordinam plena inquiſitione diſcutere lib.5.cap.1.num.11.

Iudex, qui innocentem damnat, qui poſtea occiditur; non excuſatur à grauiſsima pœna ibid.n.16

Iudex debet perquirere obiecta, quæ reus poteſt dare teſtibus examinatis lib.2.cap.8.nu.5.

Item cauſas obiectorum, & quibus fundamentis nitantur ibid.nu.6

Item qualitas, & circumſtantias opportunas ad elidẽdum obiecta ibid.num.7.

Iudex aliquando altius exordiri debet, vt obiecta prædicta detegat ſuis interrogatorijs ibid. num. 8.

Iudex omni cura vti debet, vt obiecta rei contra teſtes detegat, tollatq; ibid.num.11.

Iudex debet interrogare reum de commercio, familiaritate, conuerſatione, fama, vita, & opinione teſtium contra ipſum examinatorum ibi.num.12.

Iudex non tenetur, niſi copiam proceſſus decernere libr. 3. cap. 1. num.26.

Iudex copiam proceſſus dare non tenetur, niſi prius completus ſit, & legitimus libr. 3. cap 1. num. 30.

Iudex meminiſſe debet ſe eſſe Chriſtianum, & propterea debere eſſe moderatum, & miſericordem in tormentis inferendis libr. 4. cap.1.num.6.

Iudex curare omnino debet, nequis iniuſte torqueri facit ibi. num. 31.

Iudex debet eſſe quodammodo certus antequam ad torturam deueniat Inquiſitum tale delictum commiſiſſe libr. 4. cap.1.num.17.

Iudex antequam reum torqueri faciat debet illum monere ad veritatem fatendam lib. 4. cap. 1. num.12.

Non debet tamen hoc caſu longius vagare, ſed ſtatim ad rem accedere ibid.num.22.

Et debet recolligere omnia indicia, & coniecturas in proceſſu diſperſas, breuiſsime tamen, & quaſi per tranſennam ibid.num. 23.

Et debebit obijcere reo ante oculos grauitatem indiciorum, impoſſibilitatem amplius negandi, atrocitatem tormẽtorum, quibus ſupponendus eſt ibid.num.24.

Iudex reum in tormentis poſitum poteſt pluribus ictibus concuti, & quaſſari facere iuxta indiciorum, & perſonæ tortæ, ac delictorum qualitatem arbitrio ſuo lib. 4.cap.2.num.11.

Imò etiam pondera, & compedes ferreos ad ipſius torti pedes appendi facere pro veritate eruenda ibid.num.12.

Cauendum tamen eſt in caſibus expreſſis ibid. num.13.

Iudex qualiter interloqui debeat quandò mandat reum de tormentis deponi lib.4.cap.3.num.5.

Iudex ſi videt reum in tormentis deficere quid facere debeat lib. 4. cap.14.num.1.& 2.

Iudex non debet aſpernari motus, qui fiunt per reos pendentes in tormentis, ex quibus poſſit conijcere, quòd in eis deficiant ibidem num.3.

Et ſigna quæ indicant reum tortum deficere in tormentis ibidem num.4.

Iudex non debet eſſe nimis credulus habendo fidem ſignis indicantibus, quòd reus in tormentis deficiat ibid.num.5.

Iudex quid facere debeat, ſi reus in tormentis oſtendit ſigna deficiendi in eis, vel obdormit ibidem num.7.

Iudex debet eſſe circunſpectus, vt ne ſibi à reo impoſtura fiat, vel ne dum ei non credit illum neci tradat ibid.num.8.

Iudex ſemper debet aſſiſtere dum reus manet in tormentis ibidem. num. 9.

Iudex cuius culpa, vel negligentia reus moritur in tormentis non excuſatur à pœna extraordinaria pro modo culpæ ibid.num,10.

Iudex poteſt vocari facere medicũ ad effectum, vt inſpiciat reum deficientem, & refert an deſiſtendum ſit à tormentis, an verò vlterius progrediendum ibidem. num.1.

Et forma adhibendi tales medicos, & eorum relationis ibid.num.13 & 14.

Iudex ſolet decernere in fine examinis recognitionem eſſe legitime factam, & ſententiam ſuis loco, & tempore exequendam eſſe lib. 6.cap.1.num.14.

Aliqui tamen Iudices dictum decretum non interponunt ibidem. num. 15.

Iudex non poteſt interpretari linguam externam, quam reus loquitur, licet illam intelligat lib. 6. cap. 3. num. 7. & ſeqq.

Iudex volens torquere bannitum recognitum ſuper ſocijs &c. proteſtari debet, & quare lib.6.cap. 3.num.4.

Iudex cauere debet, ne torquendo reum ſuper ſocijs, &c. illum interroget ſuper delicto principali, quia diceretur renunciaſſe proteſtationi factæ lib.6.cap.4.num.6.

Iudex antequam interroget bannitum vel condemnatum debet proterſtari, et qualiter, et qua forma lib.6.

lib.6.cap.1.nu.9.10.& 13.
Iudicum, & notariorum quorundam peſſima practica in recipiendis teſtium dictis lib.1.c.2.nu.9.
Iudices et notarij, qui non ſcribunt ea,quæ teſtis dicit ad fauorem rei non ſunt immunes à crimine falſi lib.1.cap.2.num.11.
Iudicis arbitrio relinquitur quo teſtes veriſimiliter informati torqueri debeant, & qualis tortura ſit eis inferenda lib.1.cap.4.nu.17.& 18.
Iudicis diligentia, & verſutia in interrogãdo plus operatur,quàm tortura ad veritatem eruendam lib.2.cap.2.num.5.
Iudices, qui omiſſis debitis interrogatorijs ſtatim ad torturam deueniunt non bene faciunt, & ratio quare ibid.num.9.
Iudici familiaritas cum reo eſt euitanda lib.2.cap.2.num.18.
Iudices mali ſunt, qui non faciunt fieri mentionem de omnibus actibus, quos faciunt cum reo libr. 4. cap.8.num.12.
Iulianus Sanctarellus de ſaxoferrato, & Lælius de Syndicis Romanus actuarij in Curia Reuerendiſsimi Gubernatoris Vrbis qualiter fuerint ſoliti ſeruare terminos contra contumaces libr. 5. cap.2.num.9.
Et horum vſum author approbat ibid.num.10.
Iuramentum de veritate dicenda præſtari debet per teſtes lib.1.ca.2.num.38.
Et de iſta præſtatione iuramenti debet mentio fieri in examine ibid.num.39.

L

Aus examinatis in quibus conſiſtat lib.2.cap.2.num.4.
Leguntur quandoque reis in eorum faciem depoſitiones teſtium, & ſociorum criminis libr. 2.cap. 8. num.1.
Legitima indicia extare debent, vt monitorium,ſeu inquiſitio tranſmitti poſsit libr.5.cap.1.num.5.
Legitima indicia qualia eſſe debeãt hoc caſu ibid.num.6.& ſeqq.
Lelius de Syndicis, & Iulianus ſanctarellus actuarij in Curia Reuerendiſſ.D. almæ Vrbis Gubernatoris viri multum practici qualiter fuerint ſoliti ſeruare terminos contra contumaces libr.5. cap.2.num.9.
Et horum opinionem author approbat ibid.num.10.
Litteræ remiſsioriales an poſsit concedi pro repetendis teſtibus, & quid faciendum libr. 3. cap. 2. num.14.
Loci Ciceronis dantes materiam Iudici interrogandi reos libr.2.cap.3.num 6.
Loci coniecturam qui ſint in primis lib.2.cap.5.num.12.
Loci argumentorum ſecundum Ciceronem lib.2.cap.5.num.15.

M

Andati de capiendo duplex forma lib.2.cap.1. num. 15. & 16.
Marianus Perbenedictus Cardinalis de Camerino laudatur libr.5. cap.1.

cap.1.num.15.& lib. 4. cap.7. num.9.

Materia interrogandi ex perſona rei elicitur ab ijs, quæ ſunt corporis munera, & quæ ſint iſta lib.2.cap.3.num.1.& 2.

Item ab ijs, quæ ad animum pertinent, & quæ ſint. ibid.num.3.

Item ab ijs, quæ ſunt fortunæ munera, & quæ ſint ibid. num.4.

Materia interrogandi deducitur ex ijs conſiderationibus, quæ fieri poſſunt ante, in, & poſt delictũ, & quæ ſint ibid. num.5.

Materia interrogandi deducitur ex locis Ciceronis, & quæ ſint. ibid.num.6.

Medici aliquando adhibendi ſunt, vt videant reum tortum deficiẽtem, & referant, an à tortura ſit deſiſtendum, an vero vlterius progrediendum. lib.4.cap.14. num.12.

Et forma adhibendi tales Medicos, & eorum relationis. ibid.nu. 13.& 14.

Mendacium eſt non leue indiciũ contra mentientem.lib.2.cap.10. num.10.

Mẽtio fieri debet in examine quod reus deficiebat in tormentis & quomodo.lib.4.cap.14.num.1.

Mentio fieri debet de quibuſcunq; actibus, qui fiunt à Iudice cum reo in ipſo examine. lib.4.cap.8. num.4.

Et mali Iudices ſunt, qui id non faciunt.ibid.num.13.

Michaelangelus Sorbolongus Foroſempronienſis laudatur. lib.3. cap.1.num.14.

Monitorium debet facere mentionem de delictis, quæ intentantur contra reum, cui tranſmittitur. lib.5.cap.1.num.3.

Monitorium vt tranſmitti poſſit legitima debent indicia præcedere, & quæ ſint. lib.5. cap.1. num. 1.& ſeqq.

Monitorium debet legitime exequi aliàs omnia, quæ ſequerentur, eſſent ipſo iure nulla. lib.5. cap.1. num.17.

Monitorium, ſiue inquiſitio qualiter exequi debeant, vt dicatur legitime facta executio. ibidem num.19.

Monitorium exequi debet ſecundum ſtylum, & conſuetudinem locorum, in quibus formatur. ibid.num.21.

Monitorium præcedere debet probatio corporis delicti. ibid.nu.22.

Monitorium, quod ſecundum ſtylum Vrbis formatur, quas ſolennitates habere debeat. ibidem num.23.

Monitorio executo fit relatio executionis, ſeruantur termini, & deinde reus contumax condemnatur ibid.num.24.

Monitoria fiunt in Vrbe, extra vero Inquiſitiones. libro 5. cap. 1. num.25.

Mulieres non debent cum dedecore ad carceres trahi, & debent poni ſeparatim à viris, vel in aliquo loco extra carceres ſub honeſta cuſtodia, & cum cautione. lib.2. cap.1.num.11.

Mutus, vide infra in verbo Teſtis mutus, & ſupra in verbo Bannitus.

Nemo

lib.4. cap.10.num.3.

N

NEmo debet duplici onere grauari.lib.3.cap.2. num.13.

Nobilitas perſonæ examinatæ non debet facere Iudicem timidum in examinando libro 2. cap. 2. num.16.

Nobilem tamen ſi vrbanius tractet Iudex non male facit,ibid. num. 17.

Nomen occiſi de neceſsitate non requiritur, ſufficit enim quòd conſtet de corpore. lib.1. cap.1.num. 27.

Notarius qualis eſſe debeat. lib.1. cap.2.num.6.

Notarij, Iudices, & Fiſcales debent eſſe Procuratores veritatis, non autem miniſtri paſsionum alicuius dicto.cap.2.num.7.

Notariorum & Iudicum quorumdam peſsima practica in recipiendis teſtium dictis, lib.1.cap.2.nume.9.

Notarij, & Iudices, qui non ſcribunt ea, quæ teſtis dicit ad fauorem rei, non ſunt immunes à crimine falſi, lib.1.cap.2.num.11.

Notarius ſi intelligat nutus, & ſigna muti, vel ſurdi, et vel linguā non habentis, aut extraneo idiomate loquentis, non eſt opus interpretibus pro illis examinandis lib.1.cap.6.num.4.

Notarius debet facere mentionem de omnibus actibus, quos Iudex facit cum reo in examine libr. 4. cap.8.num.4.

Notarius quæ annotare debeat reo in tormento vigiliæ permanente lib.4. cap.10.num.3.

Notarius debet facere mentionem in proceſſu, ſi reus in tormentis deficiat lib.4.cap.14.num.1.

Et quæ debet exprimere, & qua diligentia annotari facere, ibid. num.2.

Notarius poteſt interpretari nutus & ſigna muti, vel ſurdi examinati, item ſermonem externi ſi illa intelligat per ſe ipſum aliàs adhibendi ſunt interpretes lib.6. cap.1.num.6.& ſeqq.

Notarius debet annotare ſigna, & nutus, quos facit Iudex interrogando, & eos quibus vtitur reus reſpondendo ibid.num.5.

O

OBiecta quæ reus poteſt dare teſtibus contra ſe examinatis Iudex debet perquirere lib.2. cap.8.num.5.

Item cauſas obiectorum, et quibus fundamentis nitantur ibidem num.6.

Inter qualitates, & circunſtantias opportunas ad elidendum obiecta ibid.num.7.

Obiecta debet Iudex ſuis interrogatorijs detegere aliquando altius exordiendo ibid.num.8.

Obiecta rei contra teſtes Iudex omni cura debet detegere, & elidere lib.2.cap.8.num.11.

Officium teſtis eſt publicum, ideo teſtes compelli poſſunt ad teſtificandum lib.1.cap.3.num.1. & 3.

Officium ſuum Iudex quomodo adminiſtrare debeat libr. 2. cap. 5. num.17.

Officium

Offieium Iudicis Vide ſupra Iudex.
Omnia non debent eodem modo incohari, geri, aut abſolui lib.2.ca.5.num.2.
Onere duplici nemo debet grauari lib.3.cap.2.num.13.
Opinio vehemens contra aliquem ex probabilibus argumentis reſultans ſufficit ad tranſmittendum monitorium. ſiue inquiſitionem lib.5.cap.1.num.7.
Ordo interrogatorium formandorum cum mutabilis ſit non facile doceri poteſt lib.2.cap.5.nu.34.
Ordo requiritur in compoſitione interrogatoriorum ibid.num.33.

P

Pecunia eſt ſecundus ſanguis hominis lib.5.cap.1.num.14.
Periculum ſi ſit in mora vide infra Suſpectus.
Periti adbibendi ſunt ad iudicandũ ea, quæ regulariter non cadunt ſub iudicio Iudicis libr.1.cap.1.num.18.
Periti videre debent corpus, in quo delictum præſumitur cõmiſſum ibid.num.19.
Periti debent deponere cum iuramento ibid.num 20.
Periti debent deponere de eorum iudicio, & credulitate, non autem præciſe de veritate ibid.num.21.
Peritis non eſt omnino credendum, ſed eorum iudicium per Iudicem debet bene perpendi quantum fidei ſit illi babendum ibid. nu.22.
Peritis in arte credendum eſt lib.2 cap.10.num.5.
Perquiſitio fieri ſolet in domibus reorum, vt videatur an aliquid reperiri poſsit; quod iura fiſci fundet, vel adiuuet libr.1.cap.5.num.3.
Et multa exempla ponuntur ibid. num.4.
Perquiſitio prædicta ſæpe indicat delinquentes, & veritatem aperit delictorum ibid.num.5.
Perquiſitio prædicta qua circunſpectione, & diligentia fieri debeat ibid.num.6.
Et quod poſſit Iudex mandare amoueri ea, quæ faciunt pro fiſco præuia illorum annotatione ibi. num.7.
Et quomodo facienda ſit dicta annotatio ibid.num.8.
Et quare adeibenda ſit diligentia in facienda annotatione prædicta ibid.num.9.
Perquiſitionis huiuſmodi forma ibi. num.10.
Perſonæ teſtium examinandorum ſunt perpendendæ, & quid obſeruandum circa illos libr.1.cap.2. num.14.
Perſonæ priuilegiatæ quæ ſint libr.2.cap.1.num.9.
Et an capi poſsint ibid.num.10.
Perſonarum acceptatio non debet eſſe penes Iudicem libr.2.cap.2. num.16.
Perſonarum qualitas etiam modũ, & normam interrogandi ſubminiſtrat libr.2.cap.3.num.7.& c.4.num.3.
Perſona grauis qualiter examinanda lib.2.cap.3.num.8.
Perſona leuis, & ſimplex qualiter examinanda ibid.num.9.

Perſona docta quomodo examinanda ibid.num.10.
Perſona pertinax, ſuſpecta, vel verboſa quomodo examinanda ibid. num.11.
Perſona timida, vel ambitioſa quomodo examinanda ſit ibid. num. 12. & 13.
Perſona ſolita delinquere quo ordine ſit examinanda ibid. num.14.
Perſonæ, à quibus tortura inchoari debet enumerantur nõnullæ lib. 4.cap.6.num.3.
Perſona vilis, et timida cum nobili, & potente non eſt confrontanda & ratio quare libr.2.cap.9.num. 16.17.& 18.
Pertinax, ſuſpectus, & verboſus quomodo ſit examinandus lib. 2. cap.3.num.11.
Practica quid obſeruet quando dubitatur, an teſtis confrontatus poſſit repeti ſuper interrogatoryis rei lib.2.cap.9.num.38.
Practica peſſima quorumdam Iudicum, & notariorum in recipiendis teſtium depoſitionibus libr.1. cap.2.num.9.
Præſumitur quilibet bonus, & non immemor ſalutis æternæ libr. 2. cap.8.num.9.& 10.
Principio examinis quæ exprimenda ſint lib.1.cap.2.num.40.
Principium examinis, ſiue conſtituti reorum quomodo concipiendũ ſit, & quæ in ea ſint exprimenda libr.2.cap.6.num.1. forma illius num.2.
Et ſecundi conſtituti forma ibid. num.28.
Probatio plena vbi haberi non poteſt ſufficiunt indicia, & coniectura ad faciendum conſtare de corpore delicti, quando delictum eſt facti tranſeuntis lib. 1. cap.1. num.5.
Probationes non ſunt ſumendæ de domo rei lib.1.cap.5.num.1.
Fallit in criminalibus de conſuetudine ibi. num. 2.
Proceſſus dum fabricatur illius ſumarium conficere debet Iudex, vt ſibi inſeruiat quaſi pro ſpeculo lib.2.cap.2.num.23.
Proceſſus, vide ſupra in verbo Copia proceſſus.
Proceſſus dicitur legitimatus, ſi reus habet teſtes Curiæ pro rite, & recte examinatis libr.3.cap.1. num.46.
Promiſsio impunitatis. Vide ſupra Iudex.
Proteſtari debet Iudex quando reũ torquet ſuper alÿs delictis, & ſocÿs & quomodo libr. 4. cap. 2. num.10.
Proteſtari debet Iudex volens torquere bannitum recognitum ſuper ſocÿs &c. & ratio quare lib.6.cap.4.num.4.
Proteſtari debet Iudex ante quam incipiat interrogare bannitum & condemnatum libr. 6. cap. 1. num.9.
Proteſtatio autẽ prædicta qualiter fieri debeat ibid.num.10.
En forma dictæ proteſtationis ibi. num.13.
Proteſtatio fiſcalis aſsiſtentis ad examen reorum quomodo concipienda ſit libr.2.cap.6.num.35. & 36.
Publicato proceſſu poteſt teſtis confrontatus denuo repeti ſi non fuit ſuffi-

ſufficienter interrogatus in confrontatione, & rei dolus abſit lib.2.cap.9.num.36.& 37.

Q

Qualitas perſonarum etiam modum, & normam interrogandi ſubminiſtrat libr.2.cap.3. num.7. & ſeqq.
Qualitas perſonarum delictorum, & indiciorum attendenda eſt in examinibus faciendis lib.2.cap.5 num.3.
Qualitates delictorum ſunt conſideranda lib.2.cap.4 num.5.
Qualitates & circunſtantiæ factorum debent à Iudice ſumma diligentia explorari libr.2.cap.6. num.8. & ſeqq.
Quilibet præſumitur nõ immemor ſalutis æternæ libro.2. cap.8. num.9.
Quilibet præſumitur bonus ibidem num.10.
Quomodo incipiendæ, quomodo tractandæ, quomodo perficiẽdæ cauſæ ſint lib.2.cap.5.num.1.
Quod in alterius probationem inducitur ipſum prius probandum eſt lib.2.cap.6.num.19.

R

Ratificatio confeſſionis factæ in tormentis qualiter accipi debeat libr.4.cap.5.num.6.
Ratificatio confeſſionis debet accipi die ſequenti & qualiter hoc intelligatur ibi.num.5.
Ratificatur reus eſt à Iudice commonendus, vt dicat veritatem, & caueat à mendacijs ibid. nu.7.
Ratificatione accepta ſtatuitur reo terminus ad faciendum ſuas deffenſiones lib.4.cap.5.num.8.
Ratificare recuſans confeſſionẽ iam factam debet denuo torqueri, vt ad dictam confeſſionem reuertatur, etiam ſi alia non ſuperueniant indicia ibid.num.12.
Fugienda tamen eſt Iudicum quorundam ſæuitia, qui tandiu reum in tormentis detinẽt donec in confeſſione perſeueret ibidem num.13.
Ratificationis recipiendæ forma lib.4.cap.5.num.1.
Ratificatione accepta poteſt reo cõfeſſo tortura inferri ſuper ſocijs, complicibus & alijs delictis ibid. num.7.
Et tunc non debet Iudex aſſignare ei terminum ſtatim poſt acceptam ratificationem, ſed prius vlterius progredi ibid.num.8.
Ratio, & cauſa ſunt anima animas dictum teſtis libr.1. cap.2. num.16.
Ratio ſcientiæ vide ſupra Cauſa.
Ratio quare pauci criminaliſtæ reperiuntur bene formãtes proceſſum lib.2.cap.2.num.7.
Recognitio banniti, vel condemnati Vide ſupra in verbo Bannitus.
Recognitio muti, & ſurdi neſcientis ſcribere, quæ fit per nutus & ſigna non eſt tuta neque ſufficiens ad effectum exequendi ſententiã lib.6.cap.3.num.15.
Regula certa dari non poteſt circa modum procedendi ad capturam lib.2.cap.1.num.7.

Item nec circa perſonas capiendas ibid.num.8.
Regula certa interrogandi tradi non poteſt, & quare lib.2.cap.2. num.11.
Rei de domo probationes ſumendæ non ſunt. Vide ſupra Probationes.
Reis ſtantibus in tormentis cauendum eſt ab expreſſione ſpecierũ, & circunſtantiarum lib.2.cap.5 num.24.
Et ratio adducitur quare ibidem. num.25.
Quandoque tamen bonum eſt aliquas exprimere circunſtantias ibid.num.27.
Ideo erit hoc arbitrio Iudicis relinquendum ibid.num.28.
Conſilium authoris circa prædicta ibid.num.29.& 30.
Et idem obſeruandum eſt circa ſocios nominandos ibid.num.31.
Quod declara vt ibid.num.32.
Rei ſunt pluries examinandi et conſtituendi lib.2.cap.6.num.17.
Rei qui torquentur debent innocentiæ, vel ſupplicio incolumes ſeruari lib.4.cap.1.num.7.
Rei confeſſi, vide ſupra Confeſſi.
Rei in tormentis aliquando ſolent malitioſe fingere in illis ſe deficere lib.4.cap.14.num.6.
Rei debent interrogari in genere de ſocijs &c. & alijs delictis, vt euitetur ſuggeſtio libr. 6. cap. 9. num.10.
Rei reſponſiones omnes, ſermones, & verba in tormentis prolata, imò ſuſpiria, & lacbrimæ ſunt per notarium annotanda libr. 4. cap.2.num.3.
Rei interrogandi ſunt de commertio, familiaritate, fama, vita, & opinione teſtium contra ipſum examinatorum libro 2. cap. 8. num.12.
Reipublicæ intereſt maleficia puniri, & prouinciam expurgari malis hominibus lib.1.cap.3.num.5.
Remedia contra torturam ſolent quandoque à reis procurari lib.4 cap.7.num.1.
Remedia contra torturam experiẽtia docuit non eſſe prorſus inania ibid.num.2.
Remedia contra torturam vt inania reddat Iudex inuigilare debet ibid.num.3.
Remedia contra torturam ex quibus rebus conſtare ſoleant ibid. num.4.
Remedijs contra torturam quibus alijs remedijs Iudex occurrere debeat num. 5.
Remedium contra remedia ad torturam adinuenta potentiſſimum eſt abraſio pilorum in toto corpore ibid.num.6.
Remedij contra torturam valde mirabile exemplum libr. 4. cap. 7. num.12.& 14.
Remedia contra torturam aliquãdo conſiſtunt in verbis memoriæ commendatis lib.4.cap.7.nu.15.
Et quomodo Iudex occurrere illis valeat ibid.num.16.
Repetitio torturæ Vide infra in verbo tortura.
Repetitio torturæ contra recuſantẽ ratificare confeſſionem factam in tormentis poteſt fieri vſque ad tertiam vicem: ſed qua conſideratione lib.4.cap.5.nu.14. & 15.

Imò aliquibus caſibus etiam vſque ad quartam vicem repeti poteſt, quod Author rariſsime, & non niſi in aliquo atrociſsimo caſu faciendum ſuadet ibid.num.16.
Et quid faciendum reo ratificante, vel non ratificante ibid.num.17.
Repititio teſtium an poſsit fieri per literas remiſſoriales, vel per Cōmiſſarium ad hoc transmiſſum an vero euocandi ſint teſtes ad Curiam lib.3.cap.2.num.14.
Author vidit varie ſuper hoc reſolui, & ſemper arbitrio Iudicis modò commiſſarium, modò literas fuiſſe transmiſſas, modo teſtes euocatos ibid.num.15.
Repetitio fieri debet cum omnibus qualitatibus, quæ requirentur, vbi tales teſtes nunquam aliàs fuiſſent examinati ibid.num.16.
Repititio teſtis, qui depoſuit in tortura, debet pariter accipi in tortura ibid.num.17.
Præcedere autem debet hanc ſecundam torturam ratificatio eorum, quæ fuerunt depoſita in prima tortura ibidem num.18.
Repeti debet teſtis. Vide ſupra Confrontatus teſtis.
Repetitionis faciendæ expenſas author vidit à fiſco ſubminiſtrari, ſi adhærens fiſco idoneus non ſit lib.3.cap.2.num.9.
Hæc tamen obſeruantia authori non placet, & quæ ſit eius opinio cum ratione adducta ibid. num. 10.11.12.& 13.
Repititio teſtium vide ſupra Confrontatio.
Repitio teſtium fit quandoque per Commiſſarium tranſmiſſum, vel per litteras remiſſoriales ſecundum quòd Iudici videtur lib.3. cap.1.num.51.
Repetitione teſtis opus non eſt, nec eius confrontatione vbi ſequitur confeſſio rei, quia hæc legitimat proceſſum informatiuum lib. 3. cap.1.num.60.
Repititio teſtium qualiter recipienda ſit lib.3.cap.2.num.1.
Repetitione recipiēda forma ibidem num.2.
Repititio teſtium ad cuius inſtantiam facienda ſit, diſtingue vt lib.3.cap.2.num.4.
Repititio teſtium an facienda ſit expenſis fiſci, an vero ipſius rei diſtingue vt ibid.num.5.
Repititio teſtiū in Vrbe, quādo reus nollet habere teſtes pro rite & recte examinatis, cuius expenſis fieri debeat fiſci an Rei ibidem num.6.
Et author vidit ſemel hāc quæſtionem de facto valde controuenti, tādem fuit tranſmiſſus Commiſſarius expenſis fiſci, licet contradixiſſet fiſcalis ibid.nu.7.& 8.
Reſponſiones reorū debent recipi & ſcribi vulgariter per notarium, prout per reum dantur & ibi habes formam lib.2.cap.6.num.4.
Reſponſionibus reorum quæ debeat Iudex opponere vt illas elidat li. 2.cap6.num.13.
Reſponſiones reorum ſunt integrè ſcribendæ, etiam quòd aliquā videantur nihil operari, & quare ibid.num.14.
Reſponſio rei dicitur data iuxta tenorem interrogatorij Iudicis lib.6.cap.4.num.9.

Reſpon-

Reſponſio vide Reus.
Reo in vigiliæ tormento manente quæ notare debeat notarius libr. 4.cap.10.num.3.
Reo in tormentis deficiente debet de hoc actu mentio fieri in proceſſu lib.4.cap.14.num.1.
Et Notarius debet exprimere tam modum deficiendi, quàm depoſitionis à tormentis.
Item & remediorum,quæ tali reo deficienti adhibentur ibid. nu.2.
Reo in tormentis deficiendi ſigna oſtendente quid facere debeat Iudex lib.4.cap.14.num.7.
Alia vide ad hoc propoſitum in verbo Iudex.
Reo confeſſo qui ratificauit eſt aſſignandus terminus ad dicendum contra confeſſionem etiam non petenti libr. 4. cap. 15. num. 3. & 6.
Reorum obiecta. Vide Obiecta & in verbo Iudex reorum.
Reo nolente reſpondere quia allegat Iudicem ſuſpectum quid faciendum ſit lib.2.cap.7.num.19.
Et conſilium authoris eſt quod Iudex ſtatim abſtineat ibid.nu.20
Rei in alma Vrbe non coguntur habere teſtes pro ritè & rectè examinatis lib.3.cap.1.num.43.
Et ponuntur ad largam cum termino &c. & datur eis copia proceſſus informatiui aliter non legitimatis teſtium dictis ibidem num.44.
Et rationem adducit author quare vigeat iſte ſtilus in Vrbe ibid. num.45.
Reus vt quis dici poſſit quæ requirentur lib.1.cap.2.num.1.
Reus captus examinari debet ſuper ijs de quibus imputatur lib.2.ca. 2.num.1.
Et circa huiuſmodi examen eſt maxima cura inuigilandum ibidem num.2.
Reus tenetur ſtrictè reſpondere interrogatorijs ſibi factis lib.2.cap. 5.num.5.
Reus eſt conuincendus ſcripturis, inſtrumentis, & depoſitionibus teſtium lib.2.cap.5.num.9.
Et ſi deſint ad coniecturas deueniendum eſt ibid.num.10.
Reus dicens ſe ſcire cauſam ſuæ carcerationis qualiter ſit interrogãdus vlterius lib.2.cap.5.nu.7.
Reus ſi recenſeat ſeriem facti à principio ad finem debet poſtea opportunis interrogatorijs cogi ſupplerè, recenſere, & declarare quæ non clarè, non integrè dixit, aut animo omiſit lib.2.cap.6.num.8. & 9.
Etiam circa qualitates & circunſtantias ibid.num.10.
Reus qui incipit fateri non debet dimitti donec omnia faſſus fuerit lib.2.cap.6.num.39.
Et ratio quare ibidem num. 40. & 41.
Reus reſpondens & dum fatetur non eſt interrumpendus & ratio quare lib.2.cap.6.num.42.
Reus recuſans reſpondere Iudici an poſſit cogi lib.2.cap.7.num.1.
Et quid facere debet Iudex ibid. num.2.
Et quibus remedijs cogi poſſit ad reſpondendum ibid.num.3.& 6.
Et quando dicatur recuſare reſpondere ibid.num.4.

Reus per verba clara & præciſa reſpondere tenetur ibid.num.5.
Reus recuſans reſpondere cogitur frequentius per torturam ad reſpondendum lib.2.cap.7.num.8
Et quæ indicia præcedere debeant ad effectum prædictum ibi.nu.9.
Reus legitimam cauſam allegans quare nolit reſpondere non eſt cogendus lib.2.cap.7.num.10.
Idem ſi prius non conſtat de delicto ibid.num.21.
Reus poteſt cogi reſpondere non ſolum qnando interrogatur ſuper facto ſubſtantiali, ſed etiam ſi interrogatur ſuper qualitatibus ſubſtantialibus, de quibus veri ſimile eſt ipſum poſſe recordari ibid.num.12.
Reus qui vna vice interrogatus reſpondit, an ſi denuo ſuper eiſdem interrogetur, & nolit reſpondere, cogi poſſit ibid.num.13.
Arbitrio Iudicis hoc relinquitur ibid.num.14.
Reus ſuſpectus cogi poteſt reſpondere denuo ſuper ijs, ſuper quibus aliàs reſpondit lib.2. cap. 7. num.15.
Præſertim ſi Fiſcalis inſtet quòd cogatur ibid.num.16.
Reus eſt interrogandus, nunquid teſtes examinati contra ipſum ſint ſibi noti, amici, fide digni, vel è contra lib.2.cap.8.num.2.
Et poſſunt ei nominari aliqui, qui examinati non fuerint ibidem nun.3.
Et ita interrogandus eſt vt neſciat illos fuiſſe examinatos contra ſe ibid.num.4.
Reus poteſt cogi, vt ſcribat ad effectum, vt poſſit fieri confrontatio manus, & quid Iudex obſeruare debeat circa hoc lib.2.cap.10. num.7.9.11.
Reus completo proceſſu informatiuo ponitur ad largam lib.3.cap.1. num.1.
Et ſibi aſsignatur terminus ad faciendum ſuas defenſiones, & decernitur copia proceſſus eiuſque aduocati, & procuratores audiuntur ibid.num.2.
Reus debet declarare ſe velle habere teſtes Vide ſupra in verbo Copia proceſſus.
Reus citari ſolet in Vrbe inſtanie fiſco ad declarandum an velit habere teſtes pro ritè, & rectè examinatis lib.3.cap.1.num.47.
Et ſi dicat quòd non; citatur deinde ad videndum illos repeti, & ad dandum interrogatoria, ſi dare intendat, aliàs videndum mandari repeti ſine ibidem num.48.
Reus interrogatoria Vide ſupra Interrogatoria teſtibus.
Reus declarans ſe velle habere teſtes pro rite, & recte examinatis, poteſt re integra talem declarationem reuocare lib.3.cap.1. num. 39.
Reus ſuſtinens torturam nihil fatēdo abſolui debet cum clauſula tanquam non repertus culpabilis ex hactenus deductis lib.4.ca.4.num.8.
Vel relaxari cum cautione de ſe repreſentando ibid.num.9.
Aliquando etiam ex cauſa in pœnam extraordinariam damnari poteſt ibid.num.10.

Reus

Reus confeſſus vel conuictus in aliqua parte quomodo ſit torquendus lib.4.cap.8.num.2.

Reus in tortura pendens quandoq; inſtat vt deponatur, & quid tunc fieri debeat ibid. num.3.

Reus poteſt deducere et probare cõtra propriam confeſsionem lib.4. cap.15.num.4.

Imò poteſt illam reuocare probando erroneam ibid.num.5.

Reus qui tortus ſuper alijs alia delicta faſſus fuit; debet illa pariter ratificare lib.4. cap.15.num.10.

Reus tortus ſuper alijs, &c. ſi dicat delictum principale de quo eſt confeſſus vel conuictus non commiſſe quomodo debebit ſcribi eius reſponſio libr. 6. cap. 4. num. 11.

Reus donec fabricatur proceſſus informatiuus manere debet in ſecretis carceribus, deinde ponitur ad largam, vt facere poſſit ſuas defenſiones libro 3. cap. 1. num. 20.

Reus aliquando retinetur in ſecretis carceribus etiam quod aſsigne tur ſibi terminus ad faciendum ſuas defenſiones & quando ibid. num.21.

Datur tamen ei facultas alloquendi quoſcunq; cum præſentia alicuius deputati ibid.num.22.

Reus ſi poſtquam tormentis eſt applicatus, appellat non eſt audiendus lib.4.cap.1.num.28.

Reus tormentis applicatus petẽs ſibi dari copiam indiciorum cum termino ad illa ciuiliter purgãdum an & quando audiendus ſit ibid. num. 29.

Reus torquendus non debet potum, neq; cibum ſumpſiſſe ante torturam & per quantum tempus ante ibid.num.30.

Reus pendens in tortura debet interrogari de omnibus ijs, de quibus contra ipſum extant indicia lib.4.cap.1.num.1

Reus faſſus in tormentis delictum poteſt in eiſdem tormentis interrogari de cauſa, vnde motus fuit ad delinquendum ibid.num.4.

Item de alijs delictis per ipſum veriſimiliter commiſsis ibi. num. 5.

Item de ſocijs & complicibus ibid. num.6.

Præſertim ſi delicta ſint talia, quæ non ſoleant, vel non poſsint veriſimiliter committi ſine ſocijs, vel reus eſt aliàs malæ vitæ, conditionis, & famæ, & ſolitus delinquere ibid.num.7.

De prædictis autem reus interrogandus eſt in genere, & quomodo ibid.num.8.

Reus ſuper alijs, & ſuper ſocijs torqueri debet cum proteſtatione, de qua ibid.num.10.

Reus in tormentis poſitus, Vide ſupra in verbo Iudex.

S

Salutis æternæ quilibet præſumitur memor lib.2.cap.8.nu.9.

Sanctus Franciſcus & ſancta Catarina aduocati, & protectores authoris lib.6.cap.4.num.19.

Scandali occaſiones tollendæ ſunt lib.1.cap.1.num.32.

Scelus in delictis. Vide ſupra Iudex.

Scelere non reperto in ijs delictis, in quibus poteſt ineſſe & non ineſſe ſcelere debet proceſſus libr. 1.cap.1.num.17.
Scopum ſibi Iudex proponere debet in interrogando libr.2.cap.6.nu. 15.
Scriptura Vide ſupra in verbo Cõparatio.
Sententia exhibenda bannito Vide ſupra Bannitus.
Seruus cum Domino non eſt confrontandus & ratio quare lib.2. cap.9.num.16.
Et conſilium authoris circa prædicta ibid.num.17.
Signa, quæ indicant reum tortum deficere in tormentis libr.4. cap. 14.num.4.
Signum crucis factum ab illiterato idem operatur, ab ſubſcriptio per extenſum facta ab eo qui nouit ſcribere lib.2.cap.6.num.34.
Socij criminis an ſint nominãdi reo examinato libr.2.cap.5.num.31. & ſeqq.
Socij criminis ſunt teſtes inhabiles, & detrahitur illis de fide, poſſunt tamen confrontari cum nominato lib.2.cap.9.num.10.
Et iſta confrontatio fieri debet cũ tortura & quomodo ibidem nu. 11.
Socij criminis cum reo nominato cõfrõtatio qualiter fieri debeat lib. 2.cap.9.num.12.
Solitus frequentare viam, in qua eſt commiſſum delictum, præſumitur de illo informatus, ſi eſt aliàs perſona malæ opinionis lib. 1.cap.4.num.14.
Solitus delinquere quo ordine examinandus ſit per Iudicem lib.2. cap.3.num.14.
Solitus delinquere habet præſumptionem contra ſe, & ideo ſolet ſeuerius cum eo agi libr.4.cap.2. num.7.
Species, & circunſtantia non ſunt exprimendæ reis ſtantibus in tormentis vide ſupra in verbo Reis ſtantibus.
Stellionatus crimen omnia comprehendit crimina non nominata lib.2.cap.4.num.4.
Stilus loci attendendus eſt circa modum procedendi contra contumaces lib.5.cap.2.num.11.
Subornatus præſumitur teſtis, qui recedit à depoſitione magis veriſimili lib.1.cap.4.num.8.
Subſcriptio teſtis in examine qualiter concipienda ſit libr. 1.cap.2. num.43.
Subſcibens conſentire videtur ijs, quæ continentur in ſcriptura, cui ſubſcribit lib. .cap.6.num.31.
Et præſumitur illam legiſſe, & contentorum in ea notitiam habuiſſe ibid.num.32.
Et ſi dicat quòd fuit deceptus, & quod non legit debet probare ibi. num.33.
Subucula ſuperſtitiosè confecta pro remedio contra torturam, quam Author dicit ſe vidiſſe libr.4.cap. 7.num.8.
Suggeſtiones omnino vitandæ ſunt lib.2.cap.5.num.18.
Et etiam circa loca, tempora, & cauſas, quàm circa perſonas nominandas, & alias factorum circũſtantias ibid.num.19.
Suggeſtionis medio exorta confeſſio nul-

ſio nulla eſt ibid.num.20.
Fallit vt ibid.num.21.& 22.
Suggeſtiones ita ſunt vitandæ, vt non modo culpa, ſed ſuſpicio culpæ abeſſe appareat libr.2.cap.5. num.26.
Suggeſtiones euitandæ ſunt in primis, ne reus adducatur ad confitendum id quod ignorat lib.4.ca. 2.num.2.
Et ab eis cauendum eſt tanquam à peſte ibid.num.9.
Sumarium proceſſus vide ſupra in verbo Proceſſus.
Surdus vide, infra in verbo Teſtis mutus & ſupra in verbo Bannitus.
Suſpectus quod delictum commiſerit poteſt carcerari, vel cogi præſtare cautionem de ſe repreſentando, etiam quòd prius non conſtet de corpore delicti libr. 1. cap.5.num.10.
Suſpectus pertinax, & verboſus quomodo examinandus ſit lib.2. cap.3.nu.11.
Suſpectus Iudex per reum allegatus quid facere debeat, ſi propterea nolit reus reſpondere libr. 2. cap.7.num.19.
Et conſilium authoris eſt quòd omnino ſtatim Iudex abſtineat ibi. num.20.
Suſpectus Iudex iuratus, qui nihilominus vult cognoſcere cauſam illius, qui ipſum ſuſpectum allegauit, iniquiſsimus dicitur Iudex ibid.num.21.
Et narrat author plures hac de cauſa audiuiſſe valde damnari ibid.num.22.

T

Tempus detinendi reum in tormentis iuxta qualitatem indiciorum, delictorum, & perſonarum ſupputari debet lib.4.cap.3. num.1.
Tempus, quo reus permanſit in tormentis annotari debet per notarium ibid.num.4.
Terminus ad faciendum ſuas defenſiones conceditur reo, & decernuntur copiæ proceſſus, & audiuntur procuratores, & aduocati lib.3.cap.1.num.2.
Terminus ad ſe defendendum non debet eſſe vnicus, ſed plures concedendi ſunt termini arbitrio Iudicis lib.3.cap.1.num.25.
Terminus ad ſe defendendum ſolet ordinariè concedi trium dierum lib.3.cap.1.num.23.
Poteſt tamen Iudex ex cauſa breuiorem, vel longiorem terminũ aſsignare ibi. num. 24.
Termini ſeparati ſunt illi, quorum alter alterum non ſequitur neq; priuatiuè, neque poſitiuè libr. 2. cap.9.num.26.
Terminus ad faciendum ſuas defenſiones ſtatuitur reo poſt ratificationem acceptam libr. 4. cap. 5. num.8.
Terminus reo confeſſo, qui ratificauit, aſsignari debet ad dicendum contra confeſsionem etiam non petenti lib.4.cap.15.num.3.& 6.
Termini ad ſententiam qualiter ſeruandi ſint, & quomodo enumerari debeant dies lib.5.cap.2.n.5 & ſeqq.

Ter-

Termini reo integri eſſe debent ibid. num.6.
Termini qualiter hodie ſeruentur contra contumaces in aliquibus Curijs ibid.num.7. & vide nu.8. & ſeqq.
Teſtes ſunt examinandi pro informatione Curiæ, & ad quem effectum lib.1.cap.2.num.2.
Teſtes pro informatione Curiæ regulariter recipiuntur parte non citata, & de ſecreto ibid. num. 3.
Teſtes deberent examinari per ipſummet Iudicem libro. 1. cap. 2. num.4.
Teſtium examen poteſt per Iudicem committi notario ibi.num.5.
Teſtium dicta Vide ſupra dicta teſtium.
Teſtes quæ debeant exprimere in eorum depoſitionibus lib.1.cap.2. num.12.
Teſtium perſona Vide ſupra Perſona teſtium.
Teſtis debet exprimere cauſam & rationem in dicto ſuo lib.1.cap.2. num.15.
Teſtibus fides quanta habenda ſit ex ratione, & cauſa allegata per eos colligitur ibid.num.17.
Teſtis de auditu, vel de fama quomodo debeat deponere ibi.nu.18.
Teſtes de auditu quando poſſunt haberi illi, à quibus dicunt audiſſe, nec præſumptionem quidem faciunt, ſi illi non habeantur lib. 1.cap.2.num.22.
Teſtium dicta ſunt cum maxima diligentia accipienda & quare ibid.num.23.
Teſtes inhabiles poſſunt ad examen recipi pro informatione Curiæ lib.1.cap.2.num.24.
Et dant materiam Iudici inquirendi ibid.num.26.
Niſi in quibuſdam caſibus ibidem num.27.
Et tunc qualem probationem faciant ibid.num.28.
Teſtes infames non probant, niſi prius purgata per torturam infamia nota lib.1.cap.2.num.2.
Teſtes conſanguinei, affines, & amici in delictis occultis ſunt præcipuè examinandi. libro 1. cap. 2. num.30.
Et ratio allegatur ibid.num.31.
Teſtes examinandi debent prius moneri, vt veritatem dicant libr.1. cap.2.num.36.
Teſtes debent deponere cum iuramento ibid.num.38.
Et de iſta præſtatione iuramenti debet mentio fieri in examine ibid.num.39.
Teſtes compelli poſſunt ad teſtimonium ferendum libr. 1. cap. 3. num. 3.
Quidam tamen compelli non poſſunt, & qui ſint ibid.num.4.
Niſi in certis caſibus, & in quibus ibid.num.5.
Conſilium Clari, & authoris circa prædicta ibid.num.6.
Teſtes quibus modis compelli poſsint ad teſtimonium ferendum ibid. num.7.
Et quod ſeruanda ſit conſuetudo, & ſtylus loci ibid.num.8.
Teſtes an ſint euocandi an tranſmittendus Commiſſarius, vel litteræ romiſſoriales dandæ pro examinandis teſtibus attenditur cõſuetudo loci lib.1.cap.3.num.9.

Teſtes aliquando torquentur ex varijs cauſis, & quæ ſint cauſæ lib. 1.cap.4.num.1.

Teſtibus torquendis an dandæ ſint defenſiones ante torturam ibid. num.4.

Teſtes infames, varij, vacillantes Vide Forma.

Teſtes varij aliquando torquentur vt dicant à quibus fuerunt ſubornati ibi.num.7.

Teſtis recedens à dicto magis veriſimili præſumitur ſubornatus ibi. num.8.

Teſtis veriſimiliter informatus dicitur ille, qui tempore commiſsi delicti fuit in loco delicti commiſſi & potuit videre, & negat ad fuiſſe, vel vidiſſe. libro 1. cap. 4. num.10.

Item qui extraiudicialiter dixit ſe aliquid ſcire, poſtea verò in iudicio negauit ibid. num. 11.

Item vicinus, & domeſticus ibid. num.12.& 13.

Item ſolitus frequentare viam, in qua eſt commiſſum delictum, & eſt perſona malæ opinionis ibid. num.14.

Debent tamẽ apparere in actis probationes, quod tales teſtes ſciunt, vel ſcire poſſunt veritatem facti ibid.num.15.

Teſtes veriſimiliter informati debẽt torqueri leuius arbitrio Iudicis ibid.num.17.

Qui Iudex arbitrari etiam debebit quot ſimiles teſtes torquendi ſint ibid.num.18.

Teſtis mutus, ſurdus, vel lingua carens quomodo examinundus lib.1.cap.6.num.1.

Et quod poteſt depouere per ſcripturam ſi ſcribere nouerit ibid. num.2.

Aliàs per nutus, & ſigna mediantibus interpretibus à Iudice deputatis ibid.num.4.

Teſtes muti, ſurdi, & lingua carentes poſſunt examinari in criminalibus ibid.num.5.

Teſtis loquens lingua extranea, quã notarius non intelligit, debet examinari per interpretes ibidem num.6.

Teſtium depoſitiones qualiter, & quomodo legendæ ſint reis in faciem lib.2.cap.5.num.23.

Teſtes examinati pro informatione Curiæ non citata parte nihil probant, nullumque faciunt indicium niſi repetantur lib.2. ca.9. num.4.

Teſtis confrontatus poteſt petere ſibi legi eius examen, vt melius recordari valeat, & debet ei legi, niſi Iudex ex cauſa aliud cẽſeat ibid.num.9.

Teſtes examinati pro informatione Curiæ non dicuntur habiti pro repetitis, niſi expreſſe habiti fuerint pro talibus, licet reus offerret ſe habiturum illos pro talibus lib.3.cap.1.num.37.

Teſtes non habent omnes inſimul, ſed ſinguli de per ſe per Iudicem confrontari lib.2.ca.9.num.15.

Teſtis non ſufficienter examinatus Vide ſupra confrontatus teſtis.

Teſtis repetitio Vide ſupra Repetitio.

Teſtis, quid depoſuit in tortura, debet etiam repeti in tortura lib. 3. cap.2.num.17.

Pra-

Præcedere tamen debet hanc ſecũdum torturam ratificatio eorum quæ fuerunt depoſita in prima tortura ibid.num.18.
Iſta autem tortura debet eſſe leuis ibid.num.19.
Teſtis & reus, qui directò non contradicunt confrontari non debẽt lib.2.cap.9.num.25.
Timidus quomodo examinari debeat per Iudicem lib.2.c.3.n.12.
Titulus criminis eſt in primis inueſtigandus lib.2.c.4.num.1.
Tormentorum genera varia ſunt ad veritatem eruendam excogitata lib.4.cap.1.num.2.
Tormentis ſolitis & magis vſitatis vti Iudex debet contra reos ibid. num.3.
Et in hoc debet attendi conſuetudo Prouinciæ, in qua ius dicitur ibid.num.4.
Et ſi plura ſint tormentorum genera in dicta Prouincia, poterit Iudex ea eligere, quæ ſibi magis placuerint ibid.num.5.
Tormentum funis non debet excedere qualibet vice horam integrã lib.4.cap.3.num.2.
Tormentum ignis receſſit ab aula apud probos Iudices, & ab eo cauendum eſſe author monet lib. 4. cap.8.num.9. & 11.
Tormento ignis aliquando homines inhabiles redditi ſunt ad pedum vſum ibid.num.10.
Tormenti vigiliæ qualitas deſcribitur lib.4.cap.10.num.4.
Tormenta debent per Iudicem moderatè, & miſericorditer inferri ri lib.4.cap.1.num.6.
Torquentur omnes de conſuetudine nulla habita perſonarum qualitatis diſtinctione ibid.num.11.
Torquentes aliquem iniuſtè capitali pœna puniuntur libr.3.cap.1. num.7.
Torqueatur nequis iniuſtè Iudex cauere omnino debet lib.4.cap.1. num.13.
Tortura in teſtibus regulari debet arbitrio Iudicis lib.1.cap.4.nu.2
Arbitrium autem quale eſſe debeat ibid.num.3.
Tortus vide ſupra in verbo Reis ſtãtibus.
Tortura eſt remedium ſubſidiarũ, & quare ſic vocatum lib.2.cap.2 num.9.
Tortura eſt principale remedium, quo vti ſolet Iudex volens cogere reum reſpondere, quando recuſat reſpondere, vel minus congruenter reſpondet libr.2.cap.7. num.8.
Qualia autem indicia debeant præcedere, vt reus torqueri poſſit ad effectum prædictum vide ibidem num.9.
Torturæ tempus, quando quis torquetur pro reſponſione, vel præciſa reſponſione habenda quomodo debeat Iudex arbitrari ibid. num.18.
Tortura purgat indicia, quæ reus ciuiliter in tormentis ſibi ad ſuas faciendum defenſione præfixis purgare non potuit libr.4.cap.1 num.1.
Tortura non eſt de facili inferenda præſertim denegatis defenſionibus lib.3.cap.1.num.8.
Tortura vide ſupra in verbo defenſiones.

Tor-

Tortura ita inferri debet, vt torti vel ſupplicio, vel innocentia incolumes ſeruentur libr. 4. cap. 1. num. 7.

Tortura eſt remedium ſubſidiariū, tuncq; ad illam deueniēdum eſt, quando aliter veritas haberi nō poteſt ibid. num. 8.

Tortura non eſt adhibenda niſi in delictis, pro quibus corporalis pœna infligenda venit ibid. num. 9.

Practica tamen obſeruat, vt aliquando etiam in leuioribus delictis ex aliqua iuſta cauſa tortura inferatur ibid. num. 10.

Tortura inferri non poteſt, niſi legitimis præcedentibus indicijs, legitimè probatis, & ad torturam ſufficientibus ibid. nu. 12.

Tortura aliquibus in locis ex præeminentia Curiarum inferri ſolet denegatis defenſionibus lib. 3. cap. 1. num. 11.

Et quomodo habeat locum dicta præheminentia ibid. num. 12.

Tortura vide ſupra indicia, Iudex, & decretum.

Tortura tempus debet commenſurari de momento ad momentum, et ideo ſolet retineri horologiū pulueris ad effectum dignoſcendi quemlibet horæ lapſum lib. 4. cap. 3. num. 3.

Tortura ſemel illata repeti poteſt ex iuſtis caſibus libr. 4. cap. 4. num. 1

Et quæ ſint iuſtæ cauſæ, quibus regulari debet arbitrium Iudicis in hoc ibid. num. 2.

Tortura repeti non poteſt, niſi noua concurrãt iudicia primis vrgentioria, & diuerſi generis ibidem num. 3.

Author tamen dicit id non ſeruari in practica, ſed relinqui arbitrio Iudicis ibid. num. 4.

Et quando hoc procedat ſine difficultate ibid. num. 5.

Torturam quando vult repetere quid facere ſoleant practici criminaliſtæ ibid. num. 6.

Tortura repeti poteſt vſque ad tertiam vicem, & qualibet vice poteſt reus ter quaſſari ibid. num. 7

Torture repetitio Vide ſupra Repetitio, & Confeſſio.

Tortura contra recuſantem ratificare confeſſionem factam in tormentis poteſt repeti vſque ad tertiam vicem lib. 4. cap. 5. num. 14. & 15.

In aliquibus caſibus etiam vſque ad quartam vicem repeti poteſt, & quomodo hoc procedat ibidem num. 16.

Tortura repetitio fieri poteſt reo nō audito in defenſionibus, quas poſt primam torturam, & ante repetitionem facere prætenderet libr. 4. cap. 5. num. 18.

Fallit in quibuſdam caſibus ibi expreſſis, in quibus dandæ ſunt defenſiones ibid. num. 19.

Tortura incipienda eſt ab eo, quem veriſimile eſt facilius confeſſum iri lib. 4. cap. 6. num. 1.

Tortura à quibus perſonis incboari debeat demonſtratur ibid. nu. 3.

Tortura remedia Vide ſupra Remedia.

Tortura reo confeſſo poſt acceptam ratificationem inferri poſt ſuper ſocijs, complicibus, & alijs delictis lib. 4. cap. 15. num. 7.

Et tunc non debet aſsignari ei terminus

minus ſtatim poteſt acceptam ratificationem, ſed prius vlterius progredi ibid.num.8

Tortus ſuper alijs ſi alia delicta faſſus fuit debet illa pariter ratificare lib.4.cap.15.num.10.

Tortura,quæ infertur pro habendis ſocÿs,& alijs delictis, debet eſſe moderata lib.6.cap.4.num.5.

Tortus ſuper ſocÿs &c. & alijs delictis non debet interrogari ſuper facto principali,& ratio quare lib.6.cap.4.num.6.

V

VEnenum aliquando dicitur contractum,vel ingenitum humana opera lib.1.cap.1.nu.15.

Veneno an corpus deceſſerit quomodo ſit probandum ibid.nu.16.

Veriſimilibus conſiſtit coniectura lib.2.cap.5.num.11.

Veriſimilium partes, & membra quæ ſint ibid. nu.14.

Vicini examinari debent in delictis commiſsis in vicinia lib.1.cap.2. num.33.

Præſumuntur enim informati ib. num.34.& cap.4.num.12.

Et vt tales poſſunt capi,carcerari, & etiam torqueri lib. 1.cap.2. num.35.

Vicinus præſumitur veriſimiliter informatus libr. 1.cap.4. num. 12.

Vicinus vide Teſtis.

Vilitas perſonæ examinatæ non debet facere Iudicem temerarium in examinando lib.2.cap.2.num. 16.

Viſitatio corporis delicti per quos fieri debeat lib.1.cap.1.num.23. Et qua diligentia vtendum ſit in illa concipienda ibid.num.24.

Viſitationis forma vulgo Viſum & repertum appellatur ibidem. num.25.

Viſitatum cadauer debet poſtea recognoſci, & quid faciendum ſit ibid.num.26.

Viſitatio loci incendÿ, & fracturæ oſtÿ, vel parietis quomodo concipiatur ibidem num.29.

Viſitandi vlneratum forma ibidem num.29.

Vita hominis nihil eſt carius libr.5. cap.1.num.12.

Vulnerato nolente propalare delinquentem quid faciendum ſit lib. 1.cap.1.num.30.

FINIS.

Vidi & Legi hunc Librum ex commiſſione Reuerendiſſ. Magiſtri Sacri Palatij & Nihil habet à Catholica fide, aut bonis moribus alienum, quare videtur imprimi poſſe, Romæ die. 4. Februarij. 1597.

Scipio Cobellutius I.V.doct.

Imprimatur.

Frater P. Ioannes Saragoſa Magiſter & Socius Reuerendiſſ. P. Mag. Sacri Palatij.

Imprimatur.
Lud. Viceſg.

ROMÆ,

Ex Typographia Bartholomæi Bonfadini.

M. DC.

121

c

ROMA - LEGATURIA A. PANDIMIGLIO
1971

Digitized by Google